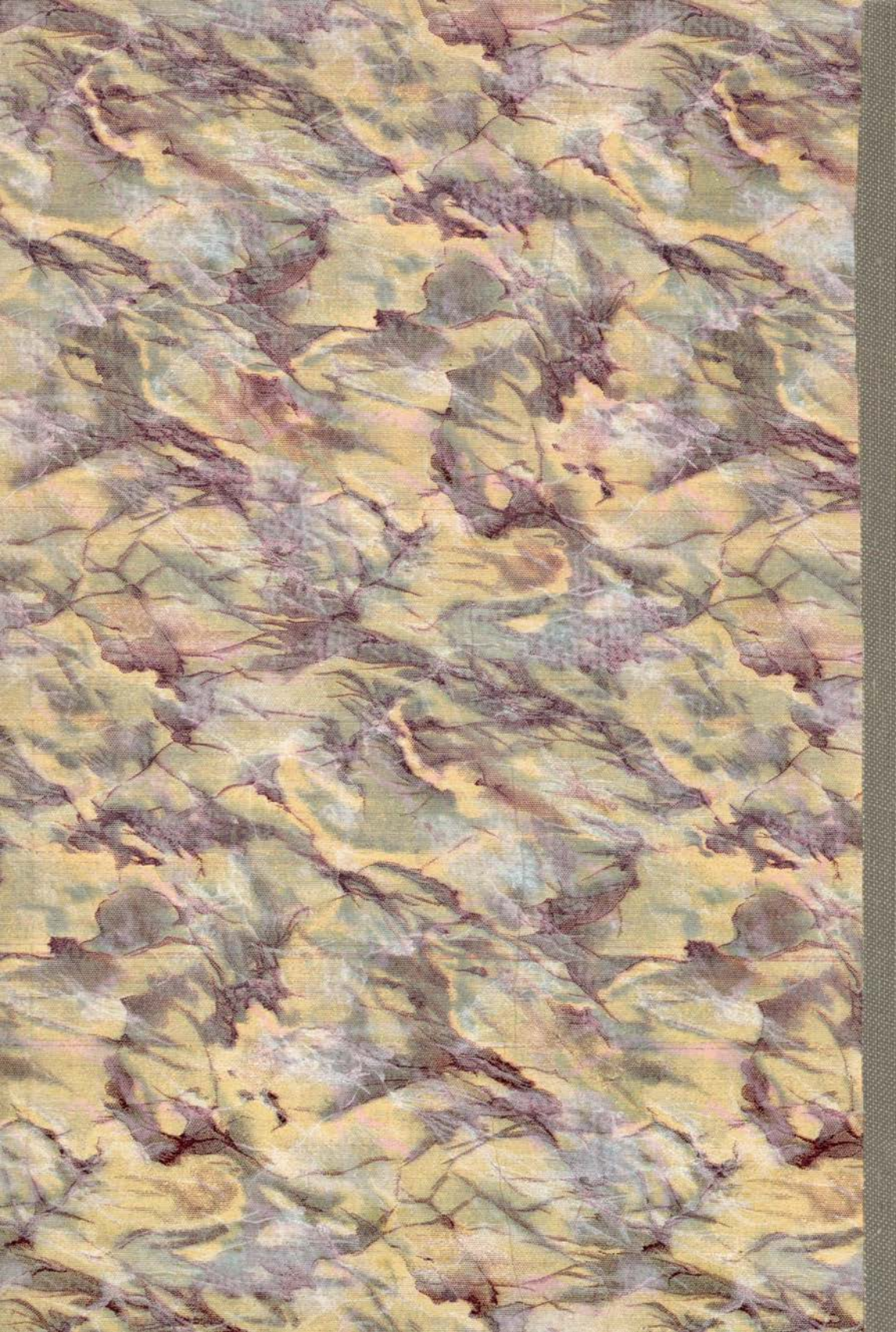

SVENSKA
TEKNOLOGFÖRENINGEN

1861—1911

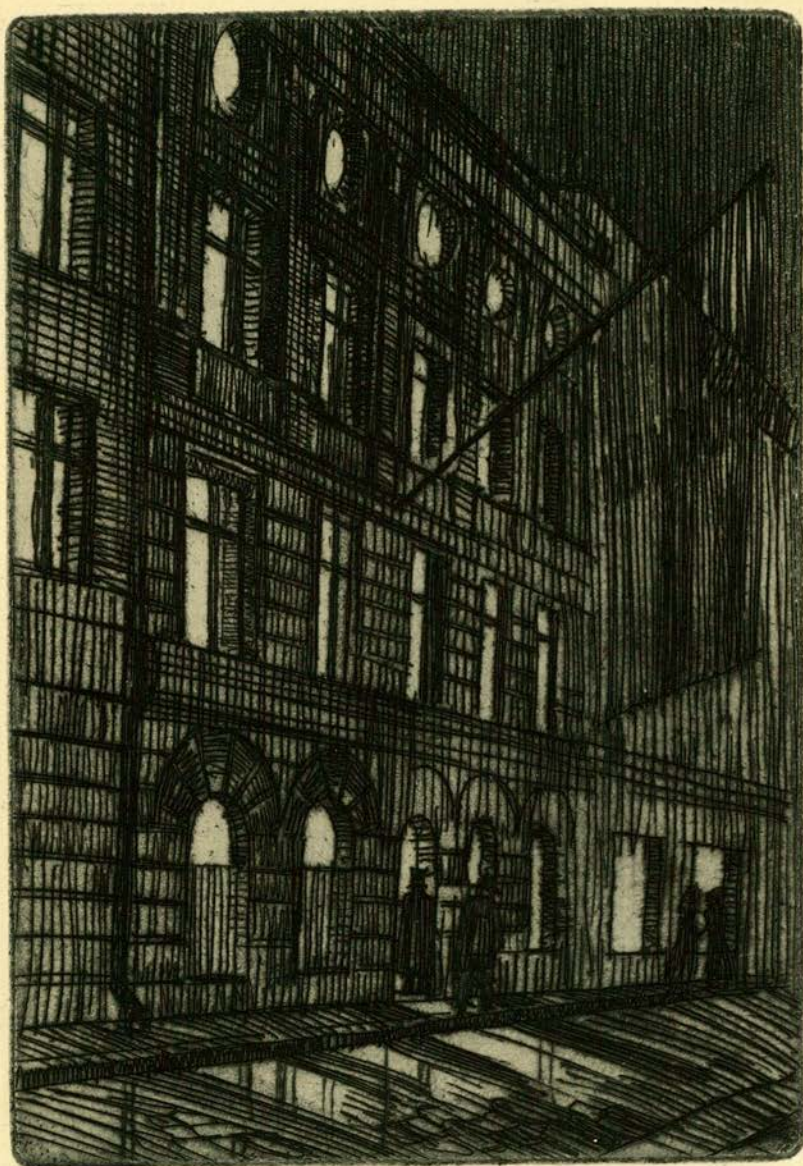

LEONARD GUSTAFSSONS
BOKBINDERI
STOCKHOLM

Mrs. A. Blank

J. J. 1911

C. B. Blauvelt

SVENSKA
TEKNOLOGFÖRENINGEN

1861—1911

SVENSKA
TEKNOLOGFÖRENINGEN

1861—1911

HISTORIK

UTGIFVEN MED ANLEDNING AF FÖRENINGENS

50-ÅRS-JUBILEUM

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM

1912

DENNA BOK ÄR TRYCKT I 350 NUMRERADE
EXEMPLAR, AF HVILKA DETTA ÄR

N° 347

FÖRORD.

Då Svenska Teknologföreningens historia från äldsta tider till våra dagar nu föreligger, torde det vara på sin plats att i korthet erinra om detta arbetes tillkomst.

Vid sitt sammanträde den 18 mars 1910 beslöt Svenska Teknologföreningens Jubileumskommitté att tillsätta ett arbetsutskott af fem personer med uppdrag att ombesörja utgifvandet af en historisk festskrift öfver föreningens verksamhet 1861—1911. Till medlemmar i detta utskott valdes direktör Rob. Dahlander (sammankallande), hofintendenten A. Börtzell, professor A. Werner Cronquist, ingenjör C. G. Rystedt och undertecknad föreningens sekreterare, af hvilka dock hofintendenten Börtzell, på grund af hälsoskäl afsade sig uppdraget. Professor Cronquists en tid efter utskottets tillsättande iråkade sjukdom, som beklagligen medförde hans frånfalle redan på hösten s. år, fördröjde kommitténs konstituerande, hvilket emellertid ägde rum den 30 september 1910 i närvaro af Dahlander, Rystedt och undertecknad.

Därvid genomgick utskottet en af undertecknad utarbetad plan för en historik öfver Svenska Teknologföreningen jämte en ekonomisk kalkyl, grundande sig på bl. a.

samarbete med Teknisk Tidskrift i fråga om tryckning af historikens hufvuddelar. De försök utskottets medlemmar under våren och hösten 1910 gjort att för historikens utarbetande förvärfva någon med föreningens tidigare öden förtrogen föreningsledamots medverkan som redaktör hade tyvärr icke ledt till önskad resultat, och utskottet uppdrog därför, med godkännande i hufvudsak af de framlagda förslagen, åt undertecknad att under de öfriga båda ledamöternas öfverinseende författa och redigera historiken under anlitande af föreningens arkiv och andra källor, som kunde för ändamålet stå till buds.

Vid jubiléet 1911 förelågo de viktigaste delarna af historikens text färdiga och publicerades då i ett särskildt häfte af Teknisk Tidskrifts veckouplaga, som utkom på själfva jubileumsdagen den 18 november. En hel del utredningar af statistisk och personhistorisk art hade vid denna tid ännu ej medhunnits, på grund af att undertecknads tid hårdt anlitats för andra uppdrag i samband med föreningsjubiléet. Intresset bland föreningens medlemmar för historiken var dock så stort, att subskriptionen på arbetet i dess utvidgade form redan nu säkerställde företaget ur ekonomisk synpunkt.

Sedan nämnda kompletterande arbeten slutförts, öfverlämnas föreliggande historik till föreningen, i förhoppning att föreningens ledamöter såväl af nu levande som kommande generationer med intresse skola taga del af dessa samlade uppgifter om Svenska Teknologföreningens utveckling och öden.

Att denna historik är behäftad med många brister och ojämnheter samt långt ifrån så fullständig i alla stycken

som önskligt hade varit, därom är ingen mera medveten än undertecknad, hvars penna ingalunda varit förberedd för en sådan uppgift. Den omfattning, hvori en hel del urkunder rörande föreningen här blifvit aftryckta, torde dock alltid gifva boken ett visst värde med hänsyn till kommande års föreningsarbeten, då dessa handlingar i arkivet äro och måste förblifva synnerligen svårtillgängliga. I ett afseende anser jag mig vidare, på grund af personlig erfarenhet under redigeringen, våga uttala en tillfredsställelse, nämligen däröfver att en historik kunnat komma till stånd, innan minnet af de flydda decennier, då föreningen upplefde sina lyckliga ungdomsår, helt och hållet försvunnit i tidens ström. Många oskrifna upplysningar och förklaringar skulle om ett eller annat tiotal år varit omöjliga att erhålla.

Till slut är det mig en kär plikt, att till de båda öfriga ledamöterna af utskottet, herrar Dahlander och Rystedt, framföra ett af hjärtat gående tack. Stödet af deras erfarna omdöme och på mångårig intresserad verksamhet inom föreningen grundade kännedom om dess lif och traditioner, har varit mig till ovärderligt gagn vid historikens utarbetande.

Stockholm i december 1912.

G. HOLMBERGER.

INLEDNING.

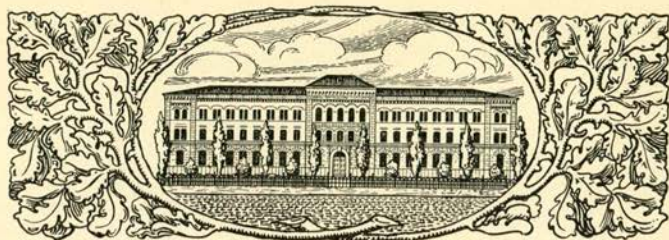
Genom den nyorganisation, som Teknologiska Institutet erhöi år 1847, fick vårt land sitt första högre tekniska läroverk med uttryckligt ändamål, enligt dess stadgar, att genom en vetenskaplig utbildning lägga grundval till elevernas blifvande praktiska verksamhet i teknikens tjänst. Vid denna tidpunkt hade vårt land nåtts af den rörelse, som under de närmast föregående årtiondena gjort sig gällande inom de stora kulturländerna och innebar krafvet på tillämpning af den vetenskapliga naturforskningens resultat och arbetsmetoder på det industriella lifvet. Dessa sträfvanen hade naturligtvis hos oss som på andra håll att kämpa mot många fördomar och mycket misstroende från de praktiska yrkesutöfvares sida gentemot den nya riktningens teoretiskt skolade målsmän, och 1850- och 1860-talen representera därför också en brytningsperiod inom vår industris utveckling. Det är härutinnan, säger Fredholm i sin historiska skildring »Teknologernas föreningslif», man har att söka »orsaken till att de från Teknologiska Institutet utgångna eleverna, saknande det stöd

som läroverket under studietiden lämnade dem, vid fortsatt kamratskap sökte finna en ersättning därför». En senare tid kan vara böjd att äfven söka andra drivfande krafter såsom medverkande faktorer. Det synes emellertid otvifvelaktigt, att tillkomsten i mediet af förra århundradet af de sammanslutningar, som sedan gäfvo upphofvet till Svenska Teknologföreningen, bör ses mot bakgrunden af denna brytningsperiods inverkan på Teknologiska Institutets elever.

Den förste af dessa våra föregångare var »Teknologernas förening», som bildades 1855 af några från Teknologiska Institutet detta år utgångna elever. Stadgarna angäfvo att ändamålet var sammanslutning och förbindelse mellan f. d. och nuvarande elever vid Teknologiska Institutet jämte andra män, som ägna sig åt de tekniska vetenskaperna »för föreningsmedlemmarnas förkofran och fortkomst genom utbyte af råd, upplysningar och erfarenhetsrön». Föreningen förde emellertid en tynande tillvaro. På allmän sammankomst 1858 förändrades då namnet till »Polytekniska föreningen», och organisationen omlades i afsikt, att föreningen skulle kunna utgöra ett samband mellan industriidkare, ingenjörer, mekanici m. fl. Men ehuru föreningens syften och arbetsplan blef af ganska vidtomfattande art, ledde emellertid dessa sträfvanden till ringa resultat, hvartill måhända bidrog bristande samband med de från Teknologiska Institutet utexaminerade eleverna. År 1860 afsomnade föreningen helt och hållet, »lämnande i arf åt sina medlemmar minnet, åt Svenska Slöjdföreningen sin rent materiella kvarlåtenskap på omkring 400 kronor». Emellertid var behovet af sammanhållning mellan Teknologiska Institutets elever så allmänt känt, att redan 1860 på hösten stiftades en kamratförening vid institutet, hvilken erhöi namnet T. I. Denna

förenings ändamål var blott att åstadkomma en närmare förbindelse mellan alla de vid institutet studerande i och för gemensamt nöje och nytta. Sammankomsterna, som i början voro mycket talrikt besökta, höllos i Bergstrahlska huset vid Riddarhustorget, och man utgaf äfven en skämttidning benämnd »Myggan», hvars satir dock måtte hafva känts för skarp inom kamratkretsen, ty oenighet lär med anledning af tidningens skämt hafva uppstått; man undvek sammankomsterna, och praktiskt taget upphörde föreningen efter några månaders tillvaro att existera 1860.

KAP. I.

FÖRENINGENS TILKOMST OCH UTVECKLING ÅREN 1861—1870. — KAMRATPERIODEN.

Stiftare. — U. V. S. och T. I. — Sambandet med Teknologiska Institutet. — Wiman och Hoffstedt. — De första stadgarna. — Lånefonden. — »Blandaren». — Sällskapspektakel och kamratlif på 1860-talet. — Lokalen i Kammakaregatan 1 A.

iffligt besjälade af föreningsidén och visa af föregående mindre lyckade försök bildade så påföljande vårtermin, 1861, Ernst August Wiman jämte några af sina kamrater i Teknologiska Institutets första afdelning en ny kamratförening. Stiftarne voro:

- Almlöf, Abel Nicolaus, (f. 1844).
- Blom, Carl Johan, (f. 1832 d. 1864).
- Dalström, Gustaf Mauritz, (f. 1837, d. 1906).
- Eurén, David Magnus, (f. 1843, d. 1899).
- Fahlstedt, Gustaf Wilhelm, (f. 1843, d. 1909).
- Hessलगren, Fredrik, (f. 1842).
- Lalin, Carl Daniel, (f. 1843, d. 1889).
- Lilienberg, Nils Henrik Ossian, (f. 1844).
- Malmén, Carl, (f. 1842).
- Ohlsson, Carl August, (f. 1843, d. 1864).

Rennerfelt, Gustaf Otto, (f. 1839).

Sundblad, Carl, (f. 1842,).

Sporrong, Claës Bernhard, f. 1841, d. 1864).

Wennerström, Thord, (f. 1841, d. 1863).

Wiman, Ernst August, (f. 1838, d. 1905).

Zettersten, Lars Ludvig Bernhard, (f. 1838, d. 1891).

Öberg, M. Wilhelm (f. 1840, d. 1863).

Första sammanträdet ägde rum hos Zetterstén i hans bostad Norra Tullportsgatan (n. v. Döbelnsgatan) n:r 2 a, den 2 mars 1861. Såsom föreningens namn antogs »U. V. S.» utgörande begynnelsebokstäfverna i de latinska orden »Utilitatis Veritatis-que Societas», men äfven med den i dåtida ordensväsande icke ovanliga dubbelmeningen uttydt till Urd, Verdandi och Skuld. På sammanträdena, som under vårterminen 1861 höllos lördagsaftnar i Zetterstens bostad, sysslade man med diskussioner öfver af medlemmarna i tur och ordning inlämnade tesar. Föreningens tillvaro hemlighölls. Rekruteringen skedde medelst inval och för att undvika allt öfversitteri tilläts icke tillsvidare elever ur de högre afdelningarna af institutet att inträda. På höstterminen 1862 hade stiftarne nu kommit upp i tredje afdelningen vid institutet, hvarför »ej mera förefanns något hinder att till medlemmar af föreningen invälja elever ur läroverkets alla tre afdelningar». Så skedde äfven och samtidigt beslöt man, 18 oktober 1862, att ändra föreningens namn och upptaga den en gång förut använda benämningen T. I.

Denna benämning torde hafva afsett att uttrycka sambandet mellan eleverna vid Teknologiska Institutet, och denna karaktär af kamratsammanslutning har föreningen fortfarande i behåll, äfven om nya verksamhets-

områden tillkommit och rekryteringen ordnats efter allmänna grunder.

Styrelsen utgjordes till att börja med af 3 personer: G. O. Rennerfeldt, L. B. Zettersten och E. A. Wiman. Styrelsen utsåg inom sig efter behag ordförande och sekreterare, hvarför dessa funktioner växlade vid olika till-

ERNST AUGUST WIMAN.

fällen. Äfven började man upptaga afgifter af medlemmarne och beslöt att »till bekostnad af hyra och korrespondens skulle hvarje af föreningens ledamöter erlägga 1 Rdr Rm första månaden och 50 öre för hvarje följande månad». Sammankomsterna skulle upptagas af föredrag och diskussioner i »tekniska och andra allmännyttiga och bildande ämnen». Att en god del af föreningens syfte var gemensam förströelse framgår däraf att i

programmet ingick uppförande af teaterpjäser, tablåer och »komiska förströelser i allmänhet». Ledamöterna skulle enligt de antagna reglerna samlas kl. 6 e. m. hvarje lördag, och förhandlingarna vara slut kl. 9, efter hvilken tid ordet var fritt. En sträng disciplin upprätthölls. I protokollet skulle antecknas de frånvarande medlemmarnes namn och huruvida något hinder för deras uteblifvande hade anmälts. Likaledes måste en ledamot, som aflägsnade sig före sammankomstens slut, därom »tillsäga styrelsen». Stadgarna utgjordes för öfrigt af bestämmelser om styrelsens makt och åligganden, hvaraf bland annat framgick, att styrelsen ägde en tredjedel af röstetalet. Den ägde vidare rätt att för föreningens bästa använda de förmågor, som inom densamma kunde finnas att tillgå samt »att offentligen och muntligen tillrättvisa hvem af ledamöterna som på ett eller annat sätt kan af styrelsen anses hafva förbrutit sig mot föreningen». För hvarje termin skulle ny styrelse väljas. Föreningsmedlem, som utan anmältdt förfall 4 gånger å rad uteblifvit från sammankomsterna, skulle »anses utvoterad och — således från föreningen skiljd(!)». Redan nu fattade man beslut att f. d. elever vid Teknologiska Institutet fortfarande kunde vara ledamöter i föreningen. Det första föredrag, hvars titel återfinnes i föreningens protokoll, hölls den 22 november 1862 och omnämnes med följande ord: »Ohlson höll föredrag angående symaskiner». Det andra föredraget hölls den 29 november, äfvenledes omnämndt med följande korta fras: »Brodin höll föredrag om varmluftmaskinen».

Vid slutet af året, den 6 december, hade man efter många öfverläggningar enats om att bilda en sångförening och antaga en sånglärare med en lön af »maximum 3 Rdr Rm. pr timma». Bland de medlemmar, som vid denna

sammankomst gjorde sitt inträde i föreningen märkas följande: O. L. Fröman, C. G. Rystedt, W. Hoffstedt och P. Lindell, väl bekanta namn för den ännu levande generationen.

Vårterminen 1863 hade föreningen sin första sammankomst den 10 jan. i en nyanskaffad lokal, Riddar-

WILHELM HOFFSTEDT.

gatan 34 A, som för terminens sammankomster blifvit förhyrd. Sammankomsterna hade nämligen tidigare ägt rum på olika lokaler, och särskildt hade ledamöterna Zettersten och Wennerström omnämnts såsom de, hvilka välvilligt upplåtit lokal för föreningens medlemmar, den förre i Grefthuregatan 23, den senare i Klara Strandgata 1. Styrelsemedlemmar blefvo för denna termin Wiman, A. Nordblad och T. H. Rathsman. Att tillvaron i den

nya lokalen ej var fri från bekymmer, och att föreningen redan då hade svårt att få sin budget att gå ihop, be-lyses af följande passus i protokollet af den 31 jan. 1863: »Bestämdes att hyra för första månaden skulle vara 16 Rdr Rm, men såsom hyresvärden funnit sig ej kunna lämna lokalen till billigare pris än 20 Rdr Rm pr månad, framställdes till de närvarande den frågan, huruvida de ville erlægga denna hyra för nästa februari månad, hvilket bejakades». Under denna termin återupp-lifvades sångföreningen och uppförde en teaterpjäs »Orpheus i underjorden», för hvars uppförande åtgingo tvänne hela sammankomster! Behållningen af de inträdesafgifter på 50 öre, som upptogos, lades enligt Wimans förslag, till grundplåt för en lånefond, hvilkens ändamål enligt antagna stadgar skulle vara att genom lån bispringa pen-ningebehöfvande medlemmar af föreningen T. I. mot ränta. Fonden stod under öfverinseende af en »cassadi-rection». Denna lånefond spelade en betydande roll under föreningens tidigare skede. Lånen voro begrän-sade till 25 Rdr, och tiden för lånets återbetalande fick ej öfverskrida tre veckor. Räntan beräknades efter 1 % pr halfvecka, hvartill kunde komma en straffränta af 2 % för första och 3 % för andra halfveckan, om anstånd med betalningen icke erhållits. De inflytande räntemedlen tillfölo föreningens allmänna kassa, som därigenom erhö-ll en icke oväsentlig förstärkning.

Höstterminen 1863 började föreningen sina arbe-ten under i viss mån andra förhållanden. Den årskurs, som föreningens stiftare tillhört, hade nämligen lämnat Teknologiska Institutet, men kvarstod fortfarande i före-ningen enligt ofvan omnämnda beslut. Förteckningen öfver föreningens medlemmar särskilde därför de, som voro förbundna att städse vara närvarande, samt de af-

gångna eleverna, som icke voro förbundna därtill; en uppdelning, hvilken förde föreningen öfver till ett annat plan och banade väg för dess ombildning till en allmän teknologförening. Man hade fortfarande lokalen vid Rid-dargatan kvar och beslöt att utgifva en tidning, till att börja med hvarannan lördag. Denna tidning erhöll namnet »Blandaren», ett i teknologlivets annaler välbekant och af generation efter generation med intresse omfattadt skämtblad. Första numret af Blandaren utkom den 24 okt. 1863 och redigerades af Peter Lindell. Man återupptog äfven försöken att verka för platsanskaffning inom industrien åt elever, hvilka utgått från institutet. Handlingarna omförmåla äfven uppförandet af två teaterpjäser: »Den resande studenten» och »En students majnatt». Lånefonden hade vid terminens slut stigit till 49 Rdr och 89 öre.

Vid 1864 års början räknade föreningen 69 medlemmar, däraf 17 från institutet utgångna. Under vårterminen sysslade man med upprättande af nya stadgar för lånefonden och beslöt bland annat, att, i händelse af föreningens upplösning, de behållna medlen skulle öfverlämnas till Teknologiska Institutet för att användas till stipendier, en bestämmelse, hvilken, som bekant, går igen i ännu gällande stadgars bestämmelser om, huru förfaras skall med behållna tillgångar i fall af Svenska Teknologföreningens upplösning. Vidare beslöt man att i föreningen invälja hedersledamöter, och utsågos under terminens lopp i sådan egenskap professorerna vid Teknologiska Institutet Hj. Holmgren, C. Ullgren och C. W. Eneberg samt ingenjör C. J. Hammar.

Man bestämde vidare att fira dagen för föreningens stiftande, den 2 mars, genom ett festligt anordnadt sammanträde, och uppstod sålunda föreningens högtidsdag, som länge hölls

Blandaren
1863
Platsanskaffning

i stor helgd. Den första högtidsdagen ägde rum å Berzeliï källare den 2 mars 1864. Föreningen ombytte äfven lokal och förhyrde rum för sina sammankomster i

CLEMENS ULLGREN.

HJALMAR HOLMGREN.

W. ENEBERG.

Mästersamuelsgatan 51 B, 1 tr. upp. Efter denna flyttning, som, säger Fredholm, »var lätt verkställd, enär föreningens hela egendom i löst och fast endast utgjordes af ett skrin,» ¹⁾ uppstod önskemål att utarbета och sam-

¹⁾ Det sedermera mycket omtalade »kassaskrinet.»

manföra de olika stadganden, som föreningen för sig antagit, och så kom föreningens första stadgekommitté till stånd, hvars medlemmar voro T. W. Th. Bolinder, K. E. Stigzelius och B. Palmrot. Bland andra ärenden, som voro föremål för uppmärksamhet märktes förslag att från Teknologiska Institutet före föreningens början utgångna elever skulle i densamma kunna inväljas. Man diskuterade äfven förhållandena vid Tekniska Högskolan och som frukt af dessa öfverläggningar framgick en uppsats

KNUT STYFFE.

rörande åtskilliga reformer vid läroverket, publicerade i Nya Dagligt Allehanda i början af år 1865. Att man icke försummade sina nöjen, därpå tyder uppförandet af trenne teaterpjäser: »Rum att hyra» och »En natt i Falkenberg» samt »Ett stort trolleri». Denna period har för öfrigt fått benämningen »finnperioden» på grund af det betydliga antal finnar, som då studerade vid Teknologiska Institutet och hvilka gjorde sig kraftigt gällande inom föreningen. Det sista beslutet för vårterminen rörde anskaffandet af en svart tafla.

Dåvarande föreståndaren för Teknologiska Institutet, öfverdirektör Styffe, intresserade sig mycket för teknologernas föreningslif, och protokollen innehålla från denna tid flera vittnesbörd om hans välvilliga rådplågningar med eleverna rörande deras önskningsar i åtskilliga afseenden.

Föreningens första kallelsebref daterar sig från denna tid. Under vårterminen 1865 sysslade man med granskning af stadgeförslag samt kunde äfven den 3 maj antaga

Till

*Tit kallas härmed till
ledamot af Föreningen T.I. och öger
för att såsom sådan blifva antagen,
att infinna sig den
på Föreningens lokal*

*I den händelse inbjudningen
icke antages, torde Tit. under adress
Föreningen T.I. Teknologiska Institutet den
om underrättas*

A. Föreningens vägnar

Stockholm den

FÖRENINGENS FÖRSTA KALLESEBREF.

de första tryckta stadgar, föreningen hade. Fredholm meddelar härom följande utdrag:

»Föreningen T. I. har till ändamål: 1:o att bidra till ett närmare samband mellan K. Teknologiska Institutets såväl varande som utgångna elever; 2:o att söka anskaffa lämpliga platser åt nämnda elever; 3:o att hålla föredrag, diskussioner och disputationer uti tekniska och andra allmänt bildande ämnen: 4:o att i den mån sig göra låter tillhandagå med upplysningar och biträde i tekniska frågor, som af ledamöter kunna komma att till föreningen framställas; 5:o att i allmänhet bidra till medlemmarnes nytta och nöje. Föreningens intressen skulle i första hand öfvervakas af en inspektor samt af en styrelse bestående af tre medlemmar. Föreningen skulle hålla sammankomster en gång i veckan under vid Institutet pågående läsetermin. Föreningens ledamöter skulle utgöras af: a) vid Institutet varande elever; b) från samma läroverk utgångna. De förra betalade i ledamotsavgift 75 öre för hvarje månad, de senare 5 kronor vid inträdet. För öfrigt voro stadgarna i öfverensstämmelse med af föreningen förut fattade beslut, för hvilka till en del i det föregående blifvit redogjordt. De nu fastställda stadgarna trycktes i 500 exemplar. Genom utfärdandet af dessa stadgar upptog föreningen T. I. återigen samma tanke, som legat till grund för Teknologernas förening, eller den att till medlemmarnes ömsesidiga båtнад söka förena alla från Institutet utgångna elever i en gemensam förening.»

På förslag af T. W. Bolinder upptogs frågan om bildande af en byggnadsfond för anskaffande af en egen byggnad åt föreningen på grund af det redan då kända behovet att »undvika såväl obehaget af ett ständigt ombyte på lokal samt det beroende, hvori föreningen till-

följe af en hyrd lokal alltid står, som ock föreningens framtida bestånd i betydlig mån betryggades.» Kassan tillkom i samband med 1865 års stadgar, i hvilka föreskrefs, att hvarje ledamot vid sitt inträde i föreningen skulle erlægga en riksdaler riksmünt till byggnadskassan. Genom ett nytt föreningsbeslut uppdrogs åt hrr O. Lundberg och N. O. Torsk att redigera »Blandaren», som nu skulle återupplifvas och utgifvas »hvarje ordinarie sammankomst». Att åtskilliga svårigheter varit förbundna med denna nya start torde belysas af följande utdrag ur föreningens protokoll för den 9 september 1865. Där läses nämligen om hrr Lundberg och Torsk att de »efter stadgarnas föreskrift i kap. 5, 13 §, och sedan nämnda § minst tvänne gånger för de sålunda valda blifvit ljudeligen uppläst, välvilligt åtog sig detta mera ärorika än inkomstbringande uppdrag». Nämnda § 13 lydte på följande sätt: »För öfrigt lägges en hvar ledamot på hjärtat att efter bästa förmåga gå styrelsen till handa vid dess skyldigheters fullgörande samt att icke utan viktigt skäl undandraga sig ett förtroende, genom hvilket han kan gagna föreningen» — en tradition, som icke är utdöd inom föreningen, äfven om den i sin ursprungliga rigorösa form längesedan försvunnit ur stadgarna. De utsedda redaktörernas tålmod sattes i alla fall ytterligare på prof, i det en konkurrent startades, benämnd »Sängfösaren». Enligt protokoll af 21 oktober 1865 »upplästes till allmänhetens och hr Torsks synnerliga förnöjelse en ny tidning, som kallade sig 'Sängfösaren'». Hr Torsk

T. W. BOLINDER.

blef icke svaret skyldig, utan anmälde vid nästa sammanträde, den 28 oktober, sin reservation mot föregående protokoll, påstående att tidningen Sängfösaren så mycket mindre kunde uppläsas till hans synnerliga förnöjelse, som han själf vid tillfället icke var närvarande; däremot riktade han sin särskilta anmälan mot inspektor (Wiman), som enligt hans förmenande undertecknat ett falskt protokoll. Inspektor försvarade sig med att just hr Torsks frånvaro vore anledningen till förnöjelsen, hvarpå hr Torsk utlofvade, att inspektor skulle för sin underskrift få stånda till ansvar i »Blandaren».

Enligt den praxis, som uppstått under årens lopp brukade medlemmarne ur föreningens punschskåp själfva uttaga nödig kvantitet mot anteckning å en lista, men måtte detta icke varit fullt tillfredsställande, ty den 11 november innehåller protokollet ett drakoniskt beslut »att den, som oaktadt påminnelser icke betalar sin skuld till punschkassan, kan af punschförvaltaren vägras kredit, tills likvid skett».

Vid 1866 års ingång flyttade föreningen till en ny lokal, 2 rum i Drottninggatan 108. Ett öfvertryck öfver föreläsningar i vattenhjul- och turbinkonstruktioner blef äfven nu färdigt och tillhandahölls de studerande. Under de föregående åren hade regelbundet s. k. disputationer öfver uppsatta öfverläggningsämnen idkats hufvudsakligen i syfte att bibringa ledamöterna formell öfning. Nu vidtog man den förändringen, att hufvudsaklig uppmärksamhet skulle ägnas åt tekniska frågors sakliga utredning. Några smärre ändringar i stadgarna antogos den 17 febr., hvarigenom bland annat stadgades, att styrelsen skulle sammanträda en gång i veckan för att ombesörja utförandet af beslut fattade vid föregående veckas sammankomst samt planera nästa sammanträde. Samtidigt beslöt

föreningen att till Teknologiska Institutets styrelse ingå med en skrivelse, hvari skulle framhållas nödvändigheten af att de vid institutet i öfvertryck utgifna lärokurserna kunde tillhandahållas eleverna till billigare pris och på samma gång blifva bättre redigerade äfvensom för första gången att vid institutet borde meddelas undervisning i bokföring. I mars blef föreningens namnfråga aktuell och man föreslog såsom nya benämningar »Tekniska föreningen» samt »Teknologernas förening». Båda förslagen blefvo emellertid af föreningen afslagna. På våren den 27 april ägde ett sällskapsspektakel rum, anordnadt af föreningens medlemmar i Berns salong, hvars behållning, 281 kronor, till föreningen öfverlämnades. Fredholm säger härom: »Den betydande förstärkning af föreningens kassa, som därigenom vanns, orsakade att sedermera under flera år sådana för allmänheten tillgängliga spektakel gäfvos af för dylika nöjen intresserade föreningsmedlemmar. Den därvid uppstående behållningen öfverlämnades af tillställarne alltid till föreningen.» På våren diskuterades frågan om industriutställningar, hvilket ämne på grund af den beslutade Stockholmsutställningen samma år tilldrog sig allmänt intresse. Under hösten 1866 gjordes en petition till den uppburne läraren vid Teknologiska Institutet, professor Hjalmar Holmgren, att han, om det funnes någon möjlighet, måtte kvarstanna vid institutet i stället för att utbyta sin befattning mot en ledigblifven professur vid Uppsala universitet. Tanken på en matrikel öfver från Teknologiska Institutet utgångna elever debatterades äfven, och man tillsatte till och med en matrikelredaktör, P. Lindell. Den inom föreningen tillkomna lånefondens bokföring vållade åtskilligt bekymmer på grund af det mer eller mindre ordningsfulla sätt, på hvilket de olika låntagarne skötte sina affärer med kassan,

och föreningen fann sig föranlåten att tillsätta en särskild kommitté, hvilken »lyckades efter träget arbete bringa ordning och reda i fondens räkenskaper, som råkat i betänklig oreda».

För att gifva en bild af huru det tillgick vid sammanträdena på 60-talet, aftryckas här nedan in extenso några från samma tid bevarade diskussionsprotokoll.

*»Protokoll hållet i Föreningen T. I. thorsdagen
d. 29 Oct. 1868.*

1.

Valdes Herr BOSAEUS till ordförande.

2.

Diskuterades: Måne ej Föreningens lånefond verkat mera till skada än till gagn, så att den vid en blifvande omorganisation af Föreningen bör upphävas.

Herr J. ÅKERBLOM ansåg lånefonden med dess ränta god, ty derigenom hade Föreningens kassa ökats, dock hade den äfven varit skadlig genom den lätthet, som bereds medlemmarne i Föreningen att få låna och hvilken lätthet ofta gjort att åtskilliga blifvit onödigtvis införda på den beklagliga vigelansen.

Herr STEFFANSSON yrkade att lånefonden borde stå kvar såsom en tillfällighetshjälp, ty såsom sådan har den räddat mången från att nödgas kasta sig i händerna på procentare.

Herr FISCHER föreslog att räntan skulle sänkas och kapitalet, som hvar och en får låna såväl som tiden ökas, hvilket förslag förkastades.

Herr BOSAEUS föreslog lånefondens borttagande, emedan den hos mången ökar vanan att vigelera, åstadkommer slöseri och lättsinnighet; affärer som högeligen nedsätter Föreningens anseende.

Herr J. ÅKERBLOM medgaf, att om lånefonden misskrediterar Föreningen borde den upphävas, men Herr Steffansson yrkade på dess bibehållande.

Herr PALMBERG röstade ej blott för lånefondens utan äfven för räntans bibehållande.

3.

Diskuterades: Fördelen af användandet utaf lappar på knäna, och åtskilliga rätt humoristiska skäl både för och emot lapparna förekommo.

(Diskussionen lämpar sig ej för återgivande i tryck.)

Stockholm den 29 October 1868.

A. Fischer.

*Protokoll hållet i Föreningen T. I. Thorsdagen
den 5 Nov. 1868.*

I.

Valdes herr FISCHER till Ordförande.

2.

Diskuterades: »Huru bör Föreningens Theaters ekonomi ordnas?»

Herr BOSAEUS betraktade Theatern som en ekonomisk affär och ansåg att Föreningen borde uppställa och underhålla densamma.

Herr WAHREN föreslog bildandet af en särskild fond för Theatern, hvars inkomster skulle utgöras af medel influtna genom spektakler, extra afgifter etc. och utgifter af Theaterns uppsättning och andra smärre poster och att dessa medel borde handhafvas af 2:dre ceremonimästaren. Genom denna tillställning skulle Föreningens allmänna kassa vid en blifvande balance vara mera skyddad — och, att sedan alla skulder i och för Theatern vore betalda, skulle inkomsterna tillfalla Föreningens allmänna kassa.

Herr BOSAEUS var af motsatt mening och tyckte att om balance uppkom borde Föreningens allmänna kassa bestrida densamma, likaväl som hon af Theatern erhöi dess inkomster.

Herr ROMAN föreslog att ställa så till att Theaterns kassa hade en grundfond af 50 R. Rm., hvarigenom allmänna kassan skulle vara fredad och hvad inkomsterna som öfversteg dessa 50 Rdr skulle lämnas åt Föreningens allmänna kassa.

Herr BOSAEUS framställde att om 50 Rdr skulle hvilas som grundfond för Theatern vore desamma utan ränta, men kvarvarande i allmänna kassan insattes de i lånefonden och drog ränta samt

yrkade för öfrigt att den allmänna kassan skulle taga hand om Theatern och att i densamma ett konto borde uppläggas för Theater och nöjen.

Herr ROMAN vidhöll sin grundfond, emedan Föreningen därigenom ingenting risquerade.

Herr LÖNNERBERG ansåg förslaget om en särskild Theaterkassa, som en yttring af Föreningens kända sjukdom »kommittédille».

Herr WAHREN omtalade att han helt och hållet slagit om och gått öfver på Herr Bosaei sida.

Herr ROMAN höll fortfarande i sig och glädde de närvarande genom en liknelse, hvarvid han föreställer sig Föreningen T. I. såsom ett hjerta med sina pulsådorr, där Lånefonden vore en, Theatern en etc. och att alla dessa borde hjälpa hvarandra. För öfrigt tyckte talaren att det ej skulle göra så mycket om 50 Rdr. vore räntelösa.

Herr LÖNNERBERG däremot tyckte att 50 Rdr. förvaltade under Lånefondens kända förmåga att fördubbla kapitaler och med dess nätta ränta ej borde blifva så obetydligt.

Efter flera mer eller mindre lyckade ytanden fattades följande beslut att till Styrelsen för Föreningen inlemnas neml.: 1:o Theatern bör tillhöra Föreningen och ej någon enskild. 2:o Theaterns ekonomi skulle bestridas af Föreningens allmänna kassa och ej någon serskild Theaterkassa bildas samt önskades dessutom att i den allmänna kassan ett serskildt konto skulle uppläggas för Theater och nöjen.

3.

Diskuterades: »Hvad är att iakttaga vid anläggandet af iskällare på landet?»

Herr ROMAN ansåg bäst att isen upplades efter tre sidor i källaren och denna omgafs med sågspån som skyddsmedel.

Herr LÖNNERBERG trodde att isen skulle hålla sig bättre om densamma efter inläggningen fick frysa samman till ett stycke.

Herr BOSAEUS utvecklade flera ljusa idéer och uppgjorde till och med en ritning till ett ideal af iskällare på landet, men hvilket allt blefve för vidlyftigt att här omnämna.

Stockholm den 5 Nov. 1868.

Th. Witt.

*Protokoll hållet i Föreningen T. I. torsdagen
den 12 November 1868.*

(Sammandrag)

1.

Valdes till ordförande för sammankomsten Herr Witt.

2.

Diskuterades den af Föreningens Ceremonimästare framställda frågan:

Bör klubbmästaren personligen eller punschkassan stå risken för betalningen af den punsch, som på föreningen drickes?

Under diskussionen härom, som upptog en stor del af sammanträdet, yttrade sig ej mindre än 15 talare och de flesta »be-traktade det som tillbörligt och fördelaktigast, att klubbmästaren sjelf stod risken för punschaffärerna, då det hufvudsakligen på honom berodde om någon förlust af dem uppkomme genom det större eller mindre nit han kunde utveckla vid punschfordringarnas indrifvande. Hans ordentlighet skulle ock derigenom finna en eggelse, hvilket ingalunda kan vara fallet, om han vet, att förlusten i alla händelser ersättes af Föreningen eller dess medlemmar utan all olägenhet för hans egen kassa eller bekvämlighet».

Andra däremot hyste den åsigten »att det ingalunda vore tillständigt, att punschförvaltaren fick betala, hvad af andra Förenings-medlemmar dracks upp eller slogs sönder, och hvad endast genom slarf från deras sida ej blifvit ersatt».

Häremot erinrades, »att sedan genom Föreningens beslut kredit-systemet blifvit afskaffadt och Punschförvaltaren blifvit tillerkänd rätt att för all punsch fordra kontant ersättning, det vore hans eget fel — ej Föreningens — om detta beslut ej efterlefdes; hvaraf ock följer, att han ensam rättvisligen bör drabbas af följderna af detta fel — eller balancen i punschaffärerna».

Vidare yttrades, »att erfarenheten hade visat, att förlusten endast genom sönderslagna glas stigit till betydliga summor, hvadan punsch-kassan, bildad såsom den är genom 50 öres bidrag af hvarje Föreningsmedlem, snart skulle tömmas redan under en punschförvaltares tid och stå tom och gagnlös för hans efterträdare; den skulle ock för den förra kunna hafva samma skadliga inflytanden som en kassa för oindrifna punschfordringars betalande, att den neml. slappade hans nit att under festligheterna tillbörligen uppmärksamma glas-

mästarelagen och af dem utkräva ersättning för hvad de sönder-
slagit»; samt

»att det icke gifvits *en* klubbmästare utan balans. Detta gör
det också mycket motbudande att bekläda en dylik befattning och
vore just ett talande skäl att ej med för stor penningarisk, såsom
den af dessa berörda glasaffärer, förminska lönen för de med denna
befattning förenade stora besvär, om eljest det är Föreningen kärt
att fortfarande ega en klubbmästare».

Några funnos, som höllo före, »att Föreningen ej är någon
utskänkningslokal, och att följaktligen dess lokal och den sjelf ej
bör hafva något med utskänkning af ett eller annat slag att göra.
Men då dessa i allt fall vore ett fåtal, så torde man knappt våga
tillerkänna dem hafva rätt. Dessutom har nu en gång drickandet
ett så häfdvunnet samband med och inflytande på kamratlif i all-
mänhet, att detsamma med hvad dertill hörer (således icke minst den
deraf uppkomna förlust) ej kan vara för Föreningen alldeles likgiltigt.
Är nu således drickandet en Föreningens affär, och tillika ett faktum är,
att denna affär städse är med förlust förenad, så bör Föreningen så ordna
och reglementera saken, att så vidt möjligt är risken af denna förlust
må drabba hvarken Föreningen såsom sådan, ej heller dess
embetsmän: Klubbmästarna. Ty: ej är det Föreningens pligt och
bestämmelse att sörja *blott* för sin egen *ekonomi*, utan äfven att hafva
omsorg för sina medlemmars väl, således ock deras ekonomiska väl,
samt undvika allt, som kan göra det motbudande eller af ekono-
miska skäl omöjligt för någon att åt densamma uppoffra tid och
krafter d. v. s. att blifva dess tjänsteman. Nu har erfarenheten
visat, att den förlust, som vid drickandet uppstår, är dels en förlust
tillfölje af försummad betalning för drucken punsch, dels *en* förlust
på sönderslagna glasvaror. Risken för båda dessa fall måste För-
eningen genom stadgande förekomma. I förra afseendet vore det af
en talare förordade förslaget fullkomligt tillfyllestgörande och lämpligt,
det neml. om stadgande af poletter, ty då all punsch blott er-
hålles emot polett, och hvarje polett måste vara betald, så blifver
ock hvarje droppe punsch betald, hvadan någon förlust i detta hän-
seende omöjlig kan uppstå. I sednare afseendet åter synes för-
delaktigt att lägga en sorts skatt på hvarje halfbutelj, till beloppet
så stor som den i detta afseende uppkomna förlust. Derigenom blefve
det de drickande ensamt, som finge betala glaset och i den mån
mera som de af dem begagnade sig. Att för detta fall inrätta en
punsch-kassa vore olämpligt af de skäl en och annan föregående talare

påpekat, det låge dessutom en orättvisa uti att fordra betalning af *en hvar* för sönderslagningar och excesser på tillställningar, der han ej ens varit med.

En annan talare ville, »för den händelse något frö till olaglighet uti förslaget kunde ligga, förändra dess ordalydelse därhän, att klubbmästaren egde att uppbära icke en förhöjd afgift för punschen, utan egde rätt att vid tillställningar inom Föreningen förhöja afgiften för hvarje deltagare med en *särskild* afgift för sönderslagna glas, under det för punschen betalades lika som förut. Detta kunde lika litet kallas utskänkning, som när han tager en särskild afgift för uppäten mat, vaktmästareuppassning etc.

Proposition begärdes på det sist framställda förslaget och beslöts i enlighet med detsamma att sammankonsten skulle såsom sin åsigt uttrycka:

1:o. Att för undvikande af all förlust genom uteblifven betalning för punsch skulle *stadgas* om införande af poletter, som finge köpas af Föreningens Klubbmästare, och *endast* aflemnandet af polett berättigar till erhållande af motsvarande kvantitet punsch.

2:o Att för undvikande af all risk, så vidt möjligt, för såväl Föreningen som Klubbmästaren vid uteblifven betalning för sönderslagna glasvaror, skulle stadgas, det Klubbmästaren egde rätt att vid tillställningar inom Föreningen af hvarje deltagare upptaga en afgift till bestridande af utgifter för under tillställningen sönderslagna glas.

3:o. Att följaktligen den förra punschkassan ej vidare borde upplifvas..

3.

Diskuterades den af Direktionen framställda frågan:

Hvilket är det säkraste medlet att förbättra det ekonomiska tillståndet hos den arbetande klassen inom vårt Fädernesland?

Herr SEBERG ansåg sig visserligen ej ega kompetens och förmåga att bidraga till en lösning af frågan, men, manad af lifligt intresse derför, ville talaren åtminstone påpeka en i sammanhang med densamma stående omständighet hvilken under diskussionen vore värd att taga i betraktande, neml. den fiendskap emot användandet af maskiner vid industriella företag, som inom den arbetande klassen är rådande. Otvifvelaktigt har denna fiendlighet sin grund i åsigten att maskinerna beröfva arbetaren bröd och förtjänst! Är denna åsigt grundad? Talaren hoppades att så ej vore, dock synes den af bristande

arbete förorsakade tilltagande utvandringen tala till maskinernas nackdel.

Hr FISCHER förordade husslödernas upphjälpande. En för vårt land lämplig slöjdart vore t. ex. korgmakeriarbeten. För de pilarter hvilka därtill skulle lämna materialet, äro våra mossar yppiga odlingsmarker. Vidare förordade tal. fabriksrörelsens uppmärksammande. Genom industriens uppblomstring droges nämligen kapitalet till landet och af detta allmänna välstånd skulle följa de enskildas. Bestred föregående talares anklagelse emot fabrikerne, såsom förorsakande utvandringar, dessa hafva sin grund hufvudsakligen i bristande ekonomiskt välstånd, så t. ex. äro de talrikast i Norrland, där fabrikerne antal är minst.

Hr ÖSTRAND: Emigrationen, det tilltagande tiggeriet äro i sanning företeelser af djupt bekymmersam art. Men hvaruti ligger deras orsak? Utan tvifvel i svårigheten, ja ofta omöjligheten att få arbetsförtjänst. Därföre vore den till diskussion framställda frågan af ett så synnerligt intresse för hvarje fosterlandsvän och kräfde hvarje närvarandes uppmärksamhet. Men huru skall den besvaras, huru skall det ekonomiska tillståndet upphjälpas? Genom husslöjder säger en! Ja väl, dessa äro för många länder af stor vikt. Vårt land är dock framför allt ett fabriksland, därtill af naturen bestämdt. På industrien verkar dock en tärande kräfta: det nu för tiden med så mycken force tillämpade frihandels-systemet. Väl kan detta vara sant och godt till sin princip, vårt land är dock ännu ej för det samma moget, kanske om 20 å 30 år skall tiden vara fullbordad. Därföre fordras nu i all synnerhet en reform af tullagstiftningen, om det onda den i sitt nuvarande skick har åstadkommit skall kunna häfvas.

Hr FISCHER ansåg likaledes frihandeln fördömlig, och har kanske intet land näst Schweitz så till ytterlighet genomfört dess principer, som just Sverige. Franska handelstraktaten vore ock ett dåligt barn af samma anda. Ett förnuftigt pröfvande af saken tycks fordra: i afs. på införsel: frihet för råmaterialerna, tull för förädlade produkter, i afs. på utförsel däremot: tull å råmaterialier, frihet å förädlade produkter.

Hr SEBERG önskade att hrr Protektionister måtte tydligt framlägga de skäl, hvarpå de stödde sin förkastelse af för handen varande frihandelsregim, på det att dessa med den omsorg, som frågans betydelse kräfde, kunde granskas.

I anseende till den långt framskridna tiden och det afhandlade

ämnets vikt beslöts, att man skulle uppskjuta med dess fortsatta be-
handlande till nästa sammankomst.

Stockholm den 12 nov. 1868.

N. Bosaeus.

Under 1867 visade sig för första gången, att i för-
eningens sammansättning den förändringen inträdde, att
antalet af de från Teknologiska Institutet utgångna med-
lemmarne var större än antalet vid institutet fortfarande
studerande elever. I samband härmed stod också det
förhållandet, att de äldre medlemmarne så småningom
växte ifrån de sysselsättningar, som förut tillfredsställt dem
i föreningslifvet, och åtskilliga förslag framställdes till om-
läggning af föreningens organisation och stadgar, för att
råda bot för den fara för föreningens bestånd, som man
med rätta såg i denna differentiering af intressena. Åt-
skilliga kommittéer voro i sådant syfte verksamma under
1867 och början på 1868, hvilkas resultat bevarats i
form af yttranden till föreningen. Det märkligaste af
dessa var det utlåtande, som föreningens styrelse — då
Wiman, Forsgren och Steffansson — den 28 mars 1868
afgaf. Motiveringen till det stadgeändringsförslag, som
styrelsen därmed framlade, är en i Teknologföreningens
annaler ryktbar handling, och det torde icke falla utom
ramen för denna redogörelse att här aftrycka vissa delar
af dess motivering såsom typiska för den tidens sätt att
uppfatta företeelserna inom föreningslifvet och äfven såsom
ett bevis på den framsynthet, hvarmed föreningens stif-
tare och förste ledare, Wiman, fullföljde sitt verk. — —

»Det behöfver icke särskildt påpekas, att Föreningen T. I.
måste räknas till dessa organiska institutioner, som med nödvändighet

äro underkastade formförändringar, upptagande oupphörligen flera och nya mål för sin verksamhet och afsöndrande eller låtande träda i bakgrunden andra, gamla. Frågan om Föreningens mål låter sig därför icke begränsadt angifvas, och de allmänna industriella målen, hvilka såsom svar på frågan kunna framhållas, måste nödvändigt vara af den beskaffenhet, att de icke alla äro fullkomligt ense om de medel, hvilka på genaste väg kunna leda till dem. Föreningen måste blifva underkastad en likartad utvecklingsprocess med den politiska institutionen samhället, staten, förändrande form och sättande det ena eller det andra syftet högt allt efter andan hos dess medlemmar och, i viss mån, den hos de styrande. Man kan därför våga påstå, att föreningen flera gånger under sin tillvaro skall komma att ikläda sig flera former, växa ifrån dem och ikläda sig ännu andra; och detta emedan den, såväl som andra organismer, måste följa en naturens befallande lag. Hvarje sådan formförändring måste vid den normala utvecklingen föregås af den period, inom hvilken de gamla formerna urväxas och de nya arbeta sig fram till full mognad, och just denna öfvergångsperiod skola vi alltid finna betecknad såsom den, vid hvilken ingen utveckling eger rum, intet upptagande af nya mål och ett klenk fullföljande af de gamla. Man känner en obestämd missbelåtenhet, en önskan om förbättring; men från dessa obestämda känslor till det bestämdt insedda och beslutade formombytet är ett stort steg, och det är just hvarje sådant öfvergångsstadiums uppgift att uttaga detta. Att därtill icke fordras en rastlös yttre verksamhet uti just den gamla formen, utan ett så att säga föreningens själsarbete, är lätt insett. — — — — —

Efter föreningens stiftelse bestod densamma en tid bortåt af under alldeles enahanda förhållanden varande medlemmar, alla — eller, under en något mera framskriden tid, de flesta — elever vid Teknol. Institutet. Med åren har förhållandet i detta hänseende allt mera förändrats, och under de kommande åren skall detsamma i oupphörligt stigande grad blifva händelsen. Vi kunna redan nu och skola alltmera kunna urskilja trenne särskilda typer af föreningsmedlemmar.

Emedan människor med åtminstone högst få undantag under årens lopp utveckla sig, tillåta erfarenheten i lifvet att modifiera sina åsikter, i all synnerhet i rent praktiska ämnen, och i allmänhet förvärfva sig en allt vidsträcktare synkrets, hvilket speciellt gäller här i fråga om det tekniska gebitet; har tiden nödgats, och den skall också med nödvändighet dermed fortfara, att af en del föreningsleda-

möter skapa en, naturligtvis icke fullt begränsad, klass, som företrädesvis karakteriseras af högre ålder, vidsträcktare erfarenhet, större intresse för det yttre, praktiska lifvets företeelser och dess många oupphörligt uppstående nya och intressanta frågor, men däremot fästade relativt mindre både vikt och intresse vid de inre föreningshändelserna, nöjena, diskussionsöfningarna, kassatransaktionerna etc. etc. Denna klass representerar den ena artytterligheten af föreningsmedlemmar.

Den mot denna diametralt motsatta har i allmänhet följande karakteristik. Den består af yngre medlemmar, nyligen invalda i föreningen, utan erfarenhet om dess organisation och sträfvan, stående i allmänhet vid ingången på sin tekniska bana och sålunda äfven i afseende på det industriella lifvet mindre hemmastadda, mindre intresserade.

Mellan dessa båda ytterligheter som nu karakteriserats, och hvilka ytterligheter enligt sakens natur under föreningens utveckling måste komma att allt bjertare och bestämdare framstå, skall naturligtvis finnas en länk, en klass af medlemmar, hvilkas karakteristik naturligtvis icke låter sig bestämmas såsom nyss skett genom angifvande af så till sägande deras gränsegenskaper, emedan ju dessa gränsegenskaper hos denna klass måste öfvergå uti de förut karakteriserade klassernas allmänna egenskaper. Uti denna mellanklass måste finnas medlemmar af alla arter mellan de båda ofvan karakteriserade artytterligheterna. De bilda en öfvergång mellan båda, men en öfvergång af så viktig beskaffenhet, att denna klass måste anses utgöra föreningens kärna. Under den föregående perioden hafva dess medlemmar hunnit initiera sig i föreningens organisation och syften, och de äro därigenom lämpliga kandidater till alla viktigare ämbeten inom föreningen utan att i likhet med flertalet ledamöter inom den först skildrade klassen vara förhindrade att åtaga sig sådana och med ett af deras industriella sysselsättningar odeladt intresse fullgöra åtföljande plikter.

Nu i korthet framställda skildring af den inom föreningen sig utvecklade artåtskillnaden är icke något påhitt, utan ett faktum, tydligt vid ett icke allt för ouppmärksamt betraktande af föreningsledamöterna och deras olika förhållanden i och till föreningen. Hvad sålunda är att göra, är ingalunda att tvista om eller söka konstatera detta fullkomligt naturenliga förhållandes verklighet; dess verklighet och äfvenså dess oundviklighet är satt utom allt tvifvel. Det som däremot måste göras, är att, sedan man insett den i högsta grad återhållande in-

verkan på föreningens utveckling, som denna omständighet utöfvar så länge föreningens organisation icke är med densamma öfverensstämmande, så ordna denna organisation, att mera nämnda förhållande blifver till gagn och medverkan till föreningens framåtgående.

Den direkt skadliga inverkan på föreningen, som här omordade förhållandet åstadkommer, så länge det icke uppmärksammas i dess organisation, måste vi nu något närmare begrunda, i sammanhang med arten af den reorganisation, som bör förbättra förhållandet. —

Genom den sektionsindelning, styrelsen härmed föreslår, skall åter hvarje kraft försättas inom den för densamma principiellt lämpligaste verksamhetsfären och icke hafva något i själfva organisationen fotadt hinder för sin verksamhet. Inom 3:dje sektionen skola frågor till diskussion framkastas af den art, att de aldrig kunna oförberedda komma inför föreningens ögon. Hit kunna vi räkna en mängd rent praktiska frågor, t. ex. om önskvärda sociala reformer inom det tekniska gebitet, om reformer inom Teknologiska Intitutet, om speciella mått och steg för befordrande af industriens och dess arbetares bästa o. s. v., med ett ord en väsentlig del af föreningens framtidsprogram.

Men icke mindre viktig, än denna föreningens verksamhet utom sig själf, är dess inre verksamhet, själfva dess lifsverksamhet, som utgör villkoret och grunden för den förra. Det är detta inre utvecklingslif, som hufvudsakligen lägges i den 2:dra sektionens vård. Vi böra ock vänta att inom denna sektion finna föreningens pluralitet och den makt, som afgör öfver frågornas seger eller fall. Denna sektion måste det, med ett ord blifva, som i första hand bär det moraliska ansvaret för, hvad föreningen uträttar och hvad den försummar.

Den 1:sta sektionen omfattar så att säga föreningens rekryter. Här uppfostras dess friska krafter, här uppväxa nya, från vanans fordomar friare idéer om föreningen och dess mål. Här måste vi företrädesvis hafva att söka det liberala elementet, under det enligt sakens natur den 3:dje sektionen måste komma att företrädesvis omfatta mera konservativa principer. Af en ordnad strid mellan dessa ytterlighetens tendenser och under förmedling af de mellanliggande åsikterna skall föreningen gå en rask och liflig utveckling till mötes, tagande i anspråk, så vidt möjligt är, alla sina krafter och på deras rätta plats; och den kraftiga lifsverksamheten skall då icke förslappas med det aftynande intresset och den måhända nödtvunget bortdöende verksamhetsförmågan för föreningen hos dem, som en gång utgjorde

dess stödjepelare. De nya krafterna skola träda i de gamlas ställe, men börja där dessa slutade, icke oupphörligt gnola på den gamla visan, utan med nya idéer leda framåt mot nya mål, mot utvidgade verksamhetssfärer, och detta emedan i och med den föreslagna organisationen möjligheten till utvecklingen af själfständigt individuella ledamöter är gifven.

I närmare eller fjärrare sammanhang med den nu skildrade sektionsfördelningen stå större delen af de öfriga förändringar, dem styrelsen härmed förslår.

Att föreningens verksamhetsprogram i sammanhang med densamma och på grund af föreningens närvarande utvecklingsståndpunkt icke obetydligt bör utsträckas, är lätt begripligt, då i och med reorganisationen krafter kunna vara att påräkna i riktningar, hvilka under den förflutna perioden icke med hopp om framgång kunde börja arbetet. Af programmets utsträckande till verksamheten uti allmänt industriella syften blir en nödvändig följd, att föreningen icke längre bör välja sina krafter uteslutande bland Teknol. Inst:s elever, om ock den omständighet, att ledamot är eller varit studerande vid nämnda läroverk, måste anses innebära en ingalunda förkastlig garanti för en pluralitet af för föreningens ändamål lämpliga medlemmar. Föreningen bör dock ingalunda förkasta eller tvinga sig att gå miste om de goda krafter, som utom ett sålunda utstakadt gebit kunna erbjudas, så snart dessa krafter redan för sig själfva arbeta för ett med föreningens öfverensstämmande mål, om ock medgifvas måste, att dessa med synnerlig försiktighet böra väljas. Vid denna omständighet är ock uti styrelsens förslag stor vikt fästad, i ty att vid inväljande af ledamot, som icke är eller varit elev vid Teknol. Inst:t, hvarje enskild föreningsledamot har obetingadt veto.

Att under de nya förhållanden, föreningen i synnerhet i och med denna omorganisation går tillmötes, de hittills varande källorna för betäckande af dess löpande utgifter icke i längden kunna därtill vara tillräckliga, är lätteligen begripligt. Inseende detta har styrelsen med afseende å beskattningen föreslagit stadganden, hvilkas specificierande och motiverande af flera skäl här förbigås.

Då det ingrepp i den enskildes frihet att besöka sammarkomsterna som gamla stadgarnes kap. 5, § 9 innefattar, synts styrelsen å föreningens närvarande ståndpunkt både öfverflödigt och föreningen icke fullt värdigt, har denna § i föreliggande förslag blifvit utelemnad. »

Granskningen af detta förslag uppdrogs åt en kommitté, bestående af W. Hoffstedt, Th. Winborg, E. A. Wiman, N. W. Bosaeus och G. Dahlström.

Vid 1868 års början hade föreningen skaffat sig ny lokal i Drottninggatan 110, Lorichska huset eller det s. k. spökslottet, midtemot Teknologiska Institutet, och möblerades denna på föreningens bekostnad. I den till samma egendom hörande stora trädgården afhölls i början af juni s. å. den för hvarje deltagare oförgätligt glada karnevalen, från hvilken kan påminnas om

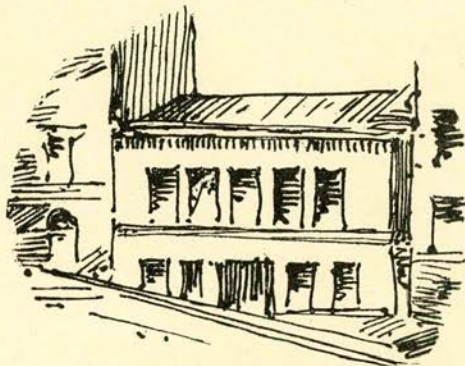

K. Y. ZACCO.

Wiman och Lindell, såsom öfverstepräster, om Spetten och Mustus såsom öfverdomare och om K. Y. Z. såsom positivspelare, sjungande visor, och jätten Emanuel ledd i grimskrift, samt om Stedten som pajazzo, tillställande så mycket ofog, att han af »polisen» fasttogs och fördes inför öfverdomarne och där på anklagelse af K. Y. Z. fick en förkrossande dom. För att öka intresset för förhandlingarna tillsattes en »direktion för talöfningar», hvilken utarbetade en ordningsstadga för disputationer, diskussioner och föredrag. Högtidsdagen firades på hotel Phoenix. Protokollet omförmäler särskildt tal öfver föreningens utveckling, för Teknologiska Institutet, för den svenska industrien och en »hymn till kvinnan» af »Mustus» (N. Petersson), som, enligt Fredholm, »patetiskt föredrogs af Nathan (Th. Bolinder)». Ett sällskapsspektakel på Mindre teatern den 23 mars inbragte 327 kronor till föreningens kassa.

Efter utställningen i Stockholm 1866 hade man inom föreningen börjat samla priskuranter från tekniska firmor

och industriella verk och denna samling omhuldades med synnerligt intresse af medlemmarne. På världsutställningen i Paris 1867, vid hvilken äfven föreningen T. I. deltog med ett af föreningens medlemmar ritadt »Planschverk öfver Vattenhjul-, Turbin- och Brokonstruktioner», ökades samlingen väsentligt, bl. a genom Hoffstedts och Lindells försorg, och erbjöd för sin tid en värdefull källa för upplysningar, hvilken anlitades både af industriidkare och af allmänheten. Ordnad af Lindell 1868 i ett system af 120 klasser enligt pariser-

KAMMAKAREGATAN I A.
(Ur Blandaren.)

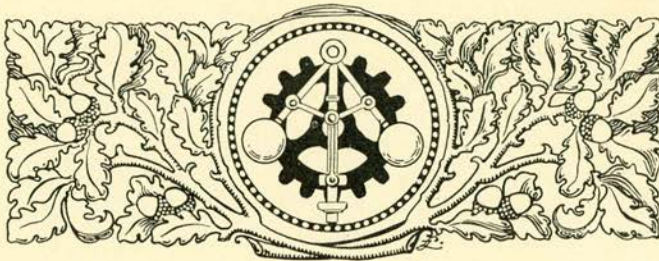
utställningens index, inrymdes den sedermera i ett större fackskåp¹, och omhuldades bl. a. af Thunberg och Svanbeck; den förlorade dock på 1870-talet i värde och kunde ej upprätthållas under den snabba utvecklingen på detta reklamens område. För »Blandaren» uppstod vid denna tidpunkt en glansperiod under K. Y. Zaccos redaktion.

På hösten 1868 afled föreningens hedersledamot, professorn vid Teknologiska Institutet Clemens Ullgren,

¹ Sedermera känt under benämning »Bobergs stora skåp»!

och »som ingen mera berättigad därigenom trädde för nära», beslöt föreningen resa en enkel vård på den omtyckte lärarens graf. Genom subskription anskaffades nödiga medel och 1870 förvärfvade föreningen på Nya kyrkogården en grafplats (n:r 1710 i 1:sta kv.), där professor Ullgrens stoft nedlades och en grafsten uppsattes. Ännu en hedersledamot och lärare vid Tekniska Högskolan har föreningen på samma plats visat en sista hedersbetygelse, i det nämligen professor Hjalmar Holmgrens stoft nedsattes i samma graf 1885. Grafven och monumentet underhållas fortfarande på föreningens bekostnad.

KAP. II.

FÖRENINGENS UTVECKLING 1870—1890. — ORGANISATIONSPERIODEN.

Föreningens verksamhet utvidgas med tekniska programuppgifter. — Namnfrågan. — Stadgereformen 1878. — Sektionernas bildande. — Afgiftsfrågans ordnande. — Kamratlif på 1870-talet. — Insamlingen af Teknologiska institutets elevers stipendiefond och institutets 50-årsfest. — Teknologmötet 1877. — Rysteds matrikel öfver Teknologiska institutets och Tekniska högskolans utexaminerade elever. — Föreningen öfvertager Teknisk Tidskrift. — Lokalen i Arsenalsgatan 2 A. — 25-årsfesten 1885. — Andra teknologmötet 1886. — Stadgereformen 1887, fackafdelningarnas bildande och antagandet af namnet Svenska Teknologföreningen. — Byggnadssamfundet och Ingeniörsföreningen uppgå i Teknologföreningen. — Polhemspriset. — Lokalen Brunkebergstorg 18. — Ordinarie klubben. — Petissan.

Föreningen flyttade på hösten 1868 ånyo och fick denna gång en varaktigare bostad i Kammakaregatan 1 A (sedermera n:r 5, hörnet af Döbelnsgatan), där lokalen förblef ända till 1883. Lokalen omfattade tre rum, en tr. upp, samt vaktmästarbostad å n. b. och betingade till en början 900 kr. i årlig hyra, hvilken senare höjdes till 1 000 kr. Till föreningens vaktmästare antogs C. A. Carlsson († 1883) och »hans gemål till dess städerska». Deras aflöning utgjordes till en början endast af fria husrum och 40 rdr i vedpengar.

Den ofvan nämnda stadgekommité, som skulle yttra sig öfver Wimans stora stadgeändringsförslag, framlade sitt yttrande i juni 1868, och förhandlingarna härom upptogo hela hösten. Efter mycken diskussion slutbehandlades förslaget till nya stadgar den 5 februari 1869.

Enligt de nya stadgarna skulle föreningen T. I. hafva till ändamål »att befrämja Teknologiska Institutets bästa och utgöra ett samband mellan dem, som varit eller äro detta läroverks elever, samt att i allmänhet verka för den svenska industrien, genom att till dess gagn söka göra gällande den naturvetenskapliga och tekniska bildningen». Först nu hade således föreningen T. I. på sitt program upptagit det mer än 10 år förut af Polytekniska föreningen uppställda målet. Andra än elever från institutet erhöello dock ej inträde i föreningen och på denna princip höll man så starkt, att till och med den extra elever vid institutet förut tillkommande rättigheten, att blifva medlemmar af föreningen, borttogs. I och med utsträckningen af föreningens mål blef organisationen äfven en annan. Sektionsindelningen infördes. Föreningens medlemmar skulle nämligen arbeta på tre sektioner, af hvilka den första principiellt borde omfatta vid institutet varande elever, den andra från institutet nyss utgångna och den tredje slutligen äldre utgångna elever. Sektionerna arbetade antingen hvar för sig eller gemensamt, men alltid utan någon beslutanderätt i ekonomiska frågor. Dessa kunde endast afgöras på allmän sammankomst, som, i likhet med hvad förut varit brukligt, hölls på lördagarna. Påföljden af uteslutning ur föreningen för ett uteblifvande från fyra sammankomster å rad borttogs, emedan man ansåg ett sådant stadgande numera vara obehöfligt. Styrelsen bestod af fem medlemmar, af hvilka de tre sektionernas sekreterare voro själfskrifna; dessa medlemmar

valde bland sig ordförande, sekreterare, räkenskapsförare och inventarieförvaltare och underrättade föreningen om valets utgång. Föreningens öfriga tjänstemän voro ceremonimästaren, sånganförelaren och kapellmästaren. De från institutet utgångna eleverna ålades, utom förut stadgade inträdesavgift 5 kronor, en årsavgift lika stor, hvilken dock var frivillig. Den som ej erlagt årsavgift var dock skyldig, att för hvarje bevistad sektionssammankomst betala en avgift af 30 öre. De vid institutet varande eleverna betalade 1 krona vid första sammankomsten i hvarje månad. Hvarje sektion valde inom sig ordförande, vice ordförande och sekreterare, den senare såsom medlem i styrelsen. Sektionerna bestämde själfva tiden för sina sammankomster. Kassorna voro, såsom förut, allmänna kassan, byggnadskassan och lånefonden, hvilken senare nu bestämdes till 1000 kr., hvarå räntan inflöt i allmänna kassan. Antagandet af dessa stadgar införde föreningen i ett utvecklingsstadium, hvilket blifvit kalladt föreningens organisationsperiod.

Omsorgen att ordna alla detaljer i förvaltning och vid sektionernas konstituering samt tjänstefunktionernas fördelning enligt de nya stadgandena kräfdes ett betydligt arbete, hvars största del torde hafva burits af Hoffstedt.

Under omväxlande nöjen och allvarliga sysselsättningar förflöt föreningens tillvaro under återstoden af 1869. Åtgärderna för att förmedla platser åt från Teknologiska Institutet afgångna elever omtalas från denna tid få mera framgång, hufvudsakligen såsom frukt af systematisk korrespondens med ledamöter utom Stockholm. Till föreningens tredje inspektör valdes efter Th. Winborg, som under fem terminer beklädt denna plats, för andra gången E. A. Wiman. Den enligt nya stadgarna valda styrelsen bestod af A. W. Cronquist, D. von Vicken, J. W.

Lewert, P. H. Östrand och P. Svanbeck. Musiklifvet florerade under musikläraren Aug. Edgrens sakkunniga ledning, som föreningen gaf sitt erkännande medels en hedersgåfva i form af en dyrbar taktpinne.

Inredningen af lokalen vid Kammakaregatan och omorganisationen ställde kraf på föreningens ekonomi, som framkallade allvarliga budgetsbekymmer och bl. a. gaf anledning till ett förslag att genom årsafgifter beskatta de medlemmar af föreningen, som lämnat Teknologiska Institutet. Denna till synes blygsamma proposition, hvartill V. Gröndahl och P. Östberg voro förslagsställare, blef dock af föreningen i oktober 1870 för denna gång afslagen. Tredje sektionen höll under Hoffstedts ordförandeskap några talrikt besökta möten för diskussion af förhållandena vid Teknologiska Institutet, särskildt frågan om lärotidens utsträckande. Från denna tid torde äfven böra bevaras minnet af de pristäflingar för inlämnade skrifter i »tekniska och belletristiska ämnen», som föreningen utlyste 1869—1873. De lämnade dock intet annat resultat än ett hedersdiplom till A. Weström för en samling dikter. Tekniska prisskrifter kommo ej under bedömning, och så afstod man från utlysande af vidare täflingar. Idén gick sedermera igen i Polhemspriset, hvarom mera längre fram.

År 1871 hade föreningen existerat i tio år och högtidsdagen firades på hotel Suède med stor festivitas. För första gången förelåg en tryckt årsberättelse. Denna inleddes med en kort historik öfver föreningen, författad af G. M. Dahlström. I sina afslutningsord framhåller denne författare bl. a. att föreningen utsträckt sitt verksamhetsfält till alla industriens grenar och tydligen i sina stadgar nu angifvit, att den ville verka för den svenska industrien »genom att till dess gagn söka göra gällande den natur-

vetenskapliga och tekniska bildningen». Han framhåller hursom organisationen genom sektionsindelningen om-lagts för att bättre tjäna detta allvarliga mål, och erinrar vidare, att grundvalen lagts till ett tekniskt biblio-tek, att föreningen på sin lokal håller ett mindre antal svenska och utländska tekniska tidskrifter samt att den börjat träda i förbindelse med andra tekniska föreningar inom och utom landet. Han konstaterar också, att de sti-gande krafven på föreningen vållade svårigheter att få debet och kredit att gå ihop och betecknar »frågan om permanent in-komsthöjning såsom en bland för-eningens viktigaste, på hvars lyck-liga lösning dess fortfarande utveck-ling till väsentlig grad beror». Års-berättelsen, skriven af A. W. Cron-quist i egenskap af ordförande, om-talar att föreningen räknade 2 he-dersledamöter (professer Hj. Holm-gren och ingenjör C. J. Hammar) och 300 ledamöter, hvaraf 69 elever vid Teknologiska Institutet och 231

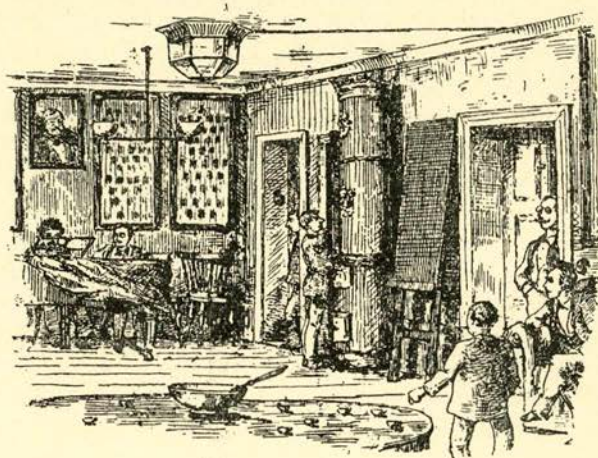
A. W. CRONQUIST.

f. d. elever; af de sistnämnda vistades 74 i Stockholm, 121 i landsorten och 35 utomlands. Föreningens ekonomiska tillgångar utgjorde, inklusive lånefondens kapital å kr. 1 000: och inventarier till ett värde af kr. 1 550: 79, sammanlagdt kr. 3 626: 02.

En »festblandare» redigerad af Zacco utkom äfven dagen till ära. Från denna tid härröra de s. k. röda böckerna, samlingar af äldre »Blandare», som sedermera varit glädjeämnen för många generationer af teknologer och ännu i dag, då 30- och 40-års jubiléer af afgangsexamina firas, få komma fram ur sina gömmor i förening-

ens arkiv för att uppfriska gamla minnen hos de kvarblifvande af forna glada kamratkretsar. En året därpå på föreningens förlag genom Zaccos försorg utgifven samling »En bundt diverse», valda bitar ur »Blandare», tjänade samma ändamål.

Med årsberättelsen 1871 följde, såsom ett uttryck af de styrandes önskan att låta äfven nyttan och allvaret i

INTERIÖR FRÅN FÖRENINGSILOKALEN VID KAMMAKAREGATAN.
(Ur Blandaren.)

föreningens gärning framträda, några afhandlingar nämligen:

»Om vetenskap, konst och industri» af G. M. Dahlström;

»Betonggjutning» (illustrerad) af P. Svanbeck; samt

»Sätt att på galvanisk väg utfälla metaller på oledande föremål», af A. W. Cronquist.

Följande årsberättelser intill 1878, då föreningen öfvertog Teknisk Tidskrift, innehöllo äfven afhandlingar, bland hvilka märkas:

1872: »Kanontillverkningen vid Finspong», af E. Mossberg.

»Några vanligen förekommande mätningar å fältet utan användning af instrumenter», af J. O. Andersson.

»Beräkning af lokomotiv-vefstakar och koppelstänger», af E. Storckenfeldt.

1873¹: »Teknologien såsom vetenskap och undervisningsämne» af J. O. Andersson.

1874: Utdrag ur kommitterades betänkande och förslag angående åtskilliga läroverks förening med Teknologiska Institutet till en Teknisk Högskola.

1875: »Om våra skyldigheter mot arbetaren», af Per Lindell.

1877: »Om den högre tekniska bildningen i förhållande till landets industri», af Rudolf Ström.

»Om turbiner utan ledskenor, ett bidrag till teorien för de hydrauliska kraftmaskinerna», af O. E. Westin.

De anförda rubrikerna gifva en föreställning om de ämnen, som förekommo till behandling vid tredje sektionens med alltmera intresse omfattade sammankomster, hvilka i allmänhet ägde rum två onsdagar i månaden från hösten till våren. Man ser att programmet i tekniskt hänseende kommit upp till en ingenjörsförenings plan, och tredje sektionens medlemmar växte också under 1870-talet så småningom ifrån de mera bullrande och upp-

¹ Såsom bidrag till tryckningskostnaderna tillätos föreningsmedlemmar för första gången att införa annonser i denna årsberättelse. Priset var 6 kr. för hel och 4 kr. för half sida; den första »annonsafdelningen» omfattade hela sex sidor. Redan i 1877 års berättelse var priset uppe i 12 kr. för hel och 7 kr. för half sida samt antalet annonsidor 50.

slupna allmänna samankomsterna hvarje lördag, hvilka i stället så mycket mangrannare besöktes af »första och andra sektionens» medlemmar. Andra sektionen lyckades nämligen aldrig få själfständig form och måste därför sammanslås med den första. Det angenäma och fria samlifvet inom föreningen bidrog i sin mån till framkallandet af en sammanhållning och kamratanda, som var af största inflytande på föreningens framgång. En dåtida sekreterare, som vid föreningens 25-årsjubileum 1886 ristade en runa öfver det framfarna, saknar nästan ord för att prisa detta »kamratlif, så själsstarkt, så rikt på nöjen och förströelser, att något motstycke därtill ännu saknas».

Den tidens ungdom tyckte om att spela teater, och teknologerna utgjorde intet undantag. Ett icke ringa antal offentliga sällskapsspektakel gingo under 1870-talet af stapeln, anordnade af föreningen T. I:s medlemmar. Ett bland de första torde ha varit »Blodbadet på Sicilien», som gafs i februari 1867 på La Croix's salong vid Brunkebergs torg för fullsatt hus. Utom det nöje de beredde såväl publik som aktörer, hade föreställningarna en direkt ekonomisk betydelse för föreningen, i det inkomsten tillföll föreningens kassa. Budgetens tillstånd var, såsom redan antydts, en konstant anledning till bekymmer redan under detta tidigare skede, och säkerligen skulle föreningen mången gång stått sig tämligen slätt i fråga om utgifterna på »Nöjens konto», om ej en teaterrecett på några hundra riksdaler då och då bidragit att upphjälpa detta. Ur teaterminnenas gömmor må här framdragas följande till erinran om några gamla program:

1872 på Mindre teatern (den s. k. Hammerska ladan): »En herre utan frack», »De båda direktörerna» och »Den förlorade diamanten eller hat utan kärlek».

1873 på Mindre teatern: »I tjänst åstundas», »En

människovän» samt »Hat och kärlek eller Mohrens sista suck».

1874 på Mindre teatern och på Södra teatern: två

ERIK SCHOLANDER.

INGE PETTERSSON.

E. G. H. VON SEGEBADEN.

representationer af en parodi på operan »Afrikanskan» med musik af K. J. A. Westerling och med Th. Wawrinsky i titelrollen.

1876 på Hotel Phoenix (vid föreningsammanskomst):

»Jorden rundt» af C. E. A. Wessblad med dekorationer af I. G. Clason.

1877 på föreningens lokal (efter ett sammanträde): »Lilla perlan» af Inge Pettersson med dekorationer af I. G. Clason.

1879 två föreställningar på Nya teatern af bl. a. »Afrikanskan», med ny musik af K. Salin, K. Wallin, D. Lagerlöf, A. Djurson och K. Byström, baletten af O. iNerman, dekorationer och maskineri af A. Lindgren och H. Laurell, regi F. Engström. Dessa två föreställningar nbringade föreningens byggnadskassa öfver 1 000 kr. och restaurerade teatergarderoben.

Hvar sak har sin tid och så äfven här. De offentliga teaterföreställningarna voro förknippade med en del olägenheter samt fingo kämpa mot stegrade anspråk och en förändrad smakriktning. Det uppstod en ogynnsam opinion mot dem inom föreningen, i det man började finna dem främmande för föreningens syften och mindre värdiga såsom konstanta faktorer i föreningens ekonomi. Teaterföreställningarna och »spexen» hänvisades till muntrationernas mera blygsamma plats.

Emellertid är det otvifvelaktigt att »teatern» på sin tid var en sammanhållande faktor inom kamratlivet af högt värde. Det intresse, som i denna form tog sig uttryck för befordrande af föreningens sträfvan till ett eget hem, har nutiden endast anledning att med tacksamhet minnas och erkänna.

Först med räkenskapsåret 1869—70 hade anordnats en något så när ordentlig bokföring, men till följd af att styrelsen ända intill början af 70-talet hufvudsakligen bestått af elever vid Teknol. Institutet, som ej voro så särdeles hemmastadda i bokhålleri, så var det tidtals ej så helt med föreningens bokföring, hvilket äfven gjorde, att

revisorerna gång efter annan kommo med rätt ampra anmärkningar.

För att styrelsens förvaltning, som varade från 1 maj det ena året t. o. m. sista april det följande, skulle fullt sammanfalla med räkenskapsåret, börjades detta också den 1 maj och avslöts med den 30 april, och ansågs detta af synnerlig vikt, men hade emellertid den stora olägenheten, att böckernas afslutning måste ske i början af maj, då examensläsningen börjat, och blef den därför ofta ej på långt när korrekt. Häremot gjorde äfven revisorerna redan år 1871 anmärkning, fastän förgäfvos.

De svåraste anmärkningar, som förekommit i någon revisionsberättelse, torde vara de, som gjordes af revisorerna Rystedt och Streyfert mot förvaltningen för räkenskapsåret 1872—73, och som dessa äro karaktäristiska för dåtidens förhållanden, anföres därur följande:

»Med anledning af flera fel och motsägelser i räkenskaper och protokoller, som förefinnas, samt med anledning af stadgandet i Kap. 4 § 7 af Föreningens stadgar, att Styrelsen gemensamt en för alla och alla för en ansvarar för omhänderhafda penningar och inventarier, få vi anmärka, att Styrelsen i allmänhet tyckes lämna de personer, som inom Styrelsen handhafva de olika befattningarna, fullkomligt utan all kontroll, hvilket just, enligt vår åsikt, utgjort skälet till, att de felaktigheter, som förefinnas, kunnat uppstå. Till följd häraf taga vi oss friheten föreslå, att hvarje medlem af Styrelsen, som handhafver någon särskild befattning inom densamma, åläggas att på ett styrelsesammanträde i början af hvarje månad redovisa för sin förvaltning för föregående månad, hvarefter Styrelsen vid den därpå följande allmänna sammankomsten framlägger en rapport häröfver.

Efter hvad vi Revisorer kunna se, äro räkenskaperna förda på ett sätt, så att Föreningens affärer först efter komplett förändring af desamma kunna utrönas. Vi hafva dock slutligen lyckats få ihop ett balanseextrakt öfver Föreningens ungefärliga affärsställning, hvilket här medföljer, men detta upptager ej heller alla tillgångarna, och detta emedan vi ej kunnat erhålla alla behöfliga uppgifter, då tiden för revisionen varit allt för kort härför.

Af detta balansextrakt syns, att Föreningen under året haft följande vinster:

Lånefonden å 1 000 kr. har inbragt i räntor ej mindre än kr.	633: 95
»En bundt diverse» i vinst..... »	301: 90
Öfriga förlag i vinst..... »	86: 67

Tillhoppa kr. 1 022: 52

men detta synes ej af böckerna. Vidare göres anmärkningar »mot att i protokollen omnämnda diarijer ej återfinnas bland dessa, att i protokollen omnämnda kontanta och andra gåfvor ej äro införda i räkenskaperna, att fel förefinnas vid införandet af åtskilliga poster i kassaboken, att kassan ej upptager samma summor, som finnas i lånefondens uppgifter, att verifikationer saknas för en del utgiftspos- ter, att vissa utgifter ej konsekvent föras på bestämdt konto, utan än på det ena, än på det andra kontot, att utbetalningar gjorts för vissa fall till högre belopp, än Föreningen enligt protokollen medgifvit, att planscher blifvit sålda, som ej finnas upptagna i inventarieförteck- ningen, att kassaförvaltaren innehaft allt för stora saldon månad efter månad, utan att enligt stadgarne insätta dem å bankräkning, att ränta å på deposition innestående medel ej blifvit uttagen på öfver 2 år, att Depositions- och Upp- och Afskrifningsräkning äro sammanförda på ett gemensamt konto, att redovisning för Upp- och Afskrifnings- räkningen ej uttagits på 2:ne år, hvadan räntan härå ej godskrifvits i Föreningens böcker, att nöjens konto för en teaterföreställning krediterats kr. 254,76, men att utgifterna på samma konto uppgått till kr. 228,33, hvadan behållningen ej blifvit mer än kr. 26,43; att Föreningens utestående fordringar för planschverk ej äro bokförda, att flera sifferfel förefinnas i införingarne från kassaboken till hufvud- boken, att Lånefonden ej var nöjaktigt redovisad, att Byggnadskassan ej erhållit allt, hvad som enligt stadgarne tillkommit densamma; att en hel del inventarier ej äro upptagna i böckerna, att ett kontrakt med bokhandlare, rörande försäljning af å Föreningens förlag ut- gifna böcker, ej fanns omnämnt, hvarken i protokoll eller räkenska- per, att Utg. Balans K:tot visar, att Föreningens kapital skulle utgöra kr. 2 304,36 i stället för af Revisorerna beräknade kr. 4 742,37; att Kapital kontot helt enkelt afslutats med »en differens», som ej på- förts hvarken Vinst & Förlust kontot eller något annat K:to, att in- ventarieförteckningen ej på långt när upptager föreningens alla inven- tarier, »samt en hel del andra mindre väsentliga anmärkningar, och slutligen, »att hufvudbokens konton ej balansera på grund af felak-

tiga införingar, samt att Styrelsen ej ställt sig till efterrättelse de anmärkningar och påpekningar, som föregående årens Revisorer framställt».

Revisorerna yttra därjämte:

»Af förestående synes bland annat, att utgifterna å Nöjenas K to uppgått till kr. 228,33; detta anse vi vara en bra hög summa, men som vi ej känna närmare till detaljerna, rörande detta K:to vilja vi ej vidare yttra oss därom; vi anse däremot orätt, att detta K:to skall uppsluka hela inkomsten för det sällskapsspektakel, som årligen gifvits af Föreningens yngre medlemmar, så att, såsom nu skett, blott kr. 26,43 skall komma Föreningen till godo.

Det är visserligen godt och väl, att teaterinkomsten helt och hållet betäcker utgiften för nöjena, men vi finna det dock otacksamt mot dem, som i och för denna inkomst offra tid och arbete, att ej något annat resultat däraf vinnes, och få därför värdsamt föreslå, att Föreningen måtte besluta, att hälften af teaterinkomsten anslås till byggnadskassan, ty det blefve då ett verkligt bidrag för Föreningen, och skulle utan tvivel lämna större tillfredsställelse hos de till inkomsten bidragande.

Vi påyrka detta så mycket hellre, som vi vilja föreslå, att byggnadskassan äfven på annat sätt måtte få förökad inkomst, ty hvad skall det eljest tjäna till att hafva en dylik kassa.

Den inkomst, som den nu enligt Kap. 8 § 5 tillgodonjuter har nämligen i år ej uppgått till mera än kr. 64,50, och att denna för kassans enligt Kap. 10 § 5 åsyftade ändamål är allt för obetydlig, inser en hvar, ty om man äfven tillägger ränta på ränta, så lär man dock med dylika inkomster få vänta åtskilliga årtionden, innan något resultat vinnes.

Vi hafva därför äran påyrka, att den gamla frågan om årsafgifter af Föreningens samtliga medlemmar ej måtte få förfalla, utan med första åter upptagas för att om möjligt komma till ett slutligt afgörande, och få vi i sammanhang därmed föreslå, att byggnadskassan sedan måtte få åtnjuta $\frac{2}{3}$ af de bestämda årsafgifterna.

Mot den i år utgifna årsberättelsen finna vi oss föranlåtna att göra den anmärkningen, att de uti densamma förekommande summorna, angifvande Föreningens affärsställning, ej äro exakta, samt att det är orätt, att i densamma sätta titeln »Tablå öfver Föreningen T. I:s ekonomiska ställning den 1 mars 1873», då det varit totalt omöjligt medhinna utrönandet häraf innan den 2:dra då berättelsen

ju skulle vara färdigtryckt. Det hade varit bättre att uppgifva ställningen den 1 februari, hvilken då kunnat exakt utrönas.

För öfrigt få vi anmärka, att summorna i en årsberättelse egentligen böra grundas på ett bokslut, och ej på en i hast uppgjord månadsbalans.

Såsom en följd häraf samt med anledning af det stående faktum, att de flesta af den afgångna Styrelsens medlemmar ej denna tid på året befinna sig i Stockholm, och därför ej kunna besvara gjorda anmärkningar, samt till följd däraf, att föreningsmedlemmarnes intresse för Föreningen just denna tid af helt naturliga orsaker betydligt förslappats, finna vi oss föranlåtna att föreslå den ändringen i Kap. 4 § 4 af Föreningens stadgar, att ny Styrelse måtte väljas i December i stället för i april, och att den nya Styrelsen måtte tillträda sin befattning med kalenderårets ingång i stället för såsom nu den 1 maj, och i sammanhang härmed, att räkenskaperna måtte avslutas vid kalenderårets slut.

Om så skedde, kunde såväl revisionsberättelsen som Styrelsens svar och frågan om decharge medhinnas innan högtidsdagen den 2 mars, och innan den för examina och utarbeten bestämda tiden inträder, äfvensom uppgifterna i årsberättelsen då kunde stöda sig på det den 31 december uppgjorda bokslutet, hvilket allt gör, att vi på det varmaste förorda nämnda förändring.

Slutligen få vi, till följd af de många fel och oegentligheter, som vi i denna revisionsberättelse anført, förklara, det vi ej nu anse oss kunna tillstyrka decharge för den afgångna Styrelsen, utan få vi i stället uppmana Föreningen att ålägga denna Styrelse uppgörandet af ett nytt, fullt giltigt bokslut, upptagande alla Föreningens tillgångar, samt att låta revidera detsamma, och först sedan detta skett, kunna vi tillstyrka beviljandet af decharge.»

Denna revisionsberättelse, daterad den 27 maj 1873, föranledde att föreningen den 7 juni beslöt, att styrelsens svaromål skulle anstå till första sammanträdet på hösten, hvarjämte hrr Hoffstedt och Rystedt utsågos till kontrollanter för uppläggning af ny bokföring.

Sedan styrelsen den 13 sept. afgifvit sitt svaromål, i hvilket den i hufvudsak erkände de gjorda anmärkningarna, samt därjämte aflämnat ny bokföring, som af kontrollanterna godkänts, beviljades decharge den 20 sept.

Nämnda revisionsberättelse utgjorde också anledning till att hrr Rystedt och Streyfert redan den $24/1$ 1874 invaldes i styrelsen och af denna den $6/2$ samma år utsågos den förre till sekreterare, den senare till räkenskapsförare, och utsågs Rystedt sedermera till kassaförvaltare och räkenskapsförare från och med 1875, samt kvarstod vid dessa befattningar till och med 1878.

Trots revisorernas och sekreterarens under flera år gjorda uttalanden om önskemålet, att räkenskaperna skulle afslutas med kalenderåret, blef beslut härom ej fattadt förrän under 1878, för hvilket år afslutningen skedde första gången per 31 dec., men med de nya stadgarna af 1875 blef räkenskapsåret åtminstone ändradt till 1 april—31 mars, hvilket redan var en stor fördel.

Af nyss refererade revisionsberättelse framgick, att föreningen för räkenskapsåret 1872—73 på lånefondens grundkapital 1000 kr. haft en ränteinkomst af ej mindre än 633:95, en oerhörd beskattning på fondens låntagare. Också började man anse denna lånerörelse ovärdig föreningen och den öfverlefde ej heller 1875 års stadgereform.

Som förut nämnts, särskildt genom det citerade protokollet af den 12 november 1868, utgjorde serveringen af dryckesvaror en aldrig sinande källa till bekymmer, i det att brist i serveringskassan oupphörligen uppstod, och detta så mycket mera, som det, enligt nämnda protokoll fattade beslutet rörande servering endast mot förut inköpta poletter, visade sig ohållbart, hvarför man återgick till det gamla systemet med endast anteckning af uttagna varor uti en i varuskåpet liggande bok. Brist i större omfattning förefanns emellertid återigen våren 1874, och då serveringen dessutom ej ansågs vara stödd på fullt laglig grund, gick styrelsen i författning om, att det gamla punschskåpet stängdes för alltid och laglig utskänknings-

rätt anskaffades för föreningens vaktmästare, som sedan fick ansvaret för såväl varorna som inkasserandet af kontant likvid för allt, som af honom utlämnades, och voro därmed svårigheterna rörande denna fråga ändtligen bragt ur världen.

Ända till våren 1874 hade föreningens värdehandlingar (depositionsbevis och kontrakter) och reda penningar förvarats i det förut omnämnda »kassaskrinet», insatt uti ett af de s. k. »priskurantskåpen», men då detta med rätta ansågs osäkert, uppdrog styrelsen sistnämnda år åt dåvarande sekreteraren att taga hand om och förvara kassaskrinet med innehåll, men på hans initiativ beslöt föreningen i maj 1876 den då såsom oerhörd ansedda utgiften, att för högst 300 kr. inköpa eget kassaskåp, i hvilket föreningens handlingar och penningar sedermera skulle förvaras.

Allt arbete, som af de olika funktionärerna utfördes för föreningens räkning var oaflönad, och det första arvodet för sådant arbete, som förekommit, var det anspråklösa belopp, som 1877 utbetaltes till sekreteraren vid detta års teknologmöte och hans båda byråbiträden med 200 kr. till den förre och 50 kr. till hvar och en af senare.

Då särskildt föreningens sekreterare fick alltmera ökade och maktpåliggande göromål, väckte inspektor och revisorererna i februari 1878 förslag om att nämnda tjänsteman skulle aflönas med 500 kr. per år, men då detta afböjdes af d. v. innehafvaren af tjänsten, fick frågan den gången förfalla. I januari året därpå anslog emellertid föreningen en aflöning af 600 kronor åt innehafvaren af nämnda befattning och därmed var fastslaget, att de mera maktpåliggande arbetena för föreningen skulle aflönas.

Frågan om effektiv beskattning af de från Teknologiska Institutet utgångna medlemmarna hade på 1870-talet (jmf sid. 53) åter bragts å bane, och då organisationen af sektionerna äfven visat sig behöfva en jämkning, igångsattes ett stadgegranskningsarbete, som i sinom tid ledde till 1875 års stadgereform. De viktigaste förändringar, som då vidtogos, inneburo: att allmänna sammankomster endast skulle hållas en gång i månaden, i samband hvar med styrelsen öfvertog befattningen med en hel del löpande ärenden, som hittills samtliga föredragits för föreningen in pleno; vidare att en årsavgift af 10 kronor för *alla* föreningens medlemmar fastställdes. Denna avgift fick dock af eleverna vid Teknologiska Institutet inbetalas terminsvis med 5 kr. och från årsavgift kunde föreningens öfriga medlemmar befrias mot erläggande af 75 öres avgift för hvarje bevistad sektionssammankomst. Sistnämnda bestämmelse visar, huru försiktigt och grannlaga styrelsen måste gå till väga vid införandet af fasta årsavgifter, oaktadt den i flera år förut förberedt stämningen genom öfverläggningar och utredningar i »beskattningsfrågan» och på ett öfvertygande sätt kunnat påvisa, att den måste till sitt förfogande få ökade inkomstkällor, om föreningen skulle blifva i stånd att utöfva en kraftigare verksamhet. Det anfördes bl. a. från oppositionen, att föreningen ej hade någon rättighet att beskatta sina medlemmar eller att utesluta sådana, som ej voro villiga att erlägga beslutade avgifter. Då isen en gång brutits, gick utvecklingen emellertid lätt, och redan 1878 fann styrelsen tiden vara mogen för ett mera definitivt ordnande af avgiftsproblemet. Föreningen började inse, att såframt den ej ville inskränka sig till att vara blott ett föreningsband för en yngre kamratkrets, utan äfven motsvara de i det tekniska och industriella lifvet arbetande ingenjörer-

nas behof, så måste den sammanskjuta väsentligt ökade belopp i årsafgifter för att bestrida kostnader för större lokaler, ändamålsenlig administration, utveckladt bibliotek m. m. Offervilligheten för det gemensamma kårintresset var sålunda väckt, och majoritet vanns för den stadgeändring, som införde de önskade afgifterna. Samtidigt passade man på att förbättra sektionindelningen.

Enligt 1878 års stadgar var föreningen uppdelad på två sektioner: 1:sta sektionen, bestående af elever vid

PETER LINDELL.

Tekniska Högskolan och med hufvuduppgift att verka för ett »ordningsfullt, uppbyggligt och angenämt» kamratlif, samt 2:dra sektionen, bestående af utexaminerade f. d. elever vid högskolan och med hufvuduppgift att ombesörja föreningens utåt riktade tekniska verksamhet. I 1:sta sektionen hade de f. d. elever, som så särskildt önskade, rätt att kvarstå och hade sålunda den förutvarande andra sektionen uppgått i den första. Den gamla 3:dje sektionen kallades i stället 2:dra sektionen och blef föreningens ingenjers- och arkitektafdelning. Afgifterna bestämdes för 1:sta sektionens medlemmar till kr. 7: 50 i terminen samt för 2:dra sektionens medlemmar till kr. 10 om året. Inträdesafgiften blef för alla 10 kr., hvaraf hälften tillföll allmänna kassan och hälften byggnadskassan. Föreningen hade därigenom vunnit grundstommen till sin organisation, hvilken stomme sedermera i nära 30 år bibehölls. I ett visst sammanhang med afgiftshöjningen stod föreningens öfvertagande af Teknisk Tidskrift, hvarom mera nedan. Föreningens namn ändra-

des samtidigt till »Teknologföreningen T. I. i Stockholm» såsom ett bättre och mera allmänfattligt uttryck för föreningens karaktär än den äldre benämningen T. I. I sin motivering till namnförändringen framhöll styrelsen, att ett samfund, hvars uppgift i grund och botten vore af teknisk natur, icke borde genom sin benämning i utomståendes uppfattning sammanblandas med ett ordenssällskap. Någon antydning om det väsentligaste föremålet för verksamheten af en förening, som icke önskar dölja sina syften och åtgöranden för världen, borde ingå i dess namn. Arten och omfånget af föreningens framtida verksamhet började framstå med tillräcklig klarhet för att man åt densamma skulle välja ett namn, icke för anspråksfullt, men heller icke så anspråkslöst, att det riskerade att bortkastas i hopen af lätt glömda bokstäfver. Traditionens makt har dock gjort att ännu i dag trots ytterligare en namnförändring uttrycket »T. I.» ofta höres användt af både unga och gamla medlemmar, kanske dock snarast som en kort beteckning på föreningens lokal. Föreningens protokoll och en i arkivet förvarad diger samling »Handlingar rörande 1878 års ändring af stadgarna» vittna för eftervärlden om, hvilket stridsämne namnfrågan i själfva verket var på 1870-talet.

Det torde vara på sin plats att rörande 1876—1878 års stadgereformer omnämna, det därvid två institutioner, som spelat en viss roll under tidigare skeden, afskaffades, nämligen dels lånefonden, dels hedersledamotskapet. Lånefonden hade med sina straffräntor och de mindre behagliga förvecklingar, som inträffat genom låntagares försumlighet, bristande bokföring, trassel med utom föreningen stående borgensmän m. m. blifvit mycket impopulär och, då man lyckades ordna föreningsafgifterna på ett tillfredsställande sätt, kunde man också afstå från den inkomst förenin-

gen haft af sin lånerörelse. Hedersledamotinstitutionen hade uppstått redan 1864, och hade därvid i stadgarna bestämts, att till hedersledamöter kunde inväjas »lärare vid Teknologiska Institutet samt öfrige, företrädesvis inom det tekniska området framstående män». Föreningens hedersledamöter blefvo från början följande lärare vid Tekniska Högskolan: professorerna Hj. Holmgren († 1885), Cl. Ullgren († 1868) och C. W. Eneberg († 1871) samt ingenjören C. J. Hammar († 1908). Hammar inträdde dock snart som arbetande ledamot. År 1879 tillkommo ytterligare två ledamöter, ordföranden i Tekniska Högskolans styrelse professor E. Edlund († 1888) och högskolans föreståndare öfverdirektör K. Styffe († 1898). Man måste därvid kringgå stadgarna, ur hvilka bestämmelserna om hedersledamöter utgått 1878, och beslöt »inbjuda och kalla» (ej invälja!) nämnda herrar till hedersledamöter. Meningarna voro i själfva verket mycket delade om lämpligheten af att i jämlikhetens namn hafva afhändt föreningen detta medel att utmärka framstående personer, så mycket mera som invalsbestämmelserna ännu begränsade föreningens rekrytering till kretsen af Tekniska Högskolans elever och alumner.

Senare delen af 1870-talet har att uppvisa några betydelsefulla åtgärder och arbeten, hvilka voro goda exponenter af föreningens lifskraft och enighet, på samma gång de vittna om hvilka insatser af tid, arbete och ekonomisk uppoffring föreningsintresset förmådde enskilda medlemmar att bringa. Först och främst måste därvid i ett samband erinras om insamlingen af Teknologiska Institutets elevers stipendiefond, institutets 50-årsfest och tek-

nologmötet 1877, vidare framstår som ett storverk för sin tid utgifvandet af en fullständig matrikel öfver Teknologiska Institutets och Tekniska Högskolans utexaminerade elever 1850—1880 och slutligen var föreningens öfvertagande af Teknisk Tidskrift, ett till sina konsekvenser synnerligen viktigt steg.

Inom tredje sektionen väcktes redan i slutet af 1874 förslag om, att föreningen skulle ställa sig i spetsen för en insamling af bidrag till bildandet af en stipendiefond, afsedd att på den förestående 50-årsdagen af Teknologiska Institutets tillvaro till institutets styrelse öfverlämnas som en tacksamhetsgård från läroverkets elever. En »inbjudningskommitté» af 28 medlemmar erhöi emellertid 1875 föreningens uppdrag att ombesörja en sådan insamling. Kommittén utgjordes af en f. d. elev ur hvarje från Teknologiska Institutet sedan dess om-

organisation 1847 utexaminerad års- C. GOTTFRID RYSTEDT.
kurs och af en elev från hvarje då studerande afdelning. Bland dessa ledamöter återfinnas flera bekanta namn, såsom Alarik Liedbeck, Joh. Ohlsson, J. H. G. Fredholm, Th. Winborg, A. O. Alrutz, E. A. Wiman, C. G. Rystedt, W. Hoffstedt, A. W. Cronquist, E. Storckenfeldt, S. A. Andréé, John Höjer och I. G. Clason. Kommittén uppdrog åt sin ledamot Rystedt att i hans egenskap af föreningens sekreterare ombesörja utsändandet af teckningslistor, samt mottaga, förvalta och redovisa inflytande medel. 400 teckningslistor utsändes till f. d. och dåvarande elever och på våren 1877 kunde Rystedt tillkommitterade öfverlämna ett belopp af nära 15 000 kronor.

Föreningen afrundade den insamlade summan till jämnt 15 000 kronor och vid Teknologiska Institutets 50-årsfest den 9 juni 1877 öfverlämnades detta belopp högtidligen af Föreningen T. I:s ordförande Wiman till högskolans myndigheter jämte ett donationsbref, som innehöll närmare bestämmelser för medlens förvaltning och användning. Dessa inneburo bl. a. att stipendiat skulle utses af Tekniska Högskolans lärarkollegium bland dem af högskolans elever, som fullgjort åtminstone andra årskursen, utmärkt sig för framgång i studier och för praktiska anlag samt ådagalagt flit och ett hedrande uppförande; »likväl», heter det, »utan att därvid förbises den lättnad för ett fortsatt studium vid läroverket, som åtnjutande af stipendiet kan komma att bereda». Till en början skulle blott ett stipendium å 400 kronor årligen utdelas, tills fonden vuxit till 20 000 kronor, och därefter högst två stipendier å samma belopp vardera, tills fonden stigit till 50 000 kronor. Kapitalet utgjorde vid 1910 års början 25 300 kronor.

Den kärlek till det gamla läroverket, som tagit sig uttryck i ofvannämnda insamling, visade sig äfven genom den stora tillslutningen till Teknologiska Institutets 50-årsfest. Det därmed förbundna teknologmötet präglades af en entusiasm för ingenjörsväsendet och de tekniska intressena, som ännu i dag ej förfelar att göra intryck vid läsningen af de gulnade protokollen öfver förhandlingarna vid detta första svenska teknikermöte.

Det var på hösten 1876, som föreningen beslöt tillsätta en bestyrelse för vidtagande af nödiga förberedelser och anordningar dels till den omnämnda minnesfest, som ägde rum med anledning af att 50 år förflutit, sedan undervisningen vid läroverket tog sin början, och dels till det teknologmöte, föreningen i samband därmed ansett sig böra anordna.

Bestyrelsen utgjordes af fabrikörerna Joh. Ohlsson och Th. Winborg, ingenjörerna J. H. G. Fredholm, C. G. Rystedt, E. A. Wiman, W. Hoffstedt, P. Lindell, J. O. Andersson d. ä., A. W. Cronquist, D. J. Tengelin och O. E. Westin samt eleverna vid institutet H. Groth, J. M. Lundvall, C. E. A. Wessblad, H. Ellvin och N. O. W. Rahm.

I inbjudningen, som utfärdades i mars 1877, konstaterades, att flera näringsgrenars idkare af ålder hade sina regelbundet återkommande möten och öfverläggningar,

JOH. OHLSSON.

J. H. G. FREDHOLM.

såsom jordbrukare, bergsmän, handtverkare m. fl. och att den unga teknologiens målsmän, ingenjörer och teknologer, allmänt kände behof att liksom de förra söka förverkliga idén om gemensamhet i intressen och sträfvanden genom att utan afseende på inbördes konkurrens mötas och rådslå om sitt yrkes angelägenheter. På grund af farhågor att ej vid första försöket förmå tillfredsställande ordna ett allmänt svenskt eller skandinaviskt teknikermöte, och äfven med hänsyn till den speciella anledning, som låg i institutets 50-årsjubileum, inskränkte man sig till att inbjuda till deltagande i mötet endast Teknologiska Institutets för

detta och dåvarande styrelse, lärare och elever, under förklaring likväl, att hinder ej mötte för andra personer, som därför kunna vara särskildt intresserade, att i mötet deltaga. De personer, som buro den hufvudsakliga delen af organisationsarbetets tunga, voro Fredholm i hans egenkap af bestyrelsens sekreterare och Rystedt såsom kassaförvaltare, värd samt arrangör för festligheter och utflykter.

Mötetiden bestämdes till dagarna 9—12 juni 1877 och såsom lokal uppläts Vetenskapsakademiens hörsal vid Kungsbacken. Till deltagarnes tjänst öppnades en mötesbyrå å Hotel Fenix, vid hvilken utom Fredholm bl. a. »Herr Ingeniör N. G. G. Boberg», föreningens blifvande trotjänare, tjänstgjorde och enligt redogörelsen för mötet särskildt utmärkte sig som nitisk medarbetare. Enligt öfverenskommelse svarade föreningen för alla anordningar rörande lokal och sällskapliga samkväm vid den beramade minnesfesten, under det att Teknologiska Institutets styrelse

GOTTFRIED BOBERG.

af naturliga skäl drog försorg om festens program i öfrigt. Dekoreringen af hörsalen verkställdes under ledning af arkitekt M. Isaeus och bland dem, som bidrogo till anordningarna, må omnämnas I. G. Clason, hvilken komponerat sköldar med allegoriska emblem för läroverkets olika fackskolor. Dessa sköldars motiv hafva sedan gått igen i de traditionella textade medlemsdiplom, som i många år användts.

Teknologiska Institutets 50-årsjubileum gick af stapeln med pomp och ståt lördagen den 9 juni i närvaro af inbjudna statsråd, ämbetsmän, representanter för industri

och ett stort antal forna och dåvarande lärare och elever. Professor E. Edlund presiderade såsom ordförande, öfverdirektör K. Styffe skildrade den tekniska undervisningens utveckling i Europa och lämnade en historik öfver Teknologiska Institutets uppkomst och utveckling, hvarjämte professor G. R. Dahlander höll föredrag öfver »sambandet mellan tekniken och den rena vetenskapen». Slutligen framträdde föreningen T. I:s styrelse med sin ordförande Wiman i spetsen och öfverlämnade den genom föreningen, såsom förut blifvit skildradt, insamlade stipendiefonden om 15 000 kronor. Feststämningen förhöjdes genom sångnummer utförda af elevernas sångkör under H. K. Groths ledning. Senare på dagen hölls officiell middag å Hasselbacken. Dessförinnan hade dock teknologmötet öppnats och konstituerat sig samt valt Joh. Ohlsson till ordförande och W. Hoffstedt till sekreterare. Söndagen den 10 juni företogo mötesdeltagarna en utflykt med ångbåt till Oskar Fredriksborgs fästning, som besågs, hvarefter middag intogs ombord och färden ställdes till Rydboholms slott, i hvars park eftermiddagen tillbragtes.

Måndagen den 11 juni började teknologmötets egentliga förhandlingar med diskussion öfver frågan om »den högre tekniska bildningens förhållande till landets industri». Inledare var Rudolf Ström, hvilken gjorde sig till tolk för den åsikten, att man med tekniska kunskaper och teoretisk ingenjörutbildning först såsom duglig affärsman bäst gagnade landets industri, hvarför god undervisning i handelsvetenskap borde införas vid Tekniska högskolan. Han understöddes lifligt af bl. a. ordföranden och ing. Fredholm.¹ Vidare diskuterade man lifligt, om praktik

¹ Flera af diskussionsinläggen äro ur synpunkten af de senaste årens debatter i liknande frågor af stort intresse äfven för den nutida läsaren.

borde fordras som villkor för inträde vid högskolan, och samma skäl och motskäl, som senare många gånger framförts, finner man här använda.

Nästa fråga rörde lämpligheten att öfverenskomma om någon bestämd tidskrift, i hvilken de från Tekniska Högskolan utexaminerade eleverna vore i tillfälle att uttala sina åsikter i frågor af gemensamt intresse, meddela praktiska erfarenhetsrön m. m. Härvid kommo på tal de då existerande publikationer, som kunde ifrågasättas för ändamålet, närmast Teknisk Tidskrift, Norden och Ingeniörsföreningens förhandlingar och öfverläggningen gaf otvetydigt vid handen, att man fann det önskvärdt att få ett af dessa till organ. Ändamålet med diskussionen var därmed praktiskt vunnet, hvilket ordföranden diplomatiskt uttryckte, då han sade sig vara förvissad om, att afsikten endast varit att genom ett uttalande från mötet få visshet om, att Föreningen T. I. hade att påräkna tillmötesgående och intresse från de kretsar, föreningen företrädde, i fall föreningen skulle öfvertaga Teknisk Tidskrift eller någon annan lämplig teknisk tidning och göra den till teknologernas organ.

Tredje frågan berörde möjligheten att åstadkomma en öfversikt öfver den svenska industriens storlek, omfattning och ståndpunkt genom att härför bilda en association bland intresserade. Fredholm uppdrog i ett inledande anförande grundlinjerna till en industristatistik under framhållande af de stora fördelar landets näringar skulle få af en välordnad och tillförlitlig sådan, hvilken näppeligen syntes komma till utförande genom statens initiativ och åtagande. Mötet var emellertid ej af den åsikten, att bildandet af en förening vore sättet att råda bot på de obestridliga missförhållanden, som Fredholm påpekat, eller förverkliga hans behjärtansvärda önskemål.

Följande fråga rörde, huru man i lagstiftningen skulle kunna undanröja den förväxling och oreda, som uppkommer genom därstädes begagnade, ej bestämdt definierade tekniska begrepp och benämningar. Bristen på svensk teknisk terminologi blef här lifligt öfverklagad, och juristerna fingo också sitta hårdt emellan, företeelser, som icke sakna motstycken vid långt senare tillfällen i föreningens historia.

Tisdagen den 12 juni fortsattes mötet och man diskuterade först fordringarna på en god maskinagent, hvarvid talades många vackra ord om pålitlighet och sakkännedom; vidare utreddes spörsmålet om handsmide bör införas såsom husslöjd i de trakter af landet, där kol och vattenkraft äro att tillgå. Frågan om uppställande af en taxa för ingenjörsarbeten var föremål för meningsyttringar, och diskussionen öfver ämnet: hvad har bolagsverksamheten utöfvat för inflytande på industriens utveckling, med inledningsanförande af Joh. Ohlsson, gaf tillfälle till en vidlyftig debatt om protektionism och frihandel, arbetarens ställning till kapitalet, sociala hänsyn och affärsprinciper m. m. Slutligen beslöt man efter en längre debatt uttala, att teknologmötet borde upprepas med samma karaktär och omfång, som det nu hållna samt att Föreningen T. I. borde bestämma tidpunkt för och anordna nästa teknologmöte.

Mötet, som räknat ej mindre än 350 deltagare, afslöts med en enkel »teknologmiddag» på Hasselbacken. Deltagarnes känslor gäfvo sig enligt den officiella berättelsen luft i »en mängd tal och skålar, druckna under en jublande sinnesstämning, vittnande om de innerliga sympatier, som det afslutade mötet lyckats tillvinna sig». Särskildt hyllades öfverdirektör Styffe och de närvarande lärarna vid Teknologiska Institutet samt den äldste när-

varande f. d. eleven vid institutet fabrikör A. Nydqvist från Trollhättan, hvilken under stor entusiasm kreerades till »jubelteknolog». Beträffande det ekonomiska resultatet balanserade räkenskaperna med en summa af 7 955: 50 kronor, hvaraf föreningen tillsköt 853: 50 kronor. I omkostnaderna ingick då tryckning af mötets förhandlingar i föreningens årsberättelse samt gratisutdelning till mötesdeltagarna af Styffes »Tekniska högskolans historia». Pengarna betraktades inom föreningen såsom särdeles väl använda, »enär ett sådant tillfälle för föreningen att verka för sitt mål aldrig tillförene yppats». Det torde icke ligga någon öfverdrift i detta samtida yttrande. Att den allmänna opinionen äfven fick ett godt intryck af föreningen och dess verksamhet genom detta framträdande för offentligheten, återspeglas med mycken tydlighet i dåtida gynnsamma pressuttalanden och tidningarnas utförliga mötesreferat. Äfven i detta hänseende hade man alltså anledning att känna sig tillfredsställd med resultatet.

En förteckning öfver Teknologiska Institutets utexaminerade elever hade redan 1867 utgifvits på föreningens förlag, redigerad af P. Lindell. Tio år senare, 1876, då institutets förestående 50-årsjubileum lifvade samhörighetskänslan, beslöt föreningen utgifva en ny fullständig matrikel öfver alla från läroverket efter 1847 utexaminerade elever. Uppdraget att utarbete denna matrikel lämnades åt föreningens dåvarande sekreterare ingenjör C. Gottfrid Rystedt. Arbetet visade sig emellertid förknippadt med mycket större svårigheter än man förutsett. Dels hade antalet utexaminerade elever, som 1866 utgjorde 298 st., sedan dess nära tredubblats, dels voro de forna teknolo-

gera mycket mera spridda i in- och utländsk tjänst, dels hade många afidit å okänd ort, dels hade äfven fordringarna på de biografiska uppgifternas fullständighet och tillförlitlighet stigit, hvilket allt nödvändiggjorde en väsentligt bredare plan för redigeringen. Rystedt grep sig emellertid verket an och lyckades med aldrig svikande energi föra det igenom, ehuru det ingalunda hann blifva färdigt till 1877 års teknologmöte, som afsedt var. »Matrikel öfver Kongl. Teknologiska Institutets och Kongl. Tekniska Högskolans utexaminerade elever för tiden 1850—1880, utgifven af Teknologföreningen (T. I.) i Stockholm genom C. G. Rystedt» utkom 1881 i en 184 sid. stark volym, stort 8:o. Enligt föreningens beslut tillägnades arbetet öfverdirektör K. Styffe med anledning af hans tjugufem-åriga gagnande verksamhet såsom föreståndare för Tekniska Högskolan. Den innehöll en kort historik öfver Teknologiska Institutet, en statistik öfver antalet elever vid samma läroverk och 854 utförliga biografier jämte tillägg och register.

Så tillkom den s. k. Rystedska matrikeln, ett personhistoriskt mästerverk för sin tid, och af stort ideellt och praktiskt värde för Teknologföreningens medlemmar. För dåtida industriidkare och arbetsgifvare utgjorde den äfven en mycket uppskattad och använd personalhandbok. Matrikelns utgifvande möjliggjordes endast genom betydande pekuniära upppoffringar af den för föreningen så varmt intresserade utgifvaren. Det må här endast konstateras, att kostnaderna för arbetet och den därmed förknippade mödan voro så stora, att någon ny upplaga af matrikeln hittills icke utgifvits och mänskligt att döma ej torde kunna komma till stånd. De undersökningar, som gjordes i samband med upprättande af planen för den med anledning af föreningens 50-årsjubileum utkommande biogra-

fiska matrikeln öfver föreningens medlemmar, ådagalade till full evidens omöjligheten att på rimlig tid och med öfverkomliga kostnader utgifva en matrikel öfver de ut-examinerade eleverna, utan måste man inskränka sig till föreningens medlemmar och t. o. m. af dem kunde endast de nu lefvande medtagas.

Öfvertagandet af Teknisk Tidskrift var den tredje af de betydelsefulla föreningsåtgärder, som i föreningens lif utmärkte slutet af 1870-talet. Föreningen hade länge varit betänkt på att skaffa sig ett eget organ, där dess medlemmar kunde utbyta åsikter och tankar. Denna plans förverkligande hade dock tid efter annan undanskjutits hufvudsakligen af hänsyn till föreningens relativt svaga ekonomi och svårigheten att uppsätta en ny teknisk tidskrift i ett land med så fåtalig teknisk publik som det dåtida Sverige. Man hade därför begynt diskutera, om ej föreningen skulle kunna nå samma syfte genom att såsom sitt organ antaga någon af de redan befintliga tekniska tidskrifterna. Härvid tänkte man närmast på Teknisk Tidskrift, hvilken publikation sedan 1871, då den under W. Hoffstedts ledning började utkomma, tillvunnit sig allmän sympati och ansågs erbjuda den fördelen att den i motsats mot vissa andra då existerande tekniska tidskrifter behandlade alla de discipliner, som voro företrädda vid Teknologiska Institutet och följaktligen med intresse omfattades af föreningens medlemmar. En och annan menade väl, att den något yngre Industritidningen Norden, sedan 1875 redigerad af P. Lindell, vore ännu lämpligare på grund af att den utkom oftare och mera sysselsatte sig med det praktiska industriella livets frågor

och händelser. Vidare höjdes röster för att taga båda publikationerna till organ, Norden för de mera löpande föreningsnotiserna, polemik och diskussion i tekniska dagsfrågor m. m., samt Teknisk Tidskrift för rent tekniska och vetenskapliga spörsmål.

Utgifvarne Hoffstedt och Lindell läto sig båda angeläget vara att hålla en god känning med föreningen och dess medlemmar, i synnerhet sedan diskussionen vid teknologmötet 1877 om val af organ för föreningen gifvit vid handen att tiden vore mogen för ett afgörande i ena eller andra riktningen. Så inhämtas af annonsafdelningen i föreningens årsbok för 1878, att Hoffstedt utfäste sig, att af prenumerationspriset för Teknisk Tidskrift, kronor 10: 50, till Föreningen T. I:s styrelse öfverlämna 2 kronor för hvarje exemplar af tidskriften, som det året prenumerades af forna eller dåvarande elever vid Tekniska Högskolan, detta i ändamål att utröna intresset, för att tidskriften skulle blifva föreningens organ. Samtidigt lofvar han att lämna fortlöpande meddelanden om T. I:s förhandlingar. I en annan annons framhåller Lindell behaget för de i vida världen kringspidda medlemmarne att äga tillgång till tidningen Norden, som hufvudsakligen vore skrifven och läst af teknologer och där man med visshet kunde påräkna att återfinna hvarje meddelande och annons som Föreningen T. I:s styrelse utfärdade. Lindell lämnade af abonnementsafgiften för Norden (Kr 5: 50 pr år) såsom gåfva till föreningens byggnadskassa 1 krona för hvarje prenumerant, som anmält sig vara elev vid Tekniska Högskolan.

Emellertid kom frågan i ett nytt läge, då Hoffstedt på hösten 1878 erbjöd föreningen att kostnadsfritt få öfvertaga utgifvandet af Teknisk Tidskrift med full äganderätt. Tidskriften var för visso ingen lysande ekonomisk

affär för Hoffstedt och hans förläggare, boktryckaren A. L. Norman, men detta oaktadt står föreningen i stor tacksamhetsskuld till Hoffstedt för hans oegennyttiga och liberala anbud. Teknologföreningen beslöt i december 1878 att acceptera anbudet och öfvertaga tidskriften, hvars nionde årgång började utkomma år 1879 såsom föreningens tidskrift.

Hvarje medlem, som inom bestämd tid inbetalade den genom de nya stadgarna införda årsafgiften skulle kostnadsfritt erhålla ett exemplar af tidskriften sig till-sändt. Den ekonomiska grunden för tidskriftsföretaget var alltså den anslutning af betalande medlemmar öfver hela landet, föreningen hoppades påräkna genom att erbjuda tidskriften i vederlag för afgiften. Från en annan synpunkt torde också det lyckosamma genomförandet af 1878 års stadge- och afgiftsreform till icke ringa del få tillskrifvas den omständigheten, att föreningen verkligen kunde erbjuda sina aflägset boende medlemmar någon direkt valuta.

I den anmälan, hvarmed styrelsen för Teknologföreningen (T. I.) i Stockholm inledde tidskriftens nya följd, heter det, att i det Teknologföreningen sålunda förskaffat sig ett eget tekniskt organ, ville den därmed icke blott söka ännu fastare sammanknyta bandet mellan för detta och varande elever vid Tekniska Högskolan (Teknologiska Institutet), utan ock genom dessas och andra för saken intresserades förenade krafter med sin tidskrift arbeta i den tekniska odligens tjänst till gagn för den svenska industrien. Tidskriften ställdes under ledning af den förre utgifvaren, lektor W. Hoffstedt, såsom hufvudredaktör, och antogs med tacksamhet hans oegennyttiga erbjudande att utan ersättning redigera tidskriften, till dess föreningen vunnit erfarenhet om framgången i sitt tidskriftsföretag.

Vid hans sida ställdes ett redaktionsutskott bestående till en början af mariningeniör J. T. Pihlgren, ingeniör A. W. Cronquist, bergsingeniör N. W. Bosaeus och maskindirektör E. Storckenfeldt. Rörande Teknisk Tidskrifts vidare utveckling till nuvarande tid under föreningens egid, hänvisas till ett senare kapitel om föreningens publikationer. Här må endast konstateras, att föreningen aldrig haft anledning ångra det steg den då tog, utan kan man tvärtom med allt skäl säga, att föreningen icke skulle kommit till den ståndpunkt den nu intar utan sin tidskrift.

ERIK STORCKENFELDT.

JOHAN PIHLGREN.

Redan innan föreningen blef ägare af Teknisk Tidskrift hade Hoffstedt åtnjutit understöd af statsmedel för dess utgifvande och på därom gjord framställning erhöll föreningen samma förmån, i det regeringen för år 1879 beviljade ett statsanslag af 1 600 kronor för utgifvande af Teknisk Tidskrift. Som bekant har tidskriften sedan alltjämt haft förmånen af ett dylikt offentligt anslag, hvilket med tiden höjts till sitt nuvarande belopp 5 000 kronor. Med Letterstedtska föreningen träffades samma år aftal, att Teknisk Tidskrift skulle mot ett årligt anslag af

1 000 kronor, hvartill i början kom särskildt bidrag för ritningar m. m., utgöra Letterstedtska föreningens organ på det tekniska området och sålunda öfvertaga den industriella afdelningen af Nordisk Tidskrift med villkor att Teknisk Tidskrift äfven öppnade sina spalter för norska och danska uppsatser.

Andra sektionens sammankomster präglades af lifligt intresse för den tekniska delen af föreningens verksamhetsmål. Bland diskussionsämnena från tiden 1879—80 erinras om sådana frågor som behovet af industrikammare och särskilda domstolar i facksaker, järnbanors byggnadssätt i mindre trafikerade landsdelar, gasbelysningens framtid med hänsyn till den elektriska belysningen som konkurrent och bland föredrag: om nitroglycerinhaltiga sprängämnen, förbättringar inom fyrväsendet och försöken i Falu grufva öfver vattenkraftens tillgodogörande i turbiner.

Med anledning af en diskussion om metersystemets införande i Sverige tillsattes i samråd med byggnadssamfundet i Stockholm en kommitté med uppdrag att utarbeta förslag till bestämmande af ett normalmått för vanligt murtegel; föreningen representerades därvid af E. A. Wiman och A. O. Alrutz. En utredning öfver väckt förslag till en teknisk ordbok verkställdes vidare af en kommitté, som inom sig räknade förste verkmästaren vid Atlas, J. A. Norstedt, ingenjörerna J. O. Andersson, A. W. Cronquist och P. Lindell samt maskindirektör E. Storckenfeldt. Denna kommitté föreslog utgifvandet af »ett Tekniskt lexikon på svenska, tyska, franska och engelska, som särskildt afsåge fullständighet inom de stora indust-

rierna, endast upptoge det allra viktigaste af handtverkeriernas ordförråd, och som innehölle korta förklaringar till sådana ord, som i allmänhet kunde anses främmande för bokens publik, och skulle till dessa förklarings underlättande illustrationer få användas, när så ansåges nödvändigt». Som man ser ett mycket vackert och lofvande projekt, hvilket dock ej kunde realiseras. Här är ej platsen att närmare ingå på svårigheterna att åstadkomma ett färdigt, lexikaliskt resultat genom frivilligt arbete inom en förening. Lärorika äro dock dessa tidiga ansatser med hänsyn till inom föreningen de senare åren nyvaknande intresset för teknisk terminologi och lexikografi.

På högtidsdagen 1879 öfverlämnades å föreningens vägnar en subskriberad gåfva, bestående af ett praktfullt album med fotografiporträtt af omkring 250 ledamöter samt en ring, såsom hyllningsgård åt föreningens mångårige och nitiske sekreterare ingenjör C. Gottfrid Rystedt,

som med arbetsårets utgång då lämnade styrelsen. Efter honom blef ingenjör Gottfrid Boberg en kortare tid sekreterare och räkenskapsförare, men efterträddes redan 1880 af ingenjör C. J. Binnquist. Sistnämnda år afgick äfven ingenjören, sedermera professorn A. W. Cronquist från sin post som mångårig ordförande i föreningen samt hyllades med en subskriberad hedersgåfva, bestående af en ordförandeklubba af guld i miniatyr. Cronquist efterträddes närmast af ingenjören, sedermera professor i mekanisk teknologi vid Tekniska Högskolan, J. O. Andersson.

I detta sammanhang torde det ej vara ur vägen att

C. J. BINNQUIST.

erinra om den helsningsadress föreningen år 1880 lät öfverlämna till professor A. Nordenskiöld vid dennes återkomst från sin världsbekanta Asia-omsegling, ett uttryck af forna elevens beundran för sin lärares stordåd. Äfvenså hörer till de personliga minnena den fest, som på föranstaltande af andra sektionen 1881 hölls på föreningen för att hylla den gamle originella ritläraren vid Tekniska Högskolan, »konduktören» Simon Lindquist som då firade 40-årsjubileum såsom lärare vid Tekniska Högskolan.

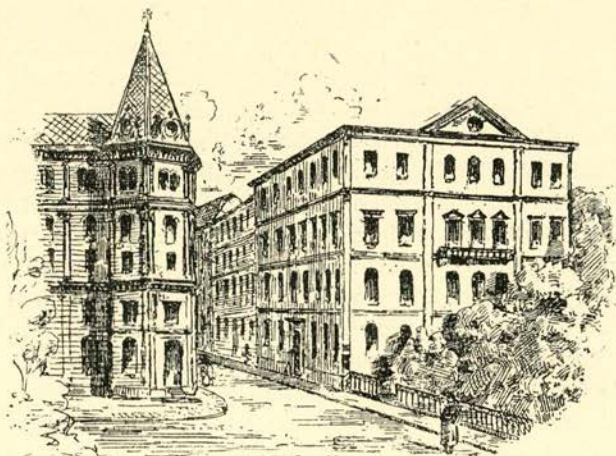
I anslutning till en diskussion inom andra sektionen i november 1880 om medel att på offentlig eller enskild väg vinna största säkerhet och bästa kontroll med afseende på ångpannor, beslöt föreningen söka åstadkomma lämpliga regler för ångpannors skötsel och tillsatte för ändamålet en kommitté, bestående af mariningeniör H. H. Lilliehöök, civilingeniör O. W. Lindberg och maskindirektör E. Storckenfeldt. Detta kommittéarbete ledde till utgifvande på föreningens förlag af en broschyr med titel »Regler för eldning och skötsel af ångpannor», en broschyr som rönte stor efterfrågan och på kort tid utgick i ej mindre än tre upplagor, hvardera om 1 000 ex., hvilken siffra må anföras som bevis för den uppmärksamhet arbetet tillvann sig hos landets ångpanneägare och ångpannetillverkare. Detta lyckliga försök att verka för industriella reformer på upplysningens väg uppmuntrade till fortsatt arbete i samma riktning och förberedde den sedan tillkommande serien af föreningens tekniska handböcker. En annan diskussion år 1881 öfver skydd i sanitärt hänseende och mot olyckshändelser för arbetare i verkstäder och fabriker gaf också uppslag till åtgärder i samma riktning, som senare bl. a. resulterade i de af föreningen utgifna anvisningarna »Regler för anordning och skötsel af arbetstransmissioner».

Ur 1882 års program må antecknas flera diskussioner och föredrag om den mekaniska verkstadsindustriens utvecklingsmöjligheter och vikten af noggrann undersökning och kontroll af kostnaderna för fabrikationsprocesser i ändamål att nedsätta tillverkningskostnaderna. Förevisningen af telefonen, Remingtons skrifmaskin m. m. bringar tanken tillbaka till tider, då dessa nu så outhärliga hjälpmedel voro intressanta nyheter. Belltelefonbolaget i Stockholm bildades som bekant 1880 och Stockholms Allmänna Telefonaktiebolag 1883. Bland spörsmål af allmänt tekniskt intresse finner man 1883 frågan om upprättande inom statsförvaltningen af en styrelse för handel och näringar, ett alltjämt aktuellt problem, till hvilket föreningen flera gånger återkommit med betydelsefulla inlägg.

I 1878 års stadgar hade andra sektionen inrymts rätt att af sina medlemmar upptaga en viss afgift för hvarje bevistad sektionssammankomst, en afgift, som faststälts till högst en krona. År 1883 ändrades denna bestämmelse därhän, att sektionsafgiften sattes till antingen 5 kronor pr år eller 1 krona pr bevistad sammankomst. Andra sektionen, i hvilken under åren 1879—1888 W. Hoffstedt fungerade som ordförande och C. G. Rystedt som vice ordförande, upptog en alltmera framskjuten ställning i föreningslivet och i styrelseberättelsen för 1884 framhölls, hurusom jämsides härmed intresset för de allmänna lördagssammankomsterna stadigt minskades. Man beslöt då att omlägga och inskränka sammankomsterna samt hvarje månad under halfåret hålla allmänt sammanträde andra onsdagen (i st. f. lördagen) och andra sektionens ordinarie sammankomst fjärde onsdagen. Första sektionen lämnades därefter i okvald besittning af lördagarna.

Samtidigt gjorde sig bristen på en central och rym-

lig föreningslokal starkt gällande, och föreningen blef tvungen att se sig om efter en lämpligare bostad. Lokalfrågan löstes på ett lyckligt sätt genom förhyrande af en våning om 7 rum och kök på n. b. i huset Arsenalsgatan 2 A med utsikt öfver Berzelii park (där numera A.-B. Bukowskis konsthandel är inrymd). Hyressumman var

ARSENALSGATAN 2 A.
(Ur Blandaren.)

2 000 kr pr år. Tillträdet skedde den 1 oktober 1883, och lokalförändringen möjliggjordes genom en bland föreningens Stockholmsmedlemmar tecknad garantisumma för hyrans erläggande den första tiden, en garanti, som äfven sedermera måste tagas i anspråk. Den beslutade afgiftshöjningen för andra sektionens medlemmar trädde emellertid i kraft och gjorde sina verkningar gällande. Praktiskt taget betydde ju detta en ytterligare uppoffring från

Stockholmsledamöternas sida, i det största delen af andra sektionen rekryterades bland dem, men å andra sidan var det också de, som i första hand kunde tillgodogöra sig fördelarna af den nya lokalen. Till anskaffande af nya möbler anslogs 2 500 kr ur föreningens kassa. En af styrelsen tillsatt s. k. möbelkommitté, bestående af ingenjör J. O. Andersson, lektor W. Hoffstedt, professor M. Isaeus och ingenjör Arvid Knös, omhänderhade inredningen och vann lifligt erkännande för resultatet. Behaget af en ständigt tillgänglig, centralt belägen samlings- och läselokal, där man äfven mellan sammankomsterna kunde träffa yrkeskamrater, studera tidningar och teknisk litteratur och på lediga stunder finna en angenäm tillflyktsort, visade sig hafva ett mycket gynnsamt inflytande på lifaktigheten inom föreningen.

I föreningens styrelse invaldes 1883 bl. a. öfveringenjör Ad. Ahlsell och ingenjör Gottfrid Boberg. Båda inledde härmed en följd af trägna tjänsteår i föreningen. Vid fördelningen af funktionerna inom styrelsen utsågs nämligen Ahlsell till ordförande och vidare beslöt man att uppdelade den hittills förenade sekreterare- och räkenskapsförarebefattningen på så sätt att Boberg utsågs till sekreterare, med särskildt uppdrag att föra en såvidt möjligt fullständig matrikel öfver föreningens ledamöter, under det att Binnquist behöll räkenskapsförarebefattningen med den därmed förenade sysslan som expeditör af Teknisk Tidskrift. Som årligt arvode för dessa tjänster tilldelades Boberg 400 kronor och Binnquist 800 kronor.

I Bobergs uppdrag ingick som sagdt att söka under-

AD. AHLSELL.
(Efter en samtida pastell i
Teknologföreningen.)

hålla en möjligast fullständig matrikel öfver föreningens ledamöter, och frukten häraf blef den kronologiska förteckning öfver ledamöternas namn, inval- och dödsdata, som ännu i dag fullföljes. Jämsides härmed sökte han under åtskilliga år att komplettera och fortsätta Rystedts matrikel, så att en ny upplaga efter lämplig tids förlopp skulle kunna utgifvas, men detta arbete måste han tyvärr uppgifva, då han alltmer togs i anspråk för det löpande föreningslivets mångahanda bestyr. En diger, i kalfskinn bunden foliant¹ med talrika personalanteckningar från tiden 1883—1888 finnes kvar i arkivet som ett minne af hans möda i detta hänseende. I samband med flyttningen till Arsenalsgatan bör erinras, att föreningens omtyckte vaktmästare A. Carlsson afled på våren 1883 och att till hans efterträdare antogs postvaktmästaren C. C. Bergholm från hösten samma år. Den nya lokalen uppläts mot en ringa ersättning äfven en tid till byggnadssamfundets och det nybildade kemistsamfundets möten.

Den nya lokalen och de stegrade fordringarna i allmänhet gjorde det redan följande år nödvändigt att ånyo reglera afgifterna. Den förutvarande andra sektionsafgiften borttogs och i stället bestämdes, att årsafgiften för andra sektionens i Stockholm boende ledamöter skulle utgöra 20 kronor och för öfriga 10 kronor. Därjämte bereddes tillfälle att betala medlemsafgift för all framtid genom att på en gång erlægga 200 kronor. Första sektionen medgaf samtidigt, att det i 1878 års stadgar förutsatta maximibeloppet å terminsafgift kr. 7: 50 finge tillämpas. Dessa afgifter bibehölls sedermera en lång följd af år, och i samband med deras införande grep man sig an att noggrannare indrifva förfallna afgifter med tillämp-

¹ Fortsättning af en dylik, upplagd af Rystedt 1874 och upptagande samtliga föreningsledamöter från föreningens stiftande.

ning af stadgebestämmelser om förlust af medlemsrättigheterna som påföljd vid uraktlåtenhet att erlægga afgiften. Hittills hade förhållandena i detta hänseende lämnat åtskilligt öfrigt att önska, och man hade gått fram med stor varsamhet, men med den stadga föreningen nu vunnit, ansåg man sig kunna inskränka friheten och taga itu med själfsvåldet, till stort gagn för föreningens ekonomi. Som ett kuriosum kan nämnas, att man vid denna tid allvarligt diskuterade, huruvida Teknologföreningen borde ingå till regeringen med begäran om kungl. sanktion af föreningens stadgar. Någon åtgärd i detta syfte blef dock aldrig vidtagen; man lærer emellertid ha hört sig för hos vederbörande, som ställt sig afböjande.

Af 1884—1886 års protokoll erfar man, att andra sektionen upprepade gånger förhade till diskussion kungl. förslaget till förordning om patent och lag om varumärken, lämpliga organisationen af patentmyndigheten (dåvarande kungl. patentbyrån) samt uppfinningars patenterbarhet. Föreningen upptog äfven till förnyad behandling frågan om från dess sida något kunde åtgöras för att befordra införandet i industrien af skyddsanordningar för arbetare. Behovet af ett statsanslag för utdelande af reseunderstöd till ingenjörer och industriidkare, som önskade utomlands studera sitt yrkes framsteg på olika områden, underströks kraftigt vid diskussioner inom föreningen. Sedan saken ventilerats vid andra teknologmötet ingick föreningen på hösten 1886 med en skrifvelse till Kungl. Maj:t och hemställde däri om aflåtande af en

S. A. ANDRÉE.

kungl. proposition till riksdagen om dylikt understöd till lärare vid tekniska undervisningsanstalter samt öfriga teoretiskt och praktiskt utbildade teknici, med undantag af bergshandterings idkare, hvilka redan förut åtnjöto dylik förmån. Ehuru regeringen denna gång ej fann skäl framlägga en dylik proposition, blef dock syftet med föreningens framställning på så vis behjärtadt, att tills vidare anvisades ett belopp af 5 000 kr. för år till understöd åt teoretiskt och praktiskt bildade teknici, hvilka icke ägna sig åt bergshandtering, för att i främmande länder inhämta ytterligare insikter och erfarenhet. Kommerskollegium erhöll i uppdrag att ombesörja kungörandet af stipendierna och afgifva förslag till beloppets fördelning. Första gången dessa reseunderstöd utdelades var 1887.

Stor sorg och saknad väckte inom föreningens kretsar det dödsbud, som mälde, att den uppburne läraren vid Tekniska Högskolan, föreningens hedersledamot, professor Hjalmar Holmgren slutat sina dagar den 29 augusti 1885. Jordfästningen ägde rum under stor tillslutning från ledamöternas sida, och på kistan nedlade styrelsen en krans, hvars band buro de två orden: »Ovärderlig. Oförgätlig.» På gjord framställning medgafs föreningen att flytta den aflidnes stoft till föreningens grafplats, där han hvilar vid sidan af Clemens Ullgren. På grund af ömmande omständigheter igångsattes en insamling bland den aflidnes vänner och talrika forna elever till förmån för den efterlämnade familjen, en insamling, som inbragte i det närmaste 13 000 kronor och var en ytterligare gärd af hyllning åt den hädangångnes minne. Ett samtida beundrande eftermäle kallade honom »30 teknologgenerations andlige fader».

En utvidgning af valbarheten till föreningen skedde 1885, i det den utsträcktes till f. d. lärare och elever

vid Falu Bergsskola före detta läroverks sammanslagning med Tekniska Högskolan 1869.

Vid högtidsdagen den 2 mars 1886 kunde föreningen fira sitt tjugofemårsjubileum. Festligheten högtidlighölls under stor anslutning å Hotel Phoenix med gemensam middag under presidium af öfveringeniör Ahlsell i hans egenskap af styrelsens ordförande. Styrelsens därvid framlagda årsberättelse inleddes af en af ingeniör Inge Petersson författad historik öfver föreningens öden under det tillryggalagda kvartseket, som i korthet upplästes. Af föreningens stiftare voro E. A. Wiman, G. M. Dahlström och D. M. Eurén närvarande och blefvo föremål för en varm hyllning. »Arkitekteleven» G. A. H. Lindgren hade på uppdrag af första sektionen till lokalens prydnad utfört en större fonddekoration, bestående af en med blommor och flaggor omgifven afbildning af Tekniska Högskolan inom en ram, upptagande namnen å föreningens stiftare och hedersledamöter samt emblemer för läroverkets olika fackskolor. Vidare hade ingeniör K. Y. Zacco dagen till ära strängt sin lyra och komponerat en »jubelvisa», hvarjämte en »Festblandare», utgifven under teknologen Uno Grönwalls redaktionella ledning, bidrog till den kamratliga stämningens höjande. Såsom biträdande arrangör vid festen hade på särskildt uppdrag fungerat bergsingeniör V. Gröndahl.

Teknisk Tidskrift karakteriserar i sin återblick med anledning af 25-årsdagen föreningens utveckling såsom lugn och konsekvent, utan på förhand utkonstruerade, djärfva ansatser till någonting, som möjligen öfverskridit hennes krafter. »Hon har», för att anföra tidskriftens

egna, af Hoffstedt nedskrifna ord, »likväl alltid med vaken blick för omständigheternas och ledamöternas kraf på henne vetat att med betänksamhet uttaga det ena steget efter det andra, måhända enligt somligas förmenande alltför varsamt, men åtminstone säkert, så att hon aldrig behöft ångra, hvad hon gjort. Härigenom och på grund af den fasta kamratskapskänsla ledamöterna emellan, som alltid utgjort hennes säkraste och vackraste stöd, kan hon nu vid mognad ålder med sann förtröstan och glada förhoppningar se sin framtid till mötes såsom en lifskraftig, både fosterlandet och hennes ledamöter gagnande ingenjör- och arkitektförening.»

En god bild af föreningens ståndpunkt och intressen vid denna tid lämna förhandlingarna vid det andra teknologmötet 1886, för hvilket på denna grund något utförligare må redogöras.

Efter det lyckade första teknologmötet i Stockholm 1877 förevar frågan om sammankallande af ett nytt teknologmöte flera gånger. I samband med den till 1884 påtänkta nordiska utställningen i Stockholm hyste man sålunda inom föreningen planer på ett andra teknologmöte. Utställningen i fråga uppsköts likväl först till 1886, och sedan på obestämd tid till följd af anslagsvägran från riksdagens sida, men föreningen ansåg detta ej utgöra något hinder för mötesidéns förverkligande 1886, i synnerhet som en osökt anledning förelåg i den omständigheten, att föreningen samma år kunde fira sin 25-åriga tillvaro. Efter tillstyrkande utlåtanden från föreningens sektioner beslöt föreningen i maj 1885 att utfärda inbjudning till det *andra teknologmötet i Stockholm 1886* samt till-

satte en kommitté, bestående af hrr J. O. Andersson, Gottfrid Boberg, A. Börtzell, F. V. Enblom, W. Hoffstedt, J. Pihlgren, G. von Sydow och E. A. Wiman med uppdrag att utarbета detaljeradt förslag och närmare bestämmelser för mötet. I november voro dessa förberedelser klara, och en mötesbestyrelse tillsattes, bestående af ingenjör Gottfrid Boberg, eleven vid Tekniska Högskolan U. Grönwall, lektor W. Hoffstedt, maskindirektör E. Storckenfeldt och lektor J. Wiborgh med professor J. O. Andersson, ingenjör A. W. Cronquist och eleven vid Tekniska Högskolan G. B. von Sydow som suppleanter. Bestyrelsen utsåg Hoffstedt till ordförande och Boberg till sekreterare, samt adjungerade med sig professor P. W. Almquist och tillsatte för den sällskapliga delen af mötesanordningarna en festkommitté, bestående af ingenjörerna G. W. Fahlstedt, V. F. Gröndahl, A. E. Knös, S. Kruse och E. A. Wiman.

Inbjudan till deltagande i mötet utsändes i början af januari 1886 och var ställd till Tekniska Högskolans forna och nuvarande styrelseledamöter, lärare och elever samt dem, som varit lärare eller elever vid bergsskolan i Falun före dess omorganisering till högskolans fackskola för bergsvetenskap, med förklaring att mötet äfven stode öppet för andra intresserade efter förutgången anmälan. Således hade man lagt ungefär samma begränsning på detta möte, som vid det första varit fallet. Programmet utkom i slutet af april och meddelade, att andra teknologmötet skulle äga rum måndagen den 7 till och med fredagen den 11 juni 1886. Afgiften för deltagande i mötet var 5 kronor, och kungl. styrelsen för statens järnvägstrafik, som det då hette, hade beviljat 50 % nedsättning i biljettpriser på statens järnvägar för mötesdeltagare. Mötesbyrån var inrymd i Teknologföreningens lokal, Arsenal-

gatan 2 A, och förestods af Boberg med biträde af ingenjörerna G. Smerling och E. Wahlberg samt eleverna vid Tekniska Högskolan G. von Sydow och E. Fernström. Mötet bestod af dels allmänna diskussionssammanträden å musikaliska akademien, dels fackliga öfverläggningar, för hvilka fem sektioner konstituerade sig. Den mekaniskt-tekniska sektionens möten höllos i landtbruksakademiens sal, den kemiskt-tekniska i handtverksföreningens sal (Runan), den bergsvetenskapliga sammanträdde å järnkontoret, väg- och vattenbyggnadssektionen å svenska slöjdföreningen och husbyggnadssektionen i Kungl. akademien för de fria konsternas kupolsal.

Mötet öppnades af öfveringenjör A. Ahlsell, på hvilans förslag ingenjör E. A. Wiman utsågs till ordförande, hvarjämte Ahlsell utsågs till vice ordförande och Hoffstedt till generalsekreterare. Till funktionärer i samma ordning och egenskaper inom sektionerna valdes: för mekaniska sektionen professor J. O. Andersson, ingenjör E. Stridsberg och maskindirektör E. Storckenfeldt; för kemiska sektionen professor J. O. Rosenberg, fabrikör Joh. Ohlsson och ingenjör V. F. Gröndahl; för bergsvetenskapliga sektionen professor G. Nordenström, doktor A. W. Tamm och lektor J. G. Wiborgh; för väg- och vattenbyggnadssektionen professor P. W. Almquist, ingenjör O. L. Fröman och lektor A. O. E. Sutthoff; för husbyggnadssektionen hofintendenten A. F. Nyström, professorerna M. Isæus och F. G. A. Dahl samt lektor O. E. Westin.

Beträffande de allmänna diskussionerna må först anföras, att mötet på Hoffstedts förslag beslöt uttala sig för beviljande af reseunderstöd af allmänna medel för tekniker samt anmodade Teknologföreningen att härom göra framställning hos Kungl. Maj:t, hvilket sedermera som ofvan nämndt äfven ledde till önskad resultat. Af spe-

ciellt kårintresse var frågan om bildande af någon fond eller annan institution för understöd åt behöfvande ingenjörer och arkitekter eller deras efterlevande, hvilken fråga sedermera blef föremål för kommittéutredning inom Teknologföreningen. Ett föredrag af ingenjör A. Isakson om hvilka uppfinningar som böra vara patenterbara, uppväckte ett lifligt meningsutbyte, helt naturligt på en tid, då patentväsendet här i landet ännu icke nått så stor utveckling. Karaktäristisk för tidpunkten är också det intresse som öfverläggningsämnet, huru befordra det metriska systemets hastigare tillämpning på det tekniska området, tillvann sig. Efter en vidlyftig diskussion om de tekniska elementarskolornas uppgift, kom så maskiningeniör F. V. Pegelows föredrag öfver frågan om tiden kunde anses vara inne för införande af obligatorisk ångpannekontroll i vårt land, och hvilka bestämmelser i sådan händelse borde utfärdas, en fråga, som på 1880-talet flerfaldiga gånger varit föremål för öfverläggningar och utredningar inom Teknologföreningen, Ingenjörsföreningen, Tekniska Samfundet m. fl. korporationer. Meningsutbytet blef både långt och lifligt och slutade med ett uttalande till förmån för ångpannekontrollens införande.

Inom den mekaniska sektionen inleddes raden af öfverläggningsämnena med diskussion öfver frågan om hvad från arbetsgifvarnes sida kunde göras för att utbilda dugliga arbetare vid mekaniska verkstäder. Sektionens uttalande härom formulerades till en vädjan till Teknologföreningen att utarbета formulär för arbetsbetyg, något som sedan ledde till utgifvandet af föreningens bekanta betygsblanketter — samt att taga under ompröfning stiftandet af en fackförening mellan mekaniska verkstadsägare. (Sistnämnda önskemål hade redan 1883 varit på tal inom föreningen, men har ju först långt senare under

trycket af förändrade industriella förhållanden realiserats i sådana sammanslutningar som Verkstadsföreningen, Maskinindustriföreningen o. a.) Bland på den tiden aktuella tekniska spørsmål, som förevoro, må nämnas frågan om högre kolfhastighet vid ångmaskiner, om nominella hästkraftens utbytande mot termen effektiv hästkraft, om eldning med flytande bränsle i sjöångpannor, om skrufhjulsutväxlingens fördelar, om pulsometern, injektorer för afloppsånga m. fl. nyheter. Bland dem, som bidrogo till diskussionerna, märkas utom sektionsbestyrelsen E. Stridsberg, C. R. Lamm, J. Fredholm, O. E. Lundholm, A. J. Atterberg och J. Pihlgren. Den kemiska sektionen behandlade bl. a. den svenska garfningsindustriens utvecklingsmöjligheter, mineralsmörjoljors egenskaper, de nitroglycerinhaltiga sprängämnenas framtid, den kemiska undervisningen vid Tekniska Högskolan med särskildt afseende på önskningar om studietidens förlängning till 4-årig. Bland inledare och talare utom bestyrelsens krets må erinras om J. Landin, C. Setterberg, E. Scholander, N. A. Alexanderson.

Förhandlingarna inom sektionen för bergsvetenskap inleddes med ett föredrag af J. Wiborgh om vikten af att vid bedömande af en järnmalms värde ej blott taga hänsyn till malmens järnhalt och föroreningar, utan äfven till dess reducerbarhet, samt om sätt att i detta afseende proba malmen. Vidare diskuterades om möjligheten att reformera den svenska järnindustriens försäljningsmetoder, om användning af järn- och ställinor till uppfordringsverk samt kraftöfverföring och om masugnsslaggs tillgodogörande. Af inledare och talare må anföras H. Hoffstedt, G. A. Granström, F. G. Stridsberg, G. Uhr, Uno Sebenius och G. Ståhl.

I väg- och vattenbyggnadssektionens förhandlingar

hölls det första föredraget af kapten A. Cederberg om tillämpning af teorin om den virtuella längden för beräkning af järnbanors utgifter och trafikförmåga i jämförelse med andra banor, ett då med anledning af vissa debatter rörande den norrländska stambanebyggnaden synnerligen aktuellt spörsmål. Vidare må omnämnas kapten Lindmarks redogörelse för den frysningsmetod i vattenförande jordlager, som han använde vid Brunkebergstunnelns utförande.

I ett föredrag om mekanisk drifkraft för spårvägar lämnade G. Wenström en utförlig framställning af bl. a. den elektriska spårvägsdriftens utveckling och dåvarande ståndpunkt. A. Knös höll slutligen föredrag om s. k. vattenbesparare å vattenledningar.

Inom sektionen för husbyggnadskonst förekom först en liflig diskussion om önskvärdheten att utestänga missbruket af gipsornament från stenus, hvarvid gesimser o. d. fingo sitta hårdt emellan. Sedan kompetensvillkoren för rätt att utöfva byggnadsyrket varit på tal, kommo de nyare centralvarmapparaterna under debatt och representanter för systemen varmluft, varmvatten och ånga drabbade skarpt ihop. Ett allmännare intresse hade öfverläggningen om önskvärdheten af de naturliga stenarbetenas allmännare användning vid husbyggnader och om befrämjandet af en inhemsk svensk byggnadsstil; där skymtar genombrottet af en nyare uppfattning inom arkitekturen fram i intressanta yttranden af Ferd. Boberg, Sjöberg o. a. Den offentliga kontrollen vid byggnadsarbeten och lämpligaste sammansättningen af byggnadsnämnd i stad voro vidare jämte en del fackliga detaljspörsmål ämnen för diskussion. En af frågorna på sektionens program, som då ej tilldrog sig mycken uppmärksamhet, men som senare skulle få så mycket större betydelse, rörde, huru

stadsplaner böra anordnas och hvad iakttagas bör vid utvidgning af äldre planer. Bland deltagande arkitekter må nämnas namnen Isæus, E. A. Hedin, Dahl, Nyström, Sjöberg, Hörlin, Boberg och Kjellström. Inalles deltog i andra teknologmötet nära 500 personer, hvaraf ungefär en tredjedel utgjordes af utom Teknologföreningen stående. De sociala plikterna fyllde man dels genom en gemensam aftenfest med damer och dels genom mangrant deltagande i den angenäma, af kamratlig glädje präglade mötesmiddagen å Hasselbacken den 7 juni, hvilken fest bl. a. illustrerades af de kända förmågorna P. Lindell och K. Y. Zacco med tal och verser samt genom en af Inge Pettersson redigerad »Mötesblandare», som inklusive frikostiga öfverbetalningar tillförde byggnadskassan bortemot 600 kr. Efter mötet var en utfärd i Stockholms skärgård anordnad med brukspatron C. G. Boströms herresäte Östanå som mål. Färden företogs med ångaren Carl von Linné och räknade 220 deltagare. Äfven vid detta teknologmöte fungerade ingenjör Rystedt som värd och festarrangör.

Förhandlingarna från andra teknologmötet publicerades i Teknisk Tidskrift för 1887, hvarjämte en separatupplaga af 500 ex. med litograferade planscher till de speciella föredragen utgafs. Kostnaderna härför betäcktes delvis med ett mindre öfverskott ur möteskassan och ett statsanslag af 800 kronor, men i öfrigt af tidskriften.

Ungefär samtidigt med förberedelserna för 1886 års teknologmöte uppstod inom föreningen en rörelse, som syftade att omlägga andra sektionens arbetsordning därhän, att arbetet måtte fördelas på facksektioner. Detta ansågs emellertid icke med framgång kunna förverkligas med bibehållande af föreningens dåvarande sammansätt-

ning, enär de krafter öfver hvilka föreningen förfogade, vore för ändamålet på de flesta områden alltför fåtaliga. Därför ville man samtidigt ändra föreningens invalsbestämmelser i syfte, att äfven teknici med annan utbildning än Tekniska Högskolan skulle kunna blifva medlemmar. Dessa synpunkter vunno anslutning inom vida kretsar af föreningen, och i september 1886 beslöt andra sektionen att låta utarbета förslag till nya stadgar för föreningen i öfverensstämmelse med nämnda principer. För sådant ändamål tillsattes en kommitté, bestående af hofintendenten Algernon Börtzell (ordförande), professor J. O. Andersson, fyringeniör John Höjer, baningeniör Wilh. Wahren och dåvarande eleven vid Tekniska högskolan C. A. Sahlén, hvilka herrar i februari 1887 framlade ett omfattande stadgeändringsförslag. Med några mindre justeringar och förtydliganden, blef detta af föreningen antaget vid allmän sammankomst den 11 maj 1887, och då dess genomförande betecknar en vändpunkt i föreningens utveckling, torde det väl förtjäna att här något utförligare omnämnas.

I motiveringen, ett ännu i dag med hänsyn till aktuella frågor rörande föreningens uppgift och arbetsätt synnerligen läsvärdt aktstycke, anförde kommitterade först, att de ansågo föreningen genom sin sammansättning och föregående nu vara mogen att mer än hittills utträda i det offentliga och eftersträfvat ett visst målsmanskap för landets tekniska och industriella krafter. Utanför föreningen stode dock fortfarande många framstående ingenjörer och andra teknici, hvilka erhållit utbildning vid andra läroverk än Tekniska Högskolan, exempelvis civilingenjörskursen vid Marieberg, arkitektskolan vid akademien för de fria konsterna, Chalmerska institutet, utländska tekniska högskolor, eller hvilka hufvudsakligen genom själf-

studier och praktisk verksamhet arbetat sig fram på den tekniska banan. Att föreningen måtte blifva i tillfälle att med sig förena sådana för henne hittills främmande element, syntes kommitterade synnerligen eftersträfvansvärdt,

ALG. BÖRTZELL.

J. O. ANDERSSON.

JOHN HÖJER.

WILHELM WAHREN.

och afsåge de därför med sitt stadgeförslag en sammanslutning af alla de mera framstående krafter i vårt land, som arbeta inom den nutida teknikens vidsträckta område. Enligt de föreslagna invalsbestämmelserna kunde i föreningen

utom dåvarande ledamotsgrupper inväljas såväl lärare vid och de, som genomgått läroverk, hvilka kunde anses likställda med någon af Tekniska Högskolans fackskolor, som ock de, hvilka utan att hafva studerat vid något högre tekniskt läroverk förskaffat sig en mera framstående ställning såsom utöfvare af teknisk verksamhet. Tydligt betonades, att lika hinderlig en alltför stor exklusivitet skulle vara för föreningens organiska utveckling, lika upplösande måste det verka om i stor mängd alltför heterogena element tillfördes henne. I enlighet härmed föreslogs den form för pröfning af invalsförslagen, som ännu i hufvudsak gäller, nämligen noggrann, diskretionär granskning inom föreningens styrelse, och i fall af styrelsens tillstyrkan, förslagets afgörande genom omröstning i vederbörande sektion. Då föreningens sammansättning sålunda skulle förändras och rekryteringen ske på en bredare basis, ansågo kommitterade, att namnet borde ändras från Teknologföreningen i Stockholm till *Svenska Teknologföreningen*. Med detta lyckliga förslag var namnfrågan, som nog länge varit föremål för spekulationer och meningsskiljaktigheter inom föreningen, i själfva verket löst på ett sätt, som tillfredsställde både dem, hvilka höllo på det gamla namnet för traditionens skull, och dem, hvilka önskade ett nytt namn, mera ägnadt en förening, som sträfvade att blifva den främsta representanten för vårt tekniska lif. Beträffande föreningens organisation fasthöllo kommitterade vid den förutvarande uppdelningen i en första sektion för de vid Tekniska Högskolan studerande eleverna och andra sektion för de äldre, i det praktiska lifvet stående medlemmarne. De ansågo det i likhet med alla efterföljande stadgekommisioner själfklart, att eleverna vid Tekniska Högskolan, föreningens skapare, alljämt skulle betraktas och behandlas som urkällan till dess

lifskraft, och dåtida förhållanden kräfde ingen ändring af formen för elevernas anslutning till föreningen. Beträffande andra sektionen däremot förelåg förändrade omständigheter. Man väntade sig, att reformen af invalsbestämmelserna skulle inverka på föreningens sammansättning både kvantitativt genom ökad anslutning och kvalitativt genom ännu flera tekniska fackgrenars representation inom densamma. Under dessa förhållanden måste man antaga, att endast sådana frågor, som berörde det tekniska och industriella lifvet i allmänhet, skulle hädanefter lämpa sig för behandling vid andra sektionens sammanträden in pleno, under det att speciella frågor borde hänvisas till behandling af närmast intresserade fackmän, organiserade i särskilda fackafdelningar. Kommitterade påpekade, att stora svårigheter möta i fråga om sammanhållandet såsom en enda enhet af den mängd olika grupper, hvori nutidens teknik fördelat sina idkare. Kemisten, väg- och vattenbyggaren, elektroteknikern, arkitekten och maskiningeniören kunna ej synnerligen djupt intressera sig den ene för den andres specialfrågor, och en gruppering af de olika intressenas målsmän är därför helt naturlig. Men för Teknologföreningen är en sådan sammanslutning ingalunda någon glädjande företeelse, då den äger rum utanför föreningens rāmärken, och i denna fara sågo kommitterade en bjudande nödvändighet för föreningen att i sin organisation bereda tillfälle till bildandet af fackliga grupperingar samt gifva föreningens medlemmar sådana invalregler, att de med sig kunde associera dittills utomstående personer, som föreningens medlemmar ej kunde undvara, om de ville göra anspråk på att blifva representativa sammanslutningar hvar inom sitt fack. Genom en sådan anordning skulle äfven andra sektionen befrias från omsorgen att söka anordna sina sammankomster med

hänsyn därtill, att de särskilda tekniska facken hvar och ett för sig komme till sin rätt vid uppgörandet af programmen och val af öfverläggningsämnen. De allmänna frågorna, som vunno mer och mer intresse och betydelse för ingenjörerna, kunde därigenom blifva föremål för en bättre och mera djupgående behandling. Sambandet mellan sektionerna kom till uttryck därigenom att frågor rörande föreningens stadgar, ekonomi, revision, ansvarsfrihet för styrelsen m. m. skulle afhandlas på allmänna möten, två ordinarie om året och extra vid behof. Beträffande föreningens styrelse ansågs det nödvändigt att göra den ganska mångtalig — 15 ordinarie medlemmar — dels för att erforderlig sak- och personalkännedom där skulle finnas representerad, hvilket var viktigt icke minst med hänsyn till invalsproceduren, dels emedan den utsträckta arbetsfördelningen inom andra sektionen medförde en minskning af sektionens gemensamma arbete, hvilket fordrade som motvikt en kraftig personlig växelverkan emellan representanter för sektionens olika underafdelningar. Den eventuella tungroddhet i styrelseapparaten, detta kunde föra med sig, ville man förebygga genom att förordna om ett inom styrelsen utsedt förvaltningsutskott, hvilket erhöll befogenhet att handhafva alla löpande ärenden samt utsåga en af sina ledamöter till kassadirektör. För att råda bot på en företeelse inom föreningslifvet, som vid denna tid började väcka en del opposition, nämligen en viss slentrian vid besättandet af framskjutna förtroendeposter, hvilkas innehafvare åter och åter omvaldes, föreskrefs dels att sektionernas ordförande ej måtte omedelbart omväljas, dels att en obligatorisk omsättning skulle ske inom föreningens styrelse.

Så tillkommo 1887 års stadgar, hvilka gåfvo föreningen vid den rätta tidpunkten en organisation, som

satte den i stånd att utnyttja sina krafter till framgångsrik utveckling såväl inåt som utåt. Den snabbhet och enighet, med hvilken reformen kunde genomföras, sedan den en gång på allvar bragts på tal, vittnar på ett vackert sätt om den lifskraft, som uppbar föreningens gärning, och den målmedvetenhet och skicklighet, hvarmed de ledande männen länkade dess öden. Stadgarnas första paragraf uttryckte nu, att föreningen med bibehållande af sin första uppgift att vara ett samband mellan dem, som vore eller varit elever vid Tekniska Högskolan, därjämte »hade till ändamål att åvägabringa en sammanslutning af dem, som på ett framstående sätt, vare sig i vetenskapligt, konstnärligt eller praktiskt hänseende, verka till den svenska industriens och byggnadskonstens gagn». Till inval kunde föreslås, utom nuvarande och f. d. lärare och elever vid Tekniska högskolan och med densamma jämställda (gamla Falu bergsskola, civilingeniörskursen vid Marieberg, skolan för byggnadskonst vid fria konsternas akademi m. m.) äfven »framstående idkare af teknisk vetenskap eller framstående utöfvare af teknisk verksamhet». »Föreningen representeras», heter det vidare, »af en styrelse, som skall hafva sitt säte i Stockholm och bestå af 15 ledamöter och 5 suppleanter valde bland föreningens till myndig ålder komne ledamöter.» Första sektionen skulle däri insätta tre ledamöter, andra sektionen nio ledamöter och föreningen i sin helhet (på allmänt möte) tre ledamöter, hvaraf en ur första och två ur andra sektionen. Af suppleanterna skulle första sektionen utse en, andra sektionen två och föreningen i sin helhet en. De båda sektionsordförandena voro själfskrifna ledamöter af styrelsen i och med sina ordförandemandat. Utom dessa, som icke omedelbart fingo omväljas, skulle ur styrelsen årligen afgå en ledamot, vald af första, och två valda af andra sektionen

samt en af de på allmänt möte valde. Resultatet var praktiskt det, att perioden för ett vanligt styrelsemandat blef fyra år, ehuru genom kombination med ordförandeskap i andra sektionen, val af andra sektionen, val af allmänna mötet o. s. v. i vissa undantagsfall mycket långa perioder skapades. Detta torde väl ej hafva varit lagstiftarnes direkta mening, men önskan att vid föreningens roder bevara en erfaren och skicklig hand var i flera fall starkare än de konstitutionella betänkligheterna. De nya stadgarna trädde i kraft den 1 januari 1888. Samma år fastställdes af styrelsen instruktioner för föreningens förvaltningsutskott, kassadirektör, sekreterare och räkenskapsförare, hvilka tre senare faktiskt, om också ej praktiskt taget i full utsträckning, voro i gällande kraft ända till 1910.

Från föreningens arbeten under 1887 må vidare anföras utredning om formulär för arbetsbetyg genom kommitterade, herrar O. Fahnehjelm, C. R. Lamm och E. Storckenfeldt, diskussion om lämpliga skyddsåtgärder mot olyckor inom mekaniska verkstäder, samt fortsatt utredning om bildandet af en understödsfond för ingenjörer och arkitekter. Dessutom bör undan glömskan räddas minnet af »Första sektionens teaterkassa», resultatet af ett uppfammande intresse för offentliga sällskapsspektakel vårterminen 1887, då några friska viljor inom första sektionen arrangerade teknologspex på Vasateatern, därvid uppfördes den stora operan »Ayapanas dom», med Jean Leopold Roth som primadonna. Resultatet blef storartadt, i det en behållning af icke mindre än 1,009 kronor och 42 öre uppstod. Efter öfverenskommelse mellan deltagarne öfverlämnades detta belopp som gåfva till föreningen med förbehåll att den skulle disponeras af första sektionen dels till iståndsättande af föreningens teaterutensilier, dels

så, att, som det heter i gåfvobrevet, »vid af Teknologföreningens första sektion föranstaltade fester med teatraliska föreställningar ege festkommittén rätt att af gåfvan, så länge den räcker, lyfta det belopp, som — — — finnes behöfligt för dräkters — — — hyrande samt för inköp af — — — teaterrekvisita». Fonden »räckte» till år 1900, välsignad och i godt minne bevarad af mången »ceremoni-nämnd», som haft svårt att reda upp finanserna efter ett ystert gåsspex.

Af styrelseberättelsen för år 1888, det första året under hvilket den nya organisationen verkade, framgår, att man på åtskilliga håll inom föreningen varit mindre tillfredsställd med föreningens »splittring» i fackliga intressegrupper, som sades hota den traditionella sammanhållningen, hvarför också styrelsen tar till orda ganska kraftigt för att tydliggöra innebörden af förändringen. Under loppet af våren och hösten 1888 konstituerades ej mindre än fem fackafdelningar, nämligen för Mekanik, Elektroteknik, Husbyggnadskonst, Väg- och Vattenbyggnadskonst samt Kemi och Bergsvetenskap. I fråga om dessa fackafdelningars inre organisation lämnade föreningens stadgar den största möjliga frihet, i det den enda föreskriften härom (i ordningsreglerna) bestämde, att bifall af föreningens styrelse erfordrades för afdelnings konstituerande. Detta villkor tolkades så, att förslagen till arbetsordningen för de olika afdelningarna underställdes styrelsens pröfning. Afdelningarna fingo sålunda frihet att lefva sitt inre lif utan andra inskränkningar i själfbestämmanderätten än de sambandet med föreningen kräfde och hänsyn till gemensamhet i ekonomi samt önskvärd enhetlighet utåt gjorde naturliga. Detta fria samfundsskick visade sig utöfva en synnerligen välgörande inverkan på föreningslifvet, som inom dessa afdelningar uppblomst-

rade i nya former och satte nya frukter. Afdelningarnas utvecklingshistoria blir föremål för ett senare utförligt kapitel, hvarför de i denna kronologiska skildring tillsvidare omnämnas blott i förbigående.

Som ett bevis på de förhoppningar man fäste vid föreningens nya organisationsform, kom beslutet om »Byggnadssamfundets» upplösning. Detta aktade samfund, hvars flesta ledamöter redan tillhörde föreningen, under det att de öfriga samtliga voro enligt de nya bestämmelserna valbara, ansåg sig bäst tjäna sitt ändamål genom att nedlägga sin verksamhet till förmån för Teknologföreningens nybildade Afdelning för Husbyggnadskonst, i hvilken det samma upp gick. Det torde icke falla utom ramen för denna historik att i korthet erinra om detta samfunds tillkomst och öden.

Byggnadssamfundet stiftades af ett antal arkitekter och ingenjörer i Stockholm den 17 april 1877 på ett möte i Handtverksföreningens lokal vid Brunkebergstorg. Inbjudan till detta möte var undertecknad af dåvarande byggnadschefen i Stockholm, kapten C. J. Knös, hofintendenten A. Nyström, slottsintendenten E. Jacobsson, arkitekt E. V. Langlet och lektor W. Hoffstedt. Samfundets ändamål angafs i dess stadgar vara att genom utbyte af åsikter och erfarenhetsrön befordra och underhålla intresset för samt utveckla kännedomen om byggnadskonstens olika grenar, äfvensom att genom gemensamma sträfvanden verka för dessas utveckling. Som ordförande inom samfundet fungerade under hela dess tillvaro hofintendenten Nyström 1877—88, som vice ordförande kapten Knös 1877—83 och professor P. W. Almquist 1884—88, samt såsom sekreterare lektor Hoffstedt 1877—88. Samfundets organ var Teknisk Tidskrift. För inval fordrades flerårig själfständig verksamhet inom

facket, och flertalet af den tidens mera kända Stockholmsarkitekter, större byggmästare och kommunalteknici blefvo ledamöter af samfundet. Ur de 103 namn, som upptagas i den ännu bevarade matrikeln, må här blott erinras om F. G. A. Dahl, A. T. Gellerstedt, E. E. von Rothstein, Ludvig Hedin, A. M. Isoz och M. Isaeus. Årsafgiften för medlemmar var 15 kronor i Stockholm och 5 kronor utom Stockholm. Bland samfundets arbeten torde få omnämnas 1883 års taxa för arkitektarvoden, 1886 års förslag till ordningsregler för pristäflingar i arkitektur och den vidlyftiga, ingående kritiken 1888 af förslaget till byggnadsordning för Stockholm. Sedan professor M. Isaeus väckt förslag om samfundets upplösning och inkorporering med Teknologföreningen, var Byggnadsamfundets bana 1888 lyktad. Vid sin upplösning öfverlämnade samfundet all sin egendom, bestående af en del teknisk litteratur samt en kassabehållning af 1 675 kronor och 35 öre, till Teknologföreningen med villkor att de kontanta medlen skulle förvaltas under benämning »Byggnadssamfundets donationsfond» och föreningens Afdelning för Husbyggnadskonst ensam äga att besluta öfver användningen af fondens såväl kapital som räntor.

Bland ämnen, som andra sektionen diskuterade under 1888, märkes frågan om bestämmelser rörande sättet, hvarpå för statsverkets räkning upphandlingar skola verkställas och offentliga arbeten utföras, samt om teknikernas ställning. Vidare må antecknas föreningens beslut att omorganisera det gamla redaktionsutskottet för Teknisk Tidskrift till att omfatta en af styrelsen utsedd hufvudredaktör för tidskriften jämte fackafdelningarnas sekreterare som ledamöter. De senare tillerkändes i denna egenskap ett årsarvode af 100 kronor. Uppslaget var härmed i själfva verket gifvet till tidskriftens uppdelning i afdelningar.

Den lifligare verksamhet, som efter omorganisationen uppstod inom föreningen gjorde så att säga automatiskt gällande behovet af ökad lokalutrymme. Styrelsens protokoll innehåller redan vid denna tid åtskilligt, som tyder på bekymmer för att kunna tillgodose de från alla håll framkommande krafven i detta hänseende. »Lokalfrågan» fick dock ännu vänta på sin lösning, och man nöjde sig t. v. med provisoriska förändringar i den gamla lokalen vid Arsenalsgatan. Däremot träffades 1889 en betydelsefull anordning beträffande föreningens administration. Styrelsen beslöt nämligen att åter sammanslå sekreterar- och räkenskapsförarbefattningen samt till innehafvare af denna post, hvartill hörde expeditionen af Teknisk Tidskrift, utse ingenjör Gottfrid Boberg, som från 1890 ägnade sig uteslutande åt föreningens tjänst. Härigenom vanns den fördelen för såväl föreningens ledamöter som ock allmänheten att å föreningens lokal dagligen och på bestämda tider kunna träffa en föreningens tjänsteman och där erhålla upplysningar samt ombesörja sina ekonomiska eller föreningstekniska angelägenheter. Det allt intensivare föreningsarbetet var för sitt viktiga funktionerande i stort behof af en personlig sammanhållande kraft, och att valet föll på den i föreningens angelägenheter så väl initierade och för dess intressen så varmt ifrande Boberg var lika lyckligt som naturligt. Det är allmänt bekant, hvilken djup och betydelsefull insats Boberg i detta hänseende sedermera gjorde i Teknologföreningens lif och utveckling under mer än tjugu års uppoffrande och trägen tjänst. Den dittillsvarande räkenskapsföraren C. J. Binnquist, som under tio år förvaltat sitt ämbete med ospardt nit och stor plikttröhet, lämnade med anledning af befattningens förändring sin syssla hos föreningen, hvilken han hela tiden skött vid sidan af sin ordinarie anställning.

Ett annat, ungefär samtida minne af personlig art må här ej heller förbigås, nämligen hyllningsfesten för W. Hoffstedt då han 1888 afgick från ordförandeskapet i andra sektionen efter 19 års oafbruten funktion i nämnda egenskap. Till tack för uppoffrande verksamhet öfverlämnades till Hoffstedt vid detta tillfälle en subskriberad hedersgåfva, bestående af en dyrbar briljantring och en dryckeskanna med inskription. Det erkännande, som då lämnades Hoffstedt af Wiman, »att det varit en utomordentlig lycka för föreningen att allt ifrån början af sin mera ordnade verksamhet haft hans rika kraft till sitt ständiga förfogande», var mer än välförtjänt.

Det skulle icke dröja länge, förrän föreningen erhöi ett nytt tillskott af ledamöter, i det att Byggnadssamfundets exempel följdes af »Ingeniörsföreningen». Fråga om sammanslagning af Ingeniörsföreningen och Svenska Teknologföreningen väcktes på allvar i början af 1890 genom en framställning från den förra föreningens styrelse om underhandling, huruvida och på hvad sätt en sammanlutning af de båda föreningarna skulle kunna åstadkommas. Förhandlingar öppnades mellan Ingeniörsföreningens delegerade, generaldirektören grefve Rudolf Cronstedt, landtmäteridirektören L. M. Nordenfelt, professor Richard Åkerman och ingenjör R. Telander samt Teknologföreningens förvaltningsutskott, i hvilket då sutto föreningens ordförande maskindirektör E. Storckenfeldt, vice ordförande professor J. O. Andersson, direktör C. Laurin, marindirektör J. Pihlgren och teknologen E. Johanson med arkitekt I. G. Clason, ingenjör C. G. Rystedt och teknologen B. Ohlsson som suppleanter. Resultatet af dessa underhandlingar förelåg vid Teknologföreningens allmänna möte den 29 november 1890, då styrelsen kunde meddela att Ingeniörsföreningen den 31 oktober beslutat ingå på en

sammanslagning med Svenska Teknologföreningen på vissa villkor. Hvardera föreningens ledamöter skulle utan vidare blifva medlemmar i den sammanslagna föreningen, som skulle antaga Svenska Teknologföreningens namn och stadgar, med ett tillägg likväl i de sistnämnda, som tydligt angåfve Ingeniörsföreningens införlifvande. Ingeniörsföreningens tillgångar skulle öfverlämnas till Teknologföreningen. Mötet beslöt enhälligt bifalla den föreslagna inkorporeringen och antog samtidigt en ny lydelse å stadgarnas § 1, där ingressen hädanefter blef: »Svenska Teknologföreningen, bildad genom sammanslagning af Ingeniörsföreningen, Svenska Teknologföreningen, ursprungligen Föreningen T. I., och Byggnadssamfundet — — — —.»

Liksom ofvan skett i fråga om Byggnadssamfundet må här inskjutas en kort redogörelse för Ingenjörsföreningens uppkomst och utveckling.

Ingeniörsföreningen bildades i Stockholm den 23 januari 1865 på föranstaltande af öfverstelöjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren W. Leijonancker, majoren i samma kår greve Rudolf Cronstedt och professorn i tillämpad mekanik vid Tekniska Högskolan C. A. Ångström. Den hade enligt sina stadgar till ändamål att samla och i vidsträcktare omfång tillgodogöra vetenskaplig och praktisk erfarenhet i ingenjörssyrkena och därigenom gagna såväl föreningens ledamöter som allmänheten. För att blifva ledamot erfordrades att hafva ådagalagt flerårig praktisk eller teoretisk gagnande verksamhet i något af ingenjörssyrkena. Årsafgiften var 25 kronor och inträdesafgiften 50 kronor. Sitt ändamål sökte föreningen nå dels genom att vid sina tre ordinarie sammankomster i januari, april och oktober till diskussion upptaga och dess emellan genom delegerade utreda viktiga tekniska och industriella frågor, dels genom att utgifva tidskriften

»Ingeniörsföreningens förhandlingar», som redigerades af föreningens ständige sekreterare professor C. A. Ångström. Tidskriftens första årgång utkom 1866; den utgafs till en början i fyra häften om året, därefter i fem och slutligen i sex häften. Till 1881 åtnjöt Ingeniörsföreningen ett statsunderstöd af 1 000 kronor för utgifvande af sin tidskrift, hvilket anslag sedan ökades till 1 500 kronor. Till föreningen donerade år 1876 dess ordförande grefve Rudolf Cronstedt en summa af 2 000 kronor, den s. k. Polhemsfonden, hvaraf räntan skulle användas till belöning af utmärkta tekniska originalafhandlingar med den af föreningen stiftade Polhemsmedaljen, en guldmedalj af 8:de storleken med Christopher Polhelms bild. Samma år skänkte löjtnanten E. Sandell till föreningen ett lika stort belopp »att användas till nyttigt ändamål för föreningens bästa», och blef äfven detta belopp fonderadt. Under åren 1876—1890 utdelades Polhemsmedaljen inom Ingeniörsföreningen fyra gånger, nämligen till A. W. Cronquist 1877, Otto Fahnehjelm 1879, E. H. Bedoire 1881 och Carl Ångström 1882. De af dem författade prisskrifterna publicerades i Ingeniörsföreningens förhandlingar för nämnda år. Ingeniörsföreningen nådde sin största utveckling i början af 1880-talet, då den räknade närmare 300 medlemmar. Sedermera minskades intresset och tillslutningen, hvartill torde ha bidragit dels föreningens exklusivitet, och i samband därmed ringa rekrytering med yngre krafter, dels ock den växande betydelse Teknologföreningen började förvärfva. År 1889 hade Ingeniörsföreningen något öfver 200 medlemmar, hvaraf omkring 120 redan voro medlemmar äfven i Svenska Teknologföreningen. Sammanslagningen var alltså en ganska naturlig utvecklingsgång, och mottogs äfven med tillfredsställelse af Ingeniörsföreningens med-

lemmar. En hel del af de äldre bland dessa kvarstodo dock ej synnerligen länge i Teknologföreningen efter öfvergången, utan afgingo efter hand under de första åren af 1890-talet.

Då Ingeniörsföreningen den 1 januari uppgick i Svenska Teknologföreningen, upphörde som en följd häraf utgifvandet af tidskriften »Ingeniörsföreningens förhandlingar», hvars sista årgång, den 25:te i ordningen, således kom att bära årtalet 1890. Samtidigt öfverlämnades Ingeniörsföreningens fonder, bibliotek och behållna tillgångar. Därigenom tillfördes Teknologföreningen, förutom en del inventarier och en värdefull boksamling, ett kontant belopp af 6 000 kronor i svenska stats-obligationer. I behållningen ingingo Ingeniörsföreningens Polhems- och Sandellsfonden, hvilka skulle förvaltas enligt de ursprungliga donationsbestämmelserna, som meddelades i en slutredovisningen åtföljande, den 20 januari 1911 dagtecknad skrifvelse.

Polhemspriset har sedermera utdelats af Svenska Teknologföreningen.

Föreningens förlagsverksamhet upptog vid denna tidpunkt utgifvande af de småskrifter, som under namn af Svenska Teknologföreningens Handböcker numera vuxit till en aktningvärd nummerserie af tekniska handböcker, normalbestämmelser och formulär. Början gjordes 1890 med de inom andra sektionen på föranledan af diskussionerna vid andra teknologmötet utarbetade betygsformulären, hvilka i häften om 100 blanketter under benämningen »Svenska Teknologföreningens betygsblanketter» försåldes från föreningens expedition och vunno ett gynn-

samt mottagande, så att de snart voro allmänt kända och använda i en mängd industrier och arbetsföretag. Därefter kom följande år »Handbok I: Anordning och skötsel af arbetstransmissioner», utarbetad inom Afdelningen för Mekanik och redigerad af W. Hoffstedt. Boken var att betrakta som en allvarlig insats från föreningens sida mot yrkesfaror inom mekaniska verkstäder och var affattad med särskild hänsyn till skyddsåtgärder mot olycksfall under arbete.

Som en frukt af föreningens förut omnämnda initiativ till erhållande af statsunderstöd åt ingenjörer för studieresor utomlands, kan man med skäl anse den omständigheten, att myndigheterna bland förberedelser för Sveriges deltagande i Chicagoutställningen 1893 fann nödigt att upptaga frågan om stipendier för tekniker i och för besök vid denna utställning. Föreningen hade äfven tillfredsställelsen att på anmodan af kommerskollegium afgifva yttrande i saken, hvadan den sålunda fick en officiell anledning att ytterligare understryka sin mening om det önskvärda i att statsmedel kunde anslås för dylika ändamål.

Lokalfrågan blef under den period af intensivt uppsving inom föreningslivet, som tog sin början i slutet af 1880-talet, alltmera brännande, och föreningen fann sig slutligen nödsakad att lämna det kära hemmet vid Arsenalsgatan samt söka sig en rymligare och mera tidsenlig lokal. Efter åtskilliga underhandlingar beslöt man sig 1889 för att antaga ett anbud från direktionen öfver statens järnvägars pensionsinrättning och för 10 år förhyra en lokal 1 tr. upp i dess under ombyggnad varande egendom n:ris

6, 7 och 8 i kvarteret Åkslaget med fasad åt Norra Smedjegatan och ingång jämväl från Brunkebergstorg n:o 18. Hyresbeloppet var 4 000 kronor om året och tillträdet skulle ske 1 oktober 1891. För inredning och möblering af den nya lokalen utsågs en kommitté bestående af ingenjör G. Boberg, hofintendenten A. Börtzell, professor I. G. Clason, ingenjör A. Knös och arkitekt K.

»BOBERG».

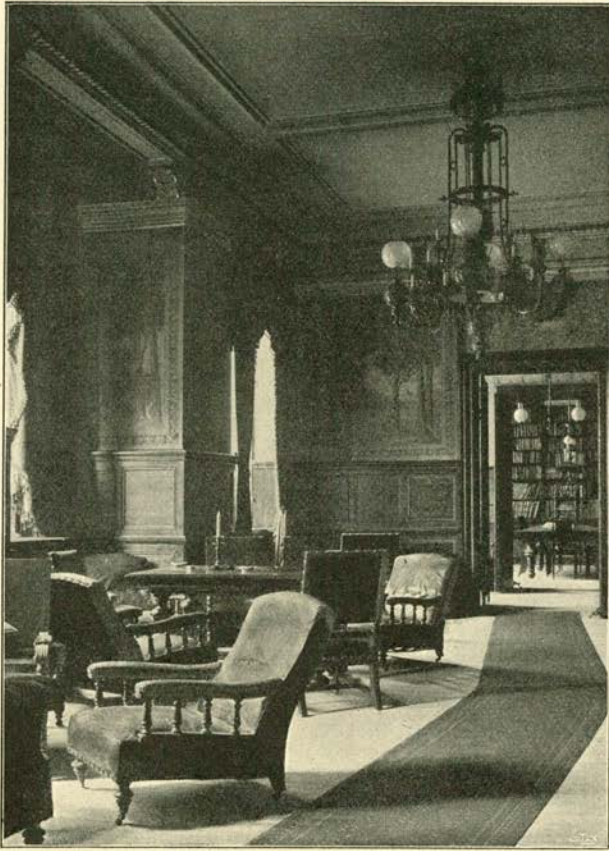
Salin, hvilka med sig adjungerade ingenjör K. V. Haverman och arkitekt G. Lindgren. Till bestridande af kostnaderna ställdes till kommitténs förfogande ett förslagsanslag af 10 000 kronor. De förhyrda lokalerna, till hvilka man inkom endera från Brunkebergstorg genom en ljus vestibul på nedra botten, hvarifrån 1 $\frac{1}{2}$ tr. ledde upp till våningen, eller från Norra Smedjegatan genom en förstuga och 1 tr. upp till våningen, omfattade ett större entré-

och kapprum, jämte toalettrum, sekreterarens tjänsterum, bibliotek och läsrum, klubbrum, ett rum för styrelsens, kommittéers och andra mindre sammanträden, en större samlingsal för 150 personer, serveringsrum, vaktmästarbostad (i bottenvåningen med kommunikationstrappa) samt förrådsrum för boklager o. d. Några interiörer af den för så många föreningsledamöter kära och minnesrika

»RYSTEDT».

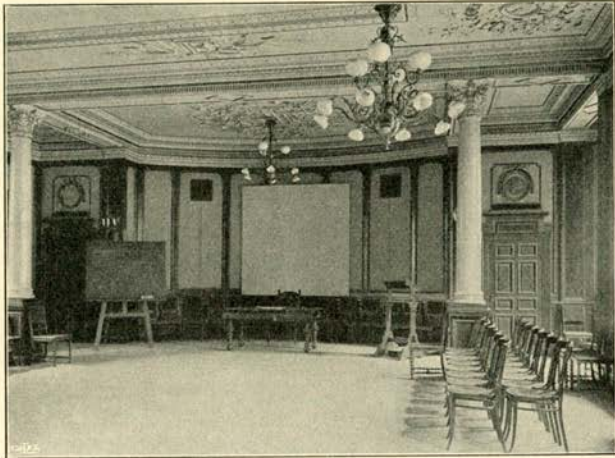
lokalen meddelas här bredvid enligt fotografier, tagna kort innan afflyttningen 1906. Såsom särskildt lyckade och bidragande till det intryck, lokalen lämnat efter sig, böra de intill stora salen belägna klubb- och styrelserummen omnämnas. Det förra var dekoreradt i barockstil med höga paneler, laserade i mahogny och det öfre partiet af väggarna måladt i en synnerligen lyckad gobelinimitation. Taket var hållet i ljus färgton med förgyllda

KLUBBRUMMET.

orneringar; från detsamma nedhängde en präktig takkrona
i cuivre poli, utförd i Paris efter ritning af professor M.

BRUNKEBERGSTORG 18.

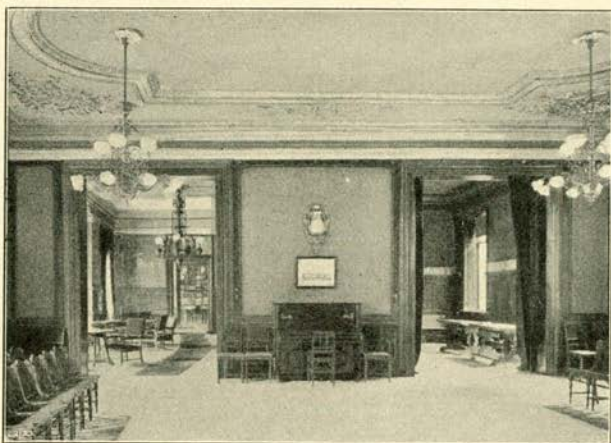

SAMLINGSSALEN SEDD MOT ORDFÖRANDEPLATSEN.

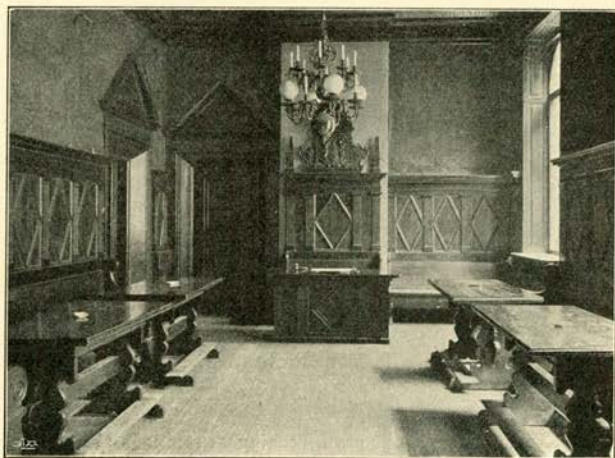

BIBLIOTEKET.

BRUNKEBERGSTORG 18.

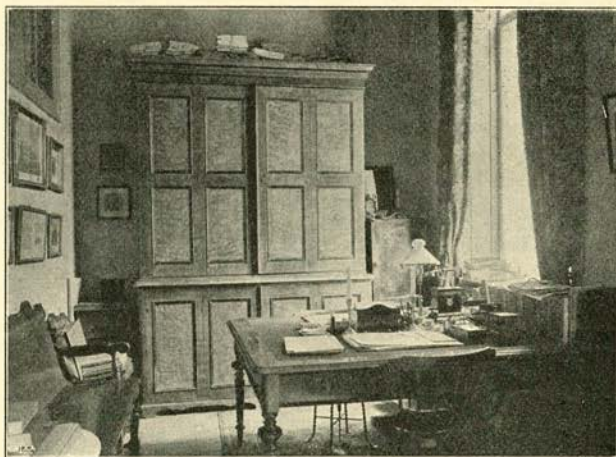

SAMLINGSSALEN SEDD FRÅN ORDFÖRANDEPLATSEN.

STYRELSEKUMMET.

Isaeus och skänkt till föreningen af direktör C. Laurin¹. Styrelserummet var inredt som en gillestuga med högsäte på ena kortväggen och ryggbänkar med framför stående långbord utefter långväggarna. Väggarna voro försedda med höga paneler och pryddes ofvanför dessa med väfbonader målade af Agi Lindegren. Taket var prydt med en allegorisk målning föreställande föreningens uppkomst

»BOBERGS RUM».

och utveckling. Å taklisten voro inristade historiska namn på framstående svenska arkitekter, ingenjörer och vetenskapsmän, nämligen N. Tessin d. y., K. Polhem, J. Alströmer, L. de Geer, J. Berzelius, S. Rinman, C. W. Scheele, S. Owen, B. von Platen, F. W. Scholander, J. Ericsson, N. Ericson, E. Edlund och H. Holmgren. Till

¹ Kronan hänger numera i föreningens samlingssal i egendomen vid Jakobsgränd, ommonterad för elektrisk belysning.

lokalernas möblering hade för öfrigt offervilliga föreningsmedlemmar bidragit med gåfvor kontant och in natura till ett värde af 2 330 kronor. Som nitisk »insamlare» utmärkte sig den alltid verksamme Rystedt. Vid allmänna mötet den november 1891 invigde föreningen sitt nya hem officiellt, 28 och vunno anordningarna lifligt bifall, som tog sig uttryck i varma tacksägelse till så väl lokalkommitterade som de frikostiga mecenaterna. Allmänt uttalades då, att föreningen fått ett hem, som för en mycket lång framtid borde förslå för dess ändamål, och man ansåg till och med att höjdpunkten i lokalhänseende var för alltid nådd. Efter 10 år befanns den dock för trång och efter femton år måste föreningen åter bryta upp sina bopålar! Sådan blef den obevekliga utvecklingen. Föreningens öfverflyttning till Brunkebergstorg markerade en så väsentlig förändring i dess yttre och inre lif, att man med skäl torde få anse, hvad den förut utträttat och verkat som en afslutad epok.

Skildringen af föreningens öden har hittills kunnat följa krönikans enkla metod, men inför de mångsidiga och skiftande faser, som de sista tjugu årens föreningsverksamhet uppvisar, måste en fördelning af materialet ske för att gifva en något så när öfverskådlig bild af föreningens senare utveckling.

Fullständigheten och pieteten för det framfarna kräfva emellertid att, innan skildringen fortsätter, dröja något vid vissa speciella uttryck för kamratlifvet inom föreningen under 1880-talet, hvilka hittills ej berörts, men som intaga en nog så stor roll i de personliga minnena från

denna tid. I de trefna hörnummen vid Arsenalsgatan lefde man mellan de allvarliga bataljerna ett gladt sällskapslif, där skämtet och humorn firade oförgätliga högtidsstunder. Blandarens utgivande öfvertogs visserligen af första sektionen och bekymren om gåsspex m. m. växte de till mera mogen ålder komma ifrån, men en mängd skämtsamma tillfällighetsvers och tal ha dock i arkivet bevarats åt eftervärlden. Den redan på 1870-talet i tryck utgifna samlingen »En bundt diverse» innehåller profstycken i

»WIMAN».

samma genre. Det förnämsta i den vägen representeras emellertid af den s. k. »Ordinarie klubben», en skapelse af föreningsfadern E. A. Wiman, som häri gaf prof på en särskild sida af sin originella begåfning. Ordinarie klubben var ett slags löst ordenssamfund inom Svenska Teknologföreningen, som under Wimans presidium sammanträdde hvarje »ledig onsdag», d. v. s. den onsdag i månaden, hvilken hvarken upptogs af styrelse-, andra sektions- eller af allmänt sammanträde. Dess öden har Wiman själf nedskrifvit i en liten broschyr med titel »De lediga onsdagarnas historia». Det första bevarade protokollet bär datum 15 april 1885. Klubben styrdes enväldigt af »Det höga direktorium» och Wiman, som förde klubban öfver »stofilerna» (medlemmarna) och recipierade »embryoner» (nyinträdande). Funktionärer med ståtliga titlar stodo vid hans sida, såsom »generalsekreteraren och byråchefen», »tjänande öfverstofilen», »generaltrubaduren och skalde-öfverstofilen». Det stående programmet var Wimans kvicka och dråpliga parentationer öfver de egennamn,

hvarmed »kungl. almanackan behagat pryda dagen», Olympia, Blasius, Andreas, Maria etc. etc. Under en humoristisk form framförde han där historiska och filosofiska funderingar, späckade med symboler, aforismer och paradoxer. Wimans berömda föreläsning öfver »Moralens matematik», där han med ekvationslärans och integralkal-

KALLESEKORT TILL ORDINARIE KLUBBEN.

kylens tillhjälp trovärdigt och matematiskt tolkade etikens lagar, var ett utslag af denna i nutidens ögon kanske litet naiva, men dock så oskyldiga och roande vurm. Klubbens höga ritual en förseglad, hemlig akt — började med det mystiska stridsropet: bom! och är ett stycke ordensskämt af rätt enastående art. Kallelserna till klubben, som bar öknamnet T. S., hade ofvanstående utseende,

hvari man skönjer travesteringen af T. I:s initialer. »Träden Samman, Tömmande Skämtets, Trefna Safter» — var valspråket, som än i dag nog kommer mången gammal teknolog att le i sitt grånade skägg. Ordinarie klubben föddes, lefde och dog vid Arsenalsgatan. Dess sista protokoll har Wiman daterat den 19 mars 1890. Efter flyttningen till Brunkebergstorg upphörde dess sammanträden, Wiman drog sig tillbaka och ingen upptog hans mantel. Så lyktade denna originella efterklang af 60- och 70-talens intima, slutna kamratväsen.

Ett annat minne, som i detta sammanhang förtjänar att omnämnas, är det gamla teknologkaféet »Petissan». I hörnet af Drottninggatan och Kungstengsgatan midt emot Bergsskolan låg en envånings träbyggnad, som i forna dagar varit en borgerlig stockholmsk malmgård och från slutet af 1870-talet hyste ett enkelt kafé, hvilket blef ett omtyckt stamloкус för Tekniska högskolans elever. Om förmiddagarna förfriskade man sig där mellan och — som det väl inträffade — äfven under föreläsningarna med smörgås, öl och »landgångar», samt fördref tiden med brädspel, tidningsläsning och andra enklare förströelser. I föreningens lif spelade Petissan rollen af stadigvarande mötesplats för första sektionens styrelse, kommittéer, diskussions- och ceremoninämnder m. fl. viktiga beredningar. Många middagsstunder ha unga funktionärer, tyngda af allvarliga »sektionsuppdrag», där hållit långa och heta rådslag om saker, som på kvällen skulle behandlas inom sektionen »nere på T. I.». Ett uttryck för den popularitet

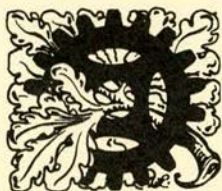
Petissan åtnjöt bland många teknologgenerationer var den insamling som företogs inom föreningen år 1907 för att skaffa medel till Petissans »räddning». På våren nämnda år skulle den gamla malmgården jämnas med marken för att gifva plats åt Stockholms högskolas nybyggnader och ägarne erbjödo byggnaden till Skansen, hvars myndigheter med tacksamhet förklade sig vilja mottaga gåfvan, under

»PETISSAN».

förutsättning att medel för flyttningen kunde anskaffas. Vid ett sammanträde inom Andra sektionen, där frågan bragtes på tal, antogs ett väckt förslag att söka insamla de behöfliga medlen, c:a 3 000 kr., inom Teknologföreningen. En kommitté, bestående af G. Boberg, E. Nordlund, C. S. Petterson och G. Holmberger, tillsattes för detta ändamål och ett upprop till »Petissans forna kunder och gynnare» utsändes. Idén slog an och på kort tid var

summan insamlad. Beloppet öfverlämnades till Nordiska
muséet, genom hvars försorg Petissan sedemera flyttades
till Skansens nedre Tivoliområde (nära ingången från
Djurgårdsslätten).

KAP. III.

FÖRENINGENS UTVECKLING OCH ALLMÄNNA VERKSAMHET EFTER 1891.

Namnfrågan. — Första Sektionens ställning. — Stora styrelsens förhållande till afdelningarne. — 1905 års stadgeändringsförslag. — Sektionernas upphörande. — Förhållandet till studentsektionen och Tekniska Högskolans studentkår. — Årsmötena. — Föreningens verksamhet utåt. — Allmäntekniska och industriella ärenden, behandlade inom föreningen. — Förvärfvet af föreningens egna hem, fastigheten Jakobsgränd 19 i Stockholm. — Föreningens 50-årsjubileum.

Enom den stadgereform, som antogs år 1887, hade föreningen erhållit en tidsenlig organisation, som lät alla inom föreningen verksamma krafter komma till sin rätt. Inom Andra Sektionen behandlades på allmänna sammankomster sådana spörsmål, som ansågos böra intressera alla föreningsledamöter oafsedt deras fack, under det att fackafdelningarna — eller »afdelningarna», som de snart kommo att benämnas — sysselsatte sig med de speciella frågor och ärenden, som de snabba framstegen inom teknik och industri i så rikt mått framställde för såväl ingeniöryrkets utöfvare som arkitekterna. 1890-talet betecknar äfven en blomstringsperiod för föreningsintresset inom Svenska Teknologföreningen. Den verksamhet, som detta rika intresse frambragte, åstadkom också att föreningens anseende utåt i hög grad växte.

Föreningen blef en stödjepunkt för de sträfvanden, som gjorde sig gällande inom vårt lands ingenjörkår, att inom stat och kommun vinna erkännande för tekniska och industriella synpunkter vid förvaltnings- och lagstiftningsfrågors handläggning. Under sådana förhållanden framträdde ett starkt behof af att markera föreningens karaktär af ingenjörförening. Den sammanslutning af elever vid Tekniska Högskolan, som såsom föreningens Första Sektion fyllde uppgiften att redan under utbildningstiden vid »Teknis» knyta medlemmar vid föreningen med kamratskapens och traditionens band, var för föreningens rekrytering af mycket stor betydelse, men å andra sidan ansågs elevernas ledamotskap i föreningen på visst sätt motverka ett allmänt erkännande af föreningens auktoritet utåt. Det lär nämligen ej ha varit ovanligt att personer, som i riksdagen eller eljest i offentliga värf återopade sig på af Teknologföreningen och dess afdelningar gjorda uttalanden, bemöttes med den anmärkningen att »man ej kunde fästa afseende vid uttalanden gjorda af en förening, som till stor del bestode af tekniska studerande». Denna missuppfattning af föreningens karaktär och arbetssätt gaf anledning till försök att på något sätt reglera förhållandet mellan Första och Andra Sektionen, och häri låg fröet till en långvarig stadgekonflikt, hvars första skärmytslingar ägde rum i slutet af 1890-talet och som i själfva verket ej fick sin egentliga lösning förrän 1910.

Emellertid får ej förbises en annan sida af föreningslivet, där skarpa intresse motsatser gjorde sig gällande. I och med afdelningarnas utveckling till representativa fackliga sammanslutningar hvar och en på sitt område framkommo af naturliga skäl kraf på ökad självständighet för dessa afdelningar. Särskildt framträdde detta vid vissa tillfällen, då föreningen tog under behandling till den-

samma af statsmakterna hänskjutna frågor, hvilka på grund af sin art remitterades från föreningens styrelse till någon fackafdelning. På styrelsens sammansättning utöfvade afdelningarna då ej något direkt inflytande i annan måtto än att vedertagen praxis fordrade, att man vid styrelseval å allmänna möten och inom Andra Sektionen tillsåg det afdelningarne blefvo något så när jämnt representerade. Detta förhållande, som får sin förklaring i de farhågor

A. F. O. CEDERBERG.
Ordf. 1892, 1897—98.

TH. NORDSTRÖM.
Ordf. 1893.

man vid afdelningarnes bildande hyste för »föreningsupp-
lösande» tendenser, jämte den omständigheten att omsätt-
ningen inom styrelsen af samma skäl gjorts långsam, med-
förde, att styrelsen — en talrik församling på femton or-
dinarie medlemmar — var benägen att betrakta sig som
en själfständig ledande institution öfver föreningen och
ville förbehålla sig att bestämma afdelningarnes och för-
eningens uppträdande utåt. I konsekvens härmed gjorde
styrelsen t. ex. gällande, att afdelningarne i fråga om till
föreningen remitterade ärenden endast borde fungera som
beredande instanser och utarbета förslag till yttranden,

hvilka styrelsen därefter hade rätt att i den form och med de ändringar styrelsen kunde anse lämpligt, expediera till vederbörande. Denna uppfattning väckte emellertid bestämd opposition från många medlemmar, som inom sina resp. afdelningar intogo en ledande ställning. Dessa ansågo, att föreningens stadgar icke lämnade stöd för något förmyndarskap från styrelsens sida öfver afdelningarne och förklarade att den paragraf i stadgarne, som berörde styrelsens befogenhet med den allmänna frasen »föreningen representeras af en styrelse, etc.,» icke kunde tagas till intäkt härför. De påvisade vidare det onaturliga i att en styrelse, där i bästa fall endast en eller två ledamöter vore sakkunniga i en föreliggande specialfråga, skulle ha makt att undertrycka eller korrigera meningsuttalanden, gjorda af en föreningens fackafdelning efter noggrann utredning och diskussion.

Emellertid upptogs inom styrelsen år 1898 på allvar frågor om en genomgripande stadgereform och i slutet af år 1900 förelåg ett af styrelsen utarbetadt stadgeändringsförslag. I detta hade man resolut velat inför den utomstående allmänheten klart karakterisera föreningens representativa ställning genom att föreslå namnets förändring till »Svenska Ingeniör- och Arkitektföreningen.» Vidare föreslogs, att eleverna vid Tekniska Högskolan icke längre skulle vara ordinarie medlemmar af föreningen, utan tillhöra en »teknologafdelning» med en »passiv» ställning som aspiranter. Beträffande stora styrelsens befogenhet och sammansättning, samt afdelningarnas (i förslaget »sektionernas») ställning, förklarades från styrelsens sida, att det skulle i väsentlig mån höja och befästa föreningens anseende utåt, om densamma i hela sin yttre verksamhet företräddes af en styrelse, som med fri handlingskraft och under ty åtföljande ansvar ägde åsätta för-

eningens hallstämpel på de utlåtanden och förslag, som kunde blifva inom föreningens olika afdelningar utarbetade. Såsom garanti mot missbruk härutinnan föreslogs, att sättet för styrelseval skulle förändras därhän, att hvarje afdelning komme att utse två representanter i styrelsen.

Slutligen tillkom frågan om invalsbestämmelserna och i hvilken utsträckning dessa kunde mildras. Vid 1887 års stadgereform, då »afdelningarne» skapades, hade man,

AD. AHLSELL.

Ordf. 1884-88, 1894-96, 1899-1902.

J. PIHLGREN.

Ordf. 1903.

af skäl som i ett föregående kapitel utvecklats, för första gången beredt möjlighet att i föreningen invälja personer, som icke genomgått Tekniska Högskolan. Stadgarne angåfvo i sådant syfte bland valbara kategorier »framstående utöfvare» af teknisk verksamhet. Till en början tillämpades denna regel ganska rigoröst och styrelsen, hvilken då såsom än i dag utgjorde valberedning för granskning af invalsförslag, vakade nog så uppmärksamt öfver en bokstaflig tolkning af stadgebestämmelsen i fråga. Emellertid kom den tid, då Teknologföreningens uppgift att blifva en hela landet omfattande, allmän ingeniörförening

alltmer trädde i förgrunden. Detta jämte afdelningarnes utveckling medförde en förändrad uppfattning om lämpligaste sättet att rekrytera föreningen. Man önskade att till föreningsarbetet kunna knyta personer, som utan att vara alldeles särskildt »framstående» ingenjörer likväl besutto samma tekniska kvalifikationer, som föreningens medlemmar i allmänhet, ehuru de ej förvärfvat sig sina kunskaper vid Tekniska Högskolan. Detta medförde i första hand en förändrad praxis inom styrelsen vid bedömande af invalsförslag och, ehuru röster nog höjdes i motsatt riktning, torde här åsyftade invalsbestämmelse redan omkring år 1900 hafva i ett flertal fall tolkats synnerligen liberalt. På så sätt var tiden mogen för att ej blott i praktiken utan äfven i teorin mildra invalsbestämmelserna, och förslag framlades om valbarhet för »kunnig och erfaren» idkare af teknisk vetenskap eller teknisk verksamhet.

Under den behandling, som kom dessa stadgefrågor till del inom föreningens båda sektioner och olika afdelningar, bröto sig meningarne skarpt mot hvarandra. Striden drog långt ut och kom så småningom — man måste tyvärr konstatera detta — att föras med en bitterhet, som icke var till fördel för stämningen inom föreningen. Stadgefrågor hafva ju enligt all erfarenhet en viss förmåga att inverka menligt på sammanhållningen och samarbetet inom en förening, men de år, som nu följde, satte helt säkert mångens föreningsintresse på hårda prof. Ur dessa heta diskussioner framgingo emellertid vissa linjer för utvecklingen, som sedan ehuru under betydande svårigheter kunnat följas till slut och bragt det gungande föreningskeppet till ny jämnvikt.

Namnfrågan vållade till en början ganska mycken ovisshet. Man insåg de praktiska fördelarna af det pregnanta namnet Svenska Ingenjör- och Arkitektföreningen,

man medgaf, att allmänheten hade svårt att fatta att en Teknologförening kunde vara en allvarlig sammanslutning af erfarna ingenjörer, man beklagade med styrelsen att Svenska Teknologföreningen vore ett namn, som ej kunde öfversättas till främmande språk utan att missförstånd uppstode, hvarför omskrifningar städse måste användas i föreningens korrespondens med utländska ingenjörsföreningar, men — man slutade med att bibehålla oförändradt det

O. LAMM.
Ordf. 1904.

F. V. HANSEN.
Ordf. 1905, 1909.

gamla goda kära namn, under hvilket föreningen vuxit sig stark och vunnit anseende och inflytande. Det torde i den dag som i dag är icke vara någon anledning för föreningen att önska sig en annan utgång af denna allvarliga namnpröfning. Allmänheten och statsmakterna — pressen inbegripen — ha så småningom lärt sig, hvad »Svenska Teknologföreningen» innebär, och vid korrespondens med utlandet går det alltjämt lika bra att i nödfall använda »omskrifningar».

Mera svårartad var frågan om elevernas vid Tekniska Högskolan ställning. Där spelade in traditionens makt

öfver sinnena. Föreningens stiftare voro elever vid Tekniska Högskolan, under flera decennier hade eleverna uppburit föreningslivet och gjort det till centrum för ett oförgätligt kamratlif, de flesta ledamöter hade gjort sitt inträde i Föreningen genom Första Sektionen o. s. v. Intet under alltså, att mången såsom »attentat mot föreningens ungdomskälla» afvisade hvarje tanke på ett upphäfvande af det intima sambandet mellan Första och Andra Sektionerna och uttalade sin farhåga för att i sådant fall föreningens undergång vore gifven. Förändrade tidsförhållanden gjorde emellertid en omläggning önskvärd såväl ur föreningens som elevernas synpunkt. I sistnämnda afseende är nämligen att märka, att Första Sektionen väl en gång i tiden i sig inneslutit de flesta af de vid Tekniska Högskolan samtidigt studerande eleverna, men aldrig kunnat blifva en representativ sammanslutning för dessa, emedan elevantalets stora ökning och möjligen äfven en ny tidsanda medfört, att allt flera elever icke under sin studietid ingingo i Teknologföreningen. Intresset för en verklig kårsammanslutning, omfattande alla elever och afsedd att bevaka de studerandes allmänna intressen under studietiden, växte med tiden, och den 14 januari 1902 bildades »Tekniska Högskolans elevkår». Kårtanken omfattades från denna stund med ifver af teknologerna själfva, hvilka målmedvetet inriktade sina ansträngningar på att i Tekniska Högskolans stadgar få inryckt bestämmelse om obligatoriskt inträde i elevkåren för alla vid högskolan studerande. På grund häraf inleddes underhandlingar om att ersätta det samband, som hittills existerat mellan Teknologföreningen och Tekniska Högskolans elever i Första Sektionen, med en öfverenskommelse om samband mellan föreningen och elevkåren. Man hade under förhanden varande förhållanden ingen större svårighet att enas om

villkoren härför, och dessa blefvo också preliminärt fastställda på sådant sätt, att föreningen mot vissa lågt beräknade afgifter skulle medgifva kårens medlemmar tillträde till sitt bibliotek och sina sammanträden samt rätt att efter aflagda examina från högskolan utan inval och mot erläggande af samma inträdesafgift, som gällt till Första Sektionen, blifva medlemmar af föreningen.

Beträffande förhållandet mellan styrelsen och afdel-

A. F. ENSTRÖM.
Ordf. 1906—07.

G. DILLNER.
Ordf. 1908.

ningarne samt styrelsens sammansättning och allmänna befogenhet blef striden i hufvudsak afgjord till förmån för afdelningarne. Det viktigaste momentet därvidlag var utan tvifvel förslaget om ändrad sammansättning å styrelsen därhän, att hvarje afdelning skulle i styrelsen insätta en representant jämte suppleant hvarjämte antalet ordinarie styrelseledamöter skulle minskas så, att afdelningsrepresentanterna kommo i absolut majoritet. Dessutom formulerades äfven förslag om uttryckliga bestämmelser rörande afdelningarnes sätt att själfständigt aflåta yttranden.

Alla dessa förslag sammanfördes slutligen af styrelsen i ett enda stort stadgeändringsförslag, som jämte reservationer och motförslag förelades föreningen till behandling vid det minnesvärda extra allmänna mötet den 29 april 1904. Mötet hölls å Runans stora sal vid Brunkebergstorg, då föreningens samlingssal ansågs för liten för tillfället. Vid voteringen, som i första hand kom att gälla Första Sektionens ställning, erhöll visserligen styrelsens af eleverna understödda förslag stor majoritet, men ej tillräcklig för att fylla stadgarnes kraf på $\frac{9}{10}$ röstöfvervikt för vissa paragrafers ändring, och hela förslaget förföll sålunda denna gång.

Efter denna utgång såg man sig nödsakad att afstå från de önskade stadgeändringarnas genomförande i ett slag och beträdde i stället de partiella reformernas väg. Först ändrades då de stränga bestämmelserna om $\frac{4}{5}$, resp. $\frac{9}{10}$, röstmajoritet år 1905 till $\frac{2}{3}$ majoritet med vederbörande förslags behandling vid två allmänna möten som garanti mot öfverraskningar. Följande år genomfördes reformen i styrelsens sammansättning, hvarigenom sektionernas ordförande och en representant för hvarje afdelning och för Första Sektionen blefvo de ordinarie styrelseledamöterna, tio till antalet. Därpå följde 1908 dels fastställandet af förändrade invalsbestämmelser, hvarigenom valbarhet infördes för kategorien »kunnige och erfarne» idkare af teknisk verksamhet, dels ett första steg till ordnande af förhållande mellan Tekniska Högskolans elever och föreningen. Första Sektionen upphörde därigenom att existera och i dess ställe trädde Svenska Teknologföreningens studentsektion, hvilken var något friare organiserad, men beträffande materiella förmåner tillförsäkrade eleverna i hufvudsak status quo. Begreppet »Andra Sektionen» upphäfdes och i dess ställe trädde »Föreningen». Man

hade alltså slutligen nått önskemålet, att i Teknologföreningen få en ren ingenjör- och arkitektförening, hvars ungdomliga aspirant-element ej voro direkta ledamöter. Samtidigt skedde den förändring beträffande styrelsens sammansättning, att utom föreningens (förut Andra Sektionens) ordförande jämväl dess vice ordförande blef ordinarie ledamot af styrelsen såsom representant för de allmänna föreningsintressena, hvilka väl mycket åsidosattes vid 1906 års reform.

Sedan Kungl. Maj:t år 1910 föreskrifvit ett tillägg till Tekniska Högskolans stadgar, som införde obligatoriskt medlemskap i en »studentkår» för de studerande vid högskolan, var uppslaget gifvet till ett slutligt reglerande af förhållandet mellan eleverna och Svenska Teknologföreningen. Vid förhandlingarne härom åsyftade man gifvetvis att till gagn för båda parterna upprätthålla det traditionella sambandet under former lämpade efter de nya förhållanden, som inträdt. Man enades om att föreningen och studentkåren borde för framtiden vara fullt fristående organisationer. Studentsektionen skulle upphöra och sambandet mellan föreningen och studentkåren garanteras dels genom inrymmande i föreningens stadgar af en företrädesställning åt eleverna vid inträde i föreningen efter aflagd afgangsexamen — rätt till inträde utan inval intill utgången af första kalenderåret efter examen — dels genom öfverenskommelse om förmåner för studentkåren beträffande lokal för sammanträden, tillträde till föreningens bibliotek och prenumeration å dess tidskrift.

De förslag, som i sådant syfte utarbetades, antogos af föreningen den 26 november 1910. Bestämmelserna hafva ännu varit i kraft alltför kort tid för att berättiga ett omdöme om, huru desamma i praktiken verkat. Den erkända och på ömse sidor helt visst uppskattade intresse-

gemenskapen torde dock utgöra en fast garanti för framtida godt förhållande och samverkan mellan Första Sektionens arftagare Tekniska Högskolans studentkår och Svenska Teknologföreningen.

De former, i hvilka föreningens arbeten sålunda förlöpte, och hvilkas tillkomst här ofvan skildrats, vore dock icke ensamma tillfyllest. I den mån fackafdelningarnas

ROB. DAHLANDER.
Ordf. 1910—11.

ställning blef mera framskjuten, minskades intresset för deltagande i Andra Sektionens sammanträden och de s. k. »stora frågorna», som berörde teknik och industri i dess helhet, blefvo i viss mån tillbakasatta. För att råda bot på detta missförhållande framställde 1906 en intresserad enskild ledamot, som länge haft sin verksamhet i landsorten, ingenjör Rob. Dahlander, sedermera föreningens ordförande, ett förslag att om-

lägga Andra Sektionens arbetsätt genom att koncentrera dess verksamhet till ett eller två omsorgsfullt förberedda möten om året, hvartdera räckande ett par dagar med på förhand tryckta och utsända inledningsföredrag rörande viktiga frågor. På så sätt hoppades förslagsställaren, att till föreningsarbetets fromma de i landsorten boende ledamöterna skulle finna tillfälle och anledning att delta i ärendenas behandling inom föreningen på ett mera verksamt sätt än hvad de regelbundna månadssammanträdena hittills medgifvit, och det allmänna föreningslifvet härigenom föras ur den stagnation, i hvilken det råkat. Att detta förslag framkom

i rätta tidpunkten och blottade en allmänt känd svaghet i föreningens organisation, samtidigt som det anvisade ett lämpligt reformmedel, torde bäst bevisas af den för Teknologföreningen mindre vanliga snabbhet, hvarmed detsamma blef realiseradt. Redan på hösten samma år beslöt Andra Sektionen att till följande vår anordna ett större möte, där frågor af allmänt intresse för teknikens män skulle upptagas till behandling, och en särskild be-

AUG. DECKER.

ERIK ANDERSSON.

styrelse på sju personer tillsattes för att anordna mötet i fråga. Så uppstodo Svenska Teknologföreningens årsmöten.

Den första årsmötesbestyrelsen utgjordes af ingenjör A. F. Enström, föreningens ordförande, öfveringenjör J. A. Brinell, ingenjörerna Rob. Dahlander, Gunnar Dillner, K. E. Peterson, C. J. Rossander och G. Holmberger, den sistnämnde i egenskap af sekreterare. Årsmötet ägde första gången rum i Stockholm å Grand Hotell den 14—16 mars 1907 under stor anslutning. Sedermera ha hvarje år allmänna årsmöten hållits och ehuru de med hän-

syn till stadgeenligt erkännande ännu ej hunnit längre än till föreningens ordningsregler, torde »årsmötet» dock hafva som institution inom Svenska Teknologföreningen nått en fullt betryggad ställning. Erfarenheten gifver vid handen, att årsmötena måste betraktas som oundgängliga samlingspunkter för föreningsarbetet. Sedan praxis blifvit, att föreningens allmänna ekonomiska möten eller »stämmor», som de benämnas numera, såvidt möjligt äga rum, under det årsmöte är samladt, har principen om största möjliga samverkan mellan alla föreningens öfver hela landet spridda ledamöter ytterligare fastslagits. Detta har särskildt kommit till uttryck i tillämpningen af de stadgettillägg, som beslötos år 1910 och 1911 och enligt hvilka föreningen numera på allmän stämma väljer ordförande, två vice ordförande, tre ordinarie ledamöter och fem suppleanter i föreningens styrelse. Den ene vice ordföranden, de tre ordinarie och tre suppleanter i styrelsen ha därvid utsetts bland ledamöterna utom Stockholm.

Att den allmänna verksamheten inom Svenska Teknologföreningen ytterst måste grunda sig på frivilligt arbete och oförevillighet för gemensamma sträfvanden, torde vara obestridligt. Vid sådant förhållande är det naturligt, att det under tidigare skeden af föreningens tillvaro i första hand fallit på stockholmsledamöternas lott att uppehålla verksamheten genom arbete i styrelser, nämnder och kommittéer, m. m. I den mån föreningens betydelse växt och de uppgifter som förelagts den blifvit större och viktigare, måste föreningen sätta in hela sin samlade kraft på arbetet och i sådant syfte särskildt se till att den sakkunskap och erfarenhet i tekniska och industriella spörsmål, som föreningens ledamöter utom hufvudstaden och dess omnejd representera, kan träda i föreningens tjänst. Från en annan synpunkt sedt är det lika ange-

läget, att Svenska Teknologföreningen, som med fullt skäl gör anspråk på att vara den representativa landssammanslutningen af svenska ingenjörer och arkitekter, låter alla medlemmar komma till sin rätt och bereder dem möjlighet att deltaga i och efter måttet af hvars och ens förmåga utöfva inflytande på föreningsärendena. Det är tydligt att många organisatoriska svårigheter skola möta, innan ofvan antydda önskemål blifvit på ett fullt tillfredsställande sätt genomförda. Emellertid har utvecklingen de senare åren gått ganska snabbt i nämnda riktning, sedan »årsmötena» brutit isen.

Det torde vara allmänt känt, att föreningen alltsedan 1890-talets början i en utsträckning, som man under tidigare skeden af dess tillvaro ej kände, blifvit ett arbetande samfund och bl. a. satt som sitt mål att taga upp till utredning och diskussion alla aktuella tekniska spörsmål, där det syntes önskvärdt, att medlemmarne förenade sina krafter för vinnande af klarhet i ovissa frågor eller för häfdande utåt af tekniska synpunkter i allmänna ärenden. Ett stort antal utredningar och yttranden hafva blifvit frukten af denna sida af föreningens verksamhet, och det torde vara af intresse att här anföra några behandlade ärenden af allmän art enligt föreningens protokoller och styrelsens berättelser från 1891 och till nuvarande tid:

1892: Frågan om revision af bestämmelserna angående statens upphandlings- och entreprenadväsen.

Frågan om revision af förordningen angående minderårigas användande i fabriker.

Yttrande rörande postbefordran af vissa explosiva ämnen (på begäran af Kommerskollegium).

- 1893: Underlättandet af svenska ingenjörers besök vid Chicago-utställningen.
- 1894: Plats för 1897 års industri- och konstutställning i Stockholm.
- 1895: Yttrande öfver inom civildepartementet upprättade förslag dels till ångpannelag, dels till ny sprängämnesförordning (på anmodan af Kommerskollegium).
- 1896: Förslag till bestämmelser för belöningsväsendet vid industriutställningar (öfverlämnadt till bestyrelsen för Stockholmsutställningen).
Förslag om lagstadgad skydd för mönster och modeller.
Yttrande om ändringsförslag rörande patentlagen (på anmodan af Kommerskollegium).
- 1897: Organisationen af Nordiska Teknikermötet.
- 1898: Remisser från Nordiska Teknikermötet, bl. a. rörande lagstadgad skydd för prydnadsmönster och modeller samt inrättandet af pensionskassor vid mekaniska verkstäder.
- 1899: Yttrande öfver förslag till förebyggande af olägenheter af rök från ångpanneeldstäder (den s. k. rökfrågan i Stockholm, upptogs på begäran af hälsovårdsnämnden och slutbehandlades 1900).
Åtgärder för underlättande af svenska ingenjörers besök vid Parisutställningen.
- 1900: Yttrande öfver ett inom civildepartementet utarbetadt förslag till förordning angående kalciumkarbid och acetylen (på anmodan af Kommerskollegium).
- 1901: Yttrande öfver kungl. kommittéförslag till förordning om passagerareångfartyg (på anmodan af Kommerskollegium).
- 1902: Remisser från Teknikermötet i Gäfle rörande dels åtgärder för beredande af ökad inflytande åt de tekniska yrkenas utöfvare på statsmakternas öfverläggningar och beslut i tekniska angelägenheter,
dels åtgärder för ökad användande af svenska industrialster och svensk arbetskraft.
Framställning till Kungl. Maj:t rörande de tekniska och industriella kretsarnes åsikter om äganderätten till vattnet i floder och strömmar (efter hörande af landets öfriga tekniska föreningar).
Yttrande om inrättandet af en turbin-profningsanstalt (på anmodan af fullmäktige i Jernkontoret).
Yttrande om behovet af praktiska yrkesskolor och om arbetsgifvares medverkan till dylika skolor (på begäran af Stockholms stadsfullmäktiges yrkesskolekommitté).

- 1903: Åtgärder för beredande af tillfällen till praktik åt vid Tekniska högskolan studerande elever.
Förslag till svensk hissförordning.
Åtgärder för underlättande af svenska ingenjörers besök vid S:t Louis-utställningen.
- 1904: Yttrande öfver kungl. vattenfallskommitténs förslag om ett centralorgan för utarrendering af statens vattenfall (på anmodan af Kommerskollegium).
- 1905: Yttrande öfver kungl. vattenfallskommitténs betänkande i dess helhet.
Nytt förslag till bestämmelser för prisbedömning vid svenska industriutställningar (öfverlämnadt till bestyrelsen för Norrköpingsutställningen).
- 1906: Yttrande om den högre tekniska undervisningens ordnande. Uppläggandet af register öfver i utlandet verksamma svenska ingenjörer.
- 1907: Föreningens första allmänna årsmöte (med andra sektionen), hvarvid behandlades bl. a. föreningens kommitterades utlåtande om en teknisk centralmyndighet, behofvet af nya statsdepartementet för handel, industri, sjöfart och kommunikationer, hufvudgrunderna för vattenrättskommitténs förslag till förändrad vattenrättslagstiftning.
- 1908: Slutbehandling vid årsmötet med andra sektionen af frågan om åtgärder för beredande af ökad användande af svenska industrialster och svensk arbetskraft (uttalande).
- 1909: Framställning till Kungl. Maj:t om behofvet af revision af förordningen om statens upphandlings- och entreprenadväsen.
- 1910: Förslag till lagligt skydd för äganderätten till konstruktionsritningar.
- 1911: Utredningar och yttranden rörande förslagen till ny yrkesfarelag, ny expropriationslag och ny vattenlag (sistnämnda lagförslag direkt remitteradt till föreningen från Kungl. Maj:t).

Föreningslokalen i Brunkebergstorg 18 hade redan i slutet af 1890-talet visat sig trång. Den rymde väl i allmänhet den grupp medlemmar, som besökte ett visst sammanträde. Andra medlemmar, som uppsökte lokalen en

sådan afton, funno dock ofta klubbrummet såväl som biblioteket och styrelserummet fullständigt upptagna af den förstnämnda gruppen. Särskildt visade sig detta med stigande mötesfrekvens vara till hinders för det alltmer utvecklade inre föreningsarbetet i kommittéer, styrelser och nämnder af olika slag. Då härtill kom, att Teknisk Tidsskrifts redaktion på grund af dess intima samband med föreningens verksamhet icke längre kunde inrymmas på hufvudredaktörens privata kontor, utan måste beredas lokaler i omedelbar anslutning till föreningens, förhyrdes fr. o. m. 1 okt. 1901 den närmast öfver biblioteket och Bobergs rum belägna våningen, bestående af en stor sal och två mindre rum. Årshyran var 1 000 kr., hvarigenom föreningens hela lokalhyra kom att uppgå till 5 000 kr. för år. Genom en spiraltrappa sattes den nya lägenheten i direkt förbindelse med Teknologföreningens tambur. En ny hyllinredning på de större väggfälten beredde en betydlig tillökning i biblioteksutrymme, som var särdeles välkommen med hänsyn till det växande förrådet af äldre tidskriftsårgångar.

I denna lokal erhöll redaktionen som dagligt arbetsrum den stora salen. Smärre sammanträden, som förut beredt svårigheter, kunde nu anordnas oberoende af föreningens ordinarie sammanträdesdagar, och man ansåg sig vara väl rustad att möta åtminstone ett tiotal års lokalbehof. Det var emellertid annorlunda bestämdt.

På eftersommaren 1905 försålde statens järnvägars pensionsinrättning, som då i flera år varit föreningens hyresvärd, egendomen Brunkebergstorg 18 till A. B. Göteborgsbanken. Den nye ägaren hade för afsikt att helt och hållet ombygga fastigheten till ett modernt affärs- hus med banklokal och önskade bedriva dessa arbeten med största skyndsamhet, hvarför föreningen den 1 ok-

2

tober s. å. uppsades till afflyttning den 1 april 1906. Alla försök att få hyrestiden något förlängd mot högre hyra misslyckades. Här hjälpte inga böner, utan föreningen måste finna sig i att utrymma sin kära lokal och söka tak öfver hufvudet på annat håll, något som ej blef lätt på den i förhållande till föreningens något tungrodda organisation och åtgärdens vikt så knappa fristen af sex månader.

Styrelsens ordförande under hösten 1905—Hansen hade afgått den 11 oktober på grund af sin flyttning till Trollhättan — var direktören i Fastighets a-b. Drott, ingenjör Torsten Örtenblad, en i mångahanda föreningsvärf anlitad och för föreningens väl varmt intresserad medlem, hvilkens rika erfarenhet i allt, hvad som rörde hyres- och fastighetsaffärer inom Stockholm, under dessa brydsamma omständigheter var föreningen ett kraftigt stöd. På hans initiativ tillsatte styrelsen en kommitté, bestående af förste intendenten professor I. G. Clason samt ingenjörerna Cläs Norström och John Ohlsson, med uppdrag att till styrelsen inkomma med förslag till lösning af den brännande lokalfrågan. Såsom suppleanter i denna kommitté utsågos ingenjör A. Lagrelius och arkitekt Ludvig Peterson, hvilken senare äfven utförde en del undersökningar och förslagsritningar.

Denna kommitté afgaf den 31 oktober ett utförligt betänkande, hvori den framhöll som sin bestämda uppfattning att tiden nu vore inne för förverkligande af byggnadsfondens syfte: »Uppförande eller inköp af en för föreningens ändamål lämplig byggnad». Efter att hafva granskat åtskilliga hyresförslag och om dem uttalat att de samtliga afsågo högre hyra i förhållande till erbjudna fördelar än föreningen borde betala, samt vidare yttrat sig om åtskilliga under hand framställda köpeanbud, förordade

kommittén till inköp Svenska Läkaresällskapets fastighet, Jakobsgatan 19, hvilken sällskapet stod i begrepp att lämna för att inflytta i sin nybyggnad vid Klara Östra Kyrkogata. Huset var af gammalt datum, i det tomten varit bebyggd redan på 1600-talet, och hade efter åtskilliga om- och påbyggnader erhållit sin dåvarande form år 1878. Det hade ett mycket fördelaktigt läge i hjärtat af hufvudstaden, lokalerna voro användbara för Teknologföreningen i förefintligt skick efter nödiga reparationer, hvartill kom den viktiga omständigheten att enligt gjord utredning för eningen kunde inom egendomen tillgodose framtida behof af ökad lokalutrymme på flera sätt. Det ifrågasatta priset ansågs äfven med hänsyn till egendomens värde kunna utan ekonomisk risk erläggas. En framtida ökning af lokalutrymmet hade kommitterade tänkt sig på så sätt, att dels de på nedre botten belägna lägenheterna i utsträckt mån toges i anspråk för föreningens egen räkning, dels en påbyggnad med en våning företoges. Huset hade att uppvisa tomtareal af 226 kvm., en byggnadsmassa af 4 300 kbm., en effektiv golftyta af 764 kvm., samt en lokalrymd af 3 000 kbm. Läkaresällskapet hade däraf disponerat omkr. 400 kvm. och uthyrt resten. I jämförelse härmed innehöll lokalen vid Brunkebergstorg c:a 540 kvm. golftyta. Huset var brand- och taxeringsvärderadt till 100 000 kr.

På grund af detta kommittéförslag inleddes genom föreningens styrelse underhandlingar med Svenska Läkaresällskapets nämnd, hvilka ledde till ett preliminärt köpeafstal på basis af ett försäljningspris för egendomen af 155 000 kr. Genom föreningens beslut på allmänna mötet den 29 november 1905 erhöll styrelsen i uppdrag att för detta pris inköpa »fastigheten n:o 7 i kv. Johannes större af Stockholms stad med adress n:r Jakobsgatan 19».

Jakobsgatan 19.

FÖRENINGSBYGGNADEN.

För likvidering af köpet bemyndigades styrelsen att använda följande föreningens fonder:

Byggnadsfonden	kr. 37 500
Reservfonden	» 4 400
Polhemsfonden	» 4 000
Sandellsfonden	» 2 000
Bobergfonden	» 13 000

S:a Kronor 60 900

Köpet kom äfven till stånd och bekräftades af föreningen å allmänt möte den 27 mars 1906. Likviden ordnades så, att läkaresällskapet lät 90 000 kr. inestå i fastigheten som inteckningslån, hvaremot föreningen öfvertog ett fastigheten graverande amorteringslån på c:a 10 000 kronor och erlade resten kontant. Tillträdet skedde den 1 okt. 1906.

För att uppgöra förslag till reparation, ordnande och inredning af den nyförvärfvade egendomen tillsatte styrelsen en byggnadskommitté, bestående af hrr Örtenblad, I. G. Clason, P. Ax. Lindahl, Clæs Norström och John Ohlsson. Såsom resultat förelåg på våren 1906 ett omfattande förslag afseende att för en kostnad af högst 30 000 kr. inreda det nya hemmet. Föreningen skulle då disponera huset med undantag för n. b. öster om portgången, hvilken del skulle nyinredas för »restauranten Antons bierstube» mot längre tids kontrakt å en hyra af 3 500 kr. Detta förslag antogs af föreningen vid extra allmänt möte den 26 maj s. å.

Då det för genomförande af förslaget visade sig önskligt att genom en vädjan till medlemmarnas offervillighet söka förebygga ytterligare skuldsättning för föreningen, utsände styrelsen på sina kommitterades inrådan ett upprop om

I. GUST. CLASON.

P. AX. LINDAHL.

C. O. T. ÖRTENBLAD.

CLÆS NORSTRÖM.

JOHN OHLSSON.

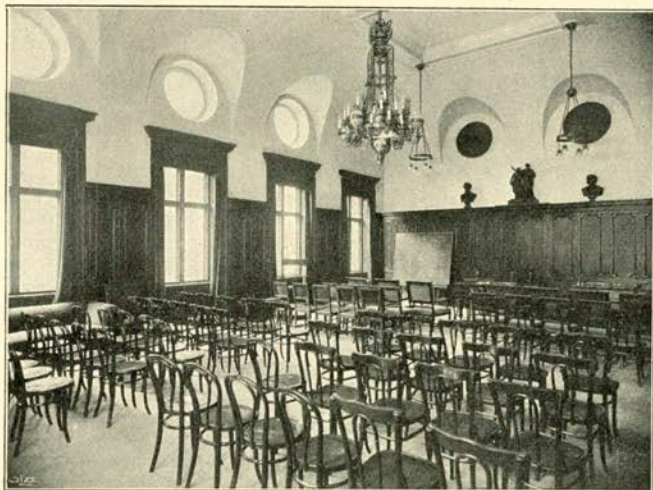
insamling till förmån för byggnadsfonden. Uppropet återgifves in extenso i bilaga IV. Denna vädjan förklingade icke ohörd, och under åren 1906—1909 inflöto i gåfvo-medel ej mindre än 37 075 kr. Gifvarna voro väl till större delen föreningsledamöter, men ett icke ringa antal industriella verk och korporationer skänkte genom afsevärda bidrag föreningen ett kraftigt stöd vid detta kritiska skede.

Under ombyggnadstiden inhystes föreningens mobilier och kansli i en förhyrd affärslokal på n. b. i huset Norra Smedjegatan 36, och föreningen själf förde en ambulerande tillvaro med sammanträdena i allmänhet förlagda till den af hufvudstadens restauranter, som för tillfället hade en samlings-sal disponibel. Obehaget af detta »vandringår», hvarunder föreningsintresset många gånger sattes på hårda prof, minskades endast af förhoppningen om bättre tider under eget tak. Först i mars 1907 slog befrielsens timme och föreningen höll sitt intåg i det egna hemmet.

Den genomförda ombyggnadsplanen hade i botten-våningen beredt rum för Antons bierstube samt Teknisk Tidskrifts redaktion och expedition, i våningen en tr. upp för kansli, bibliotek, klubb- och skänkrum, två tr. upp för styrelse- och kommittérum, stora samlings-salen (117 kvm.) samt serveringsrum, och tre tr. upp för vaktmästarbostad samt arkivvind. Såsom arkitekt hade fungerat förste intendenten I. G. Clason, delvis biträdd af arkitekt R. Arborelius. Behöfliga konstruktioner hade utförts af öfverstelöjtnant P. Ax. Lindahl och som »nervus rerum» och kontrollant ägnade direktör Örtenblad ombyggnaden ett aldrig svikande intresse. Byggmästaren C. J. Pettersson utförde arbetena på räkning.

Då föreningen första gången den 14 mars 1907 samlades i Stockholm till årsmöte. (se sid. 131), kunde sty-

relsen med stolthet visa på den nya lokalen. Vid årsmötet aftackades vederbörligen byggnadskommitterade och till Torsten Örtenblad, som i egenskap af verkställande ledamot burit den större delen af ansvaret och mödan, öfverlämnades såsom uttryck af föreningens tacksamhet »diplom på ständigt ledamotskap». Denna form af heders-

Jakobsgatan 19, 2 tr.

STORA SAMLINGSSALEN.

bevisning var afsedd att ersätta hedersledamötskap, hvilket såsom förut är omnämndt borttogs ur stadgarna i slutet af 1870-talet. Åtgärden innebar, att från föreningens allmänna fond till reservfonden öfverfördes det belopp, som motsvarade afgiften en gång för alla såsom ständigt ledamot.

Hittills har utom Örtenblad endast en ledamot tilldelats samma utmärkelse, nämligen föreningens mångåriga

trotjänare ingenjör Gottfrid Boberg, till hvilken motsvarande diplom öfverlämnades på hans 60-årsdag den 31 oktober 1908 vid en på föreningen anordnad anslående hyllningsfest, som ännu torde vara i friskt minne hos de till ett 100-tal uppgående deltagarna. Kort efter denna bemärkelsedag var det Boberg vid 1909 års ingång träf-

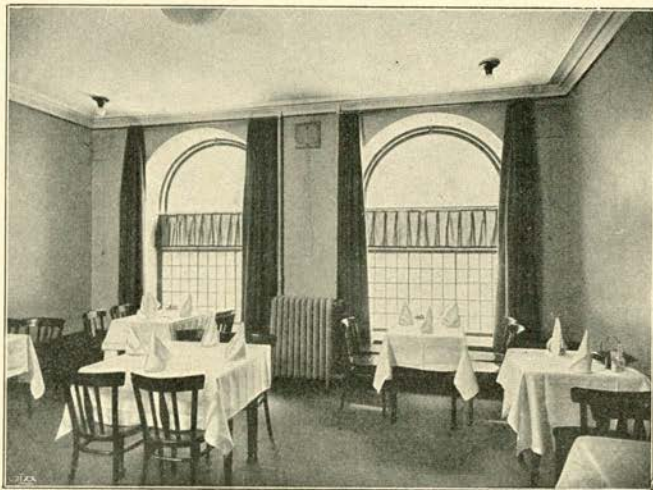
Jakobsgatan 19, n. b.

KLUBBRUMMET.

fades af den svåra sjukdom, som bröt hans krafter och tvang honom att afgå från sin kamrerarbefattning. Han hade då i 30 år varit föreningens tjänsteman och de senaste 20 åren uteslutande ägnat sig och sitt arbete åt dess väl.

Det torde vara på sin plats att äfven nämna något om det sista byggnadsskedet i föreningens lokalhistoria. Redan år 1910 fann man sig behöfva tillgripa de af 1905

års byggnadskommitté hade anvisade utvägarna att vinna ökad lokalutrymme, nämligen dels påbyggnad af fastigheten med en våning för erhållande af flera kommittérum, dels utnyttjande af hela bottenvåningen för föreningens egen räkning. Genom föreningens beslut den 9 juni 1911 bemyndigades styrelsen att verkställa en sådan om- och

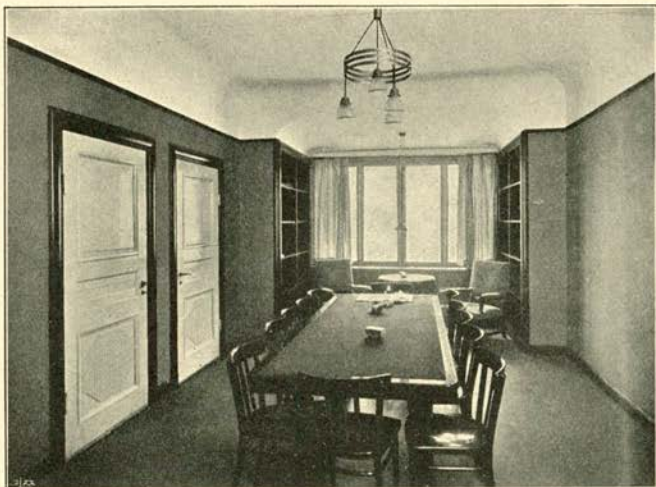
Jakobsgatan 19, n. b.

PETISSAN.

tillbyggnad. Densamma kom till utförande under följande sommar och höst samt var just avslutad till 50-årsjubileet i november 1911. Såsom byggnadskommitté hade styrelsen förordnat direktör T. Örtenblad, öfveringenjör Aug. Decker, arkitekt C. G. Bergsten jämte föreningens tjänstemän Nils Cronstedt och G. Holmberger. Byggnadsplanerna hade framgått ur åtskilliga preliminära förslag, uppgjorda af styrelsens arkitektledamöter E. Josephson och

T. Grut, och närmare utarbetade af styrelsens byggnads-kommitterade.

Följande nya lokaler erhöles på detta sätt. I botten-våningen utvidgades tamburen och inreddes (i Antons bier-stubes lokal) en egen föreningsrestaurant, som döptes till »Petissan»; tidskriftslokalen på andra sidan portgången

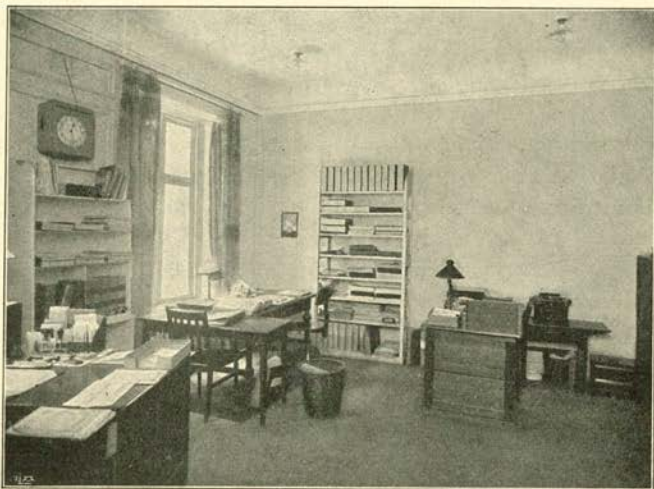
Jakobsgatan 19, 3 tr.

KOMMITTÉRUM.

förvandlades till klubbrum, och tidskriftens redaktion erhöi i stället sina arbetsrum i våningen en trappa upp, där klubbrummet förut befunnit sig. I sistnämnda våning erhöi i st. f. skänkrummet ett större samtalsrum utanför biblioteket. Påbyggnaden innehöll tre kommittérum, ny vaktmästarbostad och två rymliga arkivlokaler. Kommitténs arkitektoniska medarbetare var som sagdt arkitekt C. G. Bergsten och byggnadsarbetena utfördes äfven denna

gång af byggmästaren C. J. Pettersson under direktör T. Örtenblads öfverinseende och kontroll.

Beträffandet anordnandet af en egen restaurant för föreningen förelågo omständigheter af tvingande art. Här må blott erinras om att det restaurangföretag föreningen haft som hyresgäst kommit på obestånd, att hinder mötte

Jakobsgatan 19, 1 tr.

REDAKTIONEN.

att förvärfva vederbörliga rättigheter af myndigheterna för ny hyresgäst samt att slutligen den år 1910 i kraft trädande butikstängningslagen inverkade därhän, att föreningen ej längre kunde från leverantör utom egendomen erhålla supéer m. m. serverade vid sina samkväm. Att »klubben» i bottenvåningen innebär ökad trefnad, som uppskattats till sitt fulla värde af många föreningsledamöter, torde vara visst.

År 1911 hade 50 år förflutit, sedan föreningen den 2 mars 1861 stiftades. Med anledning häraf beslöt föreningen redan år 1909 att på särskildt sätt högtidlighålla den tidpunkt, då det första halfseket af dess verksamhet förflutit. De åtgärder som härför vidtogos, åsyftade dels anordnande af ett större föreningsmöte i samband med en jubileumsfest, dels utgifvande af vissa publikationer öfver föreningen och dess verksamhet. Vidare önskade föreningen vid samma tillfälle hugfästa minnet af den store ingenjören och uppfinnaren Christopher Polhem genom att fira 250-årsdagen af hans födelse. I och för dessa planers genomförande tillsattes af föreningen en jubileumskommitté, bestående af ett större antal bemärkta föreningsmedlemmar, hvilka inom sig utsågo två arbetsutskott. Det ena af dessa, bestående af föreningens ordf. direktör Rob. Dahlander och ingenjör C. Gottfr. Rystedt jämte föreningens sekreterare, omhändertog utgifvandet af föreliggande historiska framställning af föreningens verksamhet under åren 1861—1911, hvaraf utdrag publicerats i form af ett jubileumshäfte af Teknisk Tidskrift. Det andra utskottets medlemmar voro öfverste F. V. Hansen, hvilken fungerade som ordförande såväl i den stora jubileumskommittén som inom detta utskott, samt öfveringenjör J. A. Brinell, förste intendenten I. G. Clason, kapten Nils Cronstedt, ingenjör Tore Lindmark, professor C. J. Magnell, professor G. Sellergren, disponent C. Sahlin och föreningens sekreterare. Genom detta utskotts försorg insamlades ej mindre än kronor 36 204: 20 (inkl. ränta) till föreningens Polhemsfond. Behållningen af denna insamling skall användas till understöd åt svensk forskning inom tekniska ämnesområden, hvarjämte af de insamlade medlen beaktats dels en minnesskrift öfver Christopher Polhem, dels en ny minnesvård af marmor i stället för den min-

nestafla af trä, som varit uppsatt vid koret i Maria kyrka i Stockholm, där Polhem är begravden. Minnesskriften öfver Polhem redigerades af andre bibliotekarien vid kungl. biblioteket Samuel E. Bring under medverkan af professor G. Sellergren, bergsingenjör H. Sundholm och kapten Nils Cronstedt. Minnesvården i Maria kyrka prydes af en porträttmedaljong i brons öfver Polhem, utförd af professor A. Lindberg. Genom föreningens styrelse hade redan 1909 ett aftal träffats med utgifvaren af svenskt porträttgalleri Hasse W. Tullberg, om att förlägga en porträttmatrikel öfver Svenska Teknologföreningens medlemmar 1911. Denna jubileumsmatrikel redigerades af föreningens sekreterare under medverkan af en redaktionskommitté, bestående af öfverdirektör A. Corin, f. förste ingenjör O. Fröman och ingenjör Frans Stridsberg samt utkom hösten 1911.

Bland jubileumsskrifterna är äfven att nämna en af professor O. E. Westin författad afhandling med titel »Realitäten, Abstraktionen, Fingierungen und Fiktionen in der theoretischen Mechanik», hvilken skrift författaren skänkt till föreningen för att försäljas till förmån för den nya Polhemsfonden. Gåfvan omfattade såväl förlagsrätten till arbetet, som en färdigtryckt upplaga af 1 000 ex.

Själftva jubileumsmötet ägde rum den 16—18 november. För dess värdiga anordnande hade af föreningens styrelse, årsmötesbestyrelse och jubileumskommitté tillsatts en gemensam delegation, bestående af direktör Rob. Dahlander, öfverste F. V. Hansen, ingenjör O. Nycander, hofintendenten Ax. Lagrelius och föreningens sekreterare. Mötet omfattade, förutom ordinarie stämma, årsmöten med såväl hela föreningen som med samtliga dess sex facktekniska afdelningar. Icke minst genom den senare anordningen och tack vare medverkan af ett stort antal för-

eningsledamöter i framstående teknisk ställning samt ett entusiastiskt arbete inom det betydliga antal afdelningsvis tillsatta nämnder och kommittéer, som för ändamålet trädde i verksamhet, kom mötet att på ett enligt allmän uppfattning synnerligen lyckligt sätt gifva ett samladt uttryck åt hvad föreningen vill och kan åstadkomma på det tekniska området. Den generalmönstring af föreningens arbetsuppgifter och omfattande verksamhet, som sålunda ägde rum, har säkerligen icke förfelat att utåt bidra till en rätt uppskattning af föreningens betydelse och insatser i utvecklingen.

Programmets höjdpunkt var festen i musikaliska akademien den 18 november, vid hvilken H. M. Konungen samt D. D. K. K. H. H. prins Carl, prinsessan Ingeborg och prins Eugen behagade hedra föreningen med sin närvaro. En talrik krets af inbjudna representanter för regeringen, statsförvaltningen, vetenskapliga institutioner, korresponderande in- och utländska tekniska föreningar samt en till närmare 1000 personer uppgående samling af föreningsmedlemmar med damer öfvervar den anslående minnesfesten, där talet för Svenska Teknologföreningen hölls af föreningens ordförande direktör Dahlander, Polhemshyllningen framfördes af öfverste Hansen och årets Polhemspristagare kaptenen vid Kungl. väg- och vattenbyggnadskåren R. Ekwall ur H. M. Konungens hand emottog Polhemsmedaljen. De uttryck af aktning, erkännande och sympati, som vid detta tillfälle i rikt mått kommo föreningen till del, skola städse bevaras i tacksam hågkomst. Ett varaktigt minne för framtiden utgöra de dyrbara adresser, hvilka från ett stort antal korresponderande föreningar i in- och utlandet till föreningen öfverlämnades.

Dekoreringen af akademisalen hade utförts enligt skisser af arkitekt C. G. Bergsten under ledning af ar-

kitekt O. Almqvist. Efter festen ägde en gemensam, kordial middag rum å Grand Hotell, i hvilken deltog omkring 575 personer. I dekorationerna vid middagen ingingo tvänne porträtt i bröstbild af föreningens stiftare Ernst August Wiman och Teknisk Tidskrifts grundläggare Wilhelm Hoffstedt, gåfvor till föreningen af dess mångårige ledamot ingenjör C. Gottfr. Rystedt. Trots de omfattande och dyrbara anordningar, som måste träffas för att gifva ett fullt värdigt förlopp åt föreningens 50-årsjubileum, uppgingo de direkta utgifterna för jubileumsmötet tack vare den stora tillslutningen och en enskild föreningsledamots frikostighet endast till omkring 1 300 kronor.

KAP. IV.

FÖRENINGENS AFDELNINGAR.

Uppkomst. — Afd. för mekanik. — Afd. för elektroteknik. — Afd. för husbyggnadskonst. — Afd. för väg- och vattenbyggnadskonst. — Afd. för kemi och bergsvetenskap. — Afd. för teknisk undervisning. — Afd. för skeppsbyggnadskonst.

örut har utförligt redogjorts för motiveringen till stadgereformen af 1887, som medförde bildandet af fackliga sammanslutningar inom Svenska Teknologföreningen. Dessa sammanslutningar kallades till en början »fackafdelningar», men 1896 utbyttes denna benämning mot den kortare beteckningen »afdelningar». Anledningen härtill torde hafva varit, att språkbruket inom föreningen bragt till användning ordet fackförening i st. för fackafdelning, en terminologisk förväxling som ansågs mindre önskvärd.

Föreningens afdelningar hafva visat sig utgöra en synnerligen lifskraftig form för föreningens verksamhet. Det är otvifvelaktigt, att de framsynta män, som 1887 förstodo öfvervinna betänkligheterna hos många uppriktiga föreningsvänner, hvilka ansågo föreningens enhet löpa en fara genom arbetets uppdelning på specialafdelningar, i själfva verket gjort mer för att garantera sammanhållningen mellan föreningens olika element än de

varmaste ifrarna för en odelad teknologförening. Utan afdelningarna hade föreningens betydelse i nuvarande stund helt säkert varit af en helt annan och betydligt ringare art. Å andra sidan skulle de sammanslutningar på olika tekniska områden, som utom föreningen i sådant fall helt visst kommit till stånd, haft att öfvervinna afsevärdt större svårigheter af ekonomisk och organisatorisk art än föreningens afdelningar haft. Ett i många fall gagneligt eller rentaf nödvändigt samarbete mellan representanter för olika fack, som nu så osökt försiggår genom gemensamma förhandlingar mellan olika afdelningar inom föreningen, skulle under andra förhållanden vara, om ej omöjligt, så dock svårt och mödosamt.

Att ingenjörerna och arkitekterna sålunda kunnat finna sig till rätta inom en gemensam förening och där draga fördel af den styrka enigheten gifver, får sin förklaring i den frihet de haft att inom respektive afdelningar föra fram sina olika intressen och anordna sina arbeten på det sätt hvarje facks målsmän ansett lämpligast för sitt vidkommande. En undersökning rörande förloppet af de konflikter, som i synnerhet under de första tio åren af afdelningarnas tillvaro förekommit mellan förkämparna för en centraliserad föreningsledning och dem, som förfäktade decentralisationen i afdelningarna, bekräftar att i frågor rörande den gemensamma ekonomien, organisationen och förvaltningen m. fl. inre angelägenheter centralisationsidén oftast segrat, men att så snart föreningens ställning till tekniska realfrågor af facklig innebörd blifvit föremål för meningsskiljaktigheter, afdelningarnas själfbestämmanderätt ej låtit inskränka sig. Att deras uppträdande därvidlag skapat vanskliga situationer utåt vid åtskilliga tillfällen kan icke förnekas, men de svårigheter, som härigenom stundom uppstått, torde ej få till-

mätas någon högre grad af betydelse jämfördt med de fördelar afdelningarnas fria ställning skänker föreningen. Den har i väsentlig grad bidragit att möjliggöra tekniskernas samarbete i vårt land på det fackliga området.

Sedan afdelningarna numera allmänt ordnat sitt arbete — genom särskilda större årsmöten m. m. — på sådant sätt, att utom Stockholm boende medlemmars deltagande underlättats, tillföras nya krafter i stor utsträckning deras verksamhet, närmande dem alltmer till det mål, hvartill de sträfva, att hvar på sitt område representera vårt lands tekniska sakkunskap.

Efter denna allmänna öfversikt öfver afdelningarnas ställning inom Svenska Teknologföreningen meddelas här nedan några korta notiser öfver deras uppkomst och verksamhet.

Afdelningen för mekanik bildades på en sammankomst af mekaniskt-tekniskt intresserade föreningsmedlemmar den 25 januari 1888. Därvid fingo lektor W. Hoffstedt och maskindirektör E. Storckenfeldt i uppdrag att till föreningens styrelse inlämna förslag till arbetsordning, hvilket af styrelsen den 1 februari 1888 godkändes. Den första fackafdelningen inom föreningen var därmed bildad. Dess första styrelse utgjordes af maskindirektör E. Storckenfeldt, ordförande, professor J. O. Andersson, vice ordförande, och civilingeniör G. Sellergren, sekreterare. Bland de arbeten som afdelningen under sin verksamhet handlagt må erinras om följande:

- 1894: Initiativ till bildande af en ångpanneförening för mellersta och norra Sverige (i samband med Tekniska Samfundet i Göteborg och Norrköpings Polytekniska Förening).
- 1904: Utarbetandet af normer för driftförsök med ångpannor och ångmaskiner (N:r 7 i föreningens serie tekniska handböcker). Yttrande om undervisning för landtmaskinister.

- 1906: Utarbetandet af normer för beräkning af eldytans storlek vid på land använda ångpannor (N:r 7 a i föreningens serie tekniska handböcker).
- 1908: Yttrande (jämte Afd. för Väg- o. Vattenbyggnadskonst) öfver kungl. trafiksäkerhetskommitténs betänkande (direkt remiss till föreningen från Kungl. Maj:t).
Revision och omarbetning af »Regler för eldning och skötsel af ångpannor» (N:r 4 i föreningens serie tekniska handböcker).

Afdelningen för elektroteknik bildades den 16 mars 1888, hvarvid uppdrogs åt inbjudarne hrr Aug. Decker, Victor Gröndahl, John Landin, Fredrik Nyström, Karl Wallin och Edvard Årfeldt att jämte den vid det konstituerande mötet fungerande ordföranden öfveringeniör Ad. Ahlsell ingå till föreningens styrelse med begäran om stadfästelse af en vid detta möte godkänd arbetsordning. Styrelsens stadfästade beslut fattades den 4 april s. å., hvarefter afdelningen började sin verksamhet. Dess första sammanträde ägde rum den 27 april s. å., hvarvid till styrelseledamöter utsågos ingeniör N. Rahm, ordförande, kommandörkapten C. F. Ekerman, vice ordförande, ingeniör K. G. Wallin, sekreterare, samt öfriga medlemmar ingeniör F. Nyström och mariningeniör L. E. Årfeldt. Inom afdelningen för elektroteknik har Decker särskildt ägnat afdelningens utveckling och verksamhet ett oafflåtligt intresserad arbete. Ur afdelningens verksamhet må anföras följande data:

- 1901: Yttrande öfver starkströmskommissionens betänkande rör. elektriska ljus- och kraftledningar (på begäran af kommerskollegium). Yttrande öfver förslaget till lag innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.
- 1902: Inlägg i debatten om starkströmsinspektionens förläggande till telegrafstyrelsen eller till kommerskollegium.

- 1903: Framställning till regeringen om snabbare behandling af koncessionsansökningar för elektriska anläggningar.
- 1904: Utgifvande af reviderade anvisningar för återkallande till lif af personer, som blifvit bedöfvade genom elektricitet.
- 1905: Organisationen af 1:sta allmänna svenska elektroteknikermötet i Stockholm.
Studier i öfverspänningsfrågan.
- 1906: Framställning till Kungl. Maj:t om vissa lättnader i 1902 års lag om elektriska anläggningar.
Utarbetande af förslag till svensk elektroteknisk terminologi.
- 1907: Föreningen öfvertager och bekostar Sveriges representation i internationella elektriska kommissionen i London (på anmodan af kommerskollegium och utrikesdepartementet).
Utgifvande af de första svenska elektriska normaliernas (N: 9 i föreningens serie tekniska handböcker).
- 1908: Yttrande om förslag till åtgärder för tryggande af aftal rörande elektrisk energi (på anmodan af kommerskollegium).
- 1909: Utredning och uttalanden i frågan om utvidgade koncessionsbestämmelser för elektriska anläggningar.

Afdelningens för husbyggnadskonst bildande beslöts på ett möte af byggnadsintresserade medlemmar den 3 april 1888, hvarvid hrr P. W. Almquist, A. Nyström och W. Hoffstedt erhöilo bemyndigande att underställa föreningens styrelse den vid mötet antagna arbetsordningen. Sedan denna godkäfts den 4 april s. å., ägde första sammanträdet rum den 6 april, hvarvid till styrelseledamöter utsågos hofintendenten A. Nyström, ordförande, professor P. W. Almquist, vice ordförande, och arkitekt K. Salin, sekreterare. Sedermera har professorn, numera förste intendenten I. G. Clason nedlagt ett mångårigt förtjänstfullt arbete såsom afdelningens ordförande och sammanhållande kraft. Några data ur afdelningens arbetsredogörelser meddelas här nedan:

- 1895: Frågan om normalbestämmelser för tegelleveranser (godkända vid Teknikermötet i Gäfle 1901 och utgifna som n:r 6 i föreningens serie tekniska handböcker)
- 1896: Yttrande om betongtrappors användbarhet.
» öfver förslaget till reglering af Staden inom broarna i Stockholm.
- 1898: Utgifvandet af »Nya grunder för arkitekturvodens bestämmande».
- 1899: Förslag till bestämmelser rörande byggnadsentreprenader (godkända vid Teknikermötet i Norrköping 1906 och utgifna som N:r 8 i föreningens serie tekniska handböcker).
- 1900: Antagandet af nya regler för pristäfplingar i arkitektur.
- 1902: Förslag till pristäfplan för rådhusbygget på Eldkvarnstromten i Stockholm (afgifvet på begäran af rådhusdelegerade).
- 1904: Utredning rörande normaltegel.
- 1907: Framställning till Kungl. Maj:t om arkitekturundervisningens reformering i vårt land.
- 1908: Organisation af första svenska arkitektmötet.
- 1909: Yttranden dels öfver sakkunniges inom ecklesiastikdepartementet utlåtande om arkitekturundervisningen, dels öfver kungl. kommittéförlag till ny byggnadsstadga för riket (båda ärendena direkt remitterade till föreningen från Kungl. Maj:t).

Afdelningen för väg- och vattenbyggnadskonst tillkom på grund af beslut vid ett sammanträde mellan utöfvande medlemmar inom detta fack den 6 april 1888. Hrr Ad. Ahlsell och Arvid Knös erhöilo i uppdrag att bringa den antagna arbetsordningen till föreningens styrelses kännedom i och för stadfästelse, som meddelades den 16 maj s. å. Redan den 4 maj hade den första styrelsen utsetts, hvarvid valdes professor P. W. Almquist till ordförande, öfveringenjör Ad. Ahlsell till vice ordförande och löjtnant P. Ax. Lindahl till sekreterare. Ur afdelningens årsberättelser må anföras följande data:

- 1894: Utarbetandet af taxa för ingenjörarbeten inom väg- och vattenbyggnadsyrket (N:r 2 i föreningens serie tekniska handböcker).
- 1895: Utarbetandet af tekniska bestämmelser för anläggning af drift af enskilda järnvägar, afd. A.: Banbyggnad (N:r 3 i föreningens serie tekniska handböcker).
- 1900: Utarbetandet af normer för byggnadsjärn (N:r 5 i föreningens serie tekniska handböcker).
- 1908: Yttrande (jämte Afd. för Mekanik) öfver kungl. trafiksäkerhetskommitténs betänkande (direkt remiss till föreningen från Kungl. Maj:t).
- 1910: Utarbetandet af bestämmelser för leverans och profning af Portlandcement samt för utförandet af arbeten i betong och armerad betong (N:ris 12 och 13 i föreningens serie tekniska handböcker)
- 1911: Yttrande öfver förslaget till ny sprängämnesförordning (jämte Afd. för Kemi och Bergsvetenskap).

Afdelningen för kemi och bergsvetenskap bildades å ett sammanträde den 11 maj 1888 och erhöilo därvid hrr G. Nordenström och V. Gröndahl i uppdrag att öfverlämna en därvid antagen arbetsordning till föreningens styrelse i och för godkännande, hvilket ock af styrelsen lämnades den 16 maj. Afdelningens första styrelse utgjordes af professor G. Nordenström, ordförande, lektor J. Wiborgh, vice ordförande, och bergsingeniör V. Gröndahl, sekreterare. Sedermera ha från senare hälften af 1890-talet den praxis tillämpats att till ordförande omväxlande utsetts kemister och bergsmän. Bland de föreningsarbeten, afdelningen utfört, märkas:

- 1897: Förslag till ny godsindelning för den kemiska industriens alster och råprodukter vid transporter å statens järnvägar.
- 1900: Utarbetandet af normer för handel med och kvalitetsbestämning af kalciumkarbid.

- 1904: Yttrande till Kungl. Maj:t öfver kommerskollegii förslag till saccharinlag.
- 1906: Yttrande öfver ett inom civildepartementet utarbetadt förslag till ny giftstadga (på anmodan af kommerskollegium).
- 1908: Organisationen af första allmänna svenska kemistmötet i Stockholm.
- 1911: Yttrande öfver förslaget till ny sprängämnesförordning (Jämte Afd. för Väg- o. Vattenbyggnadskonst).

Afdelningen för teknisk undervisning bildades på ett sammanträde den 15 december 1892 af ett antal lärare vid Tekniska högskolan, som tillika voro medlemmar af föreningen. Dess första styrelse valdes samtidigt och utgjordes af professor P. W. Almquist, ordförande, professor P. Klason, vice ordförande, samt dåv. lektor P. Henriques, sekreterare. Afdelningens arbetsordning godkändes af föreningens styrelse den 8 mars 1893. Verksamheten inom afdelningen har inskränkt sig i hufvudsak till fullföljande af syftet att vara en diskussionsklubb för lärare vid tekniska högskolan, ända till de senare åren, då en omläggning af arbetet ägt rum på bredare basis. Afdelningen sträfvar numera att i sig upptaga alla föreningens ledamöter, som ägna sig åt eller hysa speciellt intresse för teknisk undervisning.

Afdelningen för skeppsbyggnadskonst är den yngsta afdelningen. Den bildades genom beslut af föreningens andra sektion den 18 maj 1904 och hade sitt första sammanträde den 29 september s. å., hvarvid till styrelseledamöter utsågos ingenjör W. Hök, ordförande, marindirektör I. Engström, vice ordförande, ingenjör Axel Lindblad, sekreterare, och öfriga ledamöter ingenjör A. Isakson, ingenjör F. Flodman och lektor A. H. Lindfors. Under

de år afdelningen verkat, har den gjort sig bemärkt bl. a. genom initiativet till afhållande af större afdelningsmöten, ett uppslag, som beaktats af andra afdelningar. Ur dess årsredogörelser må nämnas följande af afdelningen behandlade ärenden:

- 1907: Utredning rör. fartygs sjövärdighet och lastlinje (på begäran af 1906 års sjöfartskommitté).
- 1909: Framställning till Kungl. Maj:t rörande svenska skeppsbyggerinäringens understödjande med premier af statsmedel.
- 1911: Yttrande öfver kungl. sjöfartssäkerhetskommitténs betänkande (på anmodan af kommerskollegium).

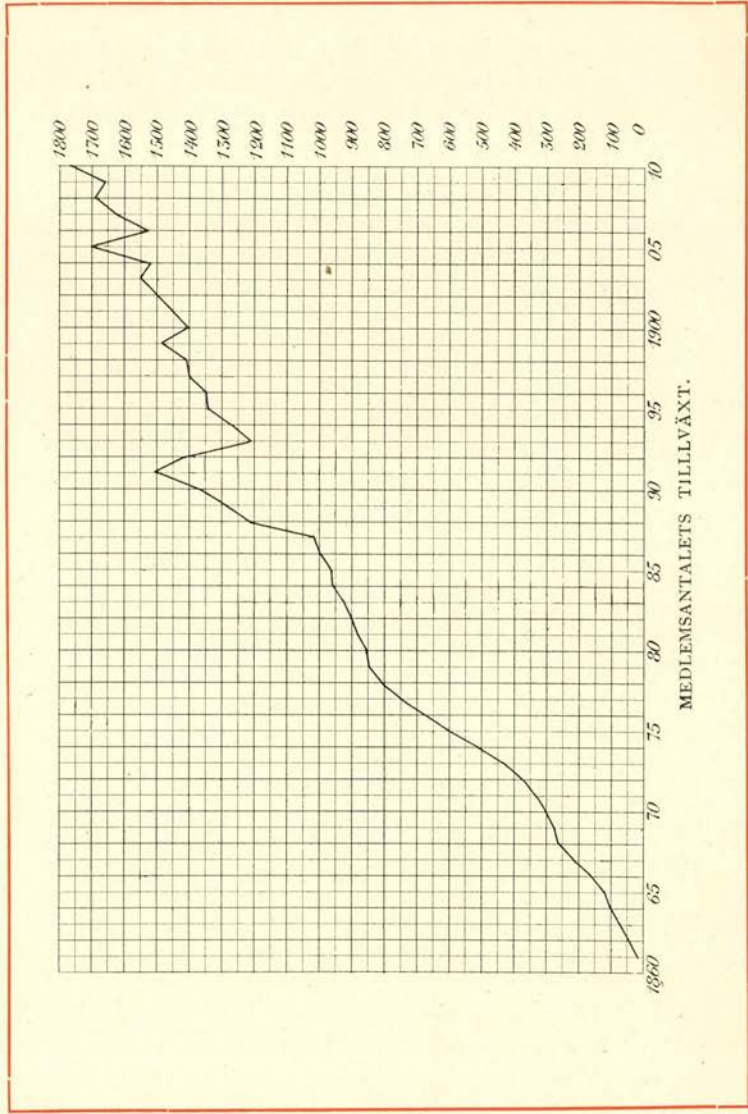
KAP. V.

FÖRENINGENS EKONOMI, BIBLIOTEK OCH PUBLIKATIONER.

Medlemsantal. — Ledamotsavgifter. — Fonder. — Bibliotek. — Budget. — Teknisk Tidskrift. — Handböcker och öfriga publikationer.

Föreningens *medlemsantal* har alltsedan föreningens stiftande befunnit sig i en fortgående och på det hela taget jämn stegring. Vidstående grafiska framställning af medlemsantalets variationer under femtioårsperioden är uppgjord på grundval af uppgifterna i styrelsens berättelse för de olika åren om sammanlagda antalet af dem, som under resp. år erlagt årsavgift, dem, som erlagt inträdesavgift, samt ständiga ledamöter. I antalet är inräknadt Första sektionens medlemmar, så länge denna sektion existerade. Till jämförelse kan nämnas, att Första sektionen år 1880 räknade 101 ledamöter, hvarvid antalet studerande vid Tekniska högskolan var 182. Samma siffror voro 1890: 176, resp. 218, samt 1900: 210, resp. 375. År 1911 hade föreningen 1 830 betalande ledamöter.

Tvänne oregelbundenheter i kurvan torde kräfva förklaring. Vid sammanslagningen mellan Teknologförening-

gen, Ingeniörsföreningen och Byggnadssamfundet kommo en del personer att upptagas i Teknologföreningen, hvilka af olika skäl icke där blefvo rotfästade. En icke obetydlig afgång inom denna kategori följde också i början af 1890-talet. Det andra markerade afbrottet i kurvan ägde rum år 1905—1906 och motsvaras af den då särskildt skarpa konkurrensen mellan Första sektionen och Tekniska högskolans elevkår, hvilken en termin reducerade sektionsmedlemmarna till ett 30-tal.

Såsom förut är omtaladt ordnades *medlemsavgifterna* på ett mera definitivt sätt först 1878. Avgifterna hafva sedermera varierat på följande sätt:

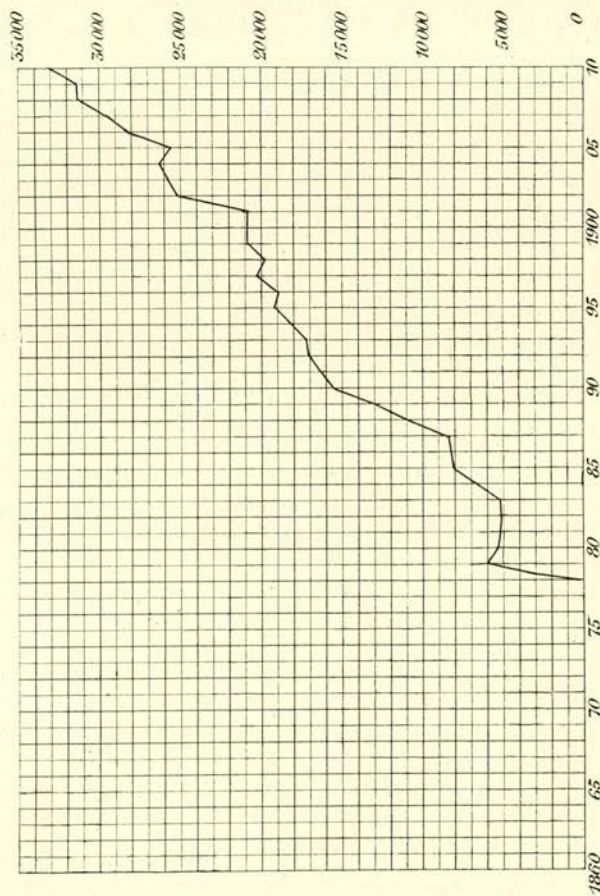
	1879—84	1885—1901	1902—11	fr. 1912 *
Inträdesavgift	kr. 10	25	30	30
Årsavgift i Sthlm... »	10	20	25	30
» utom Sthlm »	10	10	12,50	15
Inträdesavgift i 1:a				
sekt. »	10	10	10	—
Terminsavgift i 1:a				
sekt. »	5	7,50	7,50	—
Afgift för all framtid »	150	200	300	400

De härur uppstående inkomsternas stegring framgår af omstående grafiska framställning, som upptager sammanlagda beloppet för hvarje år af inträdes-, års-, termins- och ständigt-ledamots-avgifter.

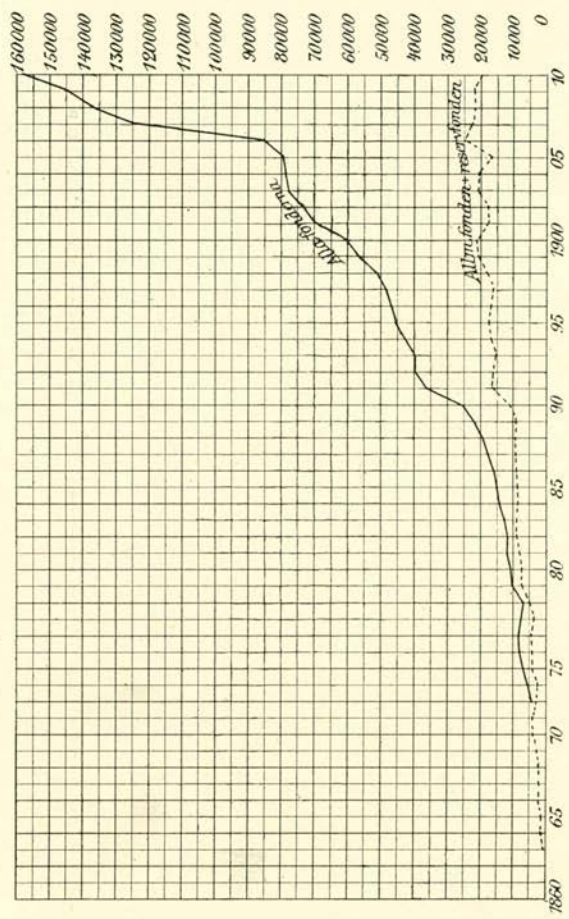

Enligt stadgarna har föreningen f. n. tre bokförda fonder: den *allmänna fonden*, *byggnadsfonden* och *reservfonden*. Af inträdesavgifterna tillfaller hälften allmänna fon-

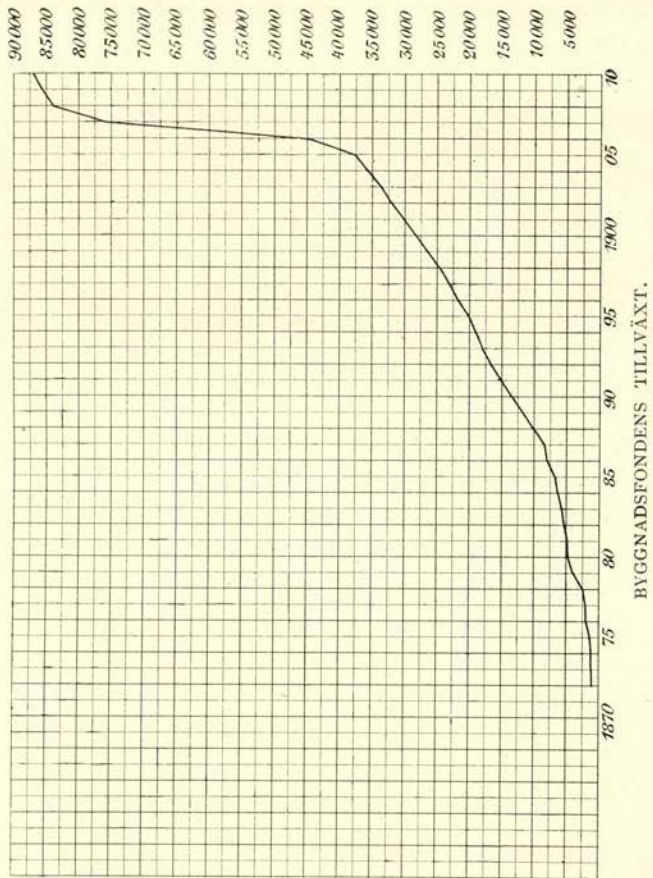
* Med vissa modifikationer enl. stadg. §§ 19—21.

INTRÄDES-, ÅRS- OCH TERMINSAFGIFTER JÄMTE AFGIFTER FÖR ALL FRAMTID (se sid. 163).

FONDERNAS TILLVÄXT.

den och hälften byggnadsfonden. Afgifterna för all framtid, som erläggas för förvärfvande af ständigt ledamotskap, tillfalla reservfonden. Den allmänna fonden (föreningens kapitalkonto) upptager alla öfriga föreningens inkomster och bestrider dess utgifter.

Dessutom äger föreningen åtskilliga genom donationer bildade fonder.

Byggnadsfonden tillkom genom 1865 års stadgars bestämmelse, att en inträdesavgift af 1 Rkdr skulle af nyinträdande medlem erläggas till föreningens »byggnadskassa». Dess syfte angafs redan då på samma sätt som nu: att möjliggöra uppförande eller inköp af en för föreningens behof ändamålsenlig byggnad, ett syfte, hvilket som bekant förverkligats genom inköpet år 1905 af föreningens fastighet Jakobsgatan 19 i Stockholm. Byggnadsfonden, hvilken intill denna tidpunkt långsamt men säkert genom tillskott af först hela, sedermera och för närvarande halfva beloppet af inträdesavgifterna samt frivilliga gåfvor, behållningen af 1870-talets sällskapspektakel m. m. vuxit till omkring 38 000 kr., tillfördes under åren 1906—1909 gåfvor till ett sammanlagdt belopp af något öfver 37 000 kr. såsom resultat af en genom föreningens styrelse igångsatt insamling af medel för byggnadsfondens förstärkande. Uppropet härom återgifves i Bil. V. Fonden uppgick vid 1911 års slut till c:a 88 000 kr.

Polhemsfonden bildades inom Ingeniörsföreningen genom en donation af framlidne generaldirektör Rudolf Cronstedt, som till föreningen 1876 skänkte ett belopp af 2 000 kronor till bekostande af den s. k. Polhemsmedaljen, hvil-

ken Ingeniörsföreningen på förslag af sin sekreterare professor C. A. Ångström beslutit instifta såsom belöning för förtjänstfulla originaluppsatser lämpade för införande i Ingeniörsföreningens tidskrift. De ursprungliga bestämmelserna innehållas i ett protokoll från Ingeniörsföreningens sammanträde den 25 februari 1876, däri angifves att föreningen beslutit bifalla en af dess styrelse gjord framställning af innehåll att »inbjudan skulle få utfärdas till allmänheten med uppmaning till hugade personer, ledamöter af föreningen eller andra, att till Ingeniörsföreningen insända skriftliga uppsatser, lämpliga för införande i tidskriften, öfver af föreningen framställda ämnen eller ock öfver andra af allmänne tekniskt intresse» samt att »för den eller de af de inlämnade skriftliga originaluppsatserna, som styrelsen efter hörande af sakkunnige, i händelse af behof utom styrelsen varande personer, ansåg vara af framstående värde, skulle få utdelas ett pris, bestående af en guldmedalj, å framsidan försedd med en bröstbild af Christopher Polhem, och kallad Polhemsmedaljen». Genom en samma år träffad öfverenskommelse med Vetenskapsakademien erhöll föreningen tillstånd att för prägling af denna medalj begagna stansarna till akademiens Polhemsmedalj.

Utdelning af Polhemsmedaljen ägde rum fyra gånger inom Ingeniörsföreningen, sista gången 1882. Därefter blef någon inbjudan till täflan om Polhemspriset ej utlyst, förr än Svenska Teknologföreningen efter sammanslagningen med Ingenjörföreningen år 1891 öfvertagit Polhemsfonden jämte omsorgen om fullföljande af dess syften. År 1895 skedde sålunda en ny utdelning af Polhemsmedaljen genom Teknologföreningens försorg och då till förmån för Teknisk Tidskrifts behof af originaluppsatser. I samband härmed skänkte fondens förste donator anonymt ytterligare 2 000 kronor till förstärkande af fondens kapi-

tal, som sålunda kom att utgöra 4 000 kr. Teknologföreningens styrelse har sedermera ungefär hvar femte år utlyst en Polhemspristäflan. Samtliga prisutdelningar och pristagare finnas angifna i Bil. VII.

År 1898, då fråga ånyo uppstod om anordnande af en täflan om Polhemspriset, gjorde sig inom styrelsen den meningen gällande, att man borde söka få bestämmelserna ändrade därhän, att prisbelönt afhandling ej nödvändigtvis skulle behöfva publiceras i Teknisk Tidskrift, förr än den på annat sätt finge offentliggöras. Större vetenskapliga arbeten skulle på så sätt aldrig kunna belönas med Polhemsmedaljen. Man hänvände sig då till donator greve Cronstedt, som enligt en i föreningens arkiv befintlig akt afgaf den förklaringen, »att hvad som där (om reglerna för priset) säges i Ingeniörsföreningens återopade protokoll (af 1876) aldrig varit meningen att utgöra bestämda villkor för prisets utdelning, ehuru förhållandena då föranledde den begagnade ordalydelsen, utan må med bibehållande af syftmålet — belönande af förtjänstfulla tekniska afhandlingar — detaljbestämmelserna såväl i afseende å lämpligheten af deras införande i tidskriften som i annat hänseende rätta sig efter hvad som för föreningen och tidskriften kan anses fördelaktigast.»

Denna frihet har föreningens styrelse också begagnat för att upphäfva föreskriften om prisbelönad Polhemsskrifts obligatoriska införande i Teknisk Tidskrift. Vidare har den ansett sig befogad att af fondens räntemedel lägga en pänningebelöning till priset (1904), samt att af samma medel bevilja anslag till tryckning af i Teknisk Tidskrift på grund af alltförstor omfattning ej offentliggjord prisbelönad Polhemsafhandling (1911).

Genom den insamling till förmån för Polhemsfonden, som enligt ett i Bil. VI återgifvet upprop föranstaltades af för-

eningens jubileumskommitté åren 1910—1911, tillfördes fonden något öfver 36 000 kr. Af de insamlade medlen bekostades, som på annat ställe omtalats, dels en minneskrift öfver Christopher Polhem, dels ett nytt epitafium å Polhems grafplats i Maria kyrkas kor i Stockholm. Räntefkastningen å den återstående behållningen af c:a 28 500 kr. skall användas »till understöd åt svensk forskning inom tekniska ämnesområden» enligt bestämmelser, som föreningen förbehållit sig att fastställa. Ett förslag till nya bestämmelser för Polhemsfonden är under utarbetande inom en af föreningens styrelse för ändamålet tillsatt kommitté.

Sandellsfonden stiftades inom Ingenjörsföreningen samtidigt med Polhemsfonden genom en gåfva af 2 000 kr. från framlidne löjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren E. Sandell. Enligt donationsbrevet skall afkastningen »användas till nyttigt ändamål för föreningens bästa» och disponeras af styrelsen. Upplupna räntemedel å Sandellsfonden ha hittills reserverats och användts uteslutande till gagn för föreningens bibliotek, hvars ordnande och katalogisering vid flera tillfällen bekostats af dessa medel.

Vid Byggnadssamfundets upplösning i december 1888 öfverlämnades af detsamma till Svenska Teknologföreningen 1 675:55 kronor »för att af dess styrelse förvaltas och särskildt bokföras under namn af '*Byggnadssamfundets donationsfond*'» med föreskrift, att Fackafdelningen för Husbyggnadskonst äger att ensam besluta öfver användningen af fondens såväl kapital som räntor uteslutande för sådana ändamål som utgjort Byggnadssamfundets syfte, d. v. s.

»sådana, hvilka befodra och underhålla intresset för samt utveckla kännedomen om byggnadskonstens olika grenar och sträfvan att verka för dessas utveckling», däri dock ej ingripna omkostnaderna för omnämnda afdelnings löpande arbeten, hvilka för denna likväl som för öfriga fackafdelningar ju bestridas af Svenska Teknologföreningens gemensamma tillgångar. Fonden ökas årligen, förutom genom räntor, äfven genom den vinst, som uppstår vid försäljningen af arkitekttaxan, och utgjorde vid 1911 års slut c:a 4 250 kronor.

Bobergsfonden uppstod genom en insamling, som på föranstaltande af föreningens styrelse gjordes till Gottfried Bobergs 50-års dag 1898. Insamlingens syfte var dels att skaffa medel till en hedersgåfva åt föreningens mångåriga och nitiske tjänsteman, dels att åstadkomma grundplåten till en fond till gagn för Bobergs framtid, för den händelse han blefve urståndsatt att fortfara med sin befattning som kamrerare. Hans synförmåga hade nämligen redan då börjat på ett för hans vänner oroväckande sätt aftaga. En af styrelsen den 12 okt. 1898 tillsatt kommitté, bestående af hrr Ad. Ahlsell, M. Borgstedt, C. Gottfr. Rystedt, K. Y. Zacco och C. O. T. Örtenblad, utfärdade ett upprop, som spreds genom Teknisk Tidskrift och föranledde föreningens medlemmar att oförevilligt lämna bidrag till det behjärtansvärda ändamålet. Kommitterade aflämnade den 11 dec. 1901 slutredovisning, hvaraf framgick, att Boberg, då han fyllde 50 år, erhållit i hedersgåfva ett guldur med inskription, samt att insamlingen lämnat en behållning af något öfver 11 000 kronor. Rystedt hade inom kommittén varit kassaförvaltare och särskildt verksam för fondens syfte.

Kommitterade hade äfven framställt förslag till bestämmelser för Bobergfondens förvaltning, hvilka i hufvudsak godkändes af föreningen vid allmänna mötet den 25 mars 1902. I enlighet härmed gäller för Bobergsfonden följande stadgar:

»1:o) Fonden skall utgöra en föreningens tillhörighet och af föreningen förvaltas under benämningen »Bobergsfonden».

2:o) Då den tidpunkt inträffar, att ingenjör Boberg lämnar sin nuvarande befattning inom föreningen, skall föreningen vara skyldig att till herr Boberg årligen under hans återstående lifstid utbetala en pension minst så stor, som den lifränta ett enskildt bolag skulle vid sagda tidpunkt kunna bevilja herr Boberg mot erhållande af det belopp, hvartill fonden vid samma tidpunkt kan hafva stigit genom räntor och öfriga tillskott, och skola medlen till pensionen i första hand tagas af Bobergsfondens räntefkastning. Af själfva fonden få medel till pensionen ej tagas.

3:o) Vid herr Bobergs frånfalle skall fonden därefter utgöra en grundplåt för en understödsfond, fortfarande benämnd Bobergsfonden, hvarå årliga räntan skall vara afsedd att kunna utdelas till behöfvande tjänstemän, medlemmar eller f. d. medlemmar i föreningen; skulle under något år sådan utdelning ej ifrågakomma, skall fonden ökas genom tillägg af räntan för detta år, och i fall ej hela räntan under något år utdelas, skall äfven det då återstående räntebelopp tilläggas fonden.»

Sedermera har fonden ökats genom en insamling, som föreningens styrelse anordnade till Bobergs 60-års dag och som under åren 1908—1909 tillförde fonden c:a 9 000 kr. Kapitalet utgjorde vid 1911 års slut nära 25 000 kr. Från den 1 april 1909 åtnjuter Boberg en årlig pen-

sion från föreningen af 3 600 kr., hvaraf $\frac{1}{3}$ bestrides af Bobergsfondens ränteafkastning.

Biblioteket har från en ringa början vuxit ut till en ganska betydande omfattning. Det innehåller f. n. omkring 5 000 tidskriftsband och 2 000 nummer boklitteratur. Af ekonomiska skäl har föreningen gifvetvis icke kunnat genom inköp af böcker hålla biblioteket allsidigt försedt med modern boklitteratur. Bibliotekets tyngdpunkt ligger fastmer i den periodiska tekniska litteraturen. Omkring 170 olika svenska och utländska tidskrifter på de flesta tekniska områden anskaffas nu regelbundet dels genom direkt prenumeration dels i utbyte mot föreningens organ *Teknisk Tidskrift*.

Biblioteket undergick sommaren 1903 en genomgående katalogisering, komplettering och systematisering, hvilken genomfördes af dåvarande redaktionssekreteraren i *Teknisk Tidskrift* ingenjör G. Holmberger, biträdd af framlidne ingenjör Oscar Fagerlind. Kostnaderna bestredos genom ett af föreningens styrelse lämnadt anslag af Sandellsfondens upplupna räntemedel. Sedermera har en ackvisitionskatalog utarbetats 1908.

Bland märkliga bokförvärf till biblioteket torde förtjäna nämnas det ytterst sällsynta arbetet af den store uppfinnaren John Ericsson »Contributions to the centennial Exhibition, New York 1876», egenhändigt tillägnad Ingenjörsföreningen af författaren, vidare öfverdirektör Styffes 1899 till föreningen genom enkefru Styffe öfverlämnade boksamling och den rikhaltiga kollektion elektroteknisk litteratur, som efter första allmänna elektroteknikermötet 1905 till föreningen såsom gåfva öfverlämnades, ett resultat af den af ingenjör S. Velander anordnade »elektriska bokutställningen».

BALANSSUMMA AF FÖRENINGENS INKOMSTER OCH UTGIFTER.

Föreningens *budget*, eller för att använda stadgarnas uttryckssätt inkomst- och utgiftsstat, har i alla tider utgjort en bekymmersam angelägenhet. Med gladt mod och i förtröstan på sin mission har föreningen för sina ideella syften offrat de medel, som stått den till förfogande. Den har aldrig låtit den privatekonomiska synpunkten bli ett dominerande föreningsintresse, men man torde samtidigt rättvisligen böra erkänna, att den i stort sedt väl förvaltat de medel, som blifvit den anförtrodda.

Den affärsverksamhet föreningen numera bedriver såsom förläggare af *Teknisk Tidskrift* har i hög grad bidragit att öka omfattningen af föreningens ekonomiska förpliktelser, under det att tillgången på rörelsekapital ej fullt motsvarat denna snabba utveckling.

Vidstående kurva visar stegringen af den summa, hvarmed inkomster och utgifter balanserat i föreningens budget sedan 1879. Före denna tid saknas fullt jämförbara siffror.

Föreningen har vid åtskilliga tillfällen sökt och erhållit statsunderstöd för sin verksamhet, förutom det regelbundna statsbidrag, som länge utgått till tidskriften och hvarom mera i det följande. Så ha anslag beviljats af Kungl. Maj:t med 5 000 kr. år 1903, med 3 000 kr. år 1906 med 5 910 kr. år 1909 och med 5 000 kr. år 1911. Därvid har kunnat åberopas, att föreningen på grund af uppdrag från Kungl. Maj:t, ämbetsverk, offentliga myndigheter, kungl. kommittéer eller eljest för det allmänna och statsverket utfört utredningar, afgifvit yttranden, utarbetat tekniska normer o. d., hvilket allt förorsakat direkta kostnader och expenser för arbetets bedrivande af större omfattning än föreningens ekonomi tillåter den ensam bära. Medlemmarnes eget personliga arbete har ju städse varit fullt frivilligt och oafönadt. Röster hafva visserligen höjts

inom föreningen för att densamma skulle söka tillförsäkra sig ett kontinuerligt, för hvarje år af riksdagen tilldeladt statsanslag såsom understöd åt föreningens allmänna verksamhet, men detta har hittills icke vunnit föreningens gillande. Den har vid upprepade tillfällen under senare år uttalat sin önskan att stå fullt fri och obunden gentemot statsmakterna, hvilket naturligen icke utesluter att den begärt och medgifvits anslag af allmänna medel såsom ersättning för utgifter förbundna med bestämda, utförda uppdrag.

Teknisk Tidskrift leder sitt upphof tillbaka till 1870, då Illustrerad Teknisk Tidning den 3 december utsände sitt profnummer. Tidningens grundare var civilingeniör Wilh. Hoffstedt och förste förläggare boktryckaren A. L. Norman. Från och med 1871 utgafs tidningen med ett 8-sidigt illustrerad nummer i veckan, och hade Hoffstedt redan det första året lyckats förvärfva ett statsunderstöd af 1 200 kr. till detta företag. I april 1872 ändrades namnet till Teknisk Tidskrift, hvilken benämning alltsedan bibehållits. Samtidigt omlades utgiftsplanen därhän, att antalet nr minskades till ett häfte i månaden om 24 sid., och i detta skick utkom tidskriften till och med 1878. Statsunderstödet höjdes så småningom till 1 600 kr., och var Hoffstedt själf från 1872 tidskriftens förläggare och ägare.

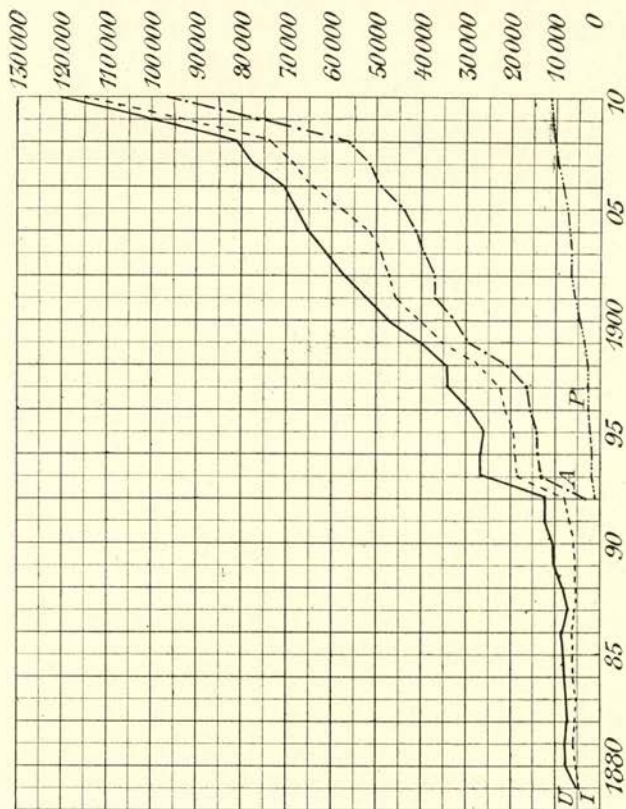
År 1878 träffade Teknologföreningen, såsom i Kap. II skildrats, öfverenskommelse med Hoffstedt om öfvertagande af Teknisk Tidskrift, som från och med 1879 varit och ännu i dag är föreningens egendom och organ, hvaraf ett ex., mot erläggande af stadgad årsafgift* till-

* För ledamöter utom Stockholm tillkommer porto.

kommer hvarje föreningsledamot. Den plan, som till en början tillämpades, innefattade 6—8 häften om året om 24—36 sid. Tidskriften ställdes under ledning af Hoffstedt i egenskap af hufvudredaktör, hvarjämte föreningens andra sektion utsåg ett redaktionsutskott att biträda honom, med referenter för samlandet af värdefulla textbidrag inom olika grenar af tekniken. De första ledamöterna i detta utskott voro mariningeniör J. Pihlgren för maskinbyggnadskonst, ingeniör A. W. Cronquist för kemisk teknologi, bergsingeniör N. W. Bosæus för bergsvetenskap, lektor M. Isaeus för husbyggnadskonst och maskindirektör E. Storckenfeldt för väg- och vattenbyggnadskonst. Under tiden 1879—88 inträdde ingen annan förändring i redaktionens sammansättning än att såsom bergsvetenskaplig referent från och med 1881 fungerade dr A. W. Tamm.

Tidskriften åtnjöt under denna första tioårsperiod årligen statsunderstöd till belopp växlande mellan 1 600, 1 000 och 2 000 kr. Därjämte erhöles från och med 1879 af Letterstedtska föreningen ett årsanslag af 1 000 kr., sedan med denna förening träffats en öfverenskommelse att Teknisk Tidskrift skulle upptaga de afhandlingar berörande industriens teknik, hvilka eljest, jämte sådana om vetenskap och konst, skulle inflyta i den af Letterstedtska föreningen utgifna »Nordisk Tidskrift». I och med att Teknisk Tidskrift sålunda öfvertog en del af Nordisk Tidskrifts ursprungliga programuppgifter, har den också enligt syftet med den Letterstedtska stiftelsen haft att publicera uppsatser i tekniska spörsmål af mera framstående intresse äfven från grannländerna Norge och Danmark. Öfverenskommelsen är ännu gällande.

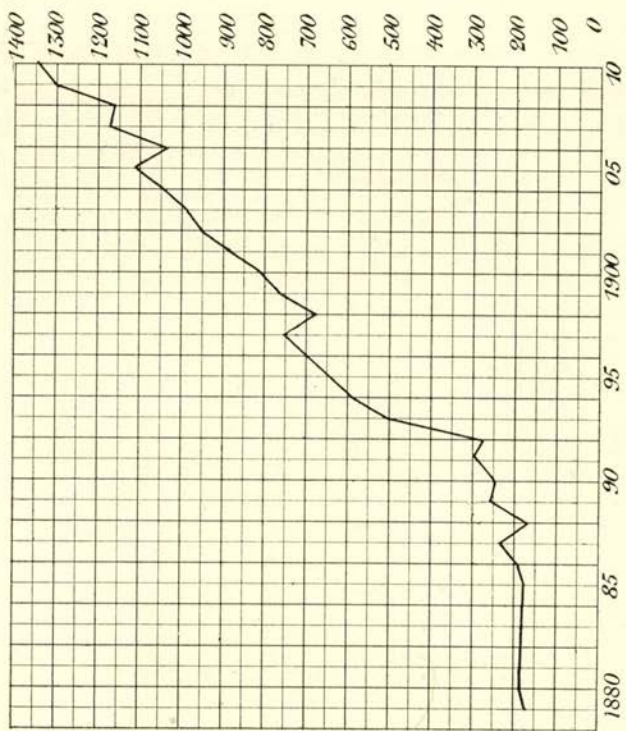
Efter 1887 års stadgeändring inom Teknologföreningen, som då antog sitt nuvarande namn och inom

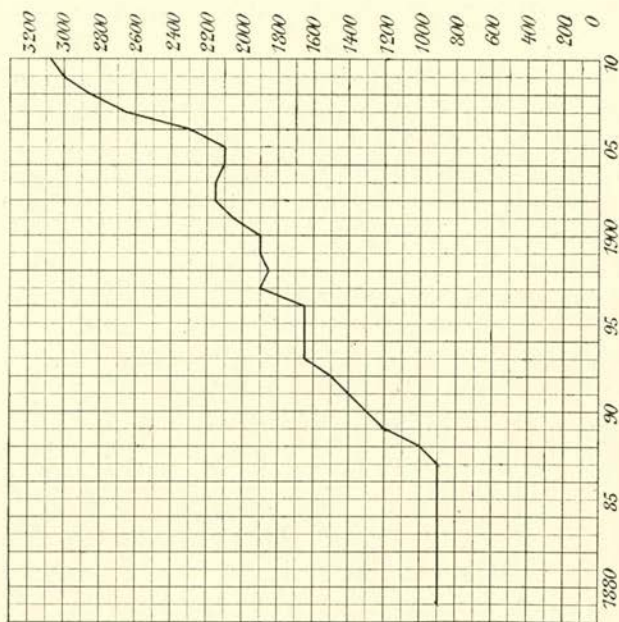
UTVECKLINGEN AF TEKNISK TIDSKRIFTS EKONOMI.

hvars andra sektion fackafdelningar bildades, framträdde snart behovet att anordna tidskriftens innehåll i öfverensstämmelse med föreningens arbetsorganisation. Med anledning häraf blefvo under åren 1889—92 uppsatserna i tidskriften, som i öfrigt utgafs enligt oförändradt program, grupperade under en allmän afdelning samt fem underafdelningar, representerande de dåvarande afdelningarna inom föreningen. Samtidigt inträdde den förändring i redaktionen, att ledningen af tidskriften öfverlämnades åt ett nytt redaktionsutskott, bestående af Hoffstedt såsom hufvudredaktör och fackafdelningarnas sekreterare såsom referenter för motsvarande afdelningar i tidskriften. De föreningsledamöter, som i sistnämnda egenskap kommo att taga verksam del i Teknisk Tidskrifts utveckling åren 1889—92 voro K. Salin, P. Ax. Lindahl, G. Sellergren, Erik Andersson, Karl Wallin och V. Gröndahl. Tidskriftens statsunderstöd utgick med 2 000 kr. årligen hela denna tid.

Efter långa förhandlingar och utredningar beslöt föreningen 1892 att fullfölja tidskriftens uppdelning och fastställde en ny, väsentligt utvidgad plan, som trädde i kraft 1893. Enligt denna bestod Teknisk Tidskrift af *dels* »allmänna afdelningen», utkommande med ett nummer i veckan och innehållande uppsatser och meddelanden af allmänt intresse från teknikens alla områden samt ägnande särskild uppmärksamhet åt föreningslivet i dess olika former, *dels* tre fackafdelningar, nämligen afdelningarna för Mekanik och Elektroteknik, för Byggnadskonst samt för Kemi och Metallurgi (sedermera Kemi och Bergsvetenskap), utkommande hvar och en med 8 häften om året och medföljande Allmänna afdelningen inom samma omslag. Redaktionen utgjordes af en af föreningens styrelse tillsatt hufvudredaktör och ansvarig utgifvare, tillika redaktör för

UTVECKLINGEN AF TEKNISK TIDSKRIFTS OMFÅNG (ANTAL TEXTSIDOR PR ÅRG.).

UTVECKLINGEN AF TEKNISK TIDSKRIFTS UPPLAGA (ANTAL EX. PR ÅRG.).

Allmänna afdelningen, samt sex fackredaktörer, utsedda af styrelsen på förslag af vederbörande afdelningar. I öfrigt bemyndigades styrelsen att fastställa prenumerationsprisen, ordna tidskriftens ekonomiska förhållanden enligt af föreningen för hvarje år fastställd inkomst- och utgiftsstat, utfärda instruktioner för redaktörerna o. s. v.

Tidskriftens första hufvudredaktör enligt den nya organisationen var ingenjör Th. Wawrinsky, som dock redan 1894 efterträddes af arkitekt Martin Borgstedt, under hvilkens ledning tidskriften stod till och med år 1901. Efter hans afgang var ingenjör Nils Kjellberg förordnad såsom hufvudredaktör åren 1902—1905, hvarefter en omläggning af tidskriftens ledning åter skedde. Under Borgstedts och Kjellbergs tjänstetid var hufvudredaktörsbefattningen förenad med posten såsom föreningens sekreterare. Allm. afdelningens program förblef 1893—1905 i hufvudsak oförändradt, samtidigt som tidskriftens utgifningssätt bibehölls i allt väsentligt, med undantag af en förändring, som afsåg en af utvecklingen betingad ytterligare uppdelning af fackafdelningarna. Afdelningen för Byggnadskonst delades nämligen från och med 1901 i en afdelning för Väg- och Vattenbyggnadskonst och en afdelning för Arkitektur och Dekorativ konst, hvilken senare afdelning erhöll särskildt omslag och fick karaktären af ett mera själfständigt organ för föreningens afdelning för husbyggnadskonst.

Det nydaningsarbete beträffande föreningens organisationsformer, som så intensivt bedrefs under de första åren af 1900-talet, lämnade icke Teknisk Tidskrift oberörd. Tidskriftens utveckling var ett viktigt moment i dessa sträfvanen och utgjorde flera år ett ständigt återkommande ämne för föreningens och styrelsens öfverläggningar. Resultatet var 1905 års väsentligt utvidgade plan för tid-

skriften. Enligt denna utkom Teknisk Tidskrifts fackafdelningar från och med 1906 med vardera 12 månatliga häften om året, i st. för förut 8 häften, hvarjämte en ny Afdelning för Skeppsbyggnadskonst med 6 häften om året tillkom. För att än bestämdare understryka tidskriftens fackafdelningars ställning till föreningens afdelningar såsom stående under dessa afdelningars speciella öfverinseende med afseende på redigeringen, erhöles afdelningarna befogenhet att själfva hvar och en utse redaktör för motsvarande afdelning i tidskriften.

Sedermera har 1905 års reformplan ytterligare fullföljts genom afdelningens för Mekanik och Elektroteknik delning i två afdelningar en för vardera facket, från och med 1907 års årgång, samt genom 1909 års omorganisation, som gaf tidskriften dess nuvarande utgifningsplan. Den »Allmänna afdelningen» har därmed från och med 1910 efterträds af tidskriftens Veckoupplaga, och de sex fackafdelningarna Arkitektur, Mekanik, Elektroteknik, Väg- och Vattenbyggnadskonst, Kemi och Bergsvetenskap samt Skeppsbyggnadskonst utkomma hvar och en i sitt särskilda omslag med egen rubrik under den gemensamma hufvudtiteln Teknisk Tidskrift.

I egenskap af hufvudredaktörer hafva bergsingenjören Gunnar Dillner (1906—1907) och civilingenjören kapten Erland Nordlund (1907—1910) inlagt synnerligen stora förtjänster om Teknisk Tidskrifts utveckling under den senaste organisationsperioden såsom banbrytare för den »större» tidskriften.

Tidskriftens ansedda ställning grundar sig som yttersta förutsättning på den framstående kvalitet föreningen kunnat gifva dess innehåll ur rent teknisk synpunkt. För arbetet på tidskriftens höjande till denna höga standpunkt och för dess fortsatta utveckling har gifvetvis äfven ett eko-

nomiskt underlag varit erforderligt. Hvarje väsentligare utvidgning af tidskriftens plan och organisation har därför måst förenas med sådana anordningar och ske under sådana former, som tillförsäkrat föreningen ökade inkomstkällor för tidskriften. Å andra sidan har föreningens och dess afdelningars intressen i allt högre grad blifvit förbundna med tidskriften, som numera utgör en faktor i föreningslivet af djupt ingripande betydelse.

Förestående grafiska framställningar återgifva utvecklingen af tidskriftens textutrymme, upplaga och ekonomi. Här af framgår bl. a., att den viktigaste inkomstkällan länge varit och alltjämt är annonsinkomsterna.

Beträffande anslag af allmänna medel under senare år åtnjöt föreningen till år 1904 ett årligt statsunderstöd af 2 000 kr. för tidskriften. Från och med år 1905 har detta utgått med 5 000 kr. och varit förenadt med uttryckligt uppdrag att i tidskriften efter redaktionens bepröfvande offentliggöra de reseberättelser, som kommerskollegiistipendiaterna afgifva öfver af dem med statsunderstöd företagna studieresor i utlandet. Detta gäller emellertid icke dem, som ägna sig åt bergshandlingen, hvilkas reseberättelser i stället öfverlämnas till Jernkontorets annaler. Letterstedtska föreningens årliga anslag af 1 000 kr. utgår fortfarande.

Uppgifter om de föreningsledamöter, hvilka sedan 1893 fungerat såsom medlemmar af Teknisk Tidskrifts redaktion, återfinnas i förteckningen Bil. IX.

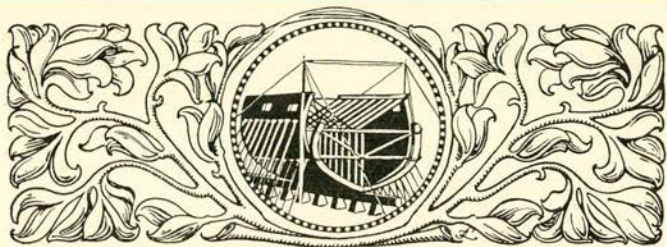
Föreningens serie tekniska *handböcker* uppstod i början af 1890 talet, närmast på grund af föreningens önskan att lämna bidrag till vinnande af skydd i sanitärt hänseende och mot olycksfall inom fabriker och verkstäder.

De hafva sedermera utvecklat sig till att omfatta tekniska normalier af olika slag och fått en stor betydelse såsom på vissa områden de enda i vårt land af en opartisk, sakkunnig institution auktoriserade tekniska föreskrifterna. Den första handboken utkom i maj 1891 och innehöll anvisningar för anordning och skötsel af arbetstransmissioner, utarbetade af föreningens afdelning för Mekanik. Den föregicks emellertid redan 1881 af en broschyr om regler för eldning och skötsel af ångpannor, af hvilken på 1880-talet åtskilliga upplagor utkommo, dock ej i denna serie förr än 1899, då 8:de uppl. trycktes såsom handbok n:r 4. Sedermera ha ej mindre än fjorton n:r i handboksserien under årens lopp kommit till stånd, förutom andra förlagsartiklar t. ex. de allmänt vedertagna formulärens för arbetsbetyg. I Bil. III är införd en förteckning öfver de handböcker och trycksaker, som å föreningens kansli till allmänhetens tjänst sålunda saluhållas.

Slutligen är att nämna några ord om föreningens *handlingar*. Dessa utgöra en från 1906 fortlöpande serie föreningstryck i gemensamt format och utstyrel, hvilken bl. a. innehåller alla de inom föreningen och dess afdelningar utarbetade kommittéutlåtanden, som befordras till trycket. En förteckning å de 46 första numren (1906—1911) innehålles i Bil. IV.

KAP. VI.

FÖRENINGENS STÄLLNING TILL LANDETS ÖFRIGA TEKNISKA FÖRENINGAR.

Teknikermötena i Göteborg, Malmö, Stockholm, Gefle och Norrköping. — Samarbetet mellan Sveriges tekniska föreningar.

det föregående har skildrats, hurusom föreningen anordnade 1877 och 1886 års teknologmöten, hvilka på sin tid helt visst på ett utmärkt sätt fyllde behovet att då och då samla föreningens öfver hela landet spridda element till gemensam rådpläging och gemensamma högtider. I början af 1890-talet inbjöd Tekniska Samfundet landets ingenjörer och industriellt intresserade personer till allmänt svenskt tekniker-möte under utställningen i Göteborg 1891. Detta lyckade möte, till hvars organisation Svenska Teknologföreningen uppmanats medverka, ehuru föreningen på grund af den begränsade tid, som stod till förfogande, ej kunde uträtta mycket mer än att sprida kännedomen om mötet bland sina ledamöter, efterföljdes af Andra allmänna svenska tekniker-mötet i Malmö 1896, hvilket anordnades af Skånska Ingenjörsklubben med anledning af då pågående industri- och slöjdtställning därstädes.

Detta efterföljdes i sin ordning af Nordiska tekniker-mötet i Stockholm, anordnad af Svenska Teknologföreningen 15—19 juni 1897 i samband med den Allmänna Konst- och Industriutställningen samma år. Det var, såsom namnet antyder, öppet äfven för norrmän, danskar och finnar.

Mötet, som samlat öfver 1200 deltagare från nordens fyra länder, hade anlagts enligt ett mycket bredt program, med icke mindre än nio tekniska facksektioner. Såsom generalordförande fungerade kommerserådet Th. Nordström och i egenskap af generalsekreterare tjänstgjorde lektor W. Hoffstedt, hvilken äfven redigerade de vidlyftiga mötesförhandlingarna, som sedermera utgåfvos i en större volym. I bestyrelsen hade utom dessa herrar medverkat bl. a öfveringenjör Ad. Ahlsell, ingenjör C. Gottfrid Rystedt, ingenjör K. Sondén och arkitekt K. Sahlin. Mötesbyrån förestods af ingenjör Gottfried Boberg och var förlagd dels i Svenska Teknologföreningens lokal vid Brunkebergstorg och dels å Riddarhuset; de allmänna sammanträdena ägde rum i Riddarhusets stora sal, och för sektionssammankomsterna hade upplåtits Akademiens för de fria konsterna lokaler. Bland dem, som buro ansvaret för de sällskapliga arrangementen, är särskildt att nämna ingenjör C. Gottfrid Rystedt, hvilkens krafter räckte till att framgångsrikt leda såväl välkomstfesten i Berns' salonger, som utflykter till Drottningholm och på Saltsjön, samt den af 500 personer besökta mötesmiddagen den 19 juni å Hasselbacken. Han lär där för ha belönats med hederstiteln mötets »generalfältmarskalk». Rörande de tekniska resultaten må endast konstateras, att ett aktningvärdt antal för teknikens ståndpunkt och resultat representativa föredrag höllos af ledande män på olika områden, hvarom de tryckta förhandlingarna bära ett imponerande vittnesbörd.

Till nästa Allmänna svenska teknikermöte, det tredje i ordningen, utfärdades inbjudan af Tekniska föreningen i Gefle med anledning af utställningen i denna stad sommaren 1901. Mötet ägde rum den 16—18 juli under ordförandeskap af landshöfdingen greve Hugo Hamilton och präglades såsom de föregående teknikermötena af en hjärtlig och kamratlig stämning, hvilken icke minst tog sig uttryck under den bekanta utflykten till Älfkarleö med efterföljande mötes-middag i Folkparken. I samband med de lyckade mötesanordningarna torde få tacksamt nämnas framlidne disponenten G. von Vicken, Gefleföreningens ordförande, och dr K. Arnell, dess sekreterare.

Det spörsmål, som framför andra tilldrog sig uppmärksamhet vid teknikermötet i Gefle, var frågan om regeringens ställning till industrien, och om teknikernas inflytande på statsmakternas behandling af tekniska ärenden. Mötets uttalande innebar ett kraftigt häfdande af att en ny tids genom en rastlös teknisk utveckling i så mycket förändrade förhållanden kräfde de tekniska intressenas tillgodoseende inom samhället på ett helt annat sätt än förut. Då resolutionen hade ett afsevärdt inflytande på Svenska Teknologföreningens arbeten under flera följande år och angifver föreningens ställning bland landets tekniska sammanslutningar vid denna tid, må den här anföras in extenso. Den lydde sålunda:

»1:o) Teknikermötet beslutar, att hos Svenska Teknologföreningens styrelse anhålla, att styrelsen måtte uppgöra förslag till de åtgärder, som anses nödvändiga och lämpliga, för att de tekniska yrkena och dessas idkare må på ett mera direkt sätt beredas tillfälle att deltaga i och utöfva inflytande på de öfverläggningar och bindande beslut, som af statsmakterna rörande dessa yrken fattas, samt att, sedan Svenska Teknologföreningens styrelse öfver ett sådan förslag hört nämnda förening och andra Tekniska samfund i landet,

styrelsen ville till regeringen ingå med det förslag, hvartill sagda utredning må gifva anledning.

2:o) Vid inrättandet af statsinspektion i syfte att förebygga allmän fara från inom industrien använda anordningar anser mötet, att till inspektörer böra förordnas fullt opartiska personer, och böra därför icke dylika inspektörsbefattningar besättas med sådana tjänstemän, som äro anställda i något af statens tekniskt-ekonomiska verk och hvilka det å tjänstens vägnar tillkommer att tillvarataga detta verks intressen.

3:o) Mötet uttalar, att vattenkraftens användning för industriella ändamål må på allt sätt underlättas.

4:o) Mötet uttalar önskvärdheten af att väsentligt ökad anslag måtte beviljas för den högre tekniska undervisningen, samt att det måtte tagas i öfvervägande, om man ej bör upprätta tekniska högskolor, likställda med Stockholms, i andra landets städer.»

Erfarenheterna från teknikermötet i Gefle voro af två slag. Dels började man få klart för sig att dessa stora allmänna möten med tillfällig publik af »intresserade» ej erbjödo lämpliga förutsättningar för bedrivande af fruktbart fackligt arbete i sektioner — något som genom teknikermötet i Norrköping 1906 blef ännu mera påtagligt — dels fann man, att de allmänna diskussionerna, hvilka väckte intresse och framkallade önskemål att »något kunde göras», endast hade en öfvergående betydelse och snart kunde befaras vara glömda, då ingen institution fanns, som kunde åläggas att tillvarataga diskussionernas goda uppslag samt tillse det mötesresolutionerna vunno beaktande på vederbörliga håll. Såsom en utväg ur detta dilemma hade Geflemötet på Svenska Teknologföreningen öfverflyttat omsorgen om de viktigaste resultatens fullföljande. Frågan om åtgärder för att bereda teknikermötena något slag af kontinuerlig organisation, utan hvilken de syntes på väg att förlora i betydelse, bragtes emellertid å bane genom en framställning från Tekniska föreningen i Gefle några år senare (1905) till Svenska Teknologföreningen, och

härmed var uppslaget gifvet till en vidtgående diskussion om ordnandet af ett intimare samarbete mellan landets tekniska föreningar.

För att öfverblicka denna i det tekniska föreningslifvet djupt ingripande fråga, är det nödvändigt att gå tillbaka till tiden för det första allmänna teknikermötet i Göteborg 1891.

Vid detta möte antogs ett uttalande om önskvärdheten af underhandlingar mellan landets tekniska föreningar för samverkan och gemensamt uppträdande. Ett utredningsarbete i sådant syfte ägde äfven rum under åren 1894—96 samt gaf som resultat en öfverenskommelse mellan Svenska Teknologföreningen, Tekniska Samfundet, Skånska Ingenjörsklubben, Norrköpings Polytekniska förening och Tekniska föreningarna i Jönköping, Eskilstuna samt Gefle. Enligt denna öfverenskommelse antogo nämnda föreningar vissa hufvudgrunder för samarbete af hufvudsakligt innehåll, att när ärende af gemensamt intresse väcktes till behandling inom någon af föreningarna, skulle ärendet, såvidt omständigheterna därtill föranledde, remitteras till de öfriga föreningarna med anhållan om yttrande i ämnet. Vidare skulle referat af föreningarnas sammanträden och förhandlingar införas i Teknisk Tidskrift, som sålunda skulle anses som organ för sammanslutningen, hvarjämte kontrahenterna enade sig om att verka för anordnandet af allmänna teknikermöten med högst fem års mellantid.

Ett visst samarbete inleddes äfven på denna basis, men blef af flera skäl utan större resultat. Efter Teknikermötet i Gefle väcktes det nytt lif i saken, sedan Svenska Teknologföreningen på initiativ af Gefle Tekniska Förening sammankallade en större kommitté, där representanter för Teknologföreningen och dess olika afdelningar samt för landets olika tekniska föreningar dryftade

frågan om samarbete för ordnandet af teknikermöten. Diskussionen växte emellertid under utredningens gång ut till att beröra hela det tekniska föreningslivets organisation i vårt land, hvilken ansågs i så måtto otillfredsställande, att den ej medgaf enhetligt och kraftigt uppträdande från teknikernas sida för gemensamma mål. Under det att man från vissa håll yrkade på att närmast tillgode de allmänna tekniskt-industriella frågornas behandling genom välordnade teknikermöten, ville andra gå vida längre och sammanföra de olika föreningarna till ett fast organiseradt förbund. Så framlades frågan för det teknikermöte, som i juli 1906 samlades under utställningen i Norrköping på inbjudan af därvarande Polytekniska förening.

Å ena sidan förelåg då ett af sistnämnda kommitté afgifvet förslag till stadgar för ett »centralförbund för Sveriges tekniska föreningar för ordnande af teknikermöten», å andra sidan framlades genom öfveringeniör Ivar Svedberg ett inom Tekniska föreningen i Helsingborg utarbetadt förslag till »centralrepresentation» för de tekniskt-industriella intressena i landet, hvilket förslag innebar anordnandet af en öfverstyrelse med vidsträckt befogenhet öfver de tekniska föreningarne.

Vid Norrköpingsmötet var stämningen en annan och mindre kordial än i Gefle. Det visade sig, att intressena gått i sär rätt mycket och att samarbetsfrågan invecklats genom en hel del tillstötande moment. Det torde vara alltför tidigt att slutgiltigt utreda dessa omständigheter, men vissa synpunkter må dock här anföras för sakkägens bedömande.

Efter de politiska tilldragelser år 1905, som resulterade i unionsupplösningen, genomgick den svenska nationen en period af nationell uppryckning. Det låg i luften, att

man nu skulle kraftigt taga itu med de stora spörsmål, som väntade på sin lösning. Att denna känsla icke var minst liflig bland ingenjörer såsom det praktiska lifvets män var endast naturligt. Industriens målsmän, som hittills saknat en allmän organisation för sina tekniskt-ekonomiska intressens bevakande, kände lifligt behof af en sådan organisation och fingo sin uppmärksamhet riktad på möjligheten att basera densamma på de tekniska föreningarna, hvilka redan förvärfvat en viss stadga och i mångt och mycket hittills fört industriens talan inför statsmakterna.

Vidare hade under åtskilliga år vuxit upp ett — man måste erkänna det — icke oberättigadt missnöje bland Svenska Teknologföreningens ledamöter i landsorten, som bl. a. beklagade sig öfver föreningens arbetsätt, hvilket ganska fullständigt förbehöll det afgörande inflytandet på föreningens angelägenheter åt de i Stockholm och dess närhet bosatta medlemmarna.

Allt detta fick ett explosionsartadt uttryck under den heta diskussionen vid teknikermötet i Norrköping och urladdade sig särskildt öfver Svenska Teknologföreningen, hvars ledning fick uppbära hårda ord och klander för föreningens verkliga eller förmenta uraktlåtenhetssynder i fråga om de tekniska intressenas häfdande. Mötet uttalade sin anslutning till centralrepresentationsidén och uppdrog åt en ny kommitté att utarbete och för de tekniska föreningarna framlägga förslag till en sådan öfverstyrelse. Ett sådant förslag framkom äfven 1907, och bragtes under en ingående diskussion inom de berörda kretsarna.

Att förslaget om centralrepresentation trots sina obestridliga förtjänster ej skulle accepteras af Svenska Teknologföreningen blef därunder snart tydligt. De principiella skäl, som härför voro bestämmande, torde det icke vara

skäl att här närmare beröra, då de ännu tillhöra dagsdiskussionen. Utan vidare kunde emellertid föreningen ej uppgifva den ställning som landets ledande tekniska sammanslutning, hvilken den genom decenniernas sträfvanden förvärfvat sig. I stället utarbetades inom föreningen ett nytt förslag, som upptog och utvecklade ett annat, under tidigare öfverläggningar behandladt alternativ för samarbetsfrågans lösning, nämligen samtliga föreningsars uppgående i en »utvidgad Teknologförening», där hittillsvarande sammanslutningar skulle utgöra kärnor till lokala »kretsafdelningar» och den inom Svenska Teknologföreningen redan existerande indelningen i »fackafdelningar» skulle utvecklas att omfatta underafdelningar, »sektioner», inom de olika kretsafdelningarna. Ej heller detta förslag, som i utvecklad form behandlades vid Svenska Teknologföreningens årsmöte 1909, befanns f. n. genomförbart. De öfriga tekniska föreningarna visade ingen större benägenhet att uppgifva sin själfständighet och hyste väl äfven farhågor för de ekonomiska bördor en sådan organisation skulle pålägga dem.

Under sådana förhållanden återstod endast utvägen att söka åstadkomma ett modus vivendi i form af en frivillig öfverenskommelse af kontraktsenlig natur mellan de föreningar, som önskade samarbeta i större frågor af allmänt tekniskt intresse. Ett förslag af sådan innebörd framlades vid Svenska Teknologföreningens årsmöte i mars 1911 och ledde till antagandet af 1911 års »Grunder för samarbete mellan Sveriges Tekniska Föreningar», hvilket under år 1912 biträdts af nästan alla om samarbetet förut underhandlande föreningar. Därmed har ändtligen en fast grundval lagts för arbetet på samarbetestankens förverkligande. Samarbetets vidare utveckling tillhör framtiden.

Förhållandena inom Svenska Teknologföreningen hafva emellertid i ej ringa mån förändrats under de senare årens många och långa förhandlingar om formerna för samarbetet. Man har helt säkert kommit till en djupare insikt om de oskrifna lagar ingen sammanslutning i längden kan undandraga sig, i hvars verksamhet organisation af frivilligt arbete ingår som grundläggande element. Föreningsarbetets fortgående omläggning i syfte att bereda dess enskilda medlemmar tillfälle till deltagande i ärendenas behandling oafsedt bostadsband, och sträfvandet att bereda den speciella sakkunskapen ökad inflytande vittna otvifvelaktigt härom. Vidare torde som en vinst få betecknas den klarare uppfattning, som gör sig gällande i fråga om föreningens art och uppgifter. Det bestämda häfdandet af föreningens karaktär att utgöra en själfständig och oberoende sammanslutning mellan tekniskt bildade personer med invalsbestämmelser, som medgifva anslutning af alla kunniga och erfarna ingenjörer, innebär i detta hänseende en betydelsefull själfdeklaration. Att industriens män samtidigt bildat egna intressesammanslutningar för befordrande af sina tekniskt-ekonomiska angelägenheter och syften, har ytterligare bidragit till en hälsosam differentiering af mål och medel till gagn icke minst för Svenska Teknologföreningen.

BILAGOR.

**SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
STYRELSELEDAMÖTER, TJÄNSTEMÄN OCH REVISORER 1862—1911.**

Bil. I.

	1862	1863 v.-t.	1863 h.-t.
<i>Styrelseledamöter</i>	Wiman, E. A. Zettersten, L. Rennerfelt, G. O.	Wiman, E. A. Norblad, A. Rathsman, T. H.	Wiman, E. A. Hoffstedt, H. Böcker, P. E.
<i>Kassadirektionen</i>		Hoffstedt, W. Öberg, M. W. Böcker, P. E.	Carlsson, E. T. Christiernsson, C. A. Palmroth, W.
<i>Suppleanter</i>		Thunberg, C. J. Rathsman, T. H.	Thunberg, C. J. Rathsman, T. H.
<i>Sånganförare</i>		Pettersson, elev vid Musikal. akad.	
<i>Blandareledaktör</i>		Lindell, P.	Lindell, P.

	1864 v.-t.	1864 h.-t.	1865 v.-t.
<i>Styrelseledamöter</i>	Hoffstedt, W. Stigzelius, K. E. Christiernsson, C. A.	Hoffstedt, W. Lundberg, N. G. O. Palmroth, W.	Hoffstedt, W. Andersson, J. O. Palmroth, W.
<i>Revisorer</i>	Berg, G. Pettersson, C. F. Iverus, I.	Berg, G. Carlsson, E. T.	Cronquist, A. W. Lundberg, N. G. O.
<i>Kassadirektionen</i>	Carlsson, E. T. Christiernsson, C. A. Pehrsson, J.	Carlsson, E. T. Christiernsson, C. A. Pehrsson, J.	Carlsson, E. T. Ahlenius, H. W. Pehrsson, J.
<i>Suppleanter</i>	Thunberg, C. J. Rathsman, T. H.	Cronquist, A. W. Nilsson, C. A.	Cronquist, A. W. Aurivillius, W. E.
<i>Ceremonimästare</i>		Lindell, P. Lundberg, W.	Lindell, P. Lundberg, W.

Blandareredaktörer

Torsk, O.
Lundberg, W.

Torsk, O.
Lundberg, W.

	1865 h.-t.	1866 v.-t.	1866 h.-t.
<i>Styrselektamöter</i>	Andersson, J. O. Aurivillius, V. E. Winborg, Th.	Andersson, J. O. Backman, C. J. Winborg, Th.	Dahlqvist, H. Lindell, P. Nylén, H.
<i>Suppleanter</i>	Bolinder, T. W. Th. Lundberg, N. G. O.	Hartman, H. Wrede, C. H.	Aurivillius, W. E. Sundblad, V. L.
<i>Inspektör</i>	Wiman, E. A.	Wiman, E. A.	Winborg, Th.
<i>Revisorer</i>	Carlsson, E. T. Littke, O. H. L.	Hoffstedt, W. Bruhn, E. H.	Hoffstedt, W. Bruhn, E. H.
<i>Kassadirektion</i>	Lagrelius, I. E. Bergner, P. Fogelqvist, A. T.	Christiernsson, C. A. Lagrelius, J. E. Backman, C. J.	Backman, C. J. Grundström, K. M. Lagrelius, J. E.
<i>Suppleanter</i>	Eriesson, E. A. Bolinder, T. W. Th.	Aurivillius, W. E. Edling, E. W.	Aurivillius, W. E. Edling, E. W.
<i>Ceremoniästära</i>	Appelberg, C. R. Cronquist, A. W.	Unge, W. Cronquist, A. W.	Cronquist, A. W. Zacco, K. Y.

Sånganförare

Hallström, H.

Hallström, H.

Grundström, C. A.

*Bländarevredaktörer*Torsk, O.
Lundberg, W.Sundblad, V. L.
Bergström, A.
Dahlqvist, G. A.Bosaeus, N. W.
Sundblad, V. L.

	1867 v.-t.	1867 h.-t.
<i>Styrelseledamöter</i>	Bagge, A. W. Dahlqvist, H. Lindell, P.	Dahlqvist, H. Wiman, E. A. Hallgren, G. R.
<i>Suppleanter</i>	Mossberg, E. Aurivillius, V. E.	Berglund, P. Åkerblom, K.
<i>Inspektör</i>	Winborg, Th.	Winborg, Th.
<i>Revisörer</i>	Wiman, E. A. Bosaeus, N. W.	Cronquist, A. W. Bosaeus, N. W.
<i>Kassadirektion</i>	Lagrelius, J. E. Mossberg, E. Ericsson, C. Th.	Mossberg, E. Ericsson, C. Th. Pettersson, A. L. T.
<i>Suppleanter</i>	Siefvert, S. O. Edling, E. W.	Siefvert, S. O. Edling, E. W.

Hallgren, G.

Suppleanter

Westerling, A.
Lönnerberg, I.

Sånganförare

Grundström, C. A.

Kapellmästare

Blandareredaktörer

Bosaeus, N. W.
Roman, A. J.
Kjellberg, G.

Schmidt, J. C.

Cronquist, A. W.
Westerling, A.

Grundström, C. A.

Sundström, C. A.

Kjellberg, G.
Sundblad, V. L.
Roman, A. J.

	1868 v.-t.	1868 h.-t.	1869 v.-t.
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Wiman, E. A.	Cronquist, A. W.	Wiman, E. A.
<i>Sekreterare</i>	Forsgren, P. J.	Norbeck, A. O.	Fischer, E. A.
<i>Räkenskapsförare</i>	Steffansson, E. S.	Palmberg, K. A.	Mattson, I.
<i>Suppleanter</i>	Dahlqvist, H. Norbeck, A. O.	Fischer, E. A. Mattson, I.	Fiebelkorn, J. Th. Geijer, R.
<i>Inspektör</i>	Winborg, Th.	Winborg, Th.	Winborg, Th.
<i>Kassadirektion</i>	Ericsson, C. Th. Mossberg, E. Pettersson, A. L. T.	Siefvert, S. O. Wikström, C. Wallgren, C. N.	Mattson, H. v. Vicken, G. D. H. Wallgren, C. N.
<i>Suppleanter</i>	Edling, E. Siefvert, S.	Sundell, G. Dahlström, C.	Geijer, R. Wikström, C.
<i>Revisorer</i>	Hoffstedt, W. Storökenfeldt, E.	Svanbeck, P. Östrand, H.	Svanbeck P. Östrand, H.

<i>Ceremoniårstare</i>	Zacco, K. V. Westerling, A.	Wahren, W. Steffansson, E. S.	Roman, A. Lindahl, P.
<i>Sånganförare</i>	Sundström, C. A.	Edgren, A.	Edgren, A.
<i>Kapellårstare</i>	Meck, A. W. E.	Sundström, C. A.	Edgren, A.
<i>Blandareredaktör</i>	Zacco, K. V.	Fischer, A. F. A.	Seberg, C. A. J.

	1869 h.-t.	1870 v.-t.	1870 h.-t.
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Svanbeck, P.	Cronquist, A. W.	Cronquist, A. W.
<i>v. Ordförande</i>		Dahlström, G. M.	Thunberg, C. G.
<i>Sekreterare</i>	Fischer, E. A.	Robsahm, Th.	Robsahm, Th.
<i>Räkenskapsförare</i>	Geijer, R.	Geijer, R.	Geijer, R.
		Thunberg, C. G.	Nisbeth, C. G.
<i>Suppleanter</i>	Leverth, J. W. Wallgren, C. N. Thunberg, C. G.	v. Vicken, G. D. H. Wallgren, C. N. Zacco, K. Y.	Åkerblom, K. J. A. Wallgren, C. N. Zacco, K. Y.
<i>Inspektor</i>	Wiman, E. A.	Wiman, E. A.	Wiman, E. A.
<i>Kassadirektion</i>	Mattson, H. v. Vicken, G. D. H. Wallgren, C. N.	Nilsson, G. Simonsson, A. Wallgren, C. N.	Nilsson, G. Simonsson, A. Wallgren, C. N.
<i>Suppleanter</i>	Geijer, R. Wikström, C.	Lundberg, O. R. Ahlström, O. T.	Ahlström, O. T. Lundberg, O. R.

<i>Revisorer</i>	Norbeck, A. O. Thunberg, C. G.	Hoffstedt, W. Pettersson, C. F.	Hoffstedt, W. Pettersson, C. F.
<i>Ceremonimästare</i>	Roman, A. J.	Wimmerström, C. A.	Wimmerström, C. A.
<i>Sånganförare</i>	Edgren, A.	Edgren, A.	Edgren, A.
<i>Kapellmästare</i>	Edgren, A.	Edgren, A.	Edgren, A.
<i>Blandareredaktörer</i>	Zacco, K. Y.	Zacco, K. Y. Nisbeth, C. G.	Rehn, G. C.

	1871	1872	1873
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Cronquist, A. W.	Cronquist, A. W.	Cronquist, A. W.
<i>v. Ordförande</i>	Thunberg, C. J.	Thunberg, C. J.	Thunberg, C. J.
<i>Sekreterare</i>	Ahlström, O. Th.	Rosendahl, Th.	Rystedt, C. G.
<i>Räkenskapsförare</i>	Rehn, G. C. Robsahm, T. R.	Rehn, G. C. Wrang, C. A.	Streiffert, C. Geijer, G.
<i>Suppleanter</i>	af Klint, E. G. Simonsson, A. Zacco, K. Y.	Cederschjöld, K. M. Geijer, G. Gottfriedz, O.	Gottfriedz, O. Höjer, J. Klemming, W.
<i>Inspektör</i>	Wiman, A. E.	Andersson, J. O.	Andersson, J. O.
<i>Kassadirektion</i>	Eurenus, H. H. Simonsson, H. Wrang, C. A.	Avelin, C. A. Geijer, G. Lagergren, W.	Jonsson, P. Lindberg, J. N. Wahlberg, E.
<i>Suppleanter</i>	af Klint, E. A. Lindstedt O.	af Klint, E. A. Wahlberg, E. C.	Gyllenkrook, B. G. A.

<i>Ceremonimästare</i>	Andersson, J. O. Norbeck, A. O. Gröndahl, W. v. Segebaden, E. G. H.	Nisbeth, C. G. Åkerblom, K. Janzén, E. P. v. Segebaden, E. G. H.	Rystedt, C. G. Streiffert, C. Siåhl, G. v. Segebaden, E. G. H.
<i>Sånganförare</i>	Edgren, A.	Edgren, A.	Edgren, A.
<i>Kapellmästare</i>	Edgren, A.	Edgren, A.	Edgren, A.
<i>Blandarevedaktörer</i>	Hammar skjöld, K. G.	Lundgren, G. A.	Hellgren, A. E. Berglund, H. Berglund, W. Lundström, G.

	1874	1875	1876
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Wiman, A. E.	Wiman, A. E.	Wiman, E. A.
<i>v. Ordförande</i>	Klemming, V. L.	Cronquist, A. W.	Cronquist, A. W.
<i>Sekreterare</i>	Rystedt, C. G.	Rystedt, C. G.	Rystedt, C. G.
<i>Räkenskapsförare</i>	Streiffert, C. Isaeus, A.	Rystedt, C. G. Lundvall, J. M.	Rystedt, C. G. Ellvin, H. Lindell, P. Lundvall, J. M.
<i>Suppleanter</i>	Browall, G. W. J. Cronquist, A. W. Höjer, J.	Browall, G. W. J. Höjer, J. Thorén, J. A.	Rahm, N. Tengelin, D. J. Westin, O. E.
<i>Inspektör</i>	Andersson, J. O.	Andersson, J. O.	Ohlsson, J.
<i>Kassadirektion</i>	Browall, G. W. J. Höjer, J. Thorén, J. A.	Berglund, W. Groth, E. Nordqvist, J. W.	
<i>Suppleanter</i>	Berglund, W. Isaeus, A.	Hesslin, G. E. W. Mörner, H. E.	

<i>Revisorer</i>	Andrée, S. A.	Samzelius, H.	Fredholm, J. H. G.
<i>Ceremonimästare</i>	Lundberg, O. R. Montgomery, H. E. Lindqvist, F. L. A.	Widberg, I. E. Wessblad, C. E. A.	Samzelius, H. Wessblad, C. E. A.
<i>Sånganförare</i>	Edgren, A.	Westesson, J. P. L.	Groth, K. H.
<i>Kapellmästare</i>	Edgren, A.	Westesson, J. P. L.	Groth, K. H.
<i>Blandareredaktörer</i>	Hellgren, A. E. Pallin, J. I.	Norrman, K. A. Nerman, G. V.	Afzelius, A. G.

	1877	1878	1879
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Wiman, E. A.	Cronquist, A. W.	Cronquist, A. W.
<i>v. Ordförande</i>	Cronquist, A. W.	Ohlsson, J.	Höjer, J. A.
<i>Sekreterare</i>	Rystedt, C. G.	Rystedt, C. G.	Boberg, G.
<i>Räkenskapsförare</i>	Rystedt, C. G. Ellvin, H. Lindell, P.	Rystedt, C. G. Lindell, P. Pettersson, I. J. W.	Boberg, G. Andersson, J. O. Helleberg, T.
	Pettersson, I. J. W.	Thelandier, J. H. A.	Pettersson, J. Westin, O. E.
<i>Suppleanter</i>	Andersson, J. O. Tengelin, D. J. Westin, O. E.	Grundström, J. Tengelin, D. J. Westin, O. E.	Grundström, J. Keyser, E. H. Wenström, G.
<i>Inspektor</i>	Ohlsson, J.	Wiman, E. A.	
<i>Revisorer</i>	Andersson, J. O. Rosenius, C. D.	Lundberg, A. E. Rosenius, C. D.	Höjer, J. A. Tengvall, A. O.
<i>Ceremonimästare</i>	Engström, C. F. A.	Wawrinsky, T.	Teurnell, E. C.

Sångare

Sångare

Sångare

Sångare

Walling, C. E.

Djursson, A. H.

Lundberg, G.

Pettersson, Inge.

Ekholm, C. F.

Pettersson, Inge.

Pettersson, Inge.

Blomsterredaktör

	1880	1881	1882
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Andersson, J. O.	Andersson, J. O.	Andersson, J. O.
<i>v. Ordförande</i>	Höjer, J.	Andrée, S. A.	Rystedt, C. G.
<i>Sebretärer</i>	Binnqvist, C. J.	Binnqvist, C. J.	Binnqvist, C. J.
<i>Räkenskapsförare</i>	Binnqvist, C. J.	Binnqvist, C. J.	Binnqvist, C. J.
	Knös, A.	Cedergren, H. T. T.	Cedergren, H. T. T.
	Rahm, N.	Ekdahl, O. Z.	Lundgren, C. G.
	Wenström, G.	Rahm, N.	Rahm, N.
	Westin, O. E.	Widmark, J. H.	Öhman, E. M.
<i>Suppleanter</i>	Cedergren, H. T. T.	Lundgren, C. G.	Collén, C. A. E.
	Gibson, J. J.	Nyström, F.	af Geijerstam, K. J.
	Lindman, C. F. M.	Tidlund, P. D.	Tidlund, P. D.
<i>Revisorer</i>	Lundberg, A. E.	Cramér, C. F.	Rystedt, C. G.
	Rahm, N.	Tidlund, P. D.	Boberg, G.
<i>Ceremonimästare</i>	Teurnell, E. C.	Lindberg, A. V. Th.	Kruse, S. L. C.
		Kumlien, E. A.	Larsson, C. O.

<i>Sånganförare</i>	Wallin, K. G.	Wallin, K. G.	Olin, C. A.
<i>Kapelmästare</i>	Djursson, A. H.	Djursson, A. H.	Olin, C. A.
<i>Blandareredaktör</i>	Dahlgren, I. W.	Nyström, Fr.	Liljekvist, J. F.

	1883	1884	1885
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Andersson, J. O.	Ahlsell, A.	Ahlsell, A.
<i>v. Ordförande</i>	Knös, A.	Knös, A.	Pihlgren, J.
<i>Sekreterare</i>	Boberg, G.	Boberg, G.	Boberg, G.
<i>Räkenskapsförare</i>	Binnqvist, C. J.	Binnqvist, C. J.	Binnqvist, C. J.
	Ahlsell, A.	Norelius, C. O.	Jungner, J.
	Palm, K. V. M.	Rahm, N.	Rahm, N.
	Rahm, N.	Smitt, E. R. L.	Stenberg, T.
	Södersten, E. H.		
<i>Suppleanter</i>	Cedergren, H. T. T.	Biesert, E.	Börtzell, A.
	Sjöström, K. F.	Nyström, M. F.	Palm, K. V.
	Smitt, E. R. L.	Sjöström, K. F.	Petersson, Inge
<i>Revisorer</i>	Boberg, G.	Cronquist, A. W.	Collén, C. A.
	Sjöström, K. F.	Nyström, M. F.	Wahren, W.
<i>Ceremoniästärelse</i>	Rundgren, K. E.	Lindgren, G. H. A.	Grönvall, Uno
	Ebeling, C. F. A. H.	Engström, S. F.	

Sånganförare

Olin, C. A.

Kapellmästare

Olin, C. A.

Nilsson, O. A.

Blandarevedaktör

Grönvall, Uno.

	1886	1887
<i>Styrelse:</i>		
<i>Ordförande</i>	Ahlsell, A.	Ahlsell, A.
<i>v. Ordförande</i>	Knös, A.	Knös, A.
<i>Sekreterare</i>	Boberg, G.	Boberg, G.
<i>Räkenskapsförare</i>	Binnqvist, C. J. Jungner, J. Nordenadler, K. G. Rahm, N.	Binnqvist, C. J. Dahlström, A. E. Gröndahl, V. Sahlin, C. A.
<i>Suppleanter</i>	Börtzell, A. Palm, K. V. Pettersson, Inge.	Börtzell, A. Palm, K. V. Pettersson, Inge.
<i>Revisorer</i>	Gröndahl, V. Streifert, C. A.	Lindh, B. Rystedt, C. G. Stéenhoff, K. P. N.
<i>Ceremoniälsare</i>	Broomé, E. L.	v. Sydow, G. B.

Pettersson, Inge.
Grönvall, Uno.
Sahlén, C. A.

Dahlström, A.

	1888	1889	1890
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Ahlsell, A.	Storckenfeldt, E.	Storckenfeldt, E.
<i>v. Ordförande</i>	Börtzell, A.	Andersson, J. O.	Andersson, J. O.
<i>Ledamöter</i>	Almquist, W. Bärnheim, O. Clason, I. G. Dahlström, A. Hoffstedt, W. Knös, A. Landin, J. Ramström, C. Storckenfeldt, E. Walin, K. M. Westman, C. Wiborgh, J. Wiman, E. A.	Börtzell, A. Clason, I. G. Cronstedt, N. Hammarström, E. Knös, A. Landin, J. Laurin, C. Rahm, N. Ramström, C. Roth, J. Smärt, P. Wiborgh, J. Wiman, E. A.	Boman, K. Clason, I. G. Gröndahl, V. Johansson, E. G. V. Knös, A. Laurin, C. Nordström, Th. Olsson, H. Pihlgren, J. Rahm, N. Ramström, C. Rystedt, C. G. Werner, H.
<i>Suppleanter</i>	Gröndahl, V. Höjer, J. Juel, S. Pettersson, Inge. Pihlgren, J.	Gröndahl, V. Höjer, J. Pettersson, Inge. Pihlgren, J. Uddgren, J.	Ekermann, C. F. Lundström, F. A. Pettersson, Inge. Salin, K. Ortenblad, T.

Sekreterare

Boberg, G.

Boberg, G.

Boberg, G.

Kamrerare

Binnqvist, C.

Binnqvist, C.

Boberg, G.

Revisorer:

Rystedt, C. G.

Johansson, E. G. V.

Lagergrén, A. L. A.

Stéenhoff, K.

Sjöström, K. F.

Rosendahl, T.

Wahren, W.

Wahren, W.

Suppleanter

Ekholm, C. F.

Andersson, E.

Nordius, C. O.

Norelius, C. O.

Norelius, C. O.

Sondén, K.

	1891	1892	1893
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Storckenfeldt, E.	Cederberg, A. F. O.	Nordström, Th.
<i>v. Ordförande</i>	Nordström, Th.	Nordström, Th.	Ahlsell, A.
<i>Ledamöter</i>	Boman, K. Cederberg, A. Clason, I. G. Ekermann, C. F. Gröndahl, V. Lagergréen, A. L. A. Laurin, C. Lundström, A. Pettersson, Inge. Rahm, N. Rystedt, C. G. Wiman, E. A. Wård, K.	Andrée, S. A. Gröndahl, V. Heuman, C. Höjer, J. Johansson, A. Landin, J. Laurin, C. Lundström, A. Pettersson, Inge. Rahm, N. Rystedt, C. G. Salin, K. Wård, K.	Andrée, S. A. Bladin, K. Häger, C. Höjer, J. Johansson, A. Landin, J. Ljungman, A. Nilsson, K. A. Pihlgren, J. Pettersson, Inge. Salin, K. Steen, A. J. Örtenblad, T.
<i>Suppleanter</i>	Andrée, S. A. Nelson, K. L. Salin, K. Årfelt, E. Örtenblad, T.	Enblom, F. Häger, C. Lilljekvist, F. Nelson, K. L. Örtenblad, T.	Decker, A. Enblom, F. Grut, T. Lilljekvist, F. Wahren, W.

<i>Sekreterare</i>	Boberg, G.	Boberg, G.	Boberg, G.
<i>Kamrerare</i>	Boberg, G.	Boberg, G.	Boberg, G.
<i>Revisorer:</i>	Nyström, M. F. Rosendahl, T. Wester, R.	Binnqvist, C. J. Falk, H. E. Rosendahl, T.	Binnqvist, C. J. Enblom, R. S. Hallberg, E. G.
<i>Suppleanter</i>	Mathiesen, G. W. Ottergren, K. E.	Leffler, J. Ottergren, K.	Huldt, K. A. Rosenius, D.

	1894	1895	1896
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Ahlsell, A.	Ahlsell, A.	Ahlsell, A.
<i>v. Ordförande</i>	Pihlgren, J.	Pihlgren, J.	Pihlgren, J.
<i>Ledamöter</i>	Cedergren, A. G. Decker, A. Hessle, V. C. L. Hoffstedt, W. Höjer, J. Landin, J. Ljungman, A. Lundbohm, Hj. Pettersson, Inge. Rystedt, C. G. Salin, K. Spångberg, S. Örtenblad, T.	Cedergren, A. G. Ekermann, C. F. Hessle, C. Höjer, J. Lamm, C. R. Landin, J. Larsson, A. F. Lundbohm, Hj. Malm, G. Rystedt, C. G. Salin, K. Wahren, W. Örtenblad, T.	Corin, A. Ekermann, C. F. Ekvall, K. Holmström, J. G. Höjer, J. Lamm, C. R. Larsson, A. F. Lundbom, Hj. Sondén, K. Sjörnberg, C. G. Wahren, W. Wickman, G. Örtenblad, T.
<i>Suppleanter</i>	Almqvist, I. Ekermann, C. F. Lindahl, E. A. Wahren, W. Wickman, G.	Almqvist, E. J. Corin, A. Sondén, K. Westin, O. E. Wickman, G.	Almqvist, F. Lindell, P. Peterson, L. Richson, E. H. Westin, O. E.

Sekreterare

Boberg, G.

Borgstedt, M.

Borgstedt, M.

*Registrator och
räkenskapsförare*

Boberg, G.

Boberg, G.

Boberg, G.

Revisorer:

Binnqvist, C. J.

Lindbeck, J.

Pettersson, Inge.

Ekvall, K. R.

Pettersson, Inge.

Rysted, C. G.

Rosenius, C. D.

Zacco, K. V.

Thornigren, P. K.

Suppleanter

Fraenell, C.

Cronvall, E. G.

Grundström, J.

Seth, J. G. E.

Norström, C.

Tham, G.

	1897	1898	1899
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Cederberg, A. F. O.	Cederberg, A. F. O.	Ahlsell, A.
<i>v. Ordförande</i>	Lamm, C. R.	Eckermann, C. F.	Rystedt, C. G.
<i>Ledamöter</i>	Corin, A.	Delin, K. E.	Bosacus, E. W.
	Dahlgren, W.	Fries, J. E.	Fröman, O.
	Eckermann, C. F.	Fröman, N.	Lange, A.
	Fröman, O.	Fröman, O.	Laurin, C.
	Govenius, H.	Lange, A.	Lemke, H.
	Lundbohm, Hj.	Laurin, C.	Lindell, P.
	Rahm, N.	Norström, G.	Rhodin, C. J.
	Sondén, K.	Rystedt, C. G.	Sellergren, G.
	Stake, A.	Sellergren, G.	Sjöström, K. F.
	Thunberg, E.	Sondén, K.	Skoglund, H.
	Westin, O. E.	Wahlberg, A. F.	Sondén, K.
	Wickman, G.	Wickman, G.	Wahlberg, A. F.
	Widgren, K. A.	Örtenblad, T.	Wickman, C.
<i>Suppleanter</i>	Almqvist, F.	Lagrelius, A.	Andersson, E.
	Lalander, N. G.	Lemke, H.	Ericsson, K.
	Lemke, H.	Lindell, P.	Fischer, S. G.
	Lindell, P.	Steurin, M.	Lagrelius, A.
	Peterson, L.	Theorell, H.	Wawrinsky, T.

Tjänstemän:

Sekreterare:

Borgstedt, M.

Borgstedt, M.

Borgstedt, M.

*Registrator och
räkenskapsförare*

Boberg, G.

Boberg, G.

Boberg, G.

Revisorer:

Backman, Ch.
Grundström, J.
Meurling, C.

Backman, Ch.
Grundström, J.
Hummel, A.

Backman, Ch.
Grundström, J.
Ljungberg, C. A.

Suppleanter

Larson, Alf.
Sjöberg, C.

Larson, Alf.
Schmidt, C.

Bräcke, O.
Rahm, C. O.

	1900	1901	1902
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Ahlsell, A.	Ahlsell, A.	Ahlsell, A.
<i>v. Ordförande</i>	Rystedt, C. G.	Rystedt, C. G.	Philgren, J.
<i>Ledamöter</i>	Falkman, O. Fröman, O. Lagrelius, A. Laurin, C. Lemke, H. Lindell, P. Norström, C. Peterson, L. Sidenvall, K. Sjöström, K. F. Steen, S. Tillberg, E. Wahlberg, A. F.	Bergsten, C. G. Ericsson, K. Holmberger, G. Lagrelius, A. Lemke, H. Lindell, P. Otterborg, S. Peterson, L. Richert, J. G. Smith, O. Wahlberg, A. F. Wawrinsky, T. Örtenblad, T.	Carlson, A. Decker, A. Ericsson, K. Graneli, W. Lagrelius, A. Lamm, O. Laurell, G. Lindell, P. Peterson, L. Richert, J. G. Velander, S. Wickman, G. Örtenblad, T.
<i>Suppleanter</i>	Andersson, E. Ericsson, K. Otterborg, S. Svalander, E. Wawrinsky, T.	Graneli, J. A. Lundeberg, F. Rahm, C. O. Svalander, E. Thelander, T.	Dilner, G. Enström, A. F. Rosén, P. G. Svalander, E. Thelander, T.

Sekreterare

Borgstedt, M.

Borgstedt, M.

Kjellberg, N.

*Räkenskapsförare
och kamrerare*

Boberg, G.

Boberg, G.

Boberg, G.

Revisorer:

Hjelmström, J. A.

Gimberg, C. J.

Wiking, A. F.

Ribbing, N.

Zacco, K. Y.

Wiking, A. F.

Suppleanter

Borggren, L.

Gimberg, C. J.

Lundvik, F. G.

Gimberg, C. J.

Gustrin, A.

Olsson, G. O. M.

	1903	1904
<i>Styrelse:</i>		
<i>Ordförande</i>	Pihlgren, J.	Lamm, O.
<i>v. Ordförande</i>	Örtenblad, T.	Örtenblad, T.
<i>Ledamöter</i>	Carlsson, L. Decker, A. Ericsson, K. Hasselquist, N. Lagrelius, A. Lamm, O. Peterson, L. Richert, J. G. Rosén, P. G. Smedberg, R. Svalander, E. Thelander, T. Wahlberg, A. F.	Bennet, R. Danieli, S. Decker, A. Dillner, G. Enström, A. F. Hansen, F. V. Hasselquist, N. Ouchterlony, B. Ramström, C. Sondén, K. Svalander, E. Thelander, T. Wickman, G.
<i>Suppleanter</i>	Dillner, G. Enström, A. F. Hallman, P. Sondén, K. Söderbaum, C. F.	Gimberg, C. J. Holmberger, G. Lallerstedt, E. Pettersson, W. Svensson, E.

Tjänstemän:

Sekreterare

Kjellberg, N.

Kjellberg, N.

*Räkenskapsförare
och kamrerare*

Boberg, G.

Boberg, G.

Revisorer:

Holmgren, F.

Bergh, S.

Samson, T.

Johansson, Abr.

Stridsberg, F.

Yngström, L.

Suppleanter

v. Heidenstam, H.

Långe, B.

Olsson, G. O. M.

Ohlsson, J.

	1905	1906
<i>Styrelse:</i>		
<i>Ordförande</i>	Hansen, F. V.	Enström, A. F.
<i>v. Ordförande</i>	Örtenblad, T. *	Thelander, T.
<i>Ledamöter</i>	Brinell, J. A. Decker, A. Enström, A. F. Hök, W. Magnell, C. J. Olsson, I. Ouchterlony, B. Serrander, M. Sondén, K. Svalander, E. Thelander, T. Westin, P. Wickman, G.	Bergh, S. Brinell, J. A. Dieden, G. Dillner, G. Hellstedt, I. Höjer, J. Hök, W. Lindahl, P. A. Magnusson, G. Rossander, C. Sondén, K. Svalander, E. Wickman, G.
<i>Suppleanter</i>	Gimberg, C. J. Lagrelius, A. Ohlsson, J. Olsson, G. O. M. Svensson, E.	Gimberg, C. J. Lagrelius, A. Montgomery, J. Olsson, G. O. M. Pettersson, K. E.

* Ord. ordf. 11/10—31/12

Tjänstemän:

Sekreterare

Kjellberg, N.

Holmberger, G.

*Räkenskapsförare
och kamrerare*

Boberg, G.

Boberg, G.

Revisorer:

Dahlström, K. P.

Dahlström, K. P.

Ingeström, B.

Ingeström, B.

Rydbeck, P.

Widell, A. T.

Suppleanter

Bodman, H. J:son.

Carlberg, H.

Nordlund, E.

Tingsten, K. A.

	1907	1908	
<i>Styrelse:</i>			
<i>Ordförande</i>	Enström, A. F.	Dillner, G.	(Genom 1908 års stadgä- ndring upphörde sektio- nerna, och föreningen valde därefter själf ord- förande.)
<i>v. Ordförande</i>	Lindahl, P. A.	Enström, A. F.	
<i>Ledamöter</i>	Dieden, O. Dillner, G. Fürost, Th. Hellstedt, L. Hök, W. Rossander, C. J. Westin, O. E. Wickman, G.	Fürost, Th. Hök, W. Magnell, C. J. Pettersson, W. Sandberg, A. Sandelin, F. Ståhle, L. V. Westman, C.	
<i>Suppleanter</i>	Cronstedt, S. Dahländer, R. Dyrssen, W. Lilliehöök, H. Montgomery, J. Olsson, G. O. M. Palmaer, W. Petrén, J. G. Ramström, C. A. Smitt, E. R. L.	Brinck-Erikson, T. Burmeister, O. Cronstedt, S. Dahländer, R. Lilliehöök, H. Olsson, G. O. M. Peterson, K. E. Petrén, J. G. Ramström, C. A. Smitt, E. R. L.	

Sekreterare

Holmberger, G.

Holmberger, G.

Kamrerare

Boberg, G.

Boberg, G.

Revisorer:

Calonius, H. T.

Calonius, H. T.

Dahlström, K. P.

Dahlström, K. P.

Reuterswärd, C.

Reuterswärd, C.

Suppleanter

Schreil, A. W.

Lübeck, S.

Unander, Hj.

Unander, Hj.

	1909	1910	1911
<i>Styrelse:</i>			
<i>Föreningens Ordförande</i>	Hansen, F. V.	Dahlander, R.	Dahlander, R.
<i>Föreningens 2. Ordförande</i>	Dahlander, R.	Enblom, Fr.	{Nycander, O. {Johansson, A.
<i>Ledamöter</i>	Decker, A. Josephsson, E. S. Lilliehöök, H. Lübeck, S. Pettersson, K. E. Petrén, J. G. Widell, A. T.	Andersson, Erik Cronstedt, N. Decker, A. Grut, T. Isakson, A. Wallroth, K. A. Widell, A.	Dalén, G. Decker, A. Grut, T. Hultman, G. H. Isakson, A. Ljungberg, K. J. Torulf, H.
<i>Supplicanter</i>	Andersson, E. Boo, A. Cison Cronstedt, N. Forsberg, E. A. Grut, T. A. Hässler, C. Lindmark, T. Ståhle, L. V. Wallroth, K. A.	Bergman, Axel. Bergman, David Forsberg, E. A. Hultman, G. H. Ljungberg, K. Nycander, O. Ståhle, L. V. Thelander, T. Victorin, N.	Bergman, Axel Bergman, David Hedlund, P. J. Hök, W. Lundholm, O. E. Lübeck, S. Olsson, G. O. M. Petrén, J. Victorin, N.

<i>Sekreterare</i>	Holmberger, G.	Holmberger, G.	Holmberger, G.
<i>Kamrerare</i>	Holmberger, G.	Holmberger, G.	Holmberger, G.
<i>Revisorer:</i>	Jacobsson, G. Rundstedt, Ph. Unander, Hj.	Rossander, C. J. Rundstedt, Ph. Rydholm, G. A.	Rossander, C. J. Rundstedt, Ph. Rydholm, G. A.
<i>Suppleanter</i>	Lundström, C. J. Rydholm, G. A.	Hultman, A. O. Lundström, C. J.	Hultman, A. O. Lundström, C. J.

FÖRTECKNING

ÖFVER VISSA

FUNKTIONÄRER INOM SVENSKA TEKNOLOG-
FÖRENINGENS SEKTIONER OCH AFDELNINGAR
1869—1911.*

1:sta sektionen.

	<i>Ordförande.</i>	<i>Sekreterare.</i>
1869	Nisbeth, C. G.	Geijer, R.
1870	Östberg, P.	Robsahm, T. R.
1871	Björkman, G. R.	Réhn, G.
1872	Lundgren, A. R.	Rosendahl, Th.
1873	Andrée, S. A.	Streyffert, C.
1874	Brovall, G. V.	Isæus, A.
1875	Brovall, G. V.	Isæus, A.

2:dra sektionen.

	<i>Ordförande.</i>	<i>Sekreterare.</i>
1869	Fischer, A.	Lewert, J. W.
1870	Seberg, A.	Boberg, G.
1871	Simonsson, A.	Ahlström, O. T.
1872	Pegelow, F.	Björkman, C.
1873	Lundgren, A. R.	Geijer, G.
1874	Ståhl, G.	Streyffert, C.
1875	Samzelius, Hj.	Streyffert, C.

* Genom 1908 års stadgeändring upphörde sektionerna, och 2:dra sektionens uppgifter öfvertogs af föreningen i sin helhet.

**Provisoriskt sammanslagna 1:sta och 2:dra
sektionerna.**

	<i>Ordförande.</i>	<i>Sekreterare.</i>
1875	Lamm, G. M.	Isæus, A.
1876	Wessblad, A.	Lundvall, J. M.
1877	Sjögren, Hj.	Ellvin, H.
1878	Tengvall, A.	Pettersson, Inge

3:dje sektionen.

	<i>Ordförande.</i>	<i>Sekreterare.</i>
1869	Bruhn, E. H.	Wiman, A. E. och Svanbeck, P.
1870	Hoffstedt, W.	Thunberg, C. J.
1871	Hoffstedt, W.	Thunberg, C. J.
1872	Hoffstedt, W.	Thunberg, C. J.
1873	Hoffstedt, W.	Thunberg, C. J.
1874	Hoffstedt, W.	Klemming, V. L.
1875	Hoffstedt, W.	Rosenius, C. D.
1876	Hoffstedt, W.	Lindell, P.
1877	Hoffstedt, W.	Lindell, P.
1878	Hoffstedt, W.	Lindell, P.

1:sta sektionen.*Ordförande.**Sekreterare.*

1879	Helleberg, Th.	Pettersson, Inge.
1880	Knös, A.	Wenström, G.
1881	Hansen, F. V.	Widmark, H.
1882	Lundgren, C. G.	Öhman, E. M.
1883	Södersten, E. H.	Palm, K. V.
1884	Smitt, E. R. L.	Norelius, C. O.
1885	Sällström, P. A. F.	Jungner, J.
1886	Nordenadler, K. G.	Cassel, E. M.
1887	Sahlin, C. A.	Dahlström, A. E.
1888	Dahlström, A.	Svalling, G.
1889	Hammarström, E.	Estelle, J. A.
1890	Johansson, E. G. V.	Fogelberg, C. H.
1891	Lagergréen, A. I. A.	Wedberg, I. E.
1892	Heuman, C.	Hjärne, B.
1893	Wallin, G.	Hjärne, B.
1894	Ljungman, A.	Malm, G.
1895	Malm, G.	Rossander, C.
1896	Larsson, A. F.	Forsberg, E. A.
1897	Widegren, K. A.	Stålhane, O.
1898	Fries, J. E.	Westerberg, A.
1899	Lange, A.	Forsman, F.
1900	Tillberg, E. W.	Forsman, F.
1901	Smith, O.	Otterborg, S.
1902	Graneli, W.	Alm, E.
1903	Rosén, G. F.	Wiklund, A.
1904	Danieli, S.	Bille, V.
1905	Person-Unger, H.	Hellstedt, L.
1906	Dieden, O.	Magnuson, G.
1907	Dieden, O.	Lamby, H.
1908	Sandelin, F.	Eriksson, C. E.

2:dra sektionen.

	<i>Ordförande.</i>	<i>Sekreterare.</i>	<i>Vice ordförande.</i>
1879	Hoffstedt, W.	Westin, O. E.	Rystedt, C. G.
1880	Hoffstedt, W.	Westin, O. E.	Rystedt, C. G.
1881	Hoffstedt, W.	Rahm, N.	Rystedt, C. G.
1882	Hoffstedt, W.	Rahm, N.	Rystedt, C. G.
1883	Hoffstedt, W.	Rahm, N.	Rystedt, C. G.
1884	Hoffstedt, W.	Rahm, N.	Rystedt, C. G.
1885	Hoffstedt, W.	Rahm, N.	Rystedt, C. G.
1886	Hoffstedt, W.	Gröndahl, V.	Rystedt, G. G.
1887	Hoffstedt, W.	Gröndahl, V.	Rystedt, C. G.
1888	Hoffstedt, W.	Gröndahl, V.	Rystedt, C. G.
1889	Börtzell, A.	Pettersson, Inge.	Lilliehöök, H. H.
1890	Pihlgren, J.	Pettersson, Inge.	Fröman, O.
1891	Wiman, E. A.	Dahlgren, J. W.	Höjer, J.
1892	Höjer, J.	Örtenblad, T.	Thelander, T.
1893	Pihlgren, J.	Örtenblad, T.	Thelander, T.
1894	Hoffstedt, W.	Kuylenstierna, E.	Pettersson, Inge.
1895	Rystedt, C. G.	Kuylenstjerna, E.	Örtenblad, T.
1896	Höjer, J.	Kuylenstjerna, E.	Örtenblad, T.
1897	Rahm, N.	Wawrinsky, T.	Örtenblad, T.
1898	Örtenblad, T.	Wawrinsky, T.	Lindahl, P. Ax.
1899	Sellergren, G.	Ljungberg, K. J.	Lindahl, P. Ax.
1900	Lemke, H.	Ljungberg, K. J.	Wawrinsky, T.
1901	Wahlberg, A. F.	Ljungberg, K. J.	Wawrinsky, T.
1902	Örtenblad, T.	Dillner, G.	Nycander, O.
1903	Wahlberg, A. F.	Dillner, G.	Örtenblad, T.
1904	Hansen, F. V.	Holmberger, G.	Decker, Aug.
1905	Enström, A. F.	Holmberger, G.	Decker, Aug.
1906	Lindahl, P. Ax.	Holmberger, G.	Smitt, E. R. L.
1907	Enström, A. F.	Holmberger, G.	Ramström, C. A.
1908	Dillner, G.	Holmberger, G.	Ramström, C. A.

Afdelningen för mekanik.

	<i>Ordförande.</i>	<i>Sekreterare.</i>
1889	Storckenfeldt, E.	Sellergren, G.
1890	Storckenfeldt, E.	Sellergren, G.
1891	Fahnehjelm, O.	Sellergren, G.
1892	Westin, O. E.	Andersson, E.
1893	Westin, O. E.	Andersson, E.
1894	Rystedt, C. G.	Häger, C.
1895	Dahlgren, W.	Dahlström, K. P.
1896	Nycander, O.	Dahlström, K. P.
1897	Nycander, O.	Larsson, C. O.
1898	Lilliehöök, H.	Lindmark, T.
1899	Lilliehöök, H.	Lindmark, T.
1900	Hoffstedt, W.	Lindmark, T.
1901	Hoffstedt, W.	Rosborg, A.
1902	Hoffstedt, W.	Rosborg, A.
1903	Lundholm, O. E.	Rosborg, A.
1904	Lundholm, O. E.	Höjer, E. B.
1905	Ekman, B. O.	Höjer, E. B.
1906	Ekman, B. O.	Höjer, E. B.
1907	Fürst, Th.	Ardell, R.
1908	Fürst, Th.	Spetz, E.
1909	Lindmark, T.	Lamby, H.
1910	Nycander, O.	Lamby, H.
1911	Nycander, O.	Lamby, H.

Afdelningen för elektroteknik.

Ordförande.

1889	Rahm, N.
1890	Rahm, N.
1891	Rahm, N.
1892	Decker, A.
1893	Decker, A.
1894	Decker, A.
1895	Decker, A.
1896	Danielson, E.
1897	Danielson, E.
1898	Wallin, K. G.
1899	Ericsson, K.
1900	Wenström, G.
1901	Wenström, G.
1902	Enström, A. F.
1903	Enström, A. F.
1904	Enström, A. F.
1905	Rossander, C. A.
1906	Rossander, C. A.
1907	Rossander, C. A.
1908	Dahlander, R.
1909	Decker, A.
1910	Decker, A.
1911	Enström, A. F.

Sekreterare.

Wallin, K. G.
Wallin, K. G.
Wallin, K. G.
Wallin, K. G.
Wallin, K. G.
Estelle, A.
Estelle, A.
Estelle, A.
Johansson, N.
Johansson, H.
Johansson, H.
Holmgren, T.
Holmgren, T.
Holmgren, T.
Sjöberg, K. G.
Sjöberg, K. G.
Sjöberg, K. G.
Westerberg, A.
Westerberg, A.
Westerberg, A.
Berg, B. G:son
Berg, B. G:son
Berg, B. G:son

Afdelningen för husbyggnadskonst.

	<i>Ordförande.</i>	<i>Sekreterare.</i>
1889	Nyström, A.	Salin, K.
1890	Nyström, A.	Salin, K.
1891	Clason, I. G.	Salin, K.
1892	Clason, I. G.	Salin, K.
1893	Clason, I. G.	Salin, K.
1894	Clason, I. G.	Salin, K.
1895	Clason, I. G.	Salin, K.
1896	Wickman, G.	Salin, K.
1897	Clason, I. G.	Salin, K.
1898	Clason, I. G.	Lilljekvist, F.
1899	Clason, I. G.	Lilljekvist, F.
1900	Clason, I. G.	Lallerstedt, E. J.
1901	Clason, I. G.	Lallerstedt, E. J.
1902	Clason, I. G.	Lallerstedt, E. J.
1903	Clason, I. G.	Améen, C. G.
1904	Wickman, G.	Améen, C. G.
1905	Wickman, G.	Améen, C. G.
1906	Wickman, G.	Cronstedt, S.
1907	Wickman, G.	Cronstedt, S.
1908	Clason, I. G.	Tengbom, I.
1909	Clason, I. G.	Cronstedt, S.
1910	Clason, I. G.	Bergsten, C. G.
1911	Clason, I. G.	Bergsten, C. G.

Afdelningen för väg- och vattenbyggnadskonst.

Ordförande.

Sekreterare.

1889	Almquist, P. W.	Lindahl, P. Ax.
1890	Cederberg, A. F. O.	Lindahl, P. Ax.
1891	Cederberg, A. F. O.	Lindahl, P. Ax.
1892	Cederberg, A. F. O.	Lindahl, P. Ax.
1893	Cederberg, A. F. O.	Lindahl, P. Ax.
1894	Lindequist, G.	Hansen, F. V.
1895	Cederberg, A. F. O.	Hansen, F. V.
1896	Fröman, O.	Enblom, F.
1897	Laurell, P. L.	Lundberg, A.
1898	Laurell, P. L.	Helleberg, T.
1899	Lindahl, P. Ax.	Helleberg, T.
1900	Lindahl, P. Ax.	Stähle, L. V.
1901	Lemke, H.	Stähle, L. V.
1902	Hansen, F. V.	Insulander, C. J.
1903	Hansen, F. V.	Insulander, C. J.
1904	Enblom, Fr.	Malm, G.
1905	Smitt, E. R. L.	Lübeck, S.
1906	Magnell, C. J.	Lübeck, S.
1907	Magnell, C. J.	Fröman, N.
1908	Magnell, C. J.	Fröman, N.
1909	Lübeck, S.	Smedberg, M.
1910	Lübeck, S.	Smedberg, M.
1911	Lübeck, S.	Serrander, M.

Afdelningen för kemi och bergsvetenskap.

	<i>Ordförande.</i>	<i>Sekreterare.</i>
1889	Nordenström, G.	Gröndahl, V.
1890	Nordström, Th.	Gröndahl, V.
1891	Nordström, Th.	Gröndahl, V.
1892	Nordström, Th.	Gröndahl, V.
1893	Wiborgh, J.	Sondén, K.
1894	Nordenström, G.	Petersson, W.
1895	Klason, P.	Petersson, W.
1896	Lundbohm, Hj.	Petersson, W.
1897	Carlsson, O.	Petersson, W.
1898	Dufva, E. A.	Wallroth, K. A.
1899	Svaiander, E.	Ohlsson, John
1900	Dufva, E. A.	Dillner, G.
1901	Svalander, E.	Dillner, G.
1902	Petersson, W.	Hultman, G. H.
1903	Ekstrand, Å. G.	Hultman, G. H.
1904	Petersson, W.	Hultman, G. H.
1905	Palmær, W.	Hultman, G. H.
1906	Dillner, G.	Hultman, G. H.
1907	Palmær, W.	Fagerlind, O.
1908	Petersson, W.	Fagerlind, O.
1909	Peterson, K. E.	Norlin, E.
1910	Wallroth, K. A.	Norlin, E.
1911	Hultman, G. H.	Norlin, E.

Afdelningen för teknisk undervisning.*Ordförande.**Sekreterare.*

1894	Almquist, P. W.	Henriques, P.
1895	Almquist, P. W.	Henriques, P.
1896	Almquist, P. W.	Westin, O. E.
1897	Almquist, P. W.	Westin, O. E.
1898	Klason, P.	Westin, O. E.
1899	Nordenström, G.	Henriques, P.
1900	Nordenström, G.	Henriques, P.
1901	Wiborgh, J. G.	Henriques, P.
1902	Rosenberg, J. O.	af Bjerkén, P.
1903	Rosenberg, J. O.	af Bjerkén, P.
1904	Rosenberg, J. O.	af Bjerkén, P.
1905	Rosenberg, J. O.	af Bjerkén, P.
1906	Rosenberg, J. O.	af Bjerkén, P.
1907	Rosenberg, J. O.	af Bjerkén, P.
1908	Rosenberg, J. O.	Petrén, J. G.
1909	Petersson, W.	Petrén, J. G.
1910	Petersson, W.	Ljungberg, K. J.
1911	Petersson, W.	Ljungberg, K. J.

Afdelningen för skeppsbyggnadskonst.*Ordförande.**Sekreterare.*

1905	Hök, W.	Lindblad, A.
1906	Hök, W.	Lindblad, A.
1907	Lilliehöök, H. H.	Lindblad, A.
1908	Lilliehöök, H. H.	Boo, A.
1909	Lilliehöök, H. H.	Boo, A.
1910	Isakson, A.	Andersson, H.
1911	Isakson, A.	Andersson, H.

FÖRTECKNING

ÖFVER

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS HANDBÖCKER.

- I. Anordning och skötsel af arbetstransmissioner, med särskild hänsyn till vinnande af skydd mot olycksfall. Afd. för mekanik 1891.
- II. Taxa för ingenjörsarbeten inom väg- och vattenbyggnadsfacket. Afd. för väg- och vattenbyggnadskonst 1894 (2:dra omarb. uppl. 1910).
- III. Tekniska bestämmelser för anläggning och drift af enskilda järnvägar. Afd. A. Banbyggnad. Afd. för väg- och vattenbyggnadskonst 1895.
- IV. Regler för eldning och skötsel af ångpannor. Afd. för mekanik 1881 (9:de omarb. och utvidg. uppl. 1909).
- V. Normalbestämmelser för materialier och arbeten vid järnkonstruktioner för bro- och husbyggnader. Afd. för väg- och vattenbyggnadskonst 1902.
- VI. Normalbestämmelser vid tegelleveranser, fastställda vid tekniker-mötet i Gefle 1901. Afd. för husbyggnadskonst 1903.
- VII. Normer för driftförsök med ångpannor och ångmaskiner. Afd. för mekanik 1904 (med tillägg af 1907).
- VIIa. Normer för beräkning af eldytans storlek vid på land använda ångpannor. Afd. för mekanik 1907.
- VIII. Grunder för byggnadsentreprenader, antagna af tekniker-mötet i Norrköping 1906. Afd. för husbyggnadskonst 1907.
- IX. Normer för profning och bedömning af elektriska maskiner och transformatorer. Afd. för elektroteknik 1908 (2:dra omarb. uppl. 1911).
- X. Bestämmelser för pristäflingars anordnande inom väg- och vattenbyggnadsfacket. Afd. för väg- och vattenbyggnadskonst 1909.

- XI. Anvisningar rörande öfverspänningars bekämpande, jämte Normer för profning af ledningar och apparater. Afd. för elektroteknik 1909.
- XII. Bestämmelser för leverans och profning af portlandscement, jämte bilaga: Arbetsförfaranden vid profning af portlandscement enligt Svenska Teknologföreningens normer af 1910. Afd. för väg- och vattenbyggnadskonst 1911.
- XIII. Bestämmelser för utförande af arbeten i betong och armerad betong. Afd. för väg- och vattenbyggnadskonst 1911.
- XIV. Grunder för hållfasthetsberäkning af elektriska kraftledningar, Afd. för elektroteknik 1912.

Utom serien:

- a. Grunder för arkitekturvodens bestämmande. Afd. för husbyggnadskonst 1899.
- b. Anslag i fabriker: Regler för skötsel af transmissioner, (ur Handbok I).
- c. » » maskinrum: » » eldning och skötsel af ångpannor, (ur Handbok IV).
- d. » » vid elektriska anläggningar: Praktiska anvisningar för återkallande till lif af personer, som blifvit bedöfvade genom inverkan af elektrisk ström. Afd. för elektroteknik 1896 (reviderade 1904).
- e. Formulär för arbetsbetyg (betygsblanketter). 1891 (reviderade 1909).

FÖRTECKNING
ÖFVER
SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
HANDLINGAR 1906—1911.

Sedan år 1906 utkommer hufvudparten af Svenska Teknologföreningens föreningstryck i gemensamt format och likartad utstyrsel, samlade i serien *Svenska Teknologföreningens Handlingar*. Dessa omfatta kommittéutlåtanden, förslag till yttranden o. d., som under de senare åren utarbetats inom föreningen och dess olika afdelningar. Däremot upptager serien i regel icke s. k. förtryck för möten, då sådant i allmänhet blir publicerat i samband med referaten i Teknisk Tidskrift af föredrag och diskussioner vid respektive sammankomster och därför från början gifves ett för publiceringen i tidskriften lämpadt format och tryck.

N:o

- I [1906] Kommittéförslag till ändringar i den elektrotekniska lagstiftningen. (Afd. för Elektroteknik.)
- II [1906] Förnyadt förslag till grunder för byggnadsentreprenader. (Afd. för Husbyggnadskonst.)
- III [1906] Kungl. kommitténs för den högre tekn. undervisningen cirkulär af 7/9 1909. (Andra Sektionen.)
- IV [1906] Inbjudn. till Föreningen Urds offentl. diskussion om »Restaureringsprincipen» i Uppsala. (Afd. för Husbyggnadskonst.)
- V [1906] Kommittébetänkande rörande samarbete mellan Sveriges tekniska föreningar för ordnande af tekniker möten. (Andra Sektionen.)
- VI [1906] Förslag till normer för beräkning af eldytans storlek vid olika ångpannetyper. (Afd. för Mekanik.)

N:o

- VII [1906] Förslag till yttrande, afgifvet af Andra Sektionens kommitté för den högre tekniska undervisningen. (Andra Sektionen.)
- VIIa [1906] Förnyadt förslag till d:o.
- VIII [1907] Betänkande afgifvet af kommittén för en Teknisk Centralmyndighet. (Andra Sektionen.)
- IX [1907] Förslag till normer för profning och bedömning af elektriska maskiner och transformatorer. (Afd. för Elektroteknik.)
Bil. till d:o innehållande diskussionsprot. vid förslaget's behandling inom afd.
- X [1907] Förslag till elektroteknisk ordlista. (Afd. för Elektroteknik.)
- XI [1907] Förnyadt förslag till normer för profning och bedömning af elektriska maskiner och transformatorer. (Afd. för Elektroteknik.)
- XII [1908] Betänkande afgifvet af kommittén för samarbetet mellan landets tekniska föreningar. (Andra Sektionen.)
- XIII-XIV [1908] Utredning angående entreprenadsystemets användning vid byggnadsarbeten, samt: Hufvudsynpunkter att beaktas vid utarbetande af normer för enskildas byggnadsentreprenader. (Afd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst.)
- XV [1908] Förslag till ny taxa för ingenjörsarbeten inom väg- och vattenbyggnadsfacket. (Afd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst.)
- XVI [1908] Förslag till ny upplaga af Svenska Teknologföreningens handbok IV:
»Regler för eldning och skötsel af ångpannor.» (Afd. för Mekanik.)
- XVII [1908] Kommittéförslag till bestämmelser för pristäfflingars anordnande inom väg- och vattenbyggnadsfacket. (Afd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst.)
- XVIIa [1908] Revideradt förslag till d:o.
- XVIII [1908] Kommittéförslag till yttrande med anledning af Riksdagens skrifvelse till Kungl. Maj:t rörande garantier för kontraktsevenligt åtnjutande af elektrisk energi. (Afd. för Elektroteknik.)
- XIX [1909] Samarbetet mellan Sveriges tekniska föreningar; yt-

N:o

rande med förslag till stadgar för en utvidgning af Svenska Teknologföreningen.

Preliminärt tryck af D:o. (Föreningen).

- XX [1909] Af herrar I. G. Clason, E. Lallerstedt och C. Grundström på offentligt uppdrag afgifvet utlåtande angående arkitekturundervisningens ordnande. (Afd. för Husbyggnadskonst.)
- XXI [1909] Kommittéförslag till yttrande öfver Sjöfartssäkerhetskommitténs betänkande med förslag till förordning angående båtar och andra bärgningsredskap å fartyg. (Afd. för Skeppsbyggnadskonst.)
- XXII [1909] Cementkommitténs betänkande med förslag till bestämmelser för leverans och profning af portlandcement samt för arbeten i grofbetong och armerad betong. (Afd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst.)
- XXIII [1909] Kommitterades utlåtande ang. »Betänkande och förslag till bestämmelser för tillgodoseende af trafiksäkerheten å enskilda järnvägar» (kungl. trafiksäkerhetskommitténs betänkande). (Afd:e för Väg- och Vattenbyggnadskonst och Mekanik.)
- XXIV [1909] Förslag till anvisningar rörande öfverspänningsars bekämpande och till normer för profning af ledningar och apparater (öfverspänningskommitténs betänkande). (Afd. för Elektroteknik.)
- XXV [1909] Redogörelse för tillsättandet af Svenska Teknologföreningens Jubileumskommitté.
- XXVI [1909] Förslag till ändringar och tillägg i Handbok IX: »Normer för profning och bedömning af elektriska maskiner och transformatorer.» (Afd. för Elektroteknik.)
- XXVII [1909] Afd:s för Skeppsbyggnadskonst framställning till Kungl. Maj:t rörande skeppsbyggerinäringens understödande med statspremier. (Afd. för Skeppsbyggnadskonst)
- XXVIII [1910] Afd:s för Husbyggnadskonst kommitterades yttrande öfver Kungl. kommittéförslaget af 20 mars 1909 rörande ny byggnadsstadga för riket. (Afd. för Husbyggnadskonst.)
- XXIX [1910] Afd:s för Väg- och Vattenbyggnadskonst cementkommittés förnyade yttrande rörande frågan om bestämmelser för cement och betong. (Afd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst.)

N:o

- XXX [1910] Revideradt förslag till elektroteknisk ordlista. (II.) (Afd. för Elektroteknik.)
- XXXI [1910] Förslag till klassificering af de svenska naturstenarna. (Afd. för Husbyggnadskonst.)
- XXXII [1910] Instruktion för innehafvaren af förenade sekretare- och kamrerarebefattningen hos Svenska Teknologföreningen.
- XXXIII [1910] Konstruktionsritningskommitténs yttrande och förslag rörande åtgärder för skydd åt äganderätten till konstruktionsritningar. (Föreningen.)
- XXXIV [1910] Utlåtande och förslag rörande föreslagen ny taxa för ingenjörsarbeten inom väg- och vattenbyggnadsfacket. (Afd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst.)
- XXXIVa [1910] D:o d:o med ändringar enligt diskussionen den 12 sept. (Afd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst.)
- XXXV [1910] Förslag till reviderad upplaga af »Normer för profning och bedömning af elektriska maskiner och transformatorer». (Afd. för Elektroteknik.)
- XXXVa [1910] Ändringsförslag till d:o d:o.
- XXXVI [1911] Revideradt förslag till elektroteknisk ordlista. (III.) (Afd. för Elektroteknik.)
- XXXVII [1911] Kommittéförslag rörande beskrifning öfver svenska naturstenar. (Afd. för Husbyggnadskonst.)
- XXXVIII [1911] Utredningen om ordnandet af samarbete mellan Sveriges tekniska föreningar på grundval af 1909 års förslag till utvidgning af Svenska Teknologföreningen.
- XXXIX [1911] Förslag till reviderad upplaga af »Normalbestämmelser för materialier och arbeten vid järnkonstruktioner för bro- och husbyggnader». (Afd. för Väg- och Vattenbyggnadskonst.)
- XLI [1911] Explosivkommitténs förslag till yttrande öfver af sakkunnige inom civildepartementet år 1910 afgifvet betänkande med förslag till förordning angående explosiva varor. (Afd. för Kemi och Bergsvetenskap.)
- XLI [1911] Samarbeteskommitténs förslag till grunder för samarbete mellan Sveriges tekniska föreningar. Afgifvet af på årsmötet den 24 mars 1911 tillsatta kommitterade. (Föreningen.)
- XLII [1911] Förslag till yttrande öfver kungl. yrkesfarekommitténs

N:o

- betänkande af 9 dec. 1909. Afgifvet af kommitterade inom Svenska Teknologföreningen.
- XLIII [1911] Förslag till yttrande öfver kungl. sjöfartskommitténs betänkande del II af 16 dec. 1910. Afgifvet af kommitterade inom Afd. för Skeppsbyggnadskonst. (Afd. för Skeppsbyggnadskonst.)
- XLIV [1911] Förslag till grunder för hållfasthetsberäkning af elektriska kraftledningar. Afgifvet af kommitterade inom Afd. för Elektroteknik. (Afd. för Elektroteknik.)
- XLV [1911] Förslag till yttrande öfver kungl. vattenrätts- och dikningslagskommittéernas betänkande med förslag till vattenlag m. m. af 17 dec. 1910. Afgifvet af kommitterade inom Svenska Teknologföreningen.
- XLVI [1912] Grunder för samarbete mellan Sveriges tekniska föreningar. Antagna af Svenska Teknologföreningen vid årsmötet den 18 nov. 1911.

UPPROP
TILL FÖRMÅN FÖR
SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
BYGGNADSFOND.

(Februari 1906.)

Sedan Svenska Teknologföreningen genom omständigheternas makt helt plötsligt blifvit hemlös och det visat sig omöjligt att till rimligt pris förhyra lämplig lokal, lyckades Föreningen i början af detta år träffa aftal med Svenska Läkaresällskapet om inköp af dess fastighet Jakobs-gatan 19 i Stockholm — den för tillfället enda antagliga lösningen af Föreningens lokalfråga.

Visserligen beslöt Föreningen att taga detta steg, mindre i förhoppning att därmed vinna ett stadigvarande hem, än för att tillgodose sitt lokalbehof för den närmaste framtiden. En af särskilda byggnadskommitterade hrr förste intendenten I. G. Clason, major P. Ax. Lindahl, ingenjörerna Cläs Norström och John Ohlsson samt direktör C. O. T. Örtenblad verkställd utredning har dock lämnat det glädjande resultatet, att den nya fastigheten icke blott,

såsom i första hand antogs, lämpar sig för iordningsstället af en provisorisk lokal, utan verkligen kan erbjuda föreningen *ett värdigt och för en följd af år tillfredsställande hem*, dock under förutsättning att vissa rätt omfattande förändringar vidtagas.

Föreningens byggnadsfond, f. n. uppgående till omkring 38,000 kronor, har gifvetvis icke räckt långt vid detta fastighetsförvärf, utan har Föreningen härför måst ikläda sig en skuld af omkring 120,000 kronor, hvartill kommer att å fastigheten måste nedläggas ytterligare 25—30,000 kronor, därest det egna hemmet skall blifva af verkligt ändamålsenlig och tilltalande natur.

För att Föreningens årliga utgifter för lokal icke måtte i allt för hög grad öfverstiga, hvad Föreningen hittills måttat bära, måste en afsevärd del af utrymmet tills vidare disponeras för uthyrning. En ändring i detta förhållande är ur flera synpunkter önskvärd och lärer i hvarje fall bli nödvändig, då lokalen i fråga framdeles behöfver tagas i anspråk för Föreningens eget bruk.

Föreningens Styrelse, som med hänsyn till de växande kraf, Föreningens verksamhet ställer på dess ekonomi, anser det synnerligen svårt för Föreningen att under trycket af en så betungande skuldbörda verksamt tillgodose sina ideella syften, hänvänder sig därför, uppmuntrad af det intresse och förtroende som enskildt och offentligt mött Föreningens arbeten, till Föreningens ledamöter och öfriga den svenska teknikens målsmän och gynnare med en vädjan till deras offervillighet att de måtte genom verkamma bidrag till byggnadsfonden sätta Föreningen i stånd att

utan en allt för ojämn kamp mot ekonomiska svårigheter
under eget tak fullfölja sin gagnande verksamhet.

*I detta kritiska skede behöfver Svenska Teknologföreningen
ett kraftigt stöd just nu!*

Bidrag mottagas af Föreningens kamrerare, *Ingeniör
Gottfr. Boberg*, och redovisas i *Teknisk Tidskrift*.

Svenska Teknologföreningens Styrelse.

AXEL F. ENSTRÖM

THORE THELANDER, J. A. BRINELL,

OSCAR DIEDEN, GUNNAR DILLNER, LENNART HELLSTEDT,

JOHN HÖJER, AXEL LAGRELIUS, P. AX. LINDAHL,

G. MAGNUSON, CARL A. ROSSANDER, KLAS SONDÉN,

E. SVALANDER. GUSTAF WICKMAN,

JONNY MONTGOMERY.

UPPROP
TILL FÖRMÅN FÖR
SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
POLHEMSFOND

UTFÄRDADT MED ANLEDNING AF FÖRENINGENS
50-ÅRSJUBILEUM.
(Mars 1910.)

Svenska Teknologföreningen har beslutit att år 1911 högtidlighålla den tidpunkt, då det första halfseket af dess verksamhet förflutit. Samtidigt vill föreningen hufvästa minnet af den store teknikern Kristofer Polhem genom att fira 250-årsdagen af hans födelse. Svenska Teknologföreningen räknar nämligen sitt upphof från Föreningen U. V. S. stiftande den 2 mars 1861, och Kristofer Polhem föddes den 18 november 1661.

Föreningen äger sedan gammalt att af donerade medel — Polhemsfonden — för förtjänstfulla originalafhandlingar i tekniska ämnen utdela ett s. k. Polhemspris, bestående af en guldmedalj bärande Polhems bröstbild, hvartill på senare tid har kunnat läggas mindre penningebelopp, utgående af upplupna räntemedel å fondens kapital, som utgör 4,000 kr. Förutom detta pris, hvars utdelande återkommit ungefär hvart femte år, disponerar föreningen inga medel att på direkt sätt understödja eller belöna tekniskt-vetenskapligt forskningsarbete samt betydelsefulla

uppfinningar och rön inom tekniken. Det har dock länge varit ett önskemål att bereda möjlighet härför, så mycket mer som inom vårt land teknikens utöfvare äro i nämnda hänseende mindre gynnsamt ställda än målsmännen för andra grenar af kulturarbete.

Detta förhållande kräfver en ändring, och föreningen har trots tiden kommen att söka ernå en sådan. Sättet härför har föreningen tänkt sig vara insamlande af bidrag till en väsentlig ökning af den nuvarande Polhemsfonden, hvars afkastning därefter skulle, utom för det ursprungliga ändamålet, användas *till understöd åt svensk forskning inom tekniska ämnesområden samt i allmänhet till uppmuntran och belöning af för industrien och byggnadskonsten viktiga tekniska framsteg och rön inom vårt land.* Fonden skulle förvaltas som föreningens egendom enligt de närmare bestämmelser, som för densamma blefve af föreningen fastställda. Särskildt skulle någon del af medlen kunna reserveras för åstadkommande på ett eller annat sätt af ett synligt minnesmärke öfver Polhem samt för eventuellt bestridande af vissa med utgifvande af en minnesskrift öfver Polhem för- enade kostnader.

Ett förverkligande af denna plan torde utan gensägelse kunna betecknas som ett värdigt sätt att hugfästa minnet af den store ingenjören och uppfinnaren Kristofer Polhem, till hvars åminnelse fonden en gång fått sitt namn, och därjämte skulle föreningen vid sitt 50-årsjubileum på sådant sätt gifva sig själf och samtiden ett det mest talande bevis för allvaret af sin sträfvan att »verka till den svenska industriens och byggnadskonstens gagn».

Undertecknade, utsedda att såsom kommitterade söka genomföra de planer föreningen hyser för frände af sitt 50-årsjubileum och hyllande af Polhems minne, hänvända sig därför till föreningens ledamöter samt öfriga den svenska

industriens och teknikens målsmän och gynnare med en varm vädjan, att de måtte kraftigt understödja förverkligandet af det betydelsefulla syftemålet genom att teckna och insamla bidrag till

Svenska Teknologföreningens Polhemsfond.

Svenska Teknologföreningens Jubileumskommitté.

ADELSWÄRD, THEODOR Baron, Åtvidaberg.	AHLSSELL, AD. f. d. Öfveringeniör, Stockholm.
ALMSTRÖM, ROB. Direktör, Rörstrand.	ALRUTZ, A. O. f. d. Byggnadschef, Stockholm.
ANDERSSON, ERIK Lektor, medl. Tekn.-fören:s Styr., Stockholm.	BECK-FRIIS, C. J. Friherre, Bruksdisponent, Harg.
BERG, LARS f. d. Generaldirektör, Stockholm.	BERG, P. T. Öfveringeniör, Stockholm.
BERGENDAL, TOM Bruksdisponent, Avesta.	BERGGREN, ERNST G. Statens landbruksingeniör, Visby.
BERGMAN, AXEL R. Arkitekt, medl. Tekn.-fören:s Styr., Stockholm.	BERGMAN, DAVID Ingeniör, medl. Tekn.-fören:s Styr., Stockholm.
BERGSTRÖM, ALB. Bruksägare, Finnslyttan.	BERNSTRÖM, JOHN Direktör, Stockholm.
BIESÉRT, ELOF Ingeniör, Lennartsfors.	BLIDBERG, FIGGE Byggnadschef, Göteborg.
BOO, ALLAN Ingeniör, medl. Tekn.-fören:s Styr., Stockholm.	BOSÆUS, E. W. Ingeniör, Lessebo.
BRINELL, J. A. Öfveringeniör, Stockholm.	BÖRTZELL, ALGERNON Hofintendent, Stockholm.
CEDERBERG, AXEL, F. O. f. d. Öfverste, V. V. C., Saltsjöbaden.	CLASON, I. GUST. Förste intendent, Stockholm.
CRONQUIST, A. WERNER Professor, Stocksund.	CRONSTEDT, CLAS Grefve, Cívilingeniör, Stockholm.
CRONSTEDT, NILS Grefve, Kapten V. V. C., medl. Tekn.-fören:s Styr., Stockholm.	CRONSTEDT, SIGGE Grefve, Arkitekt, Stockholm.
DAHLANDER, ROB. Direktör, ordf. i Tekn. fören. 1910, Stockholm.	DAHLSTRÖM, KARL P. Byråingeniör, Stockholm.
DANIELSSON, C. L. Disponent Uddeholm.	DECKER, AUG. Öfveringeniör, medl. Tekn.-fören:s Styr., Stockholm.
DILLNER, GUNNAR Bergsingeniör, Stockholm.	DRAKENBERG, JEAN Ingeniör, Stockholm.

- EDSTRÖM, J. SIGFRID
Direktör, Västerås.
- EKMAN, GUSTAF
Fil. D:r, Göteborg.
- ENBLOM, RUDOLF S.
Arkitekt, Djursholm.
- ERICSSON, L. M.
Direktör, Fittja.
- FRÄNCKEL, E.
Generalkonsul, Stockholm.
- GIBSON, J. JAMES
Ingeniör, Jonsered.
- GRUT, TORBEN A.
Arkitekt, medl. Tekn.-fören:s Styr.,
Stockholm.
- GÖRANSSON, A. HENRIK
Bruksägare, Sandviken.
- HANSEN F. V.
Vattenfallsdirektör, Jubileumskom-
mitténs ordförande, Stockholm.
- HELLEBERG, T. H.
Major, V. V. C., Karlstad.
- HOLMBERGER, G.
Ingeniör, Tekn.-fören:s och Jubile-
umskommitténs sekr., Stockholm.
- HÄSSLER, CHARLES
Ingeniör, medl. Tekn.-fören:s Styr.,
Stockholm.
- INGESTRÖM, BENGT
Ingeniör, Stockholm.
- ISBERG, P. J.
Rektor, Malmö.
- JOHANSSON, ARVID
Bergsingeniör, Sandviken.
- KEILLER, D. C.
Disponent, Wedevåg.
- KEILLER, JAMES, J:or
Öfveringeniör, Göteborg.
- KJELLBERG, J. C:SON
Bankdirektör, Stockholm.
- KJELLSTRÖM, A. W.
f. d. Lektor, Örebro.
- LAGRELIUS, AXEL
Hofintendent, Stockholm.
- EKELUND, JOHN A.
Major, V. V. C., Norrköping.
- ENBLOM, FR.
Major, V. V. C., Djursholm.
- ENSTRÖM, AXEL F.
Ingeniör, Stockholm.
- FORSBERG, ERIK AUG.
Öfveringeniör, medl. Tekn.-fören:s
Styr., Stockholm.
- FRÖMAN, OTTO
f. d. Förste ingeniör, Stockholm.
- GRANSTRÖM, G. A.
Ingeniör, Sala.
- GRÖNVALL, UNO
Öfverfyringenier, Djursholm.
- HAMMAR, H. G.
Öfveringeniör, Göteborg.
- HAY, BERNHARD
f. d. Disponent, Jönköping.
- HERLENIUS, AUG.
Kabinettskammarherre, Storfors.
- HULTMAN, G. H.
Byråingeniör, medl. Tekn.-fören:s
Styr., Stockholm.
- HÖK, W.
Ingeniör, Stockholm.
- ISAKSON, A.
Skeppsbyggeriinspektör, medl. Tek-
fören:s Styr., Stockholm.
- JACOBSSON, G.
Direktör, Stockholm.
- JOSEPHSON, E.
Arkitekt, medl. Tekn.-fören:s Styr.,
Stockholm.
- KEILLER, JAMES, S:or
Direktör, Göteborg.
- KINBERG, HENNING
Byggnadschef, Stockholm.
- KJELLIN, F. A.
Fil. D:r, Stockholm.
- KLEMMING, VIKTOR
Öfverdirektör, Stockholm.
- LAMM, CARL ROBERT
Ingeniör, Näsby.

- LAMM, OSCAR
Direktör, Stockholm.
- LARSSON, PER
Bergsingeniör, Striberg.
- LILLIEHÖÖK, H.
f. d. Marinöfverdirektör, medl.
Tekn.-fören:s Styr., Stockholm.
- LINDFORS, A. H.
Ingeniör, Lektor, Göteborg.
- LINDMARK, TORE
Ingeniör, medl. Tekn.-fören:s Styr.,
Stockholm.
- LINDVALL, C. A.
f. d. Öfveringeniör och chef för
Bergsund, Stockholm.
- LJUNGBERG, K. J.
Lektor, medl. Tekn.-fören:s Styr.,
Stockholm.
- LUNDEBERG, CHR.
Bruksägare, Stockholm.
- LUNDHOLM, O. E.
Professor, Stockholm.
- MAGNELL, C. J.
Professor, Tekniska Högskolans
Rektor, Stockholm.
- MONTGOMERY, H. E.
Bruksägare, Rottneros.
- NORDLUND, ERLAND
Kapten, Hufvudred. för Tekn.
Tidskr., Stockholm.
- NORELIUS, C. OSCAR
Bergmästare, Nora.
- NORSTRÖM, CLAES G.
Civilingeniör, Stockholm.
- NYDQVIST, HERMAN
Ingeniör, Trollhättan.
- ODELSTIERNA, E. G:SON
Professor, Stockholm.
- PEGELOW, F. W. H.
Generaldirektör, Stockholm.
- PETERSSON, WALFR.
Professor, Stockholm.
- PIHLGREN, JOHAN
Kommerseråd, Stockholm.
- LARSON, OSCAR
Disponent, Hallstahammar.
- LEMKE, HARALD
Major V. V. C., Distriktschef,
Malmö.
- LINDAHL, P. AX.
Öfverstelöjtnant V. V. C., Stockholm.
- LINDMAN, A.
Statsminister, Stockholm.
- LINDSTEDT, AND.
Regeringsråd, Stockholm.
- LJUNGBERG, E. J.
Disponent, Falun.
- LUNDBOHRN, HJALMAR
Disponent, Kiruna.
- LUNDHOLM, C. O.
Ingeniör, London.
- LÜBECK, SVEN
Civilingeniör, Stockholm.
- MAGNUSON, TORD
Disponent, Sandviken.
- MÖRNER, HAMPUS
Friherre, Maskindirektör, Örebro.
- NORDSTRÖM, TH.
Landshöfding, Örebro.
- NORRMAN, DANIEL
Ingeniör, Stockholm.
- NYCANDER, OSCAR
Ingeniör, Stockholm.
- NYLANDER, O.
Statsråd, Stockholm.
- OHLSSON, JOHN
Ingeniör, Stockholm.
- PETERSON, K. EDVARD
Ingeniör, medl. Tekn.-fören:s Styr.,
Stockholm.
- PETRÉN, JAKOB
Lektor, medl. Tekn.-fören:s Styr.,
Stockholm.
- RAHM, NILS
Öfveringeniör, Stockholm.

- RAMSTRÖM, C.
Ingeniör, Stockholm.
- ROSBORG, A. H.
Ingeniör, Stockholm.
- SAHLIN, C. A.
Disponent, Laxå
- SALWÉN, A. E.
Direktör, Grängesberg.
- SELLERGREN, GUSTAF
Professor, Stockholm.
- SPÅNBERG, JOHAN
Ingeniör, Norrahammar.
- STRÖMBERG, O. M.
Bruksdisponent, Dannemora.
- SVALANDER, E.
Ingeniör, Stäket.
- SVEDBERG, IVAR
Öfveringeniör, Billesholms grufva
- SÖDERBLOM, KNUT
Industriidkare, Eskilstuna.
- THAM, WILHELM
Bruksägare, Huskvarna.
- TROTZ, J. O. EMANUEL
Öfveringeniör, Ronneby
- VICTORIN, N.
Löjtnant, medl. Tekn.-fören:s Styr.,
Stockholm.
- WALLBERG, I. F.
Disponent, Karlstad.
- WALLIN, KARL
Professor, Stockholm.
- WAWRINSKY, TH.
Ingeniör, Stockholm.
- WICKMAN, GUSTAF
Arkitekt, Stockholm.
- WIJKANDER, AUG.
Professor, Göteborg.
- WINBERG, TH.
Fabriksidkare, Stockholm.
- ÅKERMAN, RICH.
f. d. Generaldirektör, Stockholm.
- RICHERT, J. GUST.
f. d. Professor, Stockholm.
- RYSTEDT, C. GOTTFRID
Civilingeniör, Stockholm.
- SALIN, KASPER
Stadsarkitekt, Stockholm.
- SCHWARTZ, VICTOR
Disponent, Billesholms grufva.
- SONDÉN, K.
Med. Dr., Ingeniör, Stockholm
- STRIDSBERG, ERNST
Bruksägare, Trollhättan.
- STÄHLE, VIKTOR
Kapten V. V. C., medl. Tekn.-
fören:s Styr., Stockholm.
- SWARTLING, AXEL
v. Konsul, Norrköping.
- SVEDELIUS, A.
f. d. Landshöfding, Stockholm.
- SÖLLSCHER, C.
Dr. fil., Eskilstuna.
- THELANDER, THORE
Öfveringeniör, Bergsund.
- VENNERSTEN, AXEL
Direktör, Borås.
- WAHLBERG, AX.
Bruksdisponent, Fagersta.
- WALLIN, GUSTAF
Grufingeniör, Malmberget.
- WALLROTH, K. A.
Myntdirektör, medl. Tekn.-fören:s
Styr., Stockholm.
- WESTIN, O. E.
Professor, Stockholm.
- WIDELL, AX.
Öfveringeniör, medl. Tekn.-fören:s
Styr., Stockholm.
- WIJKANDER, B. E.
Disponent, Bofors
- YNGSTRÖM, LARS
v. Disponent, Falun,
- ÖRTENBLAD, C. O. T
Civilingeniör, Stockholm.

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS POLHEMSMEDALJ.

FÖRTECKNING
ÖFVER
POLHEMSPRISTAGARE.

A. Inom Ingeniörsföreningen.

- 1878: Ingeniör ALBERT WERNER CRONQUIST
för afhandlingen: Om de eldfasta råämnena i
Skånes kolförande formationer.
- 1879: Ingeniör BERNHARD OTTO FAHNEJELM
för afhandlingen: Om svenska kalkarters och le-
rors användbarhet till beredning
af Portlandcement och hydra-
ulisk kalk.
- 1881: Ingeniör ELIS HENRIK BEDOIRE
för afhandlingen: Bidrag till utredning af förhål-
landena vid turbiner och af
villkoren för god effekt.
- 1882: Ingeniör CARL ÅNGSTRÖM
för afhandlingen: Om tryckturbiner, särskildt med
afseende på skofvelformen samt
turbinkanalernas genomskär-
ningsareor.

B. Inom Svenska Teknologföreningen:

- 1895: Ingeniör ERNST DANIELSON
för afhandlingen: Grafisk teori för beräkning af
induktiva flerfasmotorer;
samt ingeniör JOHAN GUSTAF RICHERT
för afhandlingen: Om kloakledningars dimensio-
ner och lutningsförhållanden.
- 1900: Dr MARTIN EKENBERG
för afhandlingen: Undersökningar och experiment
för att utröna möjligheten af en
mekanisk fiskrensning;
samt öfveringeniör JOHAN AUGUST BRINELL
för afhandlingen: Sätt att bestämma kroppars
hårdhet.
- 1904: Ingeniör CARL GUSTAF LUNDGREN
för afhandlingen: Grafisk metod för beräkning af
rörledningar och kanaler;
samt ingeniör SIGURD ADOLF G:SON NAUCKHOFF
för afhandlingen: Bidrag till kännedomen om nitro-
glycerinens och de nitroglyce-
rinhaltiga sprängämnenas frys-
ningsförhållanden, särskildt med
afseende på medlen att sänka
deras frysningstemperatur.
- 1911: Kaptenen i k. väg- och vattenbyggnadskåren NILS
RICHARD R:SON EKWALL
för afhandlingen: Om järnbetongkonstruktioners
beräkning.

STATISTIK
ÖFVER
SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
LEDAMÖTERS FÖRDELNING PÅ OLIKA
VERKSAMHETSOMRÅDEN.

ENLIGT 1909 ÅRS LEDAMOTSFÖRTECKNING
SAMMANSTÄLLD AF OTTO FRÖMAN.

Anställning eller verksamhet	Vistelseort						Summa
	Sverige				Utländt		
	Stockholm	Göteborg och Malmö	Städer med mer än 20 000 inv.*	Städer med mindre än 20 000 inv. etc.†	I Europa	Utom Europa	
Inom statens verk ¹	168	30	35	85	—	—	318
» kommunens verk ²	80	23	21	26	—	2	152
Vid järnverk och gruvsdrift ³ ...	14	—	3	137	7	4	165
Inom öfrig industri	202	31	42	232	45	27	579
Ingeniörer med enskild verk- samhet ⁴	118	9	4	20	4	5	160
Arkitekter med enskild verk- samhet ⁵	71	13	5	4	—	—	93
Vid enskilda järn- och spår- vägar	6	6	7	28	—	—	47
Lärare	45	7	7	10	—	—	69
Försäkringsmän	15	6	2	2	—	—	25
Affärsmän	9	2	1	1	—	—	13
Ej uppgifven verksamhet ⁶ ...	105	11	13	45	24	7	205
Summa	833	138	140	590	80	45	1 826

Förklaringar till statistikens gruppindelning.

¹ Statens järnvägar, telegrafverket, mariningeniörkåren, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med distriktspersonal, lotsstyrelsen, patent- och registreringsverket samt vattenfallstyrelsen.

² Ingeniörer för allmänna arbetens utförande eller för geodetisk mätning samt stadsarkitekter.

³ Hit hafva äfven bergmästare samt Jernkontorets stipendiater blifvit räknade.

⁴ Innehafvare af patentbyråer samt entreprenörer, som utföra väg- och vattenbyggnadsarbeten, jämte respektive medarbetare äro inbegripna i denna grupp.

⁵ Hit räknas alla arkitekter, som ej hafva anställning i stat eller kommun.

⁶ Inbegripet pensionärer samt studieresande.

* Norrköping, Hälsingborg, Gefle, Örebro, Eskilstuna, Karlskrona, Uppsala, Jönköping, Borås m. fl.

† Jämt köpingar, stations-, bruks- och fabrikssamhällen samt landsbygden.

FÖRTECKNING
ÖFVER
MEDLEMMAR AF TEKNISK TIDSKRIFTS
REDAKTION efter 1893.

Hufvudredaktör: 1893: Th. Wawrinsky.
1894—1901: Martin Borgstedt.
(t. f.) 1902—1905: Nils Kjellberg.
1906—1907: Gunnar Dillner.
1907—1910: Erland Nordlund.
(t. f.) 1911: Nils Cronstedt.
1912— : G. Holmberger.
Biträdande redaktör: 1906—1909: Nils Kjellberg.
Redaktör: 1912— : Nils Cronstedt.
Redaktionssekreterare: 1900—1901: F. Söderlund.
1901—1909: G. Holmberger.
1910: Nils Cronstedt.
Annonschef: 1909—1910: T. Roxendorff.
1910— : J. Enhörning.

Afdelningsredaktörer:

Afd. Mekanik och elektroteknik:
mekanist: 1893—1906: Wilh. Hoffstedt.
elektrotekniker: 1893—1899: Karl Wallin.
1899—1906: A. F. Enström.
» *Mekanik:* 1907— : G. O. M. Olsson.
» *Elektroteknik:* 1907— : Ch. Hässler.

- Afd. *Byggnadskonst:*
arkitekt: 1893—1900: Martin Borgstedt.
väg- och vattenbyggare: 1893—1894: O. Z. Ek Dahl.
1895—1898: F. B. Stafsing.
1898—1900: Th. Helleberg.
- » *Arkitektur och*
Dekorativ konst: 1901—1903: K. A. Berlin.
1904—1907: T. Grut.
- » *Arkitektur:* 1908—1911: I. Tengbom.
1912— : C. G. Bergsten.
- » *Väg- o. Vattenbyggnadskonst:* 1901—1908: C. J. Insulander.
1909—1910: C. H. Meurling.
1911— : R. Smedberg.
- » *Kemi och Metallurgi.*
(*Kemi och Bergsvetenskap* fr. 1896)
kemist: 1893—1899: K. Sondén.
1900—1902: K. A. Wallroth.
1903—1905: John Köhler.
1906—1911: G. H. Hultman.
1912— : Evert Norlin.
- bergsman: 1893—1895: C. G. Särnström.
1896—1897: {K. A. Wallroth.
|N. Kjellberg.
1898—1899: K. A. Wallroth.
1900—1902: Walfr. Petersson.
1903—1905: K. A. Wallroth.
1906—1907: E. G:son Odelstjerna.
1907—1908: K. A. Wallroth.
1909—1911: Alf. Grabe.
1912— : F. Stille.
- » *Skeppsbyggnadskonst:* 1906—1911: Axel Lindblad.
1912— : Allan Boo.

ABONNENTER Å BIBLIOPILUPPLAGAN AF
 HISTORIK
 ÖFVER
 SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN
 1861—1911.

1. C. Gottfr. Rystedt.	35. Axel R. Bergman.	69. Ragnar Gullander.
2. Rob. Dahlander.	36. Ad. Ahlsell.	70. Daniel Lagerlöf.
3. F. Vilh. Hansen.	37. C. Ramström.	71. I. Öfverholm.
4. G. Holmberger.	38. Karl Tingsten.	72. Olof Rodhe.
5. John Ohlsson.	39. Albert Lundberg.	73. Th. Nordström.
6. Axel Lagrelius.	40. P. M. Carlberg.*	74. K. Y. Zacco.
7. Henrik Lamby.	41. Th. Rosendahl.	75. Em. Lindhe.
8. J. Gunnar Sejmer.	42. F. V. H. Pegelow.	76. Gösta Klemming.
9. Reinhold Nauckér.	43. Thore Thelander.	77. Rudolf Lilljequist.
10. C. A. Lindvall.	44. I. G. Clason.	78. Chr. Aurivillius.*
11. Ernst Stridsberg.	45. Gösta Ekström.	79. B. Wijkander.
12. Ivar Svedberg.	46. Gust. von Segebaden.	80. Gustaf Laurell.
13. E. Svalander.	47. K. F. Sjöström.	81. Karl Axel Riben.*
14. Viktor Stähle.	48. B. Almgren.	82. Carl Swartz.*
15. John Bergström.	49. Ragnar Sohlman.	83. Clas G. Norström.
16. Edvard Arfelt.	50. Hugo von Heidenstam.	84. Walfr. Petersson.
17. G. Malm.	51. Herman Sundholm.	85. Jakob Elliot.
18. G. H. Hultman.	52. Nils Hedberg.	86. Axel Widell.
19. Aug. Wijkander.	53. Gustaf Lantz.	87. Oscar Nycander.
20. Johan Pihlgren.	54. E. J. Ljungberg.	88. C. J. Lundström.
21. Henrik Larson.	55. Nils Fröman.	89. Axel F. Enström.
22. Emil Befwe.	56. Edvard Schön.	90. E. Odelberg.
23. Nils Brandberg.	57. Lars Blume.	91. Carl Lundgren.
24. Helge Petersson.	58. Sigurd Nauckhoff.	92. Nils Fredriksson.
25. N. Östrand.	59. C. A. Wahlin.	93. Ragnar Stahre.
26. John Ekelund.	60. A. W. Ekström.	94. Per Berglund.
27. E. A. Hedin.	61. Aug. Atterström.	95. Richard Smedberg.
28. Sven Lübeck.	62. J. W. Sandström.	96. Axel Björkman.
29. C. O. T. Örtenblad.	63. J. A. Markman.	97. Birger Delin.
30. Gust. Tamm.*	64. S. Amilon.	98. K. G. Sjöberg.
31. Erik Oldenburg.*	65. Gustaf Svalling.	99. Fredrik Nydahl.
32. Carl Sundblad.	66. Sal. Vinberg.	100. C. Oskar Norelius.
33. J. A. Hjelmström.	67. A. G. J. Eurenus.	101. Hemming Olsson.
34. J. Gust. Richert.	68. F. Ekman.	102. Torsten H. Gumælius.

103. G. Edvin Fornander.	143. Gösta Hellgren.	183. Carl A. Brusewitz.
104. F. G. Samuelson.	144. K. H. Westerlund.	184. Gunnar Götherström.
105. K. J. Lindahl.	145. K. A. Åkerblom.	185. Harald Funch.
106. John Edberg.	146. Emil Kjellberg.	186. Kristoffer Huldt.
107. Gustaf Wallin.	147. C. Danielsson.	187. Albert Lilienberg.
108. N. Almér.	148. A. B. Gärde.	188. A. Holmgren.
109. R. Sundin.	149. Arvid Johansson.	189. A. Wiberg.
110. Lars Yngström.	150. Gustaf Samuelson.	190. Anton Ekholm.
111. T. Robsalum.	151. C. P. Sandberg.	191. Johannes Enhörning.
112. Erik Wahlberg.	152. T. Rooth.	192. Emil F. Johnson.
113. A. Nilsson.	153. J. Kempe.	193. Frey Svenson.
114. K. G. Svensson.	154. H. Abrahmsén.	194. Rolf Moberg.
115. Ernst V. Anderson.	155. C. Edv. Petterson.	195. K. A. Lagerkvist
116. Alb. Bergström.	156. Nils Rahm.	196. Albert Petersson.
117. Birger Carlson.	157. Ivar Rosén.	197. P. Wahlman.
118. Denis Insulander.	158. T. W. Th. Bolinder.	198. C. Nyströmer.
119. Th. Ekströmer.	159. Aug. Decker.	199. Sixtus Peterson.
120. Arthur Ramén.	160. J. W. Almquist.	200. J. F. Anderson.
121. L. M. Ericsson.	161. Hemming Johansson.	201. A. J. Granell.
122. Arvid Ericsson.	162. Th. Wawriński.	202. Ernst Nisser.
123. Carl Reuterswärd.	163. Lars Berg.	203. Theodor Adelswärd.
124. Erik Anderson.	164. V. Bodin.	204. Rob. Carlson.
125. A. H. Lindeberg.	165. Axel Swartling.	205. Tore Lindmark.
126. A. E. Elfman.	166. A. Ekwall.	206. Laura Wiman.*
127. V. Folin.	167. Filip Fredén.	207. Amalia Styffe.*
128. Nils Gustaf Nilsson.	168. Th. Wigelius.	208. Gunnar Dillner.
129. Uno Grönvall.	169. Sten Velander.	209. G. Dieden j:r.
130. Gösta Odelberg.	170. Sigge Stenberg.	210. Kungl. Tekn. Hög-
131. Jean L. Roth.	171. Nils Cronstedt.	skolans Bibliotek.
132. P. T. Berg.	172. J. L. Hagerman.	211. Tekniska Högskolans
133. Viktor Klemming.	173. C. O. Lundholm.	Studentkår.
134. Carl H. Meurling.	174. R. Wieselgren.	212. Tekniska Högskolans
135. Gottfr. Boberg.	175. C. Tranchell.	Studentkår.
136. M. Kihlgren.	176. C. Laurin.	213. Kungl. Vetenskaps-
137. Henric Wallér.	177. Emil Kinander.*	akadem. Bibliotek.
138. Tord Magnusson.	178. A. Hultqvist.*	214. Kungl. Biblioteket.
139. J. Pihl.	179. Gunnar Laurell.	215. Industritidningen
140. J. H. Widmark.	180. Gustaf Corlin.	Norden.
141. Ernst Hagelin.*	181. Axel Wahlberg.	216-350. Svenska Tekno-
142. C. J. Nilsson.	182. G. W:son Cronquist.	logföreningen.

* betecknar abonnent utom föreningen.

INNEHÅLL.

	Sid.
Förord	5
Inledning.....	9
Kap. I: Föreningens tillkomst och utveckling åren 1861—1870. — Kamratperioden	12
Stiftare. — U. V. S. och T. I. — Sambandet med Teknologiska Institutet. — Wiman och Hoff- stedt. — De första stadgarna. — Lånefonden. — »Blandaren.» — Sällskapsspektakel och kamratlif på 1860-talet. — Lokalen i Kammakaregatan 1 A.	
Kap. II: Föreningens utveckling 1870—1890. — Organisationsperioden	41
Föreningens verksamhet utvidgas med tekniska programuppgifter. — Namnfrågan. — Stadgere- formen 1878. — Sektionernas bildande. — Afgifts- frågans ordnande. — Kamratlif på 1870-talet. — Insamlingen af Teknologiska Institutets elevers stipendiefond och institutets 50-årsfest. — Tekno- logmötet 1877. — Rystedts matrikel öfver Tekno- logiska Institutets och Tekniska högskolans utexa- minerade elever. — Föreningen öfvertager Tek- nisk Tidskrift. — Lokalen i Arsenalsgatan 2 A. — 25-årsfesten 1885. — Andra teknologmötet 1886. — Stadgereformen 1887, fackafdelningarnas bildande och antagandet af namnet Svenska Teknologförenin- gen. — Byggnadssamfundet och Ingenjörsförenin- gen uppgå i Teknologföreningen. — Polhems- priset. — Lokalen i Brunkebergstorg 18. — Or- dinarie klubben. — Petissan.	

	Sid.
Kap. III: Föreningens utveckling och allmänna verksamhet efter 1890.....	119
Namnfrågan. — Första Sektionens ställning. — Stora styrelsens förhållande till afdelningarna. — 1905 års stadgeändringsförslag. — Sektionernas upphörande. — Förhållandet till studentsektionen och Tekniska Högskolans studentkår. — Årsmötena. — Föreningens verksamhet utåt. — Allmän-tekniska och industriella ärenden, behandlade inom föreningen. — Förvärfvet af föreningens egna hem, fastigheten Jakobs-gatan 19 i Stockholm. — Föreningens 50-årsjubileum.	
Kap. IV: Föreningens afdelningar	152
Uppkomst. — Afd. för mekanik. — Afd. för elektroteknik. — Afd. för husbyggnadskonst. — Afd. för väg- och vattenbyggnadskonst. — Afd. för kemi- och bergsvetenskap. — Afd. för teknisk undervisning. — Afd. för skeppsbyggnadskonst.	
Kap. V: Föreningens ekonomi, bibliotek och publi-kationer	161
Medlemsantal. — Ledamotsavgifter. — Fonder. — Bibliotek. — Budget. — Teknisk Tidskrift. — Handböcker och öfriga publikationer.	
Kap. VI: Föreningens ställning till landets öfriga tekniska föreningar	186
Teknikermötena i Göteborg, Malmö, Stockholm, Gefle och Norrköping. — Samarbetet mellan Sve-riges tekniska föreningar.	

BILAGOR.

	Sid.
I. Förteckning öfver Svenska Teknologföreningens styrelseledamöter, tjänstemän och revisorer 1862—1911..	197
II. Förteckning öfver funktionärer inom Svenska Teknologföreningens sektioner och afdelningar 1869—1911 ..	238
III. Förteckning öfver Svenska Teknologföreningens Handböcker	248
IV. Förteckning öfver Svenska Teknologföreningens Handlingar.....	250
V. Uppropet till förmån för byggnadsfonden år 1906	255
VI. Uppropet till förmån för Polhemsfonden år 1911	258
VII. Förteckning öfver Polhemspristagare	264
VIII. Statistik öfver Svenska Teknologföreningens ledamöters fördelning på olika verksamhetsområden	266
IX. Förteckning öfver medlemmar af Teknisk Tidskrifts Redaktion efter 1893	268
X. Förteckning öfver abonnenter å bibliofilupplagan af Historik öfver Svenska Teknologföreningen 1861—1911	270

